

ZAKON

O ENERGETICI

("Sl. glasnik RS", br. 145/2014)

I UVODNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se ciljevi energetske politike i način njenog ostvarivanja, uslovi za pouzdanu, sigurnu i kvalitetnu isporuku energije i energenata i uslovi za sigurno snabdevanje kupaca, zaštita kupaca energije i energenata, uslovi i način obavljanja energetske delatnosti, uslovi za izgradnju novih energetske objekata, status i delokrug rada Agencije za energetiku Republike Srbije (u daljem tekstu: Agencija), korišćenje obnovljivih izvora energije, podsticajne mere i garancija porekla, način organizovanja i funkcionisanja tržišta električne energije, prirodnog gasa i nafte i derivata nafte, prava i obaveze učesnika na tržištu, uspostavljanje svojine na mrežama operatora sistema, kao i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona.

Ovim zakonom uređuju se proizvodnja, distribucija i snabdevanje toplotnom energijom kao energetske delatnosti.

Značenje pojedinih izraza

Član 2

Pojedini izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) bazno ulje je osnovno ulje mineralnog, sintetičkog ili biljnog porekla koje se koristi za proizvodnju maziva i u industrijske svrhe;
- 2) balansna odgovornost na tržištu električne energije je obaveza učesnika na tržištu da uravnoteže proizvodnju, potrošnju i ugovorenu kupovinu i prodaju električne energije u periodu za koji se utvrđuje balansno odstupanje i preuzmu finansijsku odgovornost za odstupanja;
- 3) balansna odgovornost na tržištu prirodnog gasa je obaveza učesnika na tržištu da uravnoteže količinu prirodnog gasa na ulazu u sistem i izlazu iz sistema u periodu za koji se utvrđuje balansno odstupanje i preuzmu finansijsku odgovornost za odstupanja;
- 4) bezbednost rada sistema podrazumeva održavanje i upotrebu sistema na način kojim se ne ugrožavaju život i zdravlje ljudi i materijalna dobra;

- 5) biogoriva su tečna ili gasovita goriva za saobraćaj, proizvedena iz biomase;
- 6) biomasa je biorazgradivi deo proizvoda, otpada i ostataka biološkog porekla iz poljoprivrede (uključujući biljne i životinjske materije), šumarstva i povezanih industrija, kao i biorazgradivi deo industrijskog i komunalnog otpada;
- 7) biotečnost je tečno gorivo proizvedeno iz biomase, koje se koristi u energetske svrhe, osim za saobraćaj, uključujući proizvodnju električne energije i energije za grejanje i hlađenje;
- 8) bruto finalna potrošnja energije je ukupna finalna energija potrošena za energetske svrhe u industriji, transportu, domaćinstvima, javnim i komercijalnim delatnostima, poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu, uključujući sopstvenu potrošnju električne i toplotne energije u sektoru proizvodnje električne i toplotne energije i gubitke u prenosu i distribuciji električne i toplotne energije;
- 9) vertikalno integrisano preduzeće je energetski subjekt ili grupa energetskih subjekata gde isto lice ima pravo, direktno ili indirektno da sprovodi kontrolu i gde energetski subjekt ili grupa pored jedne od sledećih delatnosti: prenos električne energije i upravljanje prenosnim sistemom ili transport prirodnog gasa i upravljanje transportnim sistemom, distribucija električne energije i upravljanje distributivnim sistemom, distribucija i upravljanje distributivnim sistemom za prirodni gas, skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa obavlja i najmanje jednu od sledećih delatnosti: proizvodnju električne energije ili prirodnog gasa, snabdevanje električnom energijom ili prirodnim gasom ili javno snabdevanje prirodnim gasom;
- 10) garantovani snabdevač je snabdevač koji obezbeđuje javnu uslugu garantovanog snabdevanja i koji od povlašćenih proizvođača otkupljuje električnu energiju, i obavlja poslove koji se odnose na sprovođenje podsticajnih mera u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega;
- 11) garantovano snabdevanje je javna usluga kojom se osigurava pravo domaćinstava i malih kupaca na snabdevanje električnom energijom propisanih karakteristika na teritoriji Republike Srbije po razumnim, jasno uporedivim, transparentnim i nediskriminatornim cenama;
- 12) garancija porekla je elektronski dokument koji ima isključivu funkciju da krajnjem kupcu dokaže da je određena količina električne energije proizvedena iz obnovljivih izvora energije ili iz visokoefikasne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije;
- 13) derivati nafte su bezolovni motorni benzini, avionski benzini, mlazna goriva, gasna ulja, ulja za loženje, tečni naftni gas i drugo;
- 14) direktni gasovod je cevovod koji povezuje proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa sa objektom izolovanog kupca i nije deo transportnog, odnosno distributivnog sistema;
- 15) direktni dalekovod je dalekovod koji ili povezuje izolovano mesto proizvodnje sa izolovanim kupcem ili povezuje objekat proizvođača električne energije sa snabdevačem koji direktno snabdeva sopstvene prostorije, zavisna privredna društva i krajnje kupce;
- 16) distribucija električne energije je prenošenje električne energije preko distributivnog sistema radi isporuke električne energije krajnjim kupcima, a ne obuhvata snabdevanje električnom energijom;

- 17) distribucija prirodnog gasa je prenošenje prirodnog gasa preko distributivnog sistema radi isporuke prirodnog gasa krajnjim kupcima, odnosno drugom distributivnom sistemu, a ne obuhvata snabdevanje prirodnim gasom;
- 18) distribucija toplotne energije je prenošenje toplotne energije za daljinsko grejanje i/ili daljinsko hlađenje za više objekata ili industrijsku upotrebu pomoću pare, tople vode ili rashladnog fluida kroz distributivne sisteme;
- 19) dovodni gasovod je cevovod koji povezuje postrojenja za proizvodnju nafte ili prirodnog gasa sa objektima za preradu prirodnog gasa;
- 20) energenti su ugalj, prirodni gas, nafta, derivati nafte, uljni škriljci, obnovljivi i drugi izvori energije;
- 21) energetska sistem je elektroenergetski sistem, sistem prirodnog gasa, nafte ili derivata nafte i sistem daljinskog grejanja i hlađenja, koji se sastoji od energetskih objekata međusobno povezanih tako da čine jedinstven tehničko-tehnološki sistem;
- 22) energetska subjekt je pravno lice, odnosno preduzetnik, koje obavlja jednu ili više energetskih delatnosti iz člana 16. ovog zakona;
- 23) energetska ugroženi kupac je domaćinstvo koje zbog socijalnog statusa ili zdravstvenog stanja, u skladu sa ovim zakonom, ima pravo na snabdevanje pod posebnim uslovima;
- 24) energija je električna energija i toplotna energija;
- 25) interkonektor je dalekovod, gasovod, naftovod, odnosno produktovod koji prelazi granicu između država radi povezivanja njihovih sistema, kao i oprema koja se koristi za povezivanje energetskih sistema;
- 26) isporuka je fizička predaja energije, odnosno energenta iz objekta energetskog subjekta ili proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa u objekat drugog energetskog subjekta ili krajnjeg kupca;
- 27) javni snabdevač prirodnim gasom je energetska subjekt koji obavlja energetska delatnost javnog snabdevanja prirodnim gasom;
- 28) javno snabdevanje prirodnim gasom je prodaja prirodnog gasa domaćinstvima i malim kupcima po regulisanim cenama;
- 29) kontrola energetskog subjekta podrazumeva pravo ili mogućnost jednog lica samostalno ili sa drugim licima koja sa njim zajednički deluju, da vrši odlučujući uticaj na poslovanje drugog lica putem a) učešća u osnovnom kapitalu ili prava korišćenja celokupne ili dela imovine, b) ugovora ili prava na imenovanje većine direktora, odnosno članova nadzornog odbora ili glasanje i odluke tih organa;
- 30) korisnik sistema je proizvođač električne energije i prirodnog gasa, krajnji kupac čiji je objekat priključen na sistem, snabdevač, javni snabdevač prirodnog gasa, snabdevač na veliko električnom energijom i drugi operator sistema;

31) krajnji kupac je pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koji kupuje električnu energiju ili prirodni gas za svoje potrebe;

32) krajnji kupac toplotne energije je pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koji kupuje toplotnu energiju za svoje potrebe;

33) kupac iz kategorije domaćinstvo je krajnji kupac koji kupuje električnu energiju ili prirodni gas za potrošnju svog domaćinstva i za zajedničku potrošnju domaćinstava isključujući obavljanje komercijalnih ili profesionalnih delatnosti;

34) kupac je pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koji kupuje energiju ili energent za svoje potrebe ili radi preprodaje;

35) lajnpak (*line-pack*) je aktuelna količina prirodnog gasa koja se pod pritiskom skladišti u gasovodu (transportnom, odnosno distributivnom sistemu), koja se kratkoročno može koristiti za održavanje sigurnosti rada i balansiranje sistema u okviru dozvoljenog opsega promene pritiska;

36) licenca je akt kojim se utvrđuje ispunjenost uslova za obavljanje energetske delatnosti propisanih ovim zakonom;

37) mali kupci električne energije su krajnji kupci (pravna lica i preduzetnici) koji imaju manje od 50 zaposlenih, ukupan godišnji prihod u iznosu do 10 miliona evra u dinarskoj protivvrednosti, čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem električne energije napona nižeg od 1 kV i čija je potrošnja električne energije u prethodnoj kalendarskoj godini do 30.000 kWh;

38) mali kupci prirodnog gasa su krajnji kupci čija je godišnja potrošnja prirodnog gasa do 100.000 m³ i čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa;

39) merni uređaj za električnu energiju je brojilo električne energije, naponski i strujni merni transformator i ostala pomoćna oprema koja je u funkciji merenja električne energije;

40) mehanizmi saradnje su oblici saradnje između država koji obuhvataju: zajedničke projekte, statističke transfere iz energetske bilansa država, zajedničke šeme podrške i druge oblike saradnje kojima se omogućava smanjenje troškova država za postizanje njihovog obavezujućeg ukupnog udela obnovljivih izvora energije u bruto finalnoj potrošnji energije;

41) motorna goriva su bezolovni motorni benzini, avionski benzini, mlazna goriva, gasna ulja, auto gas, biogoriva, komprimovani prirodni gas i drugo, a u skladu sa propisima kojima se definišu njihovi tehnički i drugi zahtevi i namena;

42) nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora je telo određeno Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice između Evropske Zajednice i Republike Albanije, Republike Bugarske, Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Crne Gore, Rumunije, Republike Srbije i Privremene misije Ujedinjenih nacija na Kosovu u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija ("Službeni glasnik RS", broj 62/06) i odlukama Ministarskog saveta Energetske zajednice do pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji;

43) namešavanje biogoriva je dodavanje biogoriva gorivima naftnog porekla u propisanom sadržaju;

44) neprekidni kapacitet je kapacitet prirodnog gasa koji operator transportnog sistema garantuje korisniku sistema u ugovorenom obimu;

45) nestandardne usluge operatora sistema su usluge koje operator sistema pruža na zahtev kupca, odnosno korisnika sistema ili usluge u cilju otklanjanja posledica postupanja kupca odnosno korisnika sistema suprotno propisima, a koje nisu obuhvaćene kroz cenu pristupa sistemu ili kroz troškove priključenja;

46) novi infrastrukturni objekti su objekti koji nisu izgrađeni do dana stupanja na snagu ovog zakona;

47) obnovljivi izvori energije su nefosilni izvori energije kao što su: vodotokovi, biomasa, vetar, sunce, biogas, deponijski gas, gas iz pogona za preradu kanalizacionih voda i izvori geotermalne energije;

48) operator distributivnog sistema električne energije je energetska subjekt koji obavlja delatnost distribucije električne energije i upravljanja distributivnim sistemom električne energije, odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za distribucijom električne energije na ekonomski opravdan način;

49) operator distributivnog sistema prirodnog gasa je energetska subjekt koji obavlja delatnost distribucije prirodnog gasa i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za distribucijom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način;

50) operator prenosnog sistema električne energije je energetska subjekt koji obavlja delatnost prenosa i upravljanja prenosnim sistemom električne energije i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj prenosnog sistema na području Republike Srbije, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za prenosom električne energije na ekonomski opravdan način;

51) operator sistema je operator prenosnog sistema električne energije, operator distributivnog sistema električne energije, operator transportnog sistema prirodnog gasa, operator distributivnog sistema prirodnog gasa i operator skladišta prirodnog gasa;

52) operator skladišta prirodnog gasa je energetska subjekt koji obavlja delatnost skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj skladišta prirodnog gasa;

53) operator transportnog sistema prirodnog gasa je energetska subjekt koji obavlja delatnost transporta prirodnog gasa i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj transportnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za transportom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način;

54) oprema pod pritiskom su gasovodi, naftovodi, produktovodi, parni i vrelovodni kotlovi, posude pod pritiskom i druga oprema pod pritiskom utvrđena posebnim tehničkim propisima;

55) organizovano tržište električne energije je institucionalno uređen odnos između ponude i tražnje učesnika na tržištu električne energije sa unapred određenim standardizovanim produktima i fizičkom isporukom, na vremenskom okviru dan unapred i unutar dana;

56) povlašćeni proizvođač električne energije je energetska subjekt koji proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora energije ili visokoefikasne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije i ima pravo na podsticajne mere u skladu sa ovim zakonom;

57) podsticajne mere su instrumenti ili mehanizmi podrške proizvodnji energije iz obnovljivih izvora energije ili visokoefikasnoj kombinovanoj proizvodnji električne i toplotne energije;

58) pomoćne usluge su usluge koje korisnici prenosnog i distributivnog sistema električne energije pružaju operatoru prenosnog i distributivnog sistema da bi se obezbedile sistemske usluge;

59) potpuno snabdevanje je prodaja električne energije ili prirodnog gasa kod koje količina električne energije ili prirodnog gasa za obračunski period nije utvrđena ugovorom o snabdevanju, već krajnji kupac ima pravo da odredi količinu, na osnovu ostvarene potrošnje na mestu primopredaje;

60) prekidni kapacitet je kapacitet koji operator transportnog sistema može prekinuti u skladu sa uslovima predviđenim u ugovoru o transportu;

61) prenos električne energije je prenošenje električne energije preko povezanih sistema visokih napona radi isporuke krajnjim kupcima ili distributivnim sistemima, a ne obuhvata snabdevanje;

62) privremeni povlašćeni proizvođač električne energije je fizičko ili pravno lice, odnosno preduzetnik, koje je pribavilo građevinsku dozvolu za izgradnju energetske objekta za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije ili visokoefikasne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije i ispunilo druge uslove u skladu sa ovim zakonom;

63) priključak na sistem je skup vodova, opreme i uređaja uključujući mernu opremu i merno mesto, kojima se instalacija objekta energetske subjekta, proizvođača ili krajnjeg kupca, fizički povezuje sa prenosnim, transportnim, odnosno distributivnim sistemom;

64) pristup sistemu je pravo na korišćenje sistema radi prenosa, odnosno transporta, distribucije, preuzimanja i predaje ugovorene količine električne energije, prirodnog gasa, nafte i derivata nafte u ugovoreno vreme pod propisanim i javno objavljenim uslovima na principu nediskriminacije;

65) proizvođač iz obnovljivih izvora energije je energetska subjekt koji proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora energije i ima pravo na garancije porekla u skladu sa ovim zakonom;

66) sigurnost snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom je obezbeđivanje potrebnih količina električne energije i prirodnog gasa krajnjim kupcima, kao i tehnička sposobnost prenosnih, transportnih i distributivnih sistema da omoguće isporuku do krajnjih kupaca;

67) sistemske usluge su usluge koje pruža operator sistema, a koje su neophodne za obezbeđivanje sigurnog, pouzdanog i stabilnog rada energetskeg sistema;

68) snabdevanje električnom energijom je prodaja električne energije, kupcima za njihove potrebe ili radi preprodaje;

69) snabdevanje na veliko električnom energijom je prodaja električne energije kupcima, uključujući preprodaju, osim prodaje krajnjim kupcima;

70) snabdevanje prirodnim gasom je prodaja prirodnog gasa kupcima za njihove potrebe ili radi preprodaje;

71) snabdevanje toplotnom energijom je prodaja toplotne energije krajnjim kupcima po ceni određenju u skladu sa metodologijom iz člana 362. ovog zakona;

72) sopstvena potrošnja operatora prenosnog, transportnog, distributivnog sistema i skladišta prirodnog gasa je potrošnja električne energije, odnosno prirodnog gasa, neophodna za rad sistema;

73) sopstvene potrebe za derivatima nafte su potrebe ili aktivnosti koje u bilo kom koraku njihove realizacije nisu namenjene prodaji derivata nafte ili vršenju usluga trećim licima, već za sopstvenu potrošnju;

74) standardne usluge operatora sistema su usluge koje operator pruža kupcima i korisnicima sistema, a koje se naplaćuju kroz cenu pristupa sistemu ili kroz troškove priključenja;

75) transport nafte i derivata nafte drugim oblicima transporta je transport nafte, odnosno derivata nafte svim oblicima transporta osim naftovodom, odnosno produktovodom;

76) transport nafte naftovodima i derivata nafte produktovodima je preuzimanje, cevovodni transport i predaja ugovorene količine nafte i derivata nafte pod propisanim i javno objavljenim uslovima na principu nediskriminacije;

77) transport prirodnog gasa je prenošenje prirodnog gasa transportnim sistemom do krajnjih kupaca ili drugog transportnog sistema, distributivnih sistema ili skladišta prirodnog gasa, a ne obuhvata snabdevanje;

78) treće zemlje su zemlje koji nisu članice Evropske Unije niti potpisnice Ugovora o osnivanju Energetske zajednice između Evropske Zajednice i Republike Albanije, Republike Bugarske, Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Crne Gore, Rumunije, Republike Srbije i Privremene misije Ujedinjenih nacija na Kosovu u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija ("Službeni glasnik RS", broj 62/06 - u daljem tekstu: Ugovor o osnivanju Energetske zajednice);

79) trgovina van stanica za snabdevanje prevoznih sredstava uljima za loženje, biogorivima, tečnim naftnim gasom, komprimovanim i utečnjenim prirodnim gasom koji se koriste kao energetska goriva i gorivima za snabdevanje sportskih aviona je trgovina na malo;

80) trgovina gorivima za plovila je trgovina na veliko i obuhvata snabdevanje tečnim gorivom brodova i tehničkih plovnih objekata u skladu sa propisima kojima se uređuju unutrašnja plovidba i luke i propisima o transportu opasnog tereta;

81) trgovina motornim i drugim gorivima na stanicama za snabdevanje prevoznih sredstava je trgovina na malo;

82) trgovina naftom, derivatima nafte, biogorivima i komprimovanim i utečnjenim prirodnim gasom je trgovina na veliko i obuhvata kupovinu, odnosno uvoz radi dalje prodaje, odnosno izvoza ili korišćenje u poslovne svrhe;

83) ugovor "uzmi ili plati" je ugovor kojim se snabdevač obavezuje da isporuči ugovorene količine prirodnog gasa, a kupac da plati te količine bez obzira da li ih je preuzeo, delom plati u ugovorenom obračunskom periodu sa pravom da ga preuzme u nekom narednom obračunskom periodu uz obavezu da plati preostali iznos nakon preuzimanja;

84) ugovorno zagušenje je stanje u transportnom sistemu kada obim zahteva za neprekidnim kapacitetima prevazilazi kapacitet transportnog sistema prirodnog gasa;

85) horizontalno integrisano preduzeće je energetski subjekt koji pored jedne od energetskih delatnosti u oblasti električne energije, odnosno prirodnog gasa obavlja i najmanje jednu od delatnosti koja nije u oblasti električne energije, odnosno prirodnog gasa.

II ENERGETSKA POLITIKA I PLANIRANJE RAZVOJA ENERGETIKE

Ciljevi energetske politike

Član 3

Energetska politika Republike Srbije obuhvata mere i aktivnosti koje se preduzimaju radi ostvarivanja dugoročnih ciljeva i to:

- 1) pouzdanog, sigurnog i kvalitetnog snabdevanja energijom i energentima;
- 2) adekvatnog nivoa proizvodnje električne energije i kapaciteta prenosnog sistema;
- 3) stvaranja uslova za pouzdan i bezbedan rad i održivi razvoj energetskih sistema;
- 4) konkurentnosti na tržištu energije na načelima nediskriminacije, javnosti i transparentnosti;
- 5) obezbeđivanja uslova za unapređenje energetske efikasnosti u obavljanju energetskih delatnosti i potrošnji energije;

6) stvaranja ekonomskih, privrednih i finansijskih uslova za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije i kombinovanu proizvodnju električne i toplotne energije;

7) stvaranja regulatornih, ekonomskih i privrednih uslova za unapređenje efikasnosti u upravljanju elektroenergetskim sistemima, posebno imajući u vidu razvoj distribuirane proizvodnje električne energije, razvoj distribuiranih skladišnih kapaciteta električne energije, uvođenje sistema za upravljanje potrošnjom i uvođenje koncepta naprednih mreža;

8) stvaranje uslova za korišćenje novih izvora energije;

9) raznovrsnosti u proizvodnji električne energije;

10) unapređenja zaštite životne sredine u svim oblastima energetske delatnosti;

11) stvaranja uslova za investiranje u energetiku;

12) zaštite kupaca energije i energenata;

13) povezivanja energetske sistema Republike Srbije sa energetskim sistemima drugih država;

14) razvoja tržišta električne energije i prirodnog gasa i njihovog povezivanja sa regionalnim i pan-evropskim tržištem.

Energetska politika bliže se razrađuje i sprovodi Strategijom razvoja energetike Republike Srbije (u daljem tekstu: Strategija), Programom ostvarivanja Strategije (u daljem tekstu: Program) i Energetskim bilansom Republike Srbije (u daljem tekstu: Energetski bilans).

Vlada u skladu sa Strategijom i Programom donosi nacionalne akcione planove kojima se bliže utvrđuju razvojni ciljevi i mere za njihovo ostvarivanje.

Mere i aktivnosti koje se preduzimaju radi ostvarivanja dugoročnih ciljeva iz stava 1. ovog člana moraju biti nediskriminatorne, zasnovane na načelima slobodnog tržišta, ne mogu neopravdano stvarati dodatne obaveze učesnicima na tržištu električne energije i moraju biti opravdane u smislu njihovog ekonomskog i socijalnog efekta na krajnje kupce.

Strategija

Član 4

Strategija je akt kojim se utvrđuje energetska politika i planira razvoj u sektoru energetike.

Strategijom se određuju:

1) dugoročni ciljevi za razvoj proizvodnih kapaciteta koji su u funkciji sigurnosti snabdevanja, uvažavajući tehnološke, ekonomske i kriterijume zaštite životne sredine;

2) pravci razvoja prenosnog i distributivnog sistema električne energije;

- 3) pravci razvoja transportnog i distributivnog sistema prirodnog gasa i podzemnih skladišta prirodnog gasa;
- 4) pravci razvoja tržišta električne energije i prirodnog gasa;
- 5) pravci razvoja sistema daljinskog grejanja;
- 6) izvori i način obezbeđivanja potrebnih količina energije i energenata;
- 7) pravci razvoja korišćenja energije iz obnovljivih i novih izvora i unapređenja energetske efikasnosti;
- 8) pravci razvoja neiskorišćenih elektroenergetskih potencijala, efikasnog upravljanja elektroenergetskim sistemima koji se mogu ostvariti uvođenjem distribuiranih skladišnih i proizvodnih kapaciteta električne energije, uvođenjem upravljanja potrošnjom prateći kretanje tržišta električne energije i uvođenjem koncepta naprednih mreža, upravljajući optimalno tokovima snaga u prenosnom i distributivnom sistemu;
- 9) drugi elementi od značaja za ostvarivanje ciljeva energetske politike.

Strategiju donosi Narodna skupština Republike Srbije (u daljem tekstu: Narodna skupština) na predlog Vlade za period od najmanje 15 godina.

Vlada prati ostvarenje Strategije.

Strategija se usklađuje sa dokumentima koji se odnose na privredni razvoj Republike Srbije i strateškim i planskim dokumentima Republike Srbije i sadrži analizu ostvarenja ciljeva utvrđenih Strategijom za prethodni period.

Strategija se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Program

Član 5

Programom se utvrđuju uslovi, način, dinamika i mere za ostvarivanje Strategije.

Program donosi Vlada, za period do šest godina na predlog Ministarstva nadležnog za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Ministarstvo prati ostvarenje Programa i po potrebi predlaže njegovo usklađivanje sa realnim potrebama najmanje svake druge godine.

Predlog dela Programa za teritoriju autonomne pokrajine nadležni organ autonomne pokrajine, na zahtev Ministarstva, dostavlja u roku od 30 dana od dana dostavljanja zahteva.

Energetski subjekti, Agencija i jedinice lokalne samouprave na zahtev Ministarstva, odnosno nadležnog organa autonomne pokrajine, dužni su da dostave podatke za izradu Programa u roku od 30 dana od dana dostavljanja zahteva.

Zahtev za dostavljanje podataka iz stava 5. ovog člana sadrži vrstu podataka, vremenski period na koji se podaci odnose, način dostavljanja podataka, kao i druge elemente neophodne za izradu Programa.

Član 6

Program sadrži:

- 1) energetske objekte koje je neophodno izgraditi i rekonstruisati radi sigurnosti snabdevanja ili zaštite životne sredine i koncesije koje će se ponuditi za izgradnju energetskih objekata i rokove za njihovo sprovođenje;
- 2) procenu finansijskih sredstava i izvore finansiranja;
- 3) obim korišćenja obnovljivih i novih izvora energije u ukupnoj proizvodnji energije;
- 4) mere kojima se obezbeđuje da propisi koji se odnose na postupke izdavanja odobrenja, dozvola i licenciranja koji se primenjuju na objekte za proizvodnju električne energije, odnosno energije za grejanje i hlađenje iz obnovljivih izvora energije, kao i na pripadajuće prenosne i distributivne mreže i postupak pretvaranja biomase u biogoriva ili druge energetske proizvode, budu jednostavni, jasni, dostupni i transparentni;
- 5) korišćenje savremenih tehnologija za proizvodnju energije i energenata;
- 6) mere za stimulisanje investiranja u energetski sektor;
- 7) korišćenje naprednih tehnologija za upravljanje elektroenergetskim sistemom;
- 8) mere za unapređenje energetske efikasnosti;
- 9) mere za zaštitu životne sredine;
- 10) druge elemente od značaja za ostvarivanje Strategije.

Član 7

U cilju realizacije dugoročnih ciljeva za razvoj proizvodnih objekata koji su u funkciji sigurnosti snabdevanja utvrđenih Strategijom i Programom, mogu se zaključiti dugoročni ugovori o prodaji sa proizvođačem električne energije, uz uvažavanje načela konkurencije i nediskriminacije.

Izveštaj o sprovođenju Strategije i Programa

Član 8

Vlada podnosi Narodnoj skupštini godišnji izveštaj o sprovođenju Strategije i Programa koji obuhvata:

- 1) postignute rezultate u odnosu na ciljeve postavljene Strategijom, odnosno Programom za godinu u kojoj se podnosi godišnji izveštaj o sprovođenju Strategije i Programa;

- 2) ocenu efekata postignutih rezultata i uticaj na Program u sledećoj godini;
- 3) predlog mera za efikasnije sprovođenje Strategije i Programa;
- 4) procenu potrebe za usklađivanjem Programa i eventualnim usklađivanjem Strategije sa realnim potrebama.

Izveštaj iz stava 1. ovog člana, dostavlja se Narodnoj skupštini najkasnije do 30. juna tekuće godine za proteklu godinu.

Promocija regionalne saradnje

Član 9

Nadležni organi u Republici Srbiji, Agencija, operator prenosnog sistema i operator tržišta električne energije, odnosno operator transportnog sistema prirodnog gasa, radi integrisanja tržišta na jednom ili više regionalnih nivoa, a u cilju uspostavljanja liberalizovanog regionalnog i pan-evropskog tržišta, saraduju sa nadležnim organima drugih zemalja.

Saradnja iz stava 1. ovog člana obuhvata, naročito saradnju u pogledu prekograničnih pitanja, sa ciljem stvaranja konkurentnog tržišta električne energije, odnosno prirodnog gasa i harmonizacije pravnih, regulatornih i tehničkih propisa Republike Srbije.

Energetski ugroženi kupac

Član 10

Energetski ugroženi kupac električne energije ili prirodnog gasa je kupac iz kategorije domaćinstvo (samačko ili višečlana porodica), koje živi u jednoj stambenoj jedinici sa jednim mernim mestom na kome se meri potrošnja električne energije ili prirodnog gasa, koje troši maksimalnu količinu električne energije ili prirodnog gasa u skladu sa aktom iz stava 8. ovog člana, pod uslovima propisanim ovim zakonom (u daljem tekstu: energetski ugroženi kupac).

Status energetski ugroženog kupca stiče se na osnovu akta organa nadležnog za socijalna pitanja.

Domaćinstvo može steći status energetski ugroženog kupca na sopstveni zahtev ako:

- 1) pripada kategoriji sa najnižim prihodima po članu domaćinstva koji se utvrđuju u skladu sa aktom koji donosi Ministarstvo, uzimajući u obzir sve članove domaćinstva i svu nepokretnu imovinu u zemlji i inostranstvu;
- 2) ne poseduje, odnosno koristi drugu stambenu jedinicu, osim stambene jedinice koja po strukturi i površini odgovara potrebama domaćinstva u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast socijalnog stanovanja.

Status energetski ugroženog kupca na sopstveni zahtev može steći i domaćinstvo čijem članu zbog zdravstvenog stanja obustavom isporuke električne energije ili prirodnog gasa može biti ugrožen život ili zdravlje, što se dokazuje na način bliže propisan aktom iz stava 8. ovog člana.

Status energetski ugroženog kupca može se steći i na osnovu zahteva koji se podnosi jedinici lokalne samouprave, a koja izdaje akt o sticanju statusa za energetski ugroženog kupca.

Energetski ugroženi kupac izuzev domaćinstva iz stava 4. ovog člana ima pravo na isporuku električne energije ili prirodnog gasa u količinama i uz umanjenje mesečne obaveze plaćanja na način bliže utvrđen propisom iz stava 8. ovog člana.

Sredstva za ostvarivanje prava energetski ugroženih kupaca obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Vlada bliže propisuje kriterijume za sticanje statusa energetski ugroženog kupca, način zaštite, sadržinu zahteva, uslove, rok i postupak za sticanje statusa, kao i dokaze koji se prilažu uz zahtev, količine električne energije ili prirodnog gasa za koje se energetski ugroženom kupcu umanjuje mesečna obaveza plaćanja, način izdavanja akta o sticanju statusa i sadržinu tog akta, način vođenja evidencije i druga pitanja neophodna za utvrđivanje statusa.

Izveštaj o sigurnosti snabdevanja

Član 11

Ministarstvo izrađuje izveštaj o sigurnosti snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom svake godine do 31. jula, dostavlja ga nadležnom odboru za energetiku Narodne skupštine Republike Srbije i objavljuje ga na internet stranici Ministarstva.

Izveštaj o sigurnosti snabdevanja električnom energijom sadrži:

- 1) procenu sigurnosti rada prenosnog i distributivnog sistema;
- 2) podatke o planiranoj potrošnji i proizvodnji električne energije, kao i način obezbeđivanja nedostajućih količina za naredni petogodišnji period;
- 3) prognoziranu sigurnost snabdevanja za narednih pet do petnaest godina;
- 4) plan investicija prenosnog sistema i korisnika prenosnog sistema za narednih pet do petnaest godina, uključujući izgradnju interkonektivnih dalekovoda;
- 5) mehanizme upravljanja zagušenjima u prenosnim i distributivnim sistemima u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice i pravilima evropskih asocijacija operatora prenosnog sistema;
- 6) podatke o merama za pokrivanje vršne potrošnje, kao i mere koje se preduzimaju u slučaju da jedan ili više snabdevača ne obezbede dovoljne količine električne energije;
- 7) obim i kvalitet održavanja prenosnog i distributivnog sistema;
- 8) regionalne, nacionalne i evropske ciljeve održivog razvoja uključujući i međunarodne projekte;
- 9) raznovrsnost primarnih izvora za proizvodnju električne energije;

10) podatke o investicijama u kapacitete za proizvodnju električne energije.

Podatke iz stava 2. tačka 10) ovog člana Ministarstvo dostavlja Agenciji.

Izveštaj o sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom sadrži:

- 1) procenu sigurnosti rada transportnog i distributivnog sistema;
- 2) podatke o kapacitetima skladišta prirodnog gasa;
- 3) podatke o planiranoj potrošnji i proizvodnji prirodnog gasa, kao i način obezbeđivanja nedostajućih količina za naredni petogodišnji period;
- 4) podatke o planiranoj izgradnji energetske objekata za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja;
- 5) podatke koji se odnose na kvalitet i nivo održavanja energetske objekata;
- 6) predmet ugovora o dugoročnom snabdevanju gasom, a posebno preostali period njihovog važenja, kao i stepen likvidnosti tržišta gasa;
- 7) podatke o merama za pokrivanje vršne potrošnje, kao i mere koje se preduzimaju u slučaju da jedan ili više snabdevača ne obezbede dovoljne količine prirodnog gasa;
- 8) uticaj mera iz člana 315. st. 2. i 3. ovog zakona na sigurnost snabdevanja;
- 9) mere podsticaja za nove investicije u istraživanje, proizvodnju, transport i skladištenje prirodnog gasa, uključujući i odredbe člana 288. ovog zakona.

Javna usluga

Član 12

Energetskom subjektu koji poseduje licencu za obavljanje energetske delatnosti, može se uvesti obaveza pružanja javne usluge koja će obezbediti sigurnost snabdevanja, redovnost, kvalitet i cenu snabdevanja, zaštitu životne sredine, uključujući energetske efikasnost, upotrebu energije iz obnovljivih izvora i zaštitu klime.

Obaveze pružanja javne usluge moraju biti jasno definisane, transparentne, nediskriminatorne, proverljive, vremenski ograničene, moraju garantovati ravnopravnost energetske subjekata u pružanju javnih usluga i ne mogu uticati na otvaranje tržišta.

Energetski bilans

Član 13

Energetskim bilansom utvrđuju se godišnje potrebe za energijom, odnosno energentima iskazanim na mesečnom nivou koje je neophodno obezbediti radi pouzdanog, sigurnog i kvalitetnog snabdevanja krajnjih kupaca, uz uvažavanje potreba za racionalnom potrošnjom energije i energenata, izvori obezbeđivanja potrebnih količina energije, odnosno energenata,

kao i potreban nivo zaliha i rezervnih kapaciteta energetske objekata za sigurno snabdevanje kupaca energijom i energentima.

Energetski bilans donosi Vlada na predlog Ministarstva, najkasnije do kraja decembra tekuće godine za narednu godinu.

Energetski bilans se dostavlja nadležnom odboru Narodne skupštine Republike Srbije, nakon izglasavanja na sednici Vlade.

Energetski subjekti, Agencija, ministarstva nadležna za odgovarajuću oblast, nadležni organi autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave na zahtev Ministarstva, odnosno nadležnog organa autonomne pokrajine, dužni su da dostave podatke za izradu Energetskog bilansa u roku od 30 dana od dana dostavljanja zahteva.

Pored energetske subjekata, organa, organizacija i drugih tela iz stava 3. ovog člana, obavezu davanja podataka u cilju pripreme i praćenja realizacije energetske bilansa, imaju i javna preduzeća, privredna društva ili preduzetnici i fizička lica koji se bave proizvodnjom i prodajom energije i energenata.

Ministarstvo prati ostvarivanje Energetskog bilansa, vrši analizu njegovog ostvarivanja u prethodnoj godini i po potrebi predlaže Vladi mere kojima se obezbeđuje njegovo izvršavanje.

Ministarstvo je u obavezi da usvojen Energetski bilans objavi na svom sajtu najkasnije 15 dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Član 14

Energetski bilans iz člana 13. ovog zakona sadrži:

- 1) bilans električne energije;
- 2) bilans uglja;
- 3) bilans nafte, derivata nafte i biogoriva;
- 4) bilans prirodnog gasa;
- 5) bilans toplotne energije;
- 6) bilans obnovljivih izvora energije.

Ministar nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministar) bliže propisuje sadržinu Energetskog bilansa, vrstu podataka, rokove i način dostavljanja podataka i druge elemente neophodne za izradu i praćenje ostvarenja Energetskog bilansa.

Planovi razvoja

Član 15

Autonomna pokrajina i jedinice lokalne samouprave dužne su da u svojim planovima razvoja planiraju potrebe za energijom na svom području, kao i uslove i način obezbeđivanja neophodnih energetske kapaciteta u skladu sa Strategijom i Programom.

III ENERGETSKE DELATNOSTI, LICENCE I ENERGETSKE DOZVOLE

Energetske delatnosti

Član 16

Energetske delatnosti, u smislu ovog zakona su:

- 1) proizvodnja električne energije;
- 2) kombinovana proizvodnja električne i toplotne energije;
- 3) prenos električne energije i upravljanje prenosnim sistemom;
- 4) distribucija električne energije i upravljanje distributivnim sistemom;
- 5) distribucija električne energije i upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom;
- 6) snabdevanje električnom energijom;
- 7) snabdevanje na veliko električnom energijom;
- 8) upravljanje organizovanim tržištem električne energije;
- 9) transport i upravljanje transportnim sistemom za prirodni gas;
- 10) skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa;
- 11) distribucija i upravljanje distributivnim sistemom za prirodni gas;
- 12) snabdevanje prirodnim gasom;
- 13) javno snabdevanje prirodnim gasom;
- 14) proizvodnja derivata nafte;
- 15) transport nafte naftovodima;
- 16) transport derivata nafte produktovodima;
- 17) transport nafte, derivata nafte i biogoriva drugim oblicima transporta;
- 18) skladištenje nafte, derivata nafte i biogoriva;

- 19) trgovina naftom, derivatima nafte, biogorivima i komprimovanim prirodnim gasom;
- 20) trgovina gorivima van stanica za snabdevanje prevoznih sredstava;
- 21) punjenje posuda za tečni naftni gas, komprimovani i utečnjeni prirodni gas;
- 22) trgovina motornim i drugim gorivima na stanicama za snabdevanje prevoznih sredstava;
- 23) trgovina gorivima za plovila;
- 24) proizvodnja toplotne energije;
- 25) distribucija toplotne energije;
- 26) snabdevanje toplotnom energijom;
- 27) proizvodnja biogoriva;
- 28) proizvodnja biotečnosti;
- 29) namešavanje biogoriva sa gorivima naftnog porekla.

Energetske delatnosti iz stava 1. tač. 1), 2), 6), 7), 8), 12), 14), 17), 18), 19), 20), 21), 22), 23), 27) i 29) ovog člana obavljaju se u skladu sa tržišnim principima.

Energetske delatnosti iz stava 1. tač. 3), 4), 9), 10), 11), 13), 15), 16), 24), 25) i 26) ovog člana su delatnosti od opšteg interesa u skladu sa posebnim zakonom.

Energetska delatnost iz stava 1. tačka 5) ovog člana obavlja se u skladu sa odredbama ovog zakona.

Uslovi za obavljanje energetske delatnosti

Član 17

Energetsku delatnost može da obavlja javno preduzeće, privredno društvo, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik koji ima licencu za obavljanje energetske delatnosti, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Razdvajanje računa

Član 18

Energetski subjekt koji obavlja jednu ili više energetske delatnosti čije su cene regulisane ili koji pored tih energetske delatnosti obavlja i druge energetske, odnosno druge delatnosti koje se u smislu ovog zakona ne smatraju energetske delatnostima, dužan je da u cilju izbegavanja diskriminacije, međusobnog subvencionisanja i poremećaja konkurencije u svojim računovodstvenim internim obračunima vodi zasebne račune za svaku od regulisanih energetske delatnosti, uključujući snabdevanje električnom energijom po regulisanim cenama i

zbirno za druge delatnosti koje se u smislu ovog zakona ne smatraju energetske delatnostima i da sačini godišnji bilans stanja i bilans uspeha za svaku delatnost pojedinačno, u skladu sa ovim zakonom, kao i zakonom kojim se uređuje položaj privrednih društava i zakonom kojim se uređuje računovodstvo i revizija. Prihod od vlasništva nad transportnim ili distributivnim sistemom mora biti specificiran u računima.

Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana koji ima obavezu revizije godišnjih finansijskih izveštaja u skladu sa zakonom, dužan je da obezbedi reviziju godišnjih finansijskih izveštaja koja treba da potvrdi poštovanje načela izbegavanja diskriminacije i međusobnog subvencionisanja. Godišnji finansijski izveštaji i izveštaji revizora moraju se objaviti na internet stranici energetskog subjekta.

Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana, dužan je da u svom opštem aktu o računovodstvu i računovodstvenim politikama utvrdi pravila za raspoređivanje zajedničkih bilansnih pozicija koje će primenjivati pri izradi računovodstvenih internih obračuna po delatnostima.

Operatori sistema dužni su da obezbede tajnost komercijalno osetljivih i poslovnih podataka energetskih subjekata i kupaca energije i energenata, kao i tajnost komercijalno osetljivih podataka i informacija o svojim aktivnostima, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Licenca

Član 19

Licenca se izdaje na zahtev domaćeg pravnog lica, odnosno preduzetnika, kao i na zahtev stranog pravnog lica samo za obavljanje energetske delatnosti snabdevanja na veliko električnom energijom, u skladu sa ovim zakonom.

Licenca se izdaje rešenjem u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva za izdavanje licence, ako su ispunjeni uslovi utvrđeni ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Licenca sadrži naročito: naziv energetskog subjekta, energetske delatnosti, spisak energetskih objekata koji se koriste za obavljanje delatnosti, tehničke karakteristike tih objekata, podatke o lokaciji, odnosno području na kome će se energetska delatnost obavljati, period na koji se izdaje licenca i obaveze po pitanju neprekidnog obavljanja delatnosti, transparentnosti i izveštavanja.

Rešenje kojim se odbija zahtev za izdavanje licence mora biti detaljno obrazloženo i zasnovano na objektivnim i nediskriminatornim kriterijumima i dostavljeno podnosiocu zahteva.

Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti žalba Ministarstvu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja, ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

Rešenje Ministarstva je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Član 20

Licenca se izdaje za svaku energetske delatnosti posebno.

Licenca se izdaje na deset godina, a za proizvodnju električne energije, kombinovanu proizvodnju električne i toplotne energije i proizvodnju toplotne energije na 30 godina.

Rok važenja licence može se produžiti na zahtev energetskog subjekta.

Zahtev iz stava 3. ovog člana podnosi se Agenciji najkasnije 30 dana pre isteka roka na koji je izdata licenca.

Agencija će produžiti rok na koji je licenca izdata u roku od 30 dana ako su ispunjeni uslovi za izdavanje licence koji su utvrđeni ovim zakonom.

Član 21

Licenca nije potrebna za obavljanje sledećih energetskih delatnosti:

- 1) proizvodnje električne energije u objektima ukupne odobrene snage do 1 MW, osim ako isti energetski subjekt proizvodnju električne energije vrši u dva ili više energetskih objekata čija ukupna odobrena snaga prelazi snagu od 1 MW, bez obzira da li su povezani na sistem preko jednog ili više priključaka;
- 2) proizvodnje električne energije isključivo za sopstvene potrebe;
- 3) transporta nafte naftovodima isključivo za sopstvene potrebe;
- 4) transporta derivata nafte produktovodima za sopstvene potrebe;
- 5) transporta nafte, derivata nafte i biogoriva drugim oblicima transporta;
- 6) skladištenja nafte, derivata nafte i biogoriva za sopstvene potrebe;
- 7) proizvodnja toplotne energije u objektima snage do 1 MW i proizvodnja toplotne energije isključivo za sopstvene potrebe;
- 8) kombinovana proizvodnja električne i toplotne energije u termoelektranama - toplanama do 1 MW ukupne odobrene električne snage priključka i 1 MW ukupne toplotne snage, kao i kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije isključivo za sopstvene potrebe;
- 9) trgovina na malo tečnim naftnim gasom u bocama punjenja manjeg od 12 kg;
- 10) u okviru energetske delatnosti trgovine naftom, derivatima nafte, biogorivima i komprimovanim prirodnim gasom za trgovinu propanom visokog stepena čistoće ($\geq 99,5\%$), sa dozvoljenim sadržajem C3 i C4 zasićenih ugljovodonika do 2% i temperaturom ključanja - 42,1 °C, koji se koristi kao rashladno sredstvo.

Licenca nije potrebna Ministarstvu i organu nadležnom za robne rezerve za obavljanje energetskih delatnosti iz člana 16. tač. 18) i 19) ovog zakona, a koje se obavljaju u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuju robne rezerve.

Član 22

Licenca se izdaje ako:

- 1) je podnositelj zahteva osnovan ili registrovan, za obavljanje energetske delatnosti za koju se izdaje licenca;
- 2) je za energetski objekat izdata upotrebna dozvola, osim za objekte za koje propisom kojim se uređuje izgradnja objekata nije predviđeno izdavanje upotrebne dozvole;
- 3) energetski objekti i ostali uređaji, instalacije ili postrojenja neophodni za obavljanje energetske delatnosti ispunjavaju uslove i zahteve utvrđene tehničkim propisima, propisima o energetske efikasnosti, propisima o zaštiti od požara i eksplozija, kao i propisima o zaštiti životne sredine;
- 4) podnositelj zahteva ispunjava propisane uslove u pogledu stručnog kadra za obavljanje poslova tehničkog rukovođenja, rukovanja i održavanja energetskih objekata, odnosno uslove u pogledu broja i stručne osposobljenosti zaposlenih lica za obavljanje poslova na održavanju energetskih objekata, kao i poslova rukovođenja u tim objektima;
- 5) podnositelj zahteva ispunjava finansijske uslove za obavljanje energetske delatnosti;
- 6) direktor, odnosno članovi organa upravljanja nisu bili pravosnažno osuđeni za krivična dela u vezi sa obavljanjem privredne delatnosti;
- 7) podnosiocu zahteva nije izrečena mera zabrane obavljanja delatnosti ili ako su prestale pravne posledice izrečene mere;
- 8) podnositelj zahteva poseduje dokaz o pravnom osnovu za korišćenje energetskog objekta u kojem se obavlja energetska delatnost;
- 9) nad podnosiocem zahteva nije pokrenut postupak stečaja ili likvidacije.

Pored uslova iz stava 1. ovog člana podnositelj zahteva za obavljanje delatnosti od opšteg interesa mora biti osnovan za obavljanje te delatnosti ili tu delatnost obavlja kao poverenu u skladu sa posebnim zakonom.

Pored uslova iz stava 1. ovog člana, za delatnosti za koje su propisani posebni tehnički uslovi koji se odnose na promet robe i usluga podnositelj zahteva mora da ispuni i uslove u skladu sa tim propisima.

Stranom pravnom licu iz člana 19. stav 1. ovog zakona licenca za obavljanje delatnosti snabdevanja na veliko električnom energijom izdaje se ako ispuni uslove iz stava 1. tač. 5), 7) i 9) ovog člana i druge uslove propisane aktom iz člana 27. stav 7. ovog zakona.

Uz zahtev za izdavanje licence podnositelj zahteva prilaže dokaze o ispunjenosti uslova iz ovog člana i akta iz člana 27. stav 7. ovog zakona.

Dokaz o ispunjenosti uslova iz stava 1. tač. 3) i 4) i stava 3. ovog člana je izveštaj nadležnog inspektora ili drugi dokument propisan aktom Ministra iz člana 27. stav 7. ovog zakona.

Član 23

Licenca je neprenosiva.

Licenca za obavljanje energetske delatnosti se pribavlja i u slučaju kada se na energetsom objektu za koji je izdata licenca, promeni pravni osnov korišćenja energetskeg objekta po osnovu statusne promene ili u pravnom prometu po drugom osnovu.

Energetski subjekt - imalac licence iz stava 2. ovog člana je dužan da u slučaju statusne promene iz stava 2. ovog člana, istovremeno sa objavljivanjem nacrtu ugovora, odnosno odluke o statusnoj promeni u skladu sa propisima kojima se uređuje pravni položaj privrednih društava, o započinjanju statusne promene obavesti Agenciju, a u slučaju promene pravnog osnova korišćenja objekta po drugom osnovu, pre zaključenja pravnog posla kojim se menja pravni osnov korišćenja energetskeg objekta.

Energetski subjekt koji po izvršenoj statusnoj promeni, odnosno po promeni pravnog osnova korišćenja energetskeg objekta nastavi da obavlja energetske delatnost na tom objektu, dužan je da podnese zahtev za izdavanje, odnosno izmenu licence u roku od 15 dana od dana registracije statusne promene, odnosno od zaključenja pravnog posla kojim se menja pravni osnov korišćenja energetskeg objekta, a energetski subjekt koji prestaje da obavlja energetske delatnost, u istom roku, zahtev za ukidanje, odnosno izmenu licence.

Energetski subjekt iz stava 4. ovog člana mora da ispuni sve uslove iz člana 22. stav 1. ovog zakona osim uslova iz člana 22. stav 1. tač. 2) i 3) ovog zakona.

U slučaju ispunjenosti uslova iz stava 5. ovog člana Agencija će izdati licencu sa rokom važenja licence koji se određuje prema isteku važenja licence energetskeg subjektu koji prestaje da obavlja energetske delatnost na energetskeg objektu.

U slučaju da energetski subjekt ima više licenci, Agencija će izdati licencu sa rokom važenja licence koji se određuje prema isteku važenja licence koja bi najranije prestala.

U slučaju statusne promene iz st. 2. do 4. ovog člana, energetski subjekt koji nastavlja da obavlja delatnost na energetskeg objektu, može da privremeno nastavi da obavlja energetske delatnost do pribavljanja licence, a najduže u periodu od 60 dana od dana registracije statusne promene.

U slučaju statusne promene, energetski subjekt koji nastavlja da obavlja energetske delatnost čija je cena regulisana u skladu sa ovim zakonom, do donošenja odluke o ceni, primenjuje regulisanu cenu energetskeg subjektu koji je obavljao tu energetske delatnost do dana registracije statusne promene, a najduže 90 dana od dana pribavljanja licence.

Član 24

Stručna osposobljenost iz člana 22. stav 1. tačka 4) ovog zakona, proverava se polaganjem stručnog ispita.

Stručni ispit se polaže pred komisijom koju obrazuje Ministar, odnosno rukovodilac pokrajinskog organa uprave nadležnog za poslove energetike za lica koja su zaposlena kod energetskog subjekta koji ima sedište na teritoriji autonomne pokrajine.

Ministarstvo propisuje bliže uslove, program i način polaganja stručnog ispita iz stava 2. ovog člana, kao i uslove u pogledu stručnog kadra iz člana 22. stav 1. tačka 4) ovog zakona.

Član 25

Licenca se privremeno oduzima energetskom subjektu ako:

- 1) prestane da ispunjava jedan ili više uslova iz člana 22. ovog zakona;
- 2) energetske objekte ne održava u ispravnom i bezbednom stanju i u skladu sa tehničkim propisima kojima se uređuju uslovi korišćenja sistema;
- 3) ne izvršava obaveze utvrđene rešenjem o izdavanju licence;
- 4) regulisane cene energije, energenata, odnosno usluga ne određuje u skladu sa metodologijama, pravilima o radu tržišta električne energije i pravilima o radu sistema za transport prirodnog gasa i pravilima o radu sistema za transport nafte naftovodima i derivata nafte produktovodima;
- 5) ne vodi zasebne račune u skladu sa članom 18. ovog zakona;
- 6) se ne pridržava i drugih propisanih uslova za obavljanje energetske delatnosti utvrđenih ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

O privremenom oduzimanju licence iz stava 1. ovog člana Agencija donosi rešenje i određuje rok za otklanjanje nedostataka zbog kojih se privremeno oduzima licenca, koji ne može da bude kraći od 30 dana niti duži od 90 dana.

Rešenje o privremenom oduzimanju licence zbog neispunjavanja uslova iz člana 22. stav 1. tač. 3) i 4) i člana 22. stav 3. ovog zakona Agencija donosi na predlog nadležnog inspektora.

Ako je energetski subjekt u roku utvrđenom rešenjem iz stava 2. ovog člana otklonio nedostatke zbog kojih je licenca privremeno oduzeta, rešenje o privremenom oduzimanju licence se ukida, a ako ih nije otklonio Agencija donosi rešenje kojim se licenca trajno oduzima.

Podnosiocu zahteva kome je oduzeta licenca može se ponovo izdati licenca za obavljanje iste energetske delatnosti po isteku roka od tri godine od dana oduzimanja, ako ispunjava uslove iz ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Licenca za obavljanje energetske delatnosti na energetskom objektu na kome je prethodno delatnost obavljao energetski subjekt kojem je trajno oduzeta licenca ne može se izdati energetskom subjektu čiji je vlasnik ili odgovorno lice imalo vlasnički udeo ili bilo zaposleno u energetskom subjektu kome je trajno oduzeta licenca.

Odredbe stava 6. ovog člana shodno se primenjuju i na bračne drugove, decu ili srodnike u pravoj liniji nezavisno od stepena srodstva ili pobočne srodnike zaključno sa drugim stepenom srodstva vlasnika, odnosno odgovornog lica ili lica koje je zaposleno ili je bilo zaposleno u energetsom subjektu kome je trajno oduzeta licenca.

Protiv rešenja iz st. 2. i 4. ovog člana može se izjaviti žalba Ministru u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja.

Član 26

Ako bi prestanak rada energetske delatnosti kome je privremeno oduzeta licenca mogao da ugrozi redovno i sigurno snabdevanje energijom, živote i zdravlje ljudi ili da prouzrokuje teške poremećaje u privredi, Agencija može, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i nadležne inspekcije rešenjem o privremenom oduzimanju licence iz člana 25. stav 2. ovog zakona odobriti energetsom subjektu da nastavi obavljanje energetske delatnosti do obezbeđenja uslova za otklanjanje štetnih posledica prestankom rada energetske delatnosti, ali ne duže od roka utvrđenog rešenjem o privremenom oduzimanju licence.

Ako bi prestanak obavljanja energetske delatnosti od opšteg interesa od strane energetske delatnosti kome je trajno oduzeta licenca mogao da ugrozi redovno i sigurno snabdevanje energijom, život i zdravlje ljudi ili da prouzrokuje teške poremećaje u privredi, Vlada će, na predlog Ministarstva, posebnim aktom odrediti drugi energetski subjekt koji ima licencu za obavljanje iste energetske delatnosti da obavlja energetsku delatnost na području na kome je energetsku delatnost obavljao energetski subjekt kome je trajno oduzeta licenca.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, aktom Vlade utvrđuju se prava i obaveze energetske delatnosti koji je određen za obavljanje energetske delatnosti od opšteg interesa na određenom području, vreme u kojem će obavljati delatnost, kao i prava i obaveze vlasnika energetske delatnosti kojem je oduzeta licenca ili na čijem objektu je energetsku delatnost obavljao energetski subjekt kojem je oduzeta licenca, ako postoji potreba za korišćenjem njegovog energetske delatnosti u obavljanju energetske delatnosti od strane subjekta koji je određen aktom Vlade.

Ugovorom o poveravanju obavljanja energetske delatnosti od opšteg interesa uređuje se i obaveza energetske delatnosti da u slučaju trajnog oduzimanja licence dozvoli korišćenje energetske delatnosti sa svom neophodnom dokumentacijom energetske delatnosti koji je određen aktom Vlade, kao i način, visina i rokovi plaćanja privremene naknade za korišćenje energetske delatnosti objekata.

U slučaju da energetski subjekt iz stava 4. ovog člana energetski objekat koristi kao zakupac obavezan element ugovora o zakupu je saglasnost vlasnika energetske delatnosti za korišćenje energetske delatnosti objekata u skladu sa stavom 4. ovog člana.

Član 27

Energetski subjekt kome je izdata licenca za obavljanje energetske delatnosti može za vreme važenja licence podneti zahtev za njeno ukidanje.

Energetski subjekt kome je izdata licenca za obavljanje energetske delatnosti dužan je da podnese zahtev za izmenu rešenja kojim je izdata licenca, u slučaju promena u vezi sa

energetskim objektima koji se koriste za obavljanje energetske delatnosti, kao i promena tehničkih i drugih propisa.

O zahtevu iz st. 1. i 2. ovog člana Agencija donosi rešenje u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva.

Protiv rešenja iz stava 3. ovog člana može se izjaviti žalba Ministru u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Rešenje Ministarstva je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Licenca prestaje da važi po sili zakona u slučaju prestanka pravnog lica, odnosno preduzetnika.

Ministarstvo bliže propisuje uslove za izdavanje, izmenu i oduzimanje licence, sadržinu zahteva za izdavanje licence, sadržinu zahteva za izdavanje izveštaja nadležnog inspektora iz člana 22. stav 1. tač. 3) i 4) ovog zakona i dokaze koji se prilažu uz zahtev za izdavanje izveštaja, kao i način vođenja registra izdatih i oduzetih licenci.

Saglasnost za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe

Član 28

Za skladištenje nafte, derivata nafte i biogoriva za sopstvene potrebe ukupnog kapaciteta preko pet tona i za snabdevanje sopstvenih prevoznih sredstava na sopstvenim stanicama za snabdevanje prevoznih sredstava, za koje se ne izdaje licenca, pribavlja se saglasnost koju Ministarstvo izdaje rešenjem u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva (u daljem tekstu: Saglasnost za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe).

Saglasnost za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe se izdaje pod uslovom da objekti za skladištenje i sopstvene stanice za snabdevanje ispunjavaju uslove i zahteve utvrđene tehničkim propisima, propisima o energetske efikasnosti, propisima o zaštiti od požara i eksplozija, kao i propisima o zaštiti životne sredine.

Dokaz o ispunjenosti uslova iz stava 2. ovog člana prilaže se uz zahtev za izdavanje Saglasnosti za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe.

Dokaz o ispunjenosti uslova iz stava 2. ovog člana je izveštaj nadležnog inspektora.

Saglasnost za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe se izdaje sa rokom važenja od deset godina.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba Vladi u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Rešenje Vlade je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Ministarstvo bliže propisuje uslove za izdavanje, izmenu i oduzimanje Saglasnosti za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe, sadržinu zahteva i dokumenta koja se prilažu uz zahtev za izdavanje.

Član 29

Saglasnost za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe privremeno se oduzima ako imalac ove saglasnosti ne održava u ispravnom i bezbednom stanju objekte za skladištenje i sopstvene stanice za snabdevanje sopstvenih prevoznih sredstava u skladu sa tehničkim propisima i ako se ne pridržava drugih propisanih uslova.

O privremenom oduzimanju Saglasnosti za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe Ministarstvo donosi rešenje i određuje rok za otklanjanje nedostatka zbog kojih se privremeno oduzima Saglasnost za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe koji ne može biti kraći od 30 dana niti duži od 90 dana.

Rešenje o privremenom oduzimanju Saglasnosti za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe zbog neispunjavanja uslova iz člana 28. stav 2. ovog zakona Ministarstvo donosi na predlog nadležnog inspektora.

Ako je lice iz stava 1. ovog člana u roku utvrđenom rešenjem iz stava 2. ovog člana otklonilo nedostatke zbog kojih je Saglasnost za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe privremeno oduzeta, rešenje o privremenom oduzimanju Saglasnosti za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe se ukida, a ako ih nije otklonio, Ministarstvo donosi rešenje kojim se Saglasnost za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe trajno oduzima.

Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti žalba Vladi u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja.

Energetska dozvola

Član 30

Energetski objekti se grade u skladu sa zakonom kojim se uređuju uslovi i način uređenja prostora, uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta i izgradnja objekata, tehničkim i drugim propisima, a po prethodno pribavljenoj energetskej dozvoli koja se izdaje u skladu sa ovim zakonom.

Energetska dozvola se podnosi uz zahtev za izdavanje građevinske dozvole.

Energetska dozvola se pribavlja za izgradnju sledećih objekata:

- 1) objekata za proizvodnju električne energije snage 1 MW i više;
- 2) objekata za proizvodnju električne energije snage do 1 MW koji kao primarni energetski resurs koriste vodu;
- 3) objekata za kombinovanu proizvodnju električne i toplotne energije u termoelektranama - toplanama električne snage 1 MW i više i ukupne toplotne snage 1 MW i više;
- 4) direktnih dalekovoda;
- 5) objekata za proizvodnju derivata nafte;

6) naftovoda i produktovoda, objekata za skladištenje nafte, derivata nafte, biogoriva, komprimovanog prirodnog gasa i utečnjelog prirodnog gasa ukupnog rezervoarskog prostora većeg od 10 m³;

7) objekata za transport prirodnog gasa, objekata za distribuciju prirodnog gasa i objekata za skladištenje prirodnog gasa;

8) direktnih gasovoda;

9) objekata za proizvodnju toplotne energije snage 1 MW i više;

10) objekata za proizvodnju biogoriva kapaciteta preko 10 t godišnje.

Energetska dozvola nije potrebna za izgradnju energetskih objekata koji se grade u skladu sa zakonom kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo i koncesije.

Član 31

Postupak za izdavanje energetske dozvole, pokreće se zahtevom za izdavanje energetske dozvole, koji mogu podneti domaća i strana pravna ili fizička lica ili preduzetnici osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Energetska dozvola izdaje se pod istim uslovima domaćim i stranim pravnim ili fizičkim licima ili preduzetnicima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom i drugim zakonima i uz puno poštovanje principa nediskriminacije i primenom kriterijuma koji moraju biti objektivni i javni.

Član 32

Energetsku dozvolu izdaje Ministarstvo.

Poverava se jedinici lokalne samouprave izdavanje energetskih dozvola iz člana 30. stav 3. tač. 9) i 10) ovog zakona koji se grade na njenom području.

Član 33

Za izdavanje energetske dozvole moraju se ispuniti uslovi koji se odnose na:

- 1) pouzdan i siguran rad energetskog sistema;
- 2) uslove za određivanje lokacije i korišćenja zemljišta;
- 3) mogućnost priključenja objekta na sistem;
- 4) energetske efikasnosti;
- 5) uslove korišćenja primarnih izvora energije;
- 6) zaštitu na radu i bezbednost ljudi i imovine;

7) zaštitu životne sredine;

8) ekonomsko-finansijsku sposobnost podnosioca zahteva da realizuje izgradnju energetskog objekta;

9) doprinos kapaciteta za proizvodnju električne energije u ostvarivanju ukupnog udela energije iz obnovljivih izvora energije u bruto finalnoj potrošnji energije u skladu sa Nacionalnim akcionim planom;

10) doprinos kapaciteta za proizvodnju električne energije smanjenju emisija;

11) doprinos kapaciteta za transport ili skladištenje prirodnog gasa povećanju sigurnosti snabdevanja.

Dokaz o pravu svojine, odnosno pravu zakupa zemljišta na kome se planira izgradnja energetskog objekta nije uslov za izdavanje energetske dozvole.

Član 34

Zahtev za izdavanje energetske dozvole sadrži naročito podatke o:

1) podnosiocu zahteva;

2) energetskom objektu;

3) vrednosti investicije;

4) načinu obezbeđenja finansijskih sredstava;

5) predviđenom eksploatacionom veku objekta, kao i načinu sanacije lokacije po završetku eksploatacionog veka objekta;

6) usklađenosti sa odgovarajućim planskim dokumentima u skladu sa zakonom kojim se uređuju uslovi i način uređenja prostora, uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta i izgradnja objekata;

7) roku završetka gradnje energetskog objekta.

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana, u slučaju kada se izgradnja energetskog objekta planira na eksploatacionom polju, potrebno je dostaviti i saglasnost ministarstva nadležnog za poslove geologije i rudarstva.

Ministar bliže propisuje uslove za izdavanje energetske dozvole, sadržaj zahteva za izdavanje energetske dozvole u zavisnosti od vrste i namene energetskog objekta, način izdavanja energetske dozvole i sadržaj registra izdatih energetskih dozvola i registra energetskih dozvola koje su prestale da važe.

Član 35

Energetska dozvola se izdaje rešenjem u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva, ako su ispunjeni uslovi utvrđeni ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

U slučaju da se odbije zahtev za izdavanje energetske dozvole rešenje mora sadržati detaljno obrazloženje koje je zasnovano na objektivnim i nediskriminatornim kriterijumima i dostavljeno podnosiocu zahteva.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba Vladi, u roku od 15 dana od dana prijema rešenja, odnosno Ministarstvu u slučajevima iz člana 32. stav 2. ovog zakona.

Rešenje Vlade, odnosno Ministarstva je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Energetska dozvola se izdaje sa rokom važenja tri godine od dana njene pravnosnažnosti.

Energetska dozvola nije prenosiva.

Na zahtev imaoca energetske dozvole, Ministarstvo, odnosno jedinica lokalne samouprave, može produžiti rok važenja energetske dozvole najduže za još jednu godinu.

Zahtev za produženje podnosi se najkasnije 30 dana pre isteka roka važenja energetske dozvole.

Rok važenja energetske dozvole će se produžiti ako su ispunjeni uslovi za izdavanje energetske dozvole utvrđeni ovim zakonom kao i sledeći uslovi:

1) da je podnosilac zahteva dostavio dokaz o pribavljenoj dokumentaciji potrebnoj za izgradnju energetske objekta, odnosno da je pokrenuo odgovarajući postupak pred nadležnim organima za pribavljanje dokumentacije;

2) da je podnosilac zahteva dostavio dokaz da je preduzeo sve mere pred nadležnim organima u skladu sa zakonom u cilju pribavljanja dokumentacije.

Novi postupak za izdavanje energetske dozvole može se pokrenuti samo ukoliko se prethodno iskoristi mogućnost produženja roka važenja izdate energetske dozvole saglasno stavu 7. ovog člana.

Energetski subjekt kome je izdata energetska dozvola može za vreme važenja energetske dozvole podneti zahtev za njeno ukidanje.

Direktni dalekovod i direktni gasovod

Član 36

Proizvođač električne energije, odnosno prirodnog gasa i snabdevač imaju pravo da snabdevaju krajnje kupce, kao i svoje prostorije i prostorije zavisnog privrednog društva putem direktnog dalekovoda, odnosno gasovoda.

Krajnji kupci koji planiraju da zaključe ugovor o snabdevanju, a ne mogu da dobiju pristup mreži, imaju pravo da im se električna energija, odnosno prirodni gas isporučuje preko direktnog

dalekovoda, odnosno gasovoda od strane proizvođača električne energije, odnosno prirodnog gasa i snabdevača.

Mogućnost snabdevanja električnom energijom, odnosno prirodnim gasom putem direktnog dalekovoda, odnosno gasovoda ne utiče na mogućnost ugovaranja kupovine električne energije, odnosno prirodnog gasa na tržištu, odnosno na pravo kupca na slobodan izbor snabdevača, u skladu sa ovim zakonom.

Energetska dozvola za izgradnju direktnih dalekovoda i direktnih gasovoda iz člana 30. stav 3. tač. 4) i 8) ovog zakona, može se izdati u slučaju odbijanja pristupa sistemu ili otpočinjanja rešavanja spora povodom pristupa sistemu.

Izdavanje energetske dozvole za izgradnju direktnog dalekovoda, odnosno gasovoda može se odbiti, uz detaljno obrazloženje, ako bi izgradnja tog dalekovoda, odnosno gasovoda ugrozila obavljanje delatnosti od opšteg interesa, odnosno obavezu pružanja javne usluge, uključujući i zaštitu kupaca.

Javni tender

Član 37

U slučaju da se putem izdavanja energetske dozvole ne mogu obezbediti novi proizvodni kapaciteti ili kada preduzete mere energetske efikasnosti, nisu dovoljne za obezbeđivanje sigurnog i redovnog snabdevanja električnom energijom, izgradnja objekata za proizvodnju električne energije može se odobriti po sprovedenom postupku javnog tendera.

Vlada, na predlog Ministarstva donosi odluku o raspisivanju javnog tendera u skladu sa zakonom.

Odluka iz stava 2. ovog člana sadrži naročito:

- 1) lokaciju na kojoj će se graditi objekat;
- 2) vrstu primarne energije;
- 3) način proizvodnje i uslove preuzimanja električne energije;
- 4) uslove koji se odnose na zaštitu životne sredine;
- 5) uslove koji se odnose na zaštitu spomenika kulture ako isti postoje na lokaciji na kojoj će se graditi objekat;
- 6) uslove koji se odnose na energetske efikasnost;
- 7) mere podsticaja za pojedine vrste primarne energije i instalisane snage proizvodnog kapaciteta;
- 8) uslove koji se odnose na prestanak rada objekta;

9) rok za podnošenje ponude.

Prikupljanje ponuda po javnom tenderu, ocenjivanje i rangiranje ponuda vrši Ministarstvo i Vladi dostavlja izveštaj sa predlogom najpovoljnije ponude.

Postupak javnog tendera, uslovi za učešće na tenderu i kriterijumi za izbor ponude moraju biti transparentni i nediskriminatorni.

Odluka o raspisivanju javnog tendera objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije", a detalje u vezi sa tenderskom procedurom Ministarstvo javno objavljuje uključujući i objavljivanje u skladu sa obavezama Republike Srbije preuzetim potvrđenim međunarodnim sporazumima, najmanje šest meseci pre datuma zatvaranja tendera.

IV AGENCIJA ZA ENERGETIKU REPUBLIKE SRBIJE

Položaj

Član 38

Agencija je jedino regulatorno telo za oblast energetike osnovano u cilju unapređivanja i usmeravanja razvoja tržišta električne energije i prirodnog gasa na principima nediskriminacije i efikasne konkurencije, kroz stvaranje stabilnog regulatornog okvira, kao i za obavljanje drugih poslova utvrđenih ovim zakonom.

Agencija je samostalni pravni subjekt i nezavisna od organa izvršne vlasti u obavljanju svojih poslova, kao i od drugih državnih organa i organizacija, pravnih i fizičkih lica koja se bave energetske delatnostima, nezavisno donosi odluke, samostalno raspolaže finansijskim sredstvima odobrenim finansijskim planom i obezbeđuje stručne kapacitete neophodne za obavljanje zakonom utvrđenih poslova.

Zaposleni i članovi Saveta Agencije moraju da deluju nezavisno od bilo kog tržišnog interesa, da ne primaju instrukcije od organa izvršne vlasti, kao i od drugih državnih organa i organizacija i lica koja se bave energetske delatnostima.

Nezavisnost iz stava 2. ovog člana ne dovodi u pitanje saradnju sa drugim nacionalnim telima, sprovođenje opšte politike koju donosi Vlada po pitanjima koja nisu u vezi sa ovlašćenjima i dužnostima Agencije.

Agencija ima svojstvo pravnog lica sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim ovim zakonom, zakonima i drugim propisima kojima se uređuje poslovanje privrednih društava, kao i Statutom Agencije (u daljem tekstu: Statut).

Agencija posluje pod nazivom Agencija za energetiku Republike Srbije.

Sedište Agencije je u Beogradu.

U cilju efikasnijeg izvršavanja poslova iz svoje nadležnosti Agencija može odlukom Saveta Agencije organizovati obavljanje poslova u mestima van svog sedišta, na način i pod uslovima utvrđenim Statutom.

Savet Agencije

Član 39

Organ Agencije je Savet Agencije (u daljem tekstu: Savet) koji donosi sve odluke o pitanjima iz nadležnosti Agencije većinom glasova od ukupnog broja članova Saveta, osim ako ovim zakonom i Statutom nije drugačije propisano.

Savet ima predsednika i četiri člana, koji se biraju iz reda istaknutih stručnjaka iz oblasti energetike.

Predsednik Saveta zastupa i predstavlja Agenciju, rukovodi radom Saveta, odlučuje o pitanjima iz delokruga rada Agencije utvrđenim u članu 54. ovog zakona, organizuje rad i rukovodi radom Agencije, predlaže odluke i druga akta koja donosi Savet i stara se o njihovom izvršavanju, ima ovlašćenja direktora u poslovima vezanim za ostvarivanje prava i obaveza zaposlenih i obavlja druge poslove u skladu sa zakonom, Statutom i ovlašćenjem Saveta.

Predsednik i članovi Saveta za svoj rad i za rad Agencije odgovaraju Narodnoj skupštini, kojoj najmanje jednom godišnje podnose izveštaj o radu.

Izveštaj o radu sadrži podatke o radu Agencije u prethodnoj godini o njenom finansijskom poslovanju i o stanju u energetske sektoru Republike Srbije u okviru nadležnosti Agencije.

Izveštaj iz stava 5. ovog člana se dostavlja Narodnoj skupštini najkasnije do 31. maja svake godine.

Izbor i način rada Saveta

Član 40

Predsednika i članove Saveta bira Narodna skupština, po osnovu javnog konkursa, koga raspisuje i sprovodi Komisija za sprovođenje postupka za izbor kandidata (u daljem tekstu: Komisija) koju obrazuje Vlada na predlog Ministarstva.

Komisija ima pet članova i čine je dva predstavnika nadležnog odbora Narodne skupštine i tri istaknuta stručnjaka sa radnim iskustvom u oblasti energetike preko 15 godina.

Član Komisije ne može biti lice koje je u radnom odnosu u energetske subjektu.

Vlada, u roku od 30 dana od dana prijema mišljenja Komisije utvrđuje predlog za izbor predsednika i članove Saveta i dostavlja ga Narodnoj skupštini na usvajanje.

Član 41

Za predsednika i članove Saveta mogu se birati lica koja su državljani Republike Srbije i koja imaju visoko stručno obrazovanje tehničke, pravne ili ekonomske struke i najmanje deset godina radnog iskustva u oblasti energetike.

Predsjednik, članovi Saveta i zaposleni u Agenciji ostvaruju prava i obaveze iz radnog odnosa u skladu sa opštim propisima o radu.

Član 42

Za predsjednika i člana Saveta ne mogu se birati:

- 1) poslanici u Narodnoj skupštini, kao ni poslanici u skupštini autonomne pokrajine, odbornici, druga izabrana i postavljena lica, niti funkcioneri u organima političkih stranaka;
- 2) vlasnici ili suvlasnici u energetske subjektima, kao ni lica kojima su bračni drugovi, deca ili srodnici u pravoj liniji nezavisno od stepena srodstva ili pobočni srodnici zaključno sa drugim stepenom srodstva, vlasnici ili suvlasnici u energetske subjektima;
- 3) lica koja su pravosnažno osuđena za krivična dela protiv službene dužnosti, korupciju, prevaru ili za druga krivična dela koja ih čine nepodobnim za obavljanje funkcije na koju se biraju.

Član 43

Predsjednik i članovi Saveta biraju se na period od pet do sedam godina. Predsjednik Saveta se bira na period od sedam godina, dva člana Saveta se biraju na period od šest godina, a dva člana Saveta se biraju na period od pet godina.

Predsjednik i članovi Saveta ne mogu da budu birani više od dva puta uzastopno.

Postupak izbora lica iz stava 1. ovog člana sprovodi se najkasnije 90 dana pre isteka mandata prethodnog predsjednika, odnosno člana Saveta.

U slučaju da mandat predsjednika ili člana Saveta istekne pre okončanja postupka izbora, predsjednik, odnosno član Saveta nastavlja sa radom u skladu sa ovim zakonom do okončanja postupka izbora.

Član 44

Mandat predsjednika i članova Saveta, prestaje:

- 1) istekom mandata;
- 2) razrešenjem pre isteka mandata iz razloga utvrđenim ovim zakonom;
- 3) podnošenjem ostavke Narodnoj skupštini u pismenoj formi, u kom slučaju mandat predsjednika ili člana Saveta prestaje danom dostavljanja ostavke;
- 4) smrću člana Saveta.

Nastupanje razloga za prestanak mandata iz stava 1. tač. 2) i 3) ovog člana, konstatuje nadležni odbor Narodne skupštine.

Predlog za razrešenje iz stava 1. tačka 2) ovog člana Narodnoj skupštini mogu da podnesu nadležni odbor Narodne skupštine za poslove energetike, Savet ili najmanje 20 narodnih poslanika u sledećim slučajevima:

- 1) ako je zbog bolesti ili drugog razloga nesposoban za obavljanje dužnosti predsednika i člana Saveta u periodu dužem od šest meseci;
- 2) ako bude pravosnažno osuđen na kaznu zatvora ili bude osuđen za krivično delo zloupotrebe službenog položaja, prevare, korupcije, krađe ili drugo slično krivično delo koje ga čini nedostojnim za obavljanje ove funkcije;
- 3) ako se utvrdi da je kandidat u postupku izbora izneo o sebi neistinite podatke ili propustio da iznese podatke o okolnostima bitnim za utvrđivanje predloga za njegov izbor;
- 4) ako bez osnovanog razloga odbije ili propusti da obavlja dužnost predsednika, odnosno člana Saveta u periodu od najmanje tri meseca neprekidno ili u periodu od najmanje šest meseci sa prekidima u toku jedne godine;
- 5) ako se utvrdi da je u toku trajanja mandata povredio pravila o sukobu interesa utvrđena zakonom.

Odluka o razrešenju može biti doneta samo na osnovu obrazloženog predloga, posle sprovedenog postupka u kome su utvrđene sve relevantne okolnosti i u kome je predsedniku, odnosno članu Saveta protiv koga je pokrenut postupak omogućeno da se izjasni o svim okolnostima.

Razlog za razrešenje predsednika, odnosno člana Saveta ne može biti političko ili drugo uverenje, odnosno članstvo u političkoj organizaciji.

Član 45

Predsednik i član Saveta kome je prestao mandat u slučaju iz člana 44. stav 1. tačka 1) i stav 3. tačka 1) ovog zakona ima pravo na naknadu zarade u trajanju od tri meseca od dana prestanka mandata u visini zarade iz meseca koji prethodi mesecu u kojem je došlo do prestanka radnog odnosa, a sredstva za isplatu naknade zarade se obezbeđuju iz sredstava Agencije.

Pravo na naknadu iz stava 1. ovog člana ostvaruje se na lični zahtev i prestaje pre isteka roka od tri meseca ako predsednik i član Saveta zasnjuje radni odnos ili ostvari pravo na penziju u skladu sa propisima o penzijsko invalidskom osiguranju.

Član 46

Na predsednika i članove Saveta shodno se primenjuju odredbe zakona koje se odnose na sprečavanje sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija.

Član 47

Savet donosi Statut, akt kojim se uređuje unutrašnja organizacija i način rada Agencije, poslovnik o radu i druge opšte akte u skladu sa zakonom.

Na Statut saglasnost daje Narodna skupština.

Poslovi Agencije

Član 48

U izvršavanju regulatornih poslova utvrđenih ovim zakonom, Agencija preduzima mere kojima se postižu ili kojima se doprinosi ostvarivanju sledećih ciljeva:

- 1) obezbeđivanje sigurnog snabdevanja kupaca energijom kroz efikasno funkcionisanje i održiv razvoj energetske sistema, u skladu sa energetske politikom Republike Srbije, uključujući zaštitu životne sredine i razvoj obnovljivih izvora energije;
- 2) razvoj tržišta električne energije u Republici Srbiji i njegove integracije u regionalno i pan-evropsko tržište električne energije;
- 3) obezbeđenje stabilnog, transparentnog i nediskriminatornog regulatornog okvira za kupce energije, korisnike sistema i investitore;
- 4) podsticanje efikasnog funkcionisanja energetske sistema;
- 5) obezbeđivanja visokih standarda usluge u snabdevanju električnom energijom i prirodnim gasom uz zaštitu energetske ugroženih kupaca.

Član 49

Agencija izdaje licence za obavljanje energetske delatnosti i donosi akt o oduzimanju licence, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom, i vodi registre izdatih i oduzetih licenci.

Poslove iz stava 1. ovog člana Agencija obavlja kao poverene poslove.

Agencija sprovodi postupak sertifikacije i odlučuje o sertifikaciji operatora prenosnog sistema električne energije i operatora transportnog sistema prirodnog gasa.

Član 50

Agencija donosi metodologije za:

- 1) određivanje cene pristupa sistemu za prenos električne energije;
- 2) određivanje cene pristupa sistemu za distribuciju električne energije;
- 3) određivanje cene pristupa zatvorenom sistemu za distribuciju električne energije;
- 4) obračun neovlašćeno utrošene električne energije;
- 5) određivanje cene električne energije za garantovano snabdevanje, u skladu sa ovim zakonom;

- 6) određivanje cene pristupa sistemu za transport prirodnog gasa;
- 7) određivanje cene pristupa sistemu za distribuciju prirodnog gasa;
- 8) određivanje cene pristupa skladištu prirodnog gasa;
- 9) određivanje cene prirodnog gasa za javno snabdevanje;
- 10) određivanje cene pristupa sistemu za transport nafte naftovodima i sistema za transport derivata nafte produktovodima;
- 11) određivanje troškova priključenja na sistem za prenos i distribuciju električne energije;
- 12) određivanje troškova priključenja na sistem za transport i distribuciju prirodnog gasa.

Agencija je dužna da, pri donošenju metodologija i davanju saglasnosti na regulisane cene operatorima prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije proceni i odobri troškove koji su potrebni za kratkoročno i dugoročno: povećanje sigurnosti snabdevanja, efikasnosti rada operatora, podršku integraciji tržišta kao i potrebne istraživačke aktivnosti.

Agencija je dužna da metodologije iz stava 1. ovog člana objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Član 51

Agencija donosi pravila:

- 1) o promeni snabdevača;
- 2) o kvalitetu isporuke i snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom.

Agencija donosi sledeća akta:

- 1) o visini troškova za izdavanje licenci za obavljanje energetske delatnosti iz člana 20. stav 1. ovog zakona;
- 2) o poravnanju razlika između opravdanih i ostvarenih prihoda i odobrenih troškova iz člana 129. stav 3. ovog zakona;
- 3) o izuzeću u skladu sa čl. 167, 288. i 289, po pribavljenom mišljenju Ministarstva.

Na akt iz stava 2. tačka 1) ovog člana saglasnost daje ministarstvo nadležno za poslove finansija.

Agencija je dužna da pravila i akta iz stava 1. i stava 2. tač. 1) i 2) ovog člana objavi u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Član 52

Agencija određuje:

1) cene zakupa rezerve snage za sistemske usluge sekundarne i tercijarne regulacije iz člana 88. stav 3. tačka 2) ovog zakona, kao i cene pomoćnih usluga iz člana 88. stav 2. tačka 9) ovog zakona, u skladu sa ovim zakonom;

2) visinu naknade kupcu po osnovu stepena odstupanja od propisanog kvaliteta isporuke električne energije u skladu sa pravilima o kvalitetu isporuke i snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom.

Član 53

Agencija daje saglasnost na:

- 1) pravila o radu prenosnog sistema električne energije;
- 2) pravila za raspodelu prekograničnih prenosnih kapaciteta;
- 3) proceduru za priključenje objekata na prenosni sistem;
- 4) pravila o radu transportnog sistema prirodnog gasa;
- 5) pravila o radu distributivnog sistema električne energije;
- 6) pravila o radu distributivnog sistema prirodnog gasa;
- 7) pravila o radu sistema za transport nafte naftovodima;
- 8) pravila o radu sistema za transport derivata nafte produktovodima;
- 9) pravila o radu tržišta električne energije;
- 10) pravila o objavljivanju ključnih tržišnih podataka;
- 11) pravila o radu sistema za skladištenje prirodnog gasa;
- 12) plan razvoja prenosnog sistema električne energije, sa planom investicija;
- 13) plan razvoja distributivnog sistema električne energije, sa planom investicija i planom preuzimanja mernih uređaja, merno razvodnih ormana, odnosno priključnih vodova, instalacija i opreme u merno razvodnom ormanu i drugih uređaja u objektima postojećih kupaca, odnosno proizvođača;
- 14) plan razvoja sistema za transport prirodnog gasa;
- 15) plan razvoja sistema za transport nafte naftovodima i derivata nafte produktovodima;
- 16) program usklađenosti za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja iz čl. 132. i 280. ovog zakona;

17) akt operatora prenosnog sistema o visini naknade za izdavanje, prenošenje i prestanak važenja garancije porekla;

18) akt operatora prenosnog, transportnog i distributivnog sistema o cenama nestandardnih usluga, u roku od 30 dana od dana prijema predloga cenovnika.

Član 54

Agencija odlučuje po žalbama protiv:

1) akta operatora sistema po zahtevu za priključenje na sistem, odnosno ako operator sistema ne donese odluku po zahtevu za priključenje na sistem;

2) akta operatora sistema o odbijanju pristupa sistemu;

3) akta energetskeg subjekta za transport nafte naftovodom ili energetskeg subjekta za transport derivata nafte produktovodom o odbijanju pristupa sistemu.

Poslove iz stava 1. ovog člana, Agencija obavlja kao poverene poslove.

Pored poslova iz stava 1. ovog člana, Agencija je dužna da u skladu sa delokrugom rada:

1) u slučaju spora između energetskeg subjekta i između energetskeg subjekta i korisnika sistema, koji se rešava u skladu sa zakonom kojim se uređuje posredovanje, pruži stranama u sporu stručnu pomoć i sve podatke kojima raspolaže u cilju pripreme dokumentacije potrebne za postupak posredovanja;

2) razmatra i postupa, po podnescima fizičkih i pravnih lica u vezi sa neizvršenjem obaveza operatora sistema, snabdevača na veliko električnom energijom, snabdevača električnom energijom, snabdevača prirodnim gasom i javnog snabdevača prirodnim gasom u skladu sa ovim zakonom.

Akt Agencije u slučaju iz stava 3. tačka 2) ovog člana, ne isključuje pravo nezadovoljne stranke da zaštitu prava mogu ostvariti pred nadležnim sudom.

Član 55

Agencija daje mišljenje:

1) na plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema koji donosi operator prenosnog, transportnog, odnosno distributivnog sistema;

2) u primeni propisa iz nadležnosti Agencije.

Član 56

Pored poslova propisanih ovim zakonom, Agencija je ovlašćena da:

1) prati primenu metodologija i cena odobrenih u skladu sa ovim zakonom;

- 2) prati primenu pravila iz člana 53. ovog zakona, zahteva njihovu izmenu i prati primenu drugih akata, u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 3) prati realizaciju plana razvoja operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije i plana razvoja operatora sistema za transport prirodnog gasa i preporučuje, ukoliko je potrebno njihovu izmenu o čemu izveštava u svom godišnjem izveštaju;
- 4) donosi uputstva i preporuke i daje smernice za primenu akata iz čl. 50. i 51. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona;
- 5) sačinjava i objavljuje izveštaj o potrebi regulisanja cena iz člana 88. stav 3. ovog zakona, kao i izveštaj o neophodnosti održavanja rezervnog snabdevanja iz člana 194. ovog zakona;
- 6) bliže utvrđuje način, postupak davanja saglasnosti iz člana 53. i rokove za dostavljanje podataka i dokumentacije neophodnih za rad Agencije;
- 7) bliže utvrđuje način, postupak i rokove za vođenje knjigovodstvenih evidencija za potrebe regulacije i za sprovođenje postupka razdvajanja računa, postupka sertifikacije i drugih postupaka utvrđenih zakonom;
- 8) zahteva od energetskih subjekata dostavljanje podataka i dokumentacije neophodnih za rad Agencije, u roku koji ne može biti kraći od osam dana od dana prijema zahteva;
- 9) zahteva od vertikalno integrisanog preduzeća informaciju sa obrazloženjem da li je bilo diskriminatornog ponašanja, u slučaju prijave lica zaduženog za praćenje programa usklađenosti o nepoštovanju programa usklađenosti za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja iz čl. 132. i 280. ovog zakona;
- 10) saraduje sa snabdevačem i operatorom distributivnog sistema u cilju preduzimanja mera kojim bi se korisnicima sistema i krajnjim kupcima učinile dostupnim kratke i sadržajne kontrolne liste sa praktičnim informacijama koje se odnose na njihova prava;
- 11) propiše postupak ostvarivanja prava na pristup podacima o sopstvenoj potrošnji kupca električne energije, odnosno prirodnog gasa, vrstu dostupnih podataka i rokove u kojima operator sistema mora da obezbedi podatke i postupak objavi na internet stanici Agencije zajedno sa jednostavnim i lako razumljivim obrascem za prikazivanje podataka o potrošnji i time obezbedi krajnjem kupcu, a na zahtev krajnjeg kupca i snabdevaču pravo na besplatan pristup tim podacima;
- 12) doprinosi usklađivanju postupaka razmene podataka za najvažnije tržišne procese na regionalnom nivou;
- 13) podnosi godišnji izveštaj o radu i preduzetim merama u pogledu ispunjenja obaveza nadležnom telu iz člana 2. tačka 42) ovog zakona;
- 14) usklađuje i primenjuje sve pravno obavezujuće odluke nadležnih tela iz člana 2. tačka 42) ovog zakona;

15) prati da li energetska subjekt koji vodi podatke o potrošnji dostavlja podatke o potrošnji snabdevaču kojeg je odredio krajnji kupac;

16) prati pokazatelje tehničkog i komercijalnog kvaliteta isporuke i snabdevanja električne energije i prirodnog gasa iz čl. 215. i 320. ovog zakona;

17) prati sprovođenje mera za smanjenje gubitaka u prenosnom, transportnom, odnosno distributivnom sistemu električne energije, odnosno prirodnog gasa;

18) prati aktivnosti u vezi realizacije plana implementacije naprednih mernih sistema koji donosi operator prenosnog, transportnog, odnosno distributivnog sistema;

19) odlučuje o drugim pitanjima utvrđenim ovim zakonom.

Član 57

Agencija obezbeđuje nediskriminatorni pristup sistemima, kao i efektivnu konkurenciju i efikasno funkcionisanje tržišta električne energije i prirodnog gasa, kroz praćenje:

1) efikasnog razdvajanja računa licenciranih energetskih subjekata;

2) postojanja međusobnog subvencionisanja energetskih subjekata koji se bave različitim energetskim delatnostima, kao i između različitih energetskih delatnosti u okviru istog energetskog subjekta;

3) izvršenja obaveza energetskih subjekata, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima donetim na osnovu ovog zakona;

4) primene pravila za raspodelu prekograničnih prenosnih kapaciteta u saradnji sa regulatornim telima drugih država;

5) primene mehanizama za otklanjanje zagušenja u prenosnom sistemu, odnosno u transportnom sistemu, upotrebe naknada zbog zagušenja koje prikuplja operator prenosnog, odnosno transportnog sistema;

6) vremena koje je potrebno operatorima sistema da izvedu priključak i izvrše priključenje na sistem, odnosno otklanjanje kvara u slučaju prekida isporuke;

7) objavljivanja podataka od strane operatora prenosnog i transportnog sistema u vezi sa prekograničnim kapacitetima i korišćenjem sistema;

8) načina korišćenja rezervi u sistemu;

9) uslova i troškova za priključenje na prenosni ili distributivni sistem novih proizvođača električne energije, da bi se garantovala objektivnost, transparentnost i nediskriminacija, posebno imajući u vidu troškove i koristi od različitih tehnologija za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije;

10) nivoa transparentnosti, uključujući i transparentnost cene u trgovini na veliko, kao i nivo konkurencije, uključujući poremećaje ili ograničenja konkurencije, u saradnji sa organima nadležnim za poslove konkurencije;

11) funkcionisanja organizovanog tržišta električne energije, kao i poštovanje principa transparentnosti i nediskriminatornosti od strane operatora tržišta;

12) nivoa i efektivnosti otvaranja tržišta i konkurencije u trgovini na veliko i snabdevanju krajnjih kupaca, uključujući i organizovano tržište električne energije, cene za domaćinstva uključujući i pretplatne sisteme naplate, procenat promene snabdevača, isključenja i obustave isporuke, izvršenje i naknade za uslugu održavanja;

13) uslova pristupa skladištu, lajnpaku i korišćenja drugih pomoćnih usluga, s tim što ako je pristup skladištu ugovorni, isključuje se praćenje cena i

14) poštovanja mera zaštite potrošača utvrđenih ovim zakonom.

U izvršavanju poslova iz stava 1. tačka 1. ovog člana, Agencija može izvršiti uvid u poslovne račune i knjigovodstvenu evidenciju energetskog subjekta koji je dužan da mu omogući pristup i uvid u odgovarajuće podatke.

Agencija može ispitati okolnosti, podatke i razmenjene informacije, uključujući one u pogledu funkcionisanja tržišta električne energije i prirodnog gasa, odlučivati o primeni potrebnih i primerenih mera za unapređenje efektivne konkurencije i radi obezbeđivanja normalnog funkcionisanja tržišta.

U sprovođenju poslova iz stava 3. ovog člana, Agencija će sarađivati sa organom nadležnim za poslove konkurencije i organima nadležnim za nadzor nad finansijskim tržištem.

Agencija može, radi obavljanja poslova iz čl. 49. - 57. ovog zakona, donositi odluke koje su obavezujuće za energetske subjekte.

U postupku odlučivanja o pojedinačnim pravima i obavezama pravnih i fizičkih lica, ukoliko ovim zakonom nije propisan poseban postupak, primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Agencija je dužna da u skladu sa zakonom i drugim propisima čuva tajnost komercijalnih i drugih poverljivih poslovnih podataka koji su joj dostavljeni za obavljanje poslova iz njene nadležnosti.

Izricanje mera

Član 58

Agencija može, u okviru svoje nadležnosti, operatoru sistema, snabdevaču na veliko električnom energijom, snabdevaču električnom energijom, odnosno prirodnim gasom i javnom snabdevaču prirodnim gasom, zbog neizvršenja obaveza propisanih ovim zakonom izreći: opomenu, upozorenje ili pokrenuti odgovarajući postupak pred nadležnim sudom.

Pri izricanju mere iz stava 1. ovog člana Agencija je dužna da poštuje načela objektivnosti i nepristrasnosti i da omogući operatoru sistema, snabdevaču na veliko električnom energijom, snabdevaču električnom energijom, odnosno prirodnim gasom i javnom snabdevaču prirodnim gasom da se izjasne o činjenicama koje su povod za vođenje postupka.

Član 59

Opomena se izriče energetske subjektima iz člana 58. stav 1. ovog zakona, u slučaju neizvršenja obaveze iz člana 23. stav 3, člana 57. stav 2, člana 94. stav 3. tačka 12), člana 109. stav 1. tač. 32), 38), 39), 40) i 41), člana 113. stav 4, člana 115. stav 2, člana 132. st. 7. i 10, člana 136. stav 1. tač. 13), 19), 24), 31), 32) i 33), člana 144. stav 5, člana 154. stav 5, člana 184. stav 1, člana 195. stav 1. tač. 12) i 13), člana 238. st. 1. i 2, člana 242. stav 1, člana 244. stav 1, člana 245. stav 3, člana 248. stav 1. tač. 17), 23) i 24), člana 250. stav 1, člana 253. stav 2, člana 257. stav 8, člana 261. stav 1. tač. 10), 13), 20) i 22), člana 263. stav 2, člana 268. stav 4, člana 276. stav 1. tačka 14), člana 277. stav 1, člana 280. stav 2. i člana 301. stav 1. tač. 10) i 11) ovog zakona.

Upozorenje se izriče energetske subjektima iz člana 58. stav 1. ovog zakona, kada ne postupe po opomeni iz stava 1. ovog člana.

Prilikom izricanja mera iz st. 1. i 2. ovog člana Agencija naročito uzima u obzir stepen odgovornosti operatora sistema, snabdevača na veliko električnom energijom, snabdevača električnom energijom, snabdevača prirodnim gasom i javnog snabdevača prirodnim gasom, način izvršenja povrede obaveze, težinu posledica koje su povredom prouzrokovane, učestalost ponavljanja povrede i okolnost da je prema energetske subjektima iz člana 58. stav 1. ovog zakona, već izrečena mera iz st. 1. i 2. ovog člana.

Agencija bliže propisuje način vođenja postupka i izricanja mera.

Član 60

Agencija je dužna, da prilikom izricanja mere opomene ili upozorenja, izričito navede obavezu koju energetski subjekt iz člana 58. stav 1. ovog zakona nije izvršio, kao i da mu naloži da preduzme mere u cilju izvršenja obaveze.

Izrečene mere se objavljuju na internet stranici Agencije i upisuju u Registar izrečenih mera koji vodi Agencija.

Bliži sadržaj, način vođenja registra, kao i određivanje roka nakon koga će se iz registra brisati izrečene mere uređuje se aktom Agencije.

Agencija pokreće postupke u skladu sa kaznenim odredbama ovog zakona.

Finansijski plan i finansiranje Agencije

Član 61

Agencija donosi finansijski plan kojim se utvrđuju: ukupni prihodi i rashodi Agencije neophodni za obavljanje zakonom propisanih obaveza Agencije, politika zarada zaposlenih u Agenciji kojom se obezbeđuje odgovarajući stručan kadar, kao i rezerva za nepredviđene izdatke.

Na finansijski plan saglasnost daje Narodna skupština. Agencija samostalno odlučuje o raspodeli sredstava odobrenih finansijskim planom, na način kojim se obezbeđuje sprovođenje nadležnosti utvrđenih ovim zakonom.

Finansijski plan se podnosi Narodnoj skupštini najkasnije do kraja oktobra tekuće godine za narednu godinu.

Ukoliko Narodna skupština do kraja decembra tekuće godine ne da saglasnost na finansijski plan za narednu godinu, Agencija je dužna da do dobijanja saglasnosti posluje u okviru finansijskih sredstava utvrđenih poslednjim finansijskim planom na koji je data saglasnost Narodne skupštine.

Finansijski plan, po dobijanju saglasnosti Narodne skupštine, objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Ako se godišnjim obračunom prihoda i rashoda Agencije utvrdi da su ukupno ostvareni prihodi Agencije veći od ukupno ostvarenih rashoda, razlika sredstava se prenosi u finansijski plan kao prihod za narednu godinu, s tim što se izvori i visina prihoda za narednu godinu usklađuju sa realnim troškovima Agencije za tu godinu.

Svi obračuni prihoda i rashoda Agencije podležu godišnjoj reviziji od strane ovlašćenog revizora.

Član 62

Sredstva za rad Agencije obezbeđuju se iz prihoda koje Agencija ostvari u skladu sa ovim zakonom i to: po osnovu obavljanja poslova regulacije iz dela regulisanih prihoda od pristupa sistemu utvrđenih metodologijama iz člana 50. stav 1. tač. 1), 2), 6), 7), 8) i 10) ovog zakona, po osnovu izdavanja licenci za obavljanje energetske delatnosti iz člana 20. stav 1. ovog zakona, kao i drugih prihoda koje ostvari u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti u skladu sa zakonom.

Visina prihoda se usklađuje sa finansijskim planom Agencije.

Agencija može ostvarivati sredstva i iz donacija, osim iz donacija energetske subjektata ili sa tim subjektima povezanih lica.

Javnost rada Agencije

Član 63

Agencija obezbeđuje javnost rada i dostupnost informacija od javnog značaja zainteresovanim subjektima, a koje prema zakonu, propisima i aktima Agencije nemaju karakter poverljivosti.

Odnosi Agencije sa drugim organima i međunarodnim organizacijama

Član 64

Agencija će u izvršavanju poslova propisanih zakonom, saradivati sa državnim i drugim organima i organizacijama, udruženjima za zaštitu potrošača, organizacijom koja se bavi zaštitom konkurencije i regulatornim telima u Republici Srbiji i u inostranstvu, na način koji obezbeđuje njenu nezavisnost.

U okviru saradnje iz stava 1. ovog člana, organizacija nadležna za poslove zaštite konkurencije i Agencija kontinuirano razmenjuju informacije i podatke u cilju unapređivanja i usmeravanja razvoja tržišta električne energije i prirodnog gasa, na principima nediskriminacije i efikasne konkurencije.

Agencija je dužna da, odmah po saznanju i bez odlaganja, obavesti nadležni organ za zaštitu konkurencije radi preduzimanja odgovarajućih mera, o ugovoru kojim se ograničava pravo kupca koji nema pravo na garantovano snabdevanje, da istovremeno zaključuje ugovore sa više od jednog snabdevača ili da mu se ograničava izbor snabdevača.

U skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima i odlukama Saveta Agencija saraduje sa regulatornim telima drugih država, kao i sa drugim međunarodnim organima i organizacijama u cilju:

- 1) razvoja regionalnog i pan-evropskog tržišta električne energije i prirodnog gasa;
- 2) podsticanja operativnih sporazuma koji omogućavaju optimalno upravljanje mrežama;
- 3) postizanja jednakih uslova za sve učesnike na tržištu;
- 4) promovisanja spajanja organizovanih tržišta električne energije;
- 5) zajedničkih raspodela prava na korišćenje prekograničnih prenosnih kapaciteta;
- 6) stvaranje uslova za adekvatan nivo prekograničnih kapaciteta u regionu i između regiona, kako bi se omogućio razvoj efektivne konkurencije i poboljšanje sigurnosti snabdevanja;
- 7) koordinisane primene mrežnih pravila i pravila za upravljanje zagušenjima;
- 8) doprinosa kompatibilnosti procesa razmene podataka, kao i
- 9) unapređenje svog rada u skladu sa pozitivnim međunarodnim iskustvima i standardima.

V OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

Nacionalni ciljevi i plan korišćenja obnovljivih izvora

Član 65

Korišćenje energije iz obnovljivih izvora je u interesu Republike Srbije.

Vlada, na predlog Ministarstva, donosi Nacionalni akcioni plan za korišćenje obnovljivih izvora (u daljem tekstu: Nacionalni akcioni plan) kojim se osigurava da će udeo obnovljivih izvora energije biti u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima.

U Nacionalnom akcionom planu ciljevi za korišćenje obnovljivih izvora utvrđuju se na osnovu energetske potrebe, ekonomskih mogućnosti i obaveza Republike Srbije preuzetih potvrđenim međunarodnim sporazumima.

Nacionalni akcioni plan iz stava 2. ovog člana posebno sadrži:

- 1) obavezujući udeo energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama;
- 2) planirani udeo energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije;
- 3) planirani udeo energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji električne energije;
- 4) planirani udeo energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije za grejanje i hlađenje;
- 5) planirani udeo energije iz obnovljivih izvora u bruto energiji potrošenoj u svim oblicima saobraćaja;
- 6) dinamiku za ostvarenje udela iz tač. 2), 3), 4) i 5) ovog člana, po godinama;
- 7) mere za ostvarenje planiranih udela energije iz obnovljivih izvora koje naročito uključuju: podsticajne mere, mehanizme saradnje, saradnju lokalnih, pokrajinskih i republičkih organa, politiku razvoja resursa biomase u energetske svrhe, kao i njihove efekte;
- 8) mere koje su neophodne za razvoj infrastrukture za daljinsko grejanje i hlađenje u skladu sa rastom proizvodnje energije grejanja i hlađenja iz obnovljivih izvora energije;
- 9) mere koje obezbeđuju razvoj odgovarajućih programa obaveštavanja građana i privrede o podsticajnim merama, koristima i praktičnim aspektima razvoja i upotrebe energije iz obnovljivih izvora, uključujući saradnju organa javne vlasti;
- 10) rokove za ostvarenje planiranih aktivnosti.

Nacionalni akcioni plan mora biti usaglašen sa propisima kojima se uređuje energetska efikasnost i smanjenje emisije gasova koji izazivaju efekat staklene bašte.

Nacionalni akcioni plan se menja i usklađuje sa ekonomskim razvojem i energetsom politikom.

Član 66

Ministarstvo prati sprovođenje Nacionalnog akcionog plana i o tome svake druge godine dostavlja izveštaj Vladi.

Izveštaj iz stava 1. ovog člana izrađuje se za prethodne dve kalendarske godine i sadrži informacije o:

- 1) udelu energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije;
- 2) udelu energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji električne energije, energije za grejanje i hlađenje i energije potrošene u svim oblicima saobraćaja;
- 3) uticaju mera podsticaja na povećanje udela energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije, u odnosu na utvrđene ciljeve u Nacionalnom akcionom planu;
- 4) primeni garancija porekla, kao i preduzetim merama za sprečavanje zloupotreba garancije porekla;
- 5) izmenama propisa, kako bi se izbegle prepreke za ulaganje u oblast obnovljivih izvora;
- 6) obezbeđivanju preuzimanja električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora u prenosni, odnosno distributivni sistem;
- 7) dostupnosti i korišćenju resursa biomase u energetske svrhe;
- 8) uticaju korišćenja biomase i drugih izvora energije iz obnovljivih izvora na promenu cena hrane i korišćenje zemljišta;
- 9) povećanju udela biogoriva proizvedenog od otpada, ostataka, neprehrambene celuloze i drvene celuloze, kao i o procenjenom uticaju proizvodnje biogoriva i biotečnosti na biološki diverzitet, izvore vode, kvalitet vode i kvalitet zemljišta;
- 10) proceni neto uštede emisije gasova koji izazivaju efekat staklene bašte koje su ostvarene korišćenjem energije iz obnovljivih izvora;
- 11) mehanizmima saradnje sa drugim državama radi ostvarenja obavezujućeg udela energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije;
- 12) načinu procenjivanja udela biorazgradivog dela otpada u otpadu koji se upotrebljava za proizvodnju energije, kao i o preduzetim merama za unapređenje te procene.

Ako se utvrdi da za prethodne dve kalendarske godine, udeo energije iz obnovljivih izvora značajno odstupa od dinamike za ostvarenje udela iz člana 65. stav 4. tač. 2), 3), 4) i 5) ovog zakona, Vlada, na predlog Ministarstva, donosi odluku o izmeni Nacionalnog akcionog plana, u kojem će odrediti predlog mera da se utvrđena dinamika za ostvarenje udela dostigne u razumnom roku.

Obračun udela energije iz obnovljivih izvora

Član 67

Ministarstvo propisuje način izračunavanja udela energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije, način izračunavanja električne energije proizvedene iz hidroelektrana i

vetroelektrana, energetski sadržaj goriva u saobraćaju, način izračunavanja uticaja biogoriva, biotečnosti i njihovih uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i način izračunavanja energije iz toplotnih pumpi.

Mehanizmi saradnje

Član 68

Republika Srbija može sa drugim državama ugovoriti mehanizme saradnje, radi dostizanja obavezujućeg udela energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije, u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima.

Mehanizmi saradnje su oblici saradnje između država koji obuhvataju: zajedničke projekte, statističke transfere iz energetskih bilansa država, zajedničke šeme podrške i druge oblike saradnje kojim se omogućava smanjenje troškova država za postizanje njihovog obavezujućeg ukupnog udela obnovljivih izvora energije u bruto finalnoj potrošnji energije.

Mehanizmi saradnje iz stava 1. ovog člana mogu se ugovoriti na jednu ili više godina.

Vlada na predlog Ministarstva stvara uslove za obezbeđenje mehanizama saradnje.

Ministarstvo je dužno, da najkasnije u roku od tri meseca po završetku godine u kojoj su mehanizmi saradnje realizovani, nadležnom telu u skladu sa međunarodnim sporazumima dostavi obaveštenje koje naročito sadrži informaciju o količinama i cenama energije koje su predmet saradnje.

Informisanje i obuka

Član 69

Ministarstvo je dužno da obezbedi da informacije o merama podsticaja budu dostupne svim stranama zainteresovanim za korišćenje energije iz obnovljivih izvora energije.

Ministarstvo je dužno da, u saradnji sa drugim državnim organima, uz učešće autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave, izradi odgovarajuće informacije, programe, obuke i uputstva u cilju informisanja građana o prednostima i praktičnim aspektima razvoja i korišćenja energije iz obnovljivih izvora energije.

Status povlašćenog proizvođača, privremenog povlašćenog proizvođača i proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije

Član 70

Energetski subjekt može steći status povlašćenog proizvođača električne energije (u daljem tekstu: povlašćeni proizvođač) za elektranu, odnosno deo elektrane ako:

1) u procesu proizvodnje električne energije koristi obnovljive izvore energije i ispunjava uslove u pogledu instalisane snage i to: u hidroelektrani do 30 MW, hidroelektrani na postojećoj infrastrukturi do 30 MW, elektrani na biomasu, elektrani na biogas, elektrani na vetar, elektrani

na energiju sunčevog zračenja, geotermalnoj elektrani, elektrani na otpad, i drugoj elektrani u skladu sa aktom iz člana 74. ovog zakona;

2) je izgrađena i podobna za upotrebu u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;

3) ima obezbeđeno posebno merenje, odvojeno od merenja u drugim tehnološkim procesima, kojim se meri preuzeta i predata električna, odnosno toplotna energija u sistem;

4) proizvodi električnu energiju u novoizgrađenim, odnosno rekonstruisanim postrojenjima u kojima je ugrađena nekorišćena oprema;

5) ima licencu za obavljanje delatnosti u skladu sa ovim zakonom;

6) koristi energiju vetra i energiju sunčevog zračenja, a instalisana snaga je manja od slobodnog kapaciteta određenog aktom iz člana 74. ovog zakona;

7) ispunjava i druge uslove u skladu sa aktom iz člana 74. ovog zakona.

Energetski subjekt, može steći status povlašćenog proizvođača i za elektranu, odnosno deo elektrane koja proizvodi energiju iz visokoeffikasne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije ako:

1) u pojedinačnom proizvodnom objektu instalisane električne snage do 10 MW istovremeno proizvodi električnu i toplotnu energiju sa visokim stepenom iskorišćenja primarne energije;

2) je izgrađena i podobna za upotrebu u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;

3) ima obezbeđeno posebno merenje, odvojeno od merenja u drugim tehnološkim procesima, kojim se meri preuzeta i predata električna, odnosno toplotna energija u sistem;

4) proizvodi električnu energiju u novoizgrađenim, odnosno rekonstruisanim postrojenjima u kojima je ugrađena nekorišćena oprema;

5) ima licencu za obavljanje delatnosti u skladu sa ovim zakonom;

6) ispunjava i druge uslove u skladu sa aktom iz člana 74. ovog zakona.

Energetski subjekt može steći status proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora (u daljem tekstu: proizvođač iz obnovljivih izvora) za tu elektranu ako:

1) u procesu proizvodnje električne energije koristi obnovljive izvore energije;

2) je izgrađena i podobna za upotrebu u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;

3) ima obezbeđeno posebno merenje, odvojeno od merenja u drugim tehnološkim procesima, kojim se meri preuzeta i predata električna, odnosno toplotna energija u sistem;

4) ima licencu za obavljanje delatnosti u skladu sa ovim zakonom;

5) ispunjava i druge uslove u skladu sa aktom iz člana 74. ovog zakona.

Status povlašćenog proizvođača ne može se steći za reverzibilnu hidroelektranu.

Status povlašćenog proizvođača, privremeni status povlašćenog proizvođača i status proizvođača iz obnovljivih izvora može steći i fizičko lice koje proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora samo za jednu elektranu instalisane snage do 30 kW pod uslovima propisanim u st. 1-3. ovog člana.

Energetski subjekat i fizičko lice iz stava 5. ovog člana ne mogu istovremeno imati status proizvođača iz obnovljivih izvora i status povlašćenog proizvođača za istu elektranu.

Član 71

Energetski subjekt, odnosno fizičko lice iz člana 70. stav 5. ovog zakona, može pre sticanja statusa povlašćenog proizvođača, steći privremeni status povlašćenog proizvođača električne energije (u daljem tekstu: privremeni povlašćeni proizvođač) ako:

1) može da pristupi građenju elektrane iz člana 70. st. 1. i 2. ovog zakona, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;

2) je pribavio finansijski instrument obezbeđenja u skladu sa aktom iz člana 74. ovog zakona, za slučaj da ne stekne status povlašćenog proizvođača u skladu sa stavom 2. ovog člana za elektranu instalisane snage veće od 100 kW;

3) iz tehničke dokumentacije, kao i odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, proizilazi da za planiranu elektranu može da stekne status povlašćenog proizvođača.

Status privremenog povlašćenog proizvođača važi tri godine od dana pravnosnažnosti rešenja o sticanju privremenog statusa povlašćenog proizvođača električne energije, odnosno jednu godinu za elektrane koje koriste energiju sunčevog zračenja.

Ukoliko privremeni povlašćeni proizvođač ne stekne status povlašćenog proizvođača u roku iz stava 2. ovog člana, status privremenog povlašćenog proizvođača može se produžiti za najviše godinu dana, pod uslovom da se uz zahtev za produženje priloži dokaz da je elektrana izgrađena.

Zahtev iz stava 3. ovog člana se mora podneti najkasnije 30 dana pre isteka roka iz stava 2. ovog člana. Rešenje donosi Ministarstvo u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva. Protiv rešenja može se izjaviti žalba Vladi u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

U slučaju da u toku važenja statusa privremenog povlašćenog proizvođača, nastupe nepredvidive okolnosti koje sprečavaju privremenog povlašćenog proizvođača da stekne status povlašćenog proizvođača u skladu sa ovim zakonom, status privremenog povlašćenog proizvođača može se produžiti za period koji je potreban da se otklone nepredvidive okolnosti bliže propisane aktom iz člana 74. ovog zakona.

Član 72

Status povlašćenog proizvođača, status privremenog povlašćenog proizvođača i status proizvođača iz obnovljivih izvora, utvrđuje Ministarstvo rešenjem u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva.

Zahtev za sticanje statusa iz stava 1 ovog člana podnosi se na obrascu čija je sadržina određena u skladu sa aktom iz člana 74. ovog zakona. Uz zahtev se prilažu dokazi o ispunjenosti uslova iz člana 70. ovog zakona, kao i drugi dokazi u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba Vladi u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Član 73

Status povlašćenog proizvođača se oduzima ako:

- 1) je rešenje o sticanju statusa povlašćenog proizvođača električne energije doneto na osnovu neistinitih podataka;
- 2) ne ispunjava obaveze utvrđene zakonom i aktom iz člana 74. ovog zakona;
- 3) proizvodi električnu energiju suprotno uslovima pod kojima je stekao status povlašćenog proizvođača;
- 4) su akti na osnovu kojih je stekao status povlašćenog proizvođača pravnosnažno ukinuti, poništeni ili stavljeni van snage.

Status proizvođača iz obnovljivih izvora se oduzima ako:

- 1) je rešenje o sticanju statusa proizvođača električne energije doneto na osnovu neistinitih podataka;
- 2) ne ispunjava obaveze utvrđene zakonom i aktom iz člana 74. ovog zakona;
- 3) proizvodi električnu energiju suprotno uslovima pod kojima je stekao status proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora;
- 4) su akti na osnovu kojih je stekao status proizvođača iz obnovljivih izvora pravnosnažno ukinuti, poništeni ili stavljeni van snage.

Status privremenog povlašćenog proizvođača se oduzima ako:

- 1) je rešenje o sticanju privremenog statusa povlašćenog proizvođača iz obnovljivih izvora doneto na osnovu neistinitih podataka;
- 2) ne ispunjava obaveze utvrđene zakonom i aktom iz člana 74. ovog zakona;

3) su akti na osnovu kojih je stekao status privremenog povlašćenog proizvođača pravnosnažno ukinuti, poništeni ili stavljeni van snage;

4) ako ne održava finansijsko sredstvo obezbeđenja za vreme trajanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača.

Ministarstvo donosi rešenje o oduzimanju statusa povlašćenog proizvođača, statusa proizvođača iz obnovljivih izvora i statusa privremenog povlašćenog proizvođača.

Protiv rešenja iz stava 4. ovog člana može se izjaviti žalba Vladi u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Prestankom ugovora o otkupu električne energije iz člana 76. stav 3. prestaje status povlašćenog proizvođača.

Član 74

Vlada bliže propisuje uslove i postupak sticanja, trajanje i prestanak statusa povlašćenog proizvođača, privremenog povlašćenog proizvođača električne energije i proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije, sadržinu zahteva i dokaze o ispunjavanju uslova za sticanje statusa povlašćenog proizvođača, instrumente obezbeđenja plaćanja, minimalni stepen iskorišćenja primarne energije u elektranama visokoefikasne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije u zavisnosti od vrste osnovnog energenta i instalisane snage, maksimalne kapacitete svih elektrana koje koriste energiju vetra i energiju sunčevog zračenja koje će dobiti status povlašćenog proizvođača, odnosno privremenog povlašćenog proizvođača sadržinu i način vođenja registra iz člana 75. ovog zakona i druga pitanja u skladu sa zakonom.

Član 75

Ministarstvo vodi registar koji sadrži podatke:

- 1) o proizvođačima koji imaju status povlašćenog proizvođača;
- 2) o proizvođačima koji imaju status privremenog povlašćenog proizvođača;
- 3) o proizvođačima koji imaju status proizvođača iz obnovljivih izvora;
- 4) o proizvođačima kojima je status iz tač. 1), 2) i 3) ovog stava prestao da važi.

Podsticajne mere

Član 76

Podsticajne mere za povlašćene proizvođače električne energije obuhvataju:

- 1) obavezu otkupa električne energije od povlašćenog proizvođača;
- 2) cene po kojima se ta energija otkupljuje;

3) period važenja obaveze otkupa električne energije;

4) preuzimanje balansne odgovornosti;

5) i druge podsticajne mere propisane aktom donetim na osnovu ovog zakona, kao i drugim zakonima i propisima kojima se uređuju porezi, carine i druge dažbine, zaštita životne sredine i energetska efikasnost.

Podsticajne mere može koristiti energetski subjekt koji je stekao status povlašćenog proizvođača u smislu ovog zakona.

Povlašćeni proizvođač ostvaruje pravo na podsticajne mere zaključenjem ugovora o otkupu električne energije sa garantovanim snabdevačem u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona. Garantovani snabdevač je dužan da u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva zaključi ugovor o otkupu električne energije.

Ugovor o otkupu električne energije iz stava 3. ovog člana pored elemenata utvrđenih zakonom koji uređuje obligacione odnose sadrži naročito i sledeće elemente:

1) vrstu i instalisanu snagu elektrane povlašćenog proizvođača;

2) mesto primopredaje energije u sistem;

3) mesto i način merenja;

4) cenu električne energije i način i uslove promene cene;

5) način i dinamiku obračunavanja, fakturisanja i plaćanja;

6) kamatu u slučaju neblagovremenog plaćanja;

7) instrumente obezbeđenja plaćanja;

8) obaveze garantovanog snabdevača u pogledu preuzimanja balansne odgovornosti i povlašćenog proizvođača u pogledu planiranja rada elektrane;

9) podsticajne mere u periodu probnog rada, kada ugovor zaključuje privremeni povlašćeni proizvođač;

10) i druge elemente u skladu sa aktom iz stava 5. ovog člana.

Vlada bliže propisuje sadržinu i druge elemente ugovora o otkupu električne energije.

Povlašćeni proizvođač dužan je da:

1) svu proizvedenu električnu energiju prodaje isključivo garantovanom snabdevaču;

2) vodi evidenciju o utrošenim energentima;

- 3) dostavlja planove rada garantovanom snabdevaču;
- 4) ispunjava i druge obaveze propisane ovim zakonom i aktima donetim na osnovu ovog zakona.

Član 77

Privremeni povlašćeni proizvođač ostvaruje pravo na podsticajne mere zaključenjem ugovora o otkupu električne energije sa garantovanim snabdevačem pod odložnim uslovom da stekne status povlašćenog proizvođača u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega.

Garantovani snabdevač je dužan da na zahtev privremenog povlašćenog proizvođača zaključi ugovor o otkupu električne energije u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva.

Privremeni povlašćeni proizvođač, koji u skladu sa ovim zakonom stekne status povlašćenog proizvođača, ima pravo samo na podsticajne mere koje su važile na dan podnošenja zahteva za sticanje statusa privremenog povlašćenog proizvođača.

Vlada bliže propisuje sadržinu i druge elemente ugovora iz stava 1. ovog člana.

Prava i obaveze privremenog povlašćenog proizvođača i drugih energetske subjekata u pogledu korišćenja podsticajnih mera za vreme probnog rada elektrane uređuju se aktom iz člana 80. ovog zakona.

Dužnosti garantovanog snabdevača u funkciji otkupa električne energije od povlašćenih proizvođača

Član 78

Garantovani snabdevač je dužan da:

- 1) zaključi ugovor o otkupu električne energije iz člana 76. stav 3, odnosno člana 77. stav 1. ovog zakona;
- 2) preuzima prava i obaveze prethodnog garantovanog snabdevača u roku, na način i pod uslovima utvrđenim javnim tenderom iz člana 191. ovog zakona;
- 3) vodi registar ugovora o otkupu električne energije i objavljuje ih na svojoj internet stranici;
- 4) preuzme balansnu odgovornost iz člana 76. stav 1. tačka 4) ovog zakona;
- 5) dostavlja Ministarstvu podatke potrebne za utvrđivanje naknade za podsticaj povlašćenih proizvođača električne energije u skladu sa aktom iz člana 79. stav 4. ovog zakona;
- 6) vodi poseban račun za transakcije vezane za podsticajne mere i garancije porekla, u skladu sa ovim zakonom.

Podsticajna sredstva

Član 79

Svi krajnji kupci električne energije dužni su da plaćaju naknadu za podsticaj povlašćenih proizvođača električne energije, osim u slučajevima utvrđenim ovim zakonom.

Za električnu energiju utrošenu u reverzibilnim hidroelektranama za pumpni režim rada se ne plaća naknada iz stava 1. ovog člana.

Vlada propisuje način obračuna, plaćanja i prikupljanja sredstava po osnovu naknade za podsticajne mere, kao i način raspodele prikupljenih sredstava po osnovu naknade za podsticajne mere.

Vlada, na predlog Ministarstva, najkasnije do kraja decembra tekuće godine za narednu godinu, utvrđuje visinu naknade iz stava 3. ovog člana koja se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Član 80

Vlada bliže propisuje kategorije povlašćenih proizvođača električne energije, podsticajne mere za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i iz visokoefikasne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije, uslove za njihovo ostvarivanje, način određivanja i trajanje podsticajnog perioda, prava i obaveze koje iz tih mera proizilaze za povlašćene proizvođače električne energije i druge energetske subjekte i druga pitanja u skladu sa zakonom.

Član 81

Ako se promene podaci o činjenicama na osnovu kojih je izdato rešenje o sticanju statusa povlašćenog proizvođača, privremenog statusa povlašćenog proizvođača, odnosno statusa proizvođača iz obnovljivih izvora, povlašćeni proizvođač, privremeni povlašćeni proizvođač i proizvođač iz obnovljivih izvora, su dužni da obaveste Ministarstvo o nastalim promenama u roku od 60 dana od dana nastanka promene.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, Ministarstvo mora izmeniti rešenje ako nastale promene ne utiču na ispunjenost uslova na osnovu kojih je rešenje izdato.

Garancija porekla

Član 82

Operator prenosnog sistema izdaje garanciju porekla na zahtev proizvođača iz obnovljivih izvora energije i odgovoran je za njenu tačnost, pouzdanost i zaštićenost od zloupotrebe.

Operator distributivnog sistema je dužan da dostavlja operatoru prenosnog sistema podatke o proizvedenoj električnoj energiji za koje se izdaje garancija porekla u skladu sa aktom iz člana 87. stav 6. ovog zakona.

Garancija porekla ne može se izdati za električnu energiju proizvedenu u reverzibilnoj hidroelektrani u slučaju kada je takva proizvodnja posledica pumpnog rada.

Zahtev za izdavanje garancije porekla iz stava 1. ovog člana može se podneti u roku ne dužem od šest meseci od poslednjeg dana perioda proizvodnje električne energije za koju se zahteva izdavanje garancije porekla, a najkasnije do 15. marta tekuće godine za proizvodnju iz prethodne godine.

Garancija porekla se izdaje samo jednom za jediničnu neto količinu od 1 MWh proizvedene električne energije izmerene na mestu predaje u prenosni, distributivni ili zatvoreni distributivni sistem.

Period proizvodnje električne energije za koju se izdaje garancija porekla ne može biti duži od godinu dana.

Garancija porekla važi godinu dana počev od poslednjeg dana perioda proizvodnje za koju se izdaje.

Garancija porekla prestaje da važi nakon njenog iskorišćenja, povlačenja ili istekom roka od godinu dana od poslednjeg dana perioda proizvodnje električne energije za koju je izdata.

Garancija porekla je prenosiva.

Postupak izdavanja, prenošenja, iskorišćenja i prestanka važenja garancije porekla zasniva se na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije.

Član 83

Garancija porekla izdata u drugim državama, važi i u Republici Srbiji pod uslovima reciprociteta u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorom.

Ako operator prenosnog sistema postane član evropske asocijacije tela za izdavanje garancija porekla, garancija porekla izdata u drugim državama važiće u skladu sa pravilima te asocijacije.

Član 84

Garancije porekla mogu se prenositi nezavisno od proizvedene električne energije na koju se odnose. Da bi se osigurali da se električna energija proizvedena iz obnovljivih izvora samo jednom prikaže kupcu kao potrošena, mora se izbeći duplo računanje i duplo prikazivanje. Električna energija proizvedena iz obnovljivih izvora, a za koju je proizvođač iz obnovljivih izvora pripadajuće garancije porekla prodao odvojeno od te električne energije, ne može se prikazati ili prodati krajnjem kupcu kao električna energija proizvedena iz obnovljivih izvora.

Član 85

Garancija porekla za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora sadrži naročito:

- 1) naziv, lokaciju, vrstu i snagu proizvodnog kapaciteta;
- 2) datum puštanja objekta u rad;
- 3) podatak da se garancija porekla odnosi na električnu energiju;

- 4) datum početka i kraja proizvodnje električne energije za koju se izdaje garancija porekla;
- 5) podatak da li je za izgradnju proizvodnog kapaciteta bila korišćena investiciona podrška i vrsta te podrške;
- 6) podatak da li su korišćene mere podsticaja i vrsta podsticaja;
- 7) datum i zemlju izdavanja i jedinstveni identifikacioni broj.

Garancija porekla za električnu energiju proizvedenu u elektranama sa visokoefikasnom kombinovanom proizvodnjom električne i toplotne energije, pored podataka iz stava 1. ovog člana sadrži i:

- 1) donju toplotnu moć energenta koji se koristi za proizvodnju električne energije za koju se izdaje garancija porekla;
- 2) svrhu za koju se koristi toplotna energija proizvedena u postrojenju za kombinovanu proizvodnju električne i toplotne energije za koju se izdaje garancija porekla;
- 3) stepen korisnog dejstva elektrane na godišnjem nivou.

Količina električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora koja odgovara količini garancija porekla prenesenih sa snabdevača na treću stranu, biće oduzeta iz udela električne energije iz obnovljivih izvora u miksu tog snabdevača za svrhu iz člana 196. stav 1. ovog zakona.

Član 86

Operator prenosnog sistema vodi registar garancija porekla u elektronskom obliku i objavljuje podatke iz registra na svojoj internet stranici, u skladu sa aktom iz člana 87. stav 6. ovog zakona.

Registar sadrži i garancije porekla izdate u skladu sa članom 83. ovog zakona i uz naznaku da su izdate u stranoj državi.

Operator prenosnog sistema ima pravo na naknadu za izdavanje, prenošenje i iskorišćenje garancije porekla u skladu sa aktom kojim se utvrđuje visina naknade na koji saglasnost daje Agencija.

Akt iz stava 3. ovog člana objavljuje se na internet stranici operatora prenosnog sistema i Agencije.

Član 87

Operator prenosnog sistema proračunava i javno objavljuje udele svih vrsta izvora energije u prodatoj električnoj energiji krajnjim kupcima u Republici Srbiji.

Prilikom proračuna iz stava 1. ovog člana, operator prenosnog sistema naročito uzima u obzir iskorišćene i istekle garancije porekla.

Snabdevač proračunava i prikazuje krajnjem kupcu podatke o udelu svakog izvora energije u ukupno prodatoj električnoj energiji iz člana 196. stav 1. ovog zakona, na osnovu javno objavljenih podataka operatora prenosnog sistema iz stava 1. ovog člana i iskorišćenih garancija porekla.

Agencija nadzire operatora prenosnog sistema, operatora distributivnog sistema, snabdevače i druge subjekte u izvršavanju obaveza utvrđenih zakonom i propisima donetim na osnovu njega, a kojima se uređuju garancije porekla.

Ministarstvo bliže propisuje način na koji se krajnjem kupcu proračunava i prikazuje udeo svih vrsta izvora energije u prodatoj električnoj energiji, kao i način kontrole proračuna.

Vlada, na predlog Ministarstva, bliže propisuje sadržinu garancije porekla, postupak izdavanja, prenošenja i prestanka važenja garancije porekla, način vođenja registra, način dostavljanja podataka o proizvedenoj električnoj energiji izmerenoj na mestu predaje u prenosni, distributivni i zatvoreni distributivni sistem, nadzor, kao i druga pitanja u skladu sa zakonom.

VI CENE ENERGIJE, ENERGENATA I USLUGA

Član 88

Cene energije, energenata i usluga koje pružaju energetske subjekti u obavljanju energetske delatnosti su slobodne, osim ukoliko je drugačije uređeno ovim zakonom.

Regulisane cene su:

- 1) cene pristupa sistemu za prenos električne energije;
- 2) cene pristupa sistemu za distribuciju električne energije;
- 3) cene pristupa sistemu za transport prirodnog gasa;
- 4) cene pristupa sistemu za distribuciju prirodnog gasa;
- 5) cene pristupa skladištu prirodnog gasa;
- 6) cene pristupa sistemu za transport nafte naftovodima;
- 7) cene pristupa sistemu za transport derivata nafte produktovodima;
- 8) cene prirodnog gasa za javno snabdevanje;
- 9) cene pomoćnih usluga: primarne regulacije, regulacije napona, beznaponskog pokretanja i ostrvskog rada.

Pored cena iz stava 2. ovog člana mogu biti regulisane i:

- 1) cene električne energije za garantovano snabdevanje;

2) cene zakupa rezerve snage za sistemske usluge sekundarne i tercijarne regulacije.

Član 89

Agencija jedanput godišnje analizira potrebu regulisanja cena iz člana 88. stav 3. ovog zakona na osnovu ostvarenog nivoa konkurentnosti na domaćem tržištu električne energije, dostignutog stepena zaštite energetske ugroženih kupaca, razvoja regionalnog tržišta električne energije i procene raspoloživih prekograničnih kapaciteta i priprema i objavljuje izveštaj o potrebi daljeg regulisanja tih cena.

Ministarstvo, nadležni organ za zaštitu konkurencije i energetske subjekti dužni su da, radi izrade izveštaja iz stava 1. ovog člana, Agenciji dostavljaju potrebne podatke i ocene iz njihove nadležnosti.

Kada Agencija utvrdi da je prestala potreba za regulacijom cena iz člana 88. stav 3. tačka 1) ovog člana, dužna je da o tome obavesti Ministarstvo.

Ministarstvo je dužno da sprovede postupak javnog tendera u skladu sa članom 191. ovog zakona, najkasnije u roku od šest meseci od saznanja da je prestala potreba za regulacijom cena.

Kada Agencija utvrdi da je, u potpunosti ili delimično, prestala potreba za regulacijom cena iz člana 88. stav 3. tačka 2) ovog člana, dužna je da o tome obavesti operatora sistema.

Vlada propisuje način utvrđivanja najviših cena osnovnih derivata nafte bez fiskalnih dažbina u slučaju sprečavanja poremećaja na tržištu nafte i derivata nafte ili otklanjanja štetnih posledica poremećaja na tržištu nafte i derivata nafte.

Regulisane cene iz člana 88. stav 2. tač. 1) do 9) i stav 3. ovog zakona se objavljuju u "Službenom glasniku Republike Srbije", a ostale regulisane cene se objavljuju na internet stranici energetskog subjekta i Agencije.

Član 90

Regulisane cene iz člana 88. stav 2. tač. 1) do 9) i stav 3. ovog zakona određuju se na osnovu metodologija koje donosi Agencija.

Metodologijama iz stava 1. ovog člana naročito se određuju:

1) metod regulacije cena koji može biti zasnovan na opravdanim troškovima poslovanja i odgovarajućem prinosu na sredstva uložena u efikasno obavljanje energetske delatnosti, na primeni podsticajnih mehanizama za određivanje prihoda ili cena kao i na poređenju regulisanih cena, pojedinačnih troškova poslovanja ili prinosa na uložena sredstva energetskog subjekta sa uporedivim energetske subjektima u energetske delatnostima u kojima je to primereno;

2) elementi za koje se utvrđuju tarife, način izračunavanja regulisanih cena, odnosno tarifa i način obračuna isporučene električne energije, odnosno prirodnog gasa i izvršenih usluga;

3) kategorije i grupe kupaca, odnosno korisnika sistema u energetske delatnostima gde je to primereno;

4) dužina regulatornog perioda, kao vremenskog perioda za koji se izračunavaju regulisane cene i

5) kriterijumi i način utvrđivanja opravdanosti troškova i normativi, kada je to primereno.

Metodologijom se mogu odrediti različite cene, odnosno tarife, zavisno od količine preuzete energije, odnosno energenata i uslova preuzimanja, snage, odnosno kapaciteta, godišnje, sezonske, mesečne i dnevne dinamike isporuke, kategorije i grupe kupaca, odnosno korisnika sistema, mesta preuzimanja, načina potrošnje, načina merenja i drugih karakteristika.

Metodologijom iz člana 50. stav 1. tačka 6) ovog zakona određuje se i naknada vlasniku transportnog sistema u slučaju nezavisnog operatora sistema.

Član 91

Regulisanim cenama obezbeđuje se:

1) pokrivanje opravdanih troškova poslovanja i odgovarajućeg prinosa na efikasno uložena sredstva u obavljanje regulisane delatnosti, kojima se obezbeđuje kratkoročna i dugoročna sigurnost snabdevanja, odnosno održivi razvoj sistema uzimajući u obzir prihode i rashode vezane za dodelu prekograničnih kapaciteta i primenu mehanizma kompenzacije tranzita energije i ostale prihode;

2) bezbednost rada sistema;

3) podsticanje ekonomske i energetske efikasnosti;

4) nediskriminacija, odnosno jednaki položaj iste kategorije i grupe kupaca i korisnika sistema;

5) sprečavanje međusobnog subvencionisanja između pojedinih delatnosti koje obavljaju energetske subjekti i između pojedinih kupaca, kategorija i grupa kupaca, odnosno korisnika sistema.

Prilikom pripreme metodologije za određivanje cene pristupa sistemu za transport prirodnog gasa i metodologije za određivanje cene pristupa skladištu prirodnog gasa iz člana 50. stav 1. tač. 6) i 8) ovog zakona, obezbediće se da cena prekidnog kapaciteta odražava verovatnoću prekida.

Član 92

Agencija daje saglasnost na akte o cenama koje donose energetske subjekti iz člana 88. stav 2. tač. 1) do 8) i stav 3. tačka 1) ovog zakona, a utvrđuje cene iz člana 88. stav 2. tačka 9) i stav 3. tačka 2) ovog zakona.

Agencija određuje vrstu podataka koje su energetske subjekti obavezni da dostave uz akt o cenama iz stava 1. ovog člana, kao i rokove i način njihovog dostavljanja.

Agencija je ovlašćena da zahteva od energetskih subjekata izmenu regulisane cene iz stava 1. ovog člana, a energetski subjekat je dužan da postupi po zahtevu Agencije u roku od 30 dana od dana prijema tog zahteva.

U slučaju da energetski subjekat u propisanom roku ne postupi po zahtevu Agencije, Agencija donosi odluku kojom određuje privremenu regulisanu cenu iz stava 1. ovog člana, koja se primenjuje do obrazovanja regulisane cene u skladu sa metodologijama iz člana 50. stav 1. ovog zakona. Ukoliko se prihod ostvaren primenom privremenih cena razlikuje od prihoda koji bi bio ostvaren primenom regulisane cene određene u skladu sa metodologijama iz člana 50. stav 1. ovog zakona, razlika se obračunava i uključuje u regulisanu cenu za naredni regulatorni period u skladu sa metodologijama.

Član 93

U slučaju kada Agencija odbije da da saglasnost na akta o cenama po zahtevu energetskog subjekta, dužna je da o tome odluči rešenjem, u roku od 60 dana od dana dostavljanja urednog zahteva.

Rešenje iz stav 1. ovog člana sadrži obrazloženje razloga odbijanja saglasnosti na dostavljena akta o cenama, konačno je i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

VII ELEKTRIČNA ENERGIJA

Proizvodnja električne energije

Član 94

Proizvodnja električne energije obuhvata proizvodnju u hidroelektranama, termoelektranama, termoelektranama-toplanama i drugim elektranama koje koriste obnovljive izvore energije (u daljem tekstu: elektrane).

Energetski subjekt koji obavlja delatnost proizvodnje električne energije (u daljem tekstu: Proizvođač električne energije), u skladu sa ovim zakonom, ima pravo da:

- 1) u objektima za proizvodnju električne energije koristi izvore energije koje smatra najpovoljnijim u skladu sa uslovima propisanim ovim zakonom i drugim propisima;
- 2) prodaje proizvedenu električnu energiju;
- 3) koristi prenosni i distributivni sistem električne energije pod uslovima utvrđenim ovim zakonom i pravilima o radu prenosnog i distributivnog sistema.

Proizvođač električne energije je dužan da:

- 1) ispunjava uslove iz licence za obavljanje energetskih delatnosti;
- 2) proizvodne kapacitete održava u ispravnom stanju, obezbedi njihovu stalnu pogonsku spremnost i bezbedno korišćenje u skladu sa tehničkim i drugim propisima;

- 3) poštuje propise i pravila koji se odnose na rad prenosnog i distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta, propise koji se odnose na zaštitu konkurencije, kao i odluke nadležnih organa;
- 4) ponudi operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema pomoćne usluge, u skladu sa tehničkim karakteristikama i pravilima o radu prenosnog i distributivnog sistema i pravilima o radu tržišta električne energije;
- 5) sa operatorom prenosnog sistema, odnosno distributivnog sistema zaključi ugovor o pružanju pomoćnih usluga;
- 6) omogući nadležnim operatorima sistema proveru usaglašenosti tehničkih karakteristika svojih objekata i operativnih procedura sa izdatim aktom o priključenju, ugovorenim pomoćnim uslugama i pravilima o radu prenosnog, odnosno distributivnog sistema;
- 7) ponudi operatoru prenosnog sistema sav neiskorišćeni proizvodni kapacitet za potrebe balansiranja i obezbeđivanja sigurnog rada sistema u skladu sa tehničkim karakteristikama i pravilima o radu prenosnog i distributivnog sistema i pravilima o radu tržišta električne energije;
- 8) sa operatorom prenosnog sistema zaključi ugovor o učešću u balansnom mehanizmu;
- 9) zaključi ugovor o eksploataciji elektrane sa operatorom sistema na čiji sistem je priključen;
- 10) operatoru prenosnog ili distributivnog sistema stavlja na raspolaganje podatke potrebne za rad sistema u skladu sa pravilima o radu prenosnog i distributivnog sistema i pravilima o radu tržišta električne energije;
- 11) poštuje propisane uslove koji se odnose na energetska efikasnost i zaštitu životne sredine;
- 12) dostavlja operatoru prenosnog i distributivnog sistema i Agenciji podatke neophodne u cilju ispunjenja propisanih obaveza o transparentnosti i praćenju tržišta električne energije;
- 13) čuva na period od pet godina sve satne podatke o proizvodnji električne energije po elektrani, koja ima najmanje jedan proizvodni pogon čiji je instalisani kapacitet najmanje 250 MW i podatke stavi na raspolaganje Agenciji i drugim nadležnim organima u skladu sa zakonom.

Član 95

Elektrane iz člana 94. stav 1. ovog zakona koje su priključene na prenosni, odnosno distributivni sistem moraju da budu tehnički osposobljene i pogonski spremne za pružanje pomoćnih usluga u skladu sa pravilima o radu prenosnog, odnosno distributivnog sistema i u skladu sa njihovim specifičnim tehnologijama.

Pomoćne usluge se nabavljaju na tržišnim principima, uz poštovanje principa javnosti i nediskriminacije, na način utvrđen pravilima o radu tržišta električne energije.

Prenosni sistem električne energije i upravljanje prenosnim sistemom

Član 96

Operator prenosnog sistema obavlja delatnost prenosa električne energije i upravljanje prenosnim sistemom na objektivnan, transparentan i nediskriminatoran način.

Član 97

Prenosni sistem električne energije čine:

- 1) prenosna elektroenergetska mreža;
- 2) upravljački centri i upravljački sistemi u funkciji obavljanja delatnosti prenosa električne energije i upravljanja prenosnim sistemom;
- 3) telekomunikaciona infrastruktura u objektima prenosnog sistema, uključujući optička vlakna u zaštitnom užetu nadzemnih vodova napona 400 kV, 220 kV i 110 kV, kao i telekomunikaciona infrastruktura u objektima operatora distributivnih sistema, proizvođača i kupaca neophodna za obavljanje poslova upravljanja prenosnim sistemom;
- 4) informacioni sistem i druga infrastruktura neophodna za funkcionisanje prenosnog sistema i tržišta.

Prenosna elektroenergetska mreža u smislu stava 1. tačka 1) ovog člana je funkcionalno povezan skup elektroenergetskih objekata koji čine elektroenergetski vodovi napona 400 kV i 220 kV, nadzemni elektroenergetski vodovi napona 110 kV zaključno sa zateznim lancem na portalu distributivne transformatorske stanice napona 110/h kV i podzemni elektroenergetski vodovi napona 110 kV zaključno sa kablovskom završnicom u distributivnoj transformatorskoj stanici napona 110/h kV, transformatorske stanice 400/h kV i 220/h kV i razvodna postrojenja napona 400 kV i 220 kV, kao i priključna razvodna postrojenja 400 kV i 220 kV u transformatorskim stanicama napona 400/h kV i 220/h kV na koja su priključeni objekti kupaca i proizvođača, razvodna postrojenja 110 kV, priključna razvodna postrojenja 110 kV u transformatorskim stanicama napona 110/h kV na koja su priključeni objekti kupaca i proizvođača na prenosnu elektroenergetsku mrežu i brojila električne energije na svim mestima primopredaje u i iz prenosnog sistema.

Razdvajanje operatora prenosnog sistema električne energije

Član 98

Nezavisnost operatora prenosnog sistema ostvaruje se na način da isto lice ili lica nisu ovlašćena da:

- 1) direktno ili indirektno sprovode kontrolu nad energetskim subjektima koji obavljaju energetske delatnosti proizvodnje ili snabdevanja električnom energijom, i istovremeno direktno ili indirektno sprovode kontrolu ili imaju bilo koja druga ovlašćenja nad operatorom prenosnog sistema ili prenosnim sistemom;
- 2) direktno ili indirektno sprovode kontrolu ili imaju bilo koja druga ovlašćenja nad operatorom prenosnog sistema ili prenosnim sistemom i istovremeno direktno ili indirektno sprovode

kontrolu nad energetskim subjektima koji obavljaju energetske delatnosti proizvodnje ili snabdevanja električnom energijom;

3) imenuju članove nadzornog odbora, ili druge organe upravljanja kao i pravne zastupnike operatora prenosnog sistema i istovremeno direktno ili indirektno sprovode kontrolu nad energetskim subjektima koji obavljaju energetske delatnosti proizvodnje ili snabdevanja električnom energijom;

4) istovremeno budu članovi nadzornog odbora ili drugih organa upravljanja kao i pravni zastupnici operatora prenosnog sistema i energetskih subjekata koji obavljaju energetske delatnosti proizvodnje ili snabdevanja električnom energijom.

Odredbe stava 1. tač. 1), 2) i 3) ovog člana posebno se odnose na:

1) pravo glasa;

2) pravo imenovanja članova nadzornog odbora ili drugih organa upravljanja kao i pravnih zastupnika;

3) posedovanje većinskog udela u vlasničkoj strukturi.

Član 99

U slučaju da je lice iz člana 98. ovog zakona Republika Srbija ili državni organ, kontrolu nad operatorom prenosnog sistema sa jedne strane i energetskim subjektima koji obavljaju energetske delatnosti proizvodnje ili snabdevanja električnom energijom sa druge strane, ne može obavljati isto lice, odnosno isti državni organ, a u slučaju da obavljaju različita lica, odnosno državni organi, oni ne mogu biti kontrolisani od strane istog trećeg lica.

Sertifikacija i određivanje operatora prenosnog sistema električne energije

Član 100

Pre nego što neko pravno lice dobije licencu i time bude određeno za operatora prenosnog sistema, mora biti sertifikovano u skladu sa ovim zakonom.

U postupku sertifikacije utvrđuje se ispunjenost uslova iz čl. 98. i 99. ovog zakona.

Postupak sertifikacije pokreće se na:

1) zahtev pravnog lica koje je vlasnik prenosnog sistema, odnosno mreže;

2) zahtev Agencije ako pravno lice ne podnese zahtev za sertifikaciju ili

3) obrazložen zahtev nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora.

Član 101

Postupak sertifikacije sprovodi Agencija i donosi odluku o sertifikaciji operatora prenosnog sistema u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Aktom iz člana 27. stav 7. ovog zakona bliže se uređuje: postupak sertifikacije, sadržaj zahteva za sertifikaciju, sadržaj odluke o sertifikaciji i dokumenta koja se prilažu uz zahtev, a naročito:

- 1) podaci o podnosiocu zahteva, uključujući podatke o osnovnom kapitalu, spisku suvlasnika, godišnji finansijski izveštaji sa izveštajima revizora, akt o osnivanju, odnosno statut;
- 2) dokaze o vlasničkim i drugim pravima na mreži;
- 3) podatke o kontroli nad operatorom prenosnog sistema, organima i licima koja direktno ili indirektno vrše kontrolu nad operatorom sistema i
- 4) druga dokumenta i podatke neophodne za sprovođenje postupka sertifikacije.

Član 102

Agencija je dužna da donese odluku o sertifikaciji operatora prenosnog sistema u roku od četiri meseca od dana podnošenja zahteva iz člana 100. stav 3. tač. 1) i 3) ovog zakona.

U slučaju da Agencija ne donese odluku iz stava 1. ovog člana smatra se da je odluka o sertifikaciji doneta.

Odluku o sertifikaciji operatora prenosnog sistema sa pratećom dokumentacijom Agencija je dužna da bez odlaganja dostavi nadležnom telu saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, radi davanja mišljenja.

Ako u roku od dva meseca od dana dostavljanja odluke o sertifikaciji nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora ne dostavi mišljenje smatra se da je saglasno sa odlukom Agencije.

U roku od dva meseca od prijema mišljenja nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, Agencija će doneti konačnu odluku o sertifikaciji operatora prenosnog sistema, uzimajući u obzir to mišljenje.

Odluka Agencije i mišljenje nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora će biti objavljeni zajedno u "Službenom glasniku Republike Srbije" i na internet stranicama operatora prenosnog sistema i Agencije.

U slučaju kada konačna odluka Agencije odstupa od mišljenja nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, Agencija će zajedno sa odlukom i mišljenjem iz stava 6. ovog člana objaviti i obrazloženje za takvu odluku.

Član 103

Sertifikovani operator prenosnog sistema dužan je da obavesti Agenciju o svim planiranim promenama koje mogu zahtevati ponovnu procenu ispunjenosti uslova iz čl. 98. i 99. ovog zakona.

Agencija je dužna da neprekidno prati da li sertifikovani operator prenosnog sistema ispunjava uslove iz čl. 98. i 99. ovog zakona i pokreće novi postupak sertifikacije u sledećim slučajevima:

- 1) kada je operator prenosnog sistema obavesti o promenama iz stava 1. ovog člana;
- 2) kada ima saznanja o planiranim promenama koje predstavljaju razlog za novi postupak sertifikacije ili koje mogu dovesti ili su dovele do povrede propisa o razdvajanju;
- 3) kada nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora podnese opravdan zahtev.

Član 104

Postupak sertifikacije iz člana 103. ovog zakona sprovodi se u skladu sa čl. 101. i 102. ovog zakona.

Član 105

Operator prenosnog sistema i energetski subjekti koji obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom, dužni su da Agenciji dostave sve podatke i sva dokumenta neophodna za postupak sertifikacije operatora prenosnog sistema.

Agencija je dužna da čuva poverljivost komercijalno osetljivih podataka iz stava 1. ovog člana.

Sertifikacija operatora prenosnog sistema u vezi sa trećim zemljama

Član 106

Na postupak sertifikacije započet na osnovu zahteva za sertifikaciju koji podnosi vlasnik prenosne mreže ili operator prenosnog sistema kojeg kontroliše osoba ili osobe iz treće države ili trećih država, primenjuju se odredbe čl. 101. i 102. zakona uzimajući u obzir odredbu člana 107. ovog zakona.

Agencija o zahtevu bez odlaganja obaveštava Ministarstvo i nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, kao i o svim okolnostima koje bi mogle imati za posledicu da osoba ili osobe iz treće države ili trećih država preuzmu kontrolu nad prenosnom mrežom ili operatorom prenosnog sistema.

Operator prenosnog sistema dužan je da obavesti Agenciju o svim okolnostima koje bi dovele do činjenice da lice ili lica iz treće zemlje ili trećih zemalja steknu kontrolu nad operatorom prenosnog sistema ili prenosnim sistemom.

Član 107

Agencija će odbiti sertifikaciju operatora prenosnog sistema koji kontroliše jedno ili više lica iz treće zemlje ili trećih zemalja, u slučaju da:

- 1) operator prenosnog sistema ne ispunjava zahteve iz člana 98. ovog zakona;

2) dodela sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja električnom energijom Republike Srbije i regiona.

Agencija će pri razmatranju stava 1. tačka 2) ovog člana posebno uzeti u obzir odredbe:

1) međunarodnog prava i obaveza u vezi sa trećim zemljama, uključujući i sporazume zaključene sa jednom ili više trećih zemalja čiji potpisnik je i neka od ugovornih strana iz ugovora iz člana 2. tačka 78) ovog zakona, koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora i odnose se na pitanja sigurnosti snabdevanja;

2) prava i obaveze Republike Srbije u vezi sa tom trećom zemljom koje proizilaze iz sporazuma zaključenih sa tom zemljom, kao i ugovori koje je Republika Srbija potpisala u postupku evropskih integracija;

3) druge specifične činjenice i okolnosti slučaja i te treće zemlje.

Prilikom donošenja odluke o sertifikaciji Agencija uzima u obzir i mišljenje Ministarstva o uticaju na sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili regiona.

Ministarstvo može zatražiti od Agencije da donese konačnu odluku u skladu sa mišljenjem u slučaju da izdavanje sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili regiona ili predstavlja opasnost po bezbednost Republike Srbije.

U slučaju da konačna odluka nije u skladu sa mišljenjem nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, Agencija je dužna da objavi i obrazloženje za donošenje takve odluke na način propisan članom 102. ovog zakona.

Agencija ima pravo da odbije zahtev za sertifikaciju u slučaju da izdavanje sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili regiona ili predstavlja opasnost po bezbednost Republike Srbije.

Odgovornosti i dužnosti operatora prenosnog sistema električne energije

Član 108

Operator prenosnog sistema električne energije odgovoran je za:

1) siguran, pouzdan i bezbedan rad prenosnog sistema i kvalitet isporuke električne energije;

2) obezbeđivanje adekvatnog prenosnog kapaciteta u funkciji sigurnosti snabdevanja;

3) upravljanje prenosnim sistemom i delom distributivnog sistema napona 110 kV koji obuhvata spojna polja 110 kV, sabirnice 110 kV i dalekovodna polja 110 kV, na način koji obezbeđuje sigurnost isporuke električne energije;

4) nediskriminatoran i transparentan pristup prenosnom sistemu i davanje razumnog obrazloženja u slučaju odbijanja pristupa;

- 5) razvoj prenosnog sistema kojim se obezbeđuje dugoročna sposobnost prenosnog sistema da ispuni racionalne zahteve za prenos električne energije vodeći računa o zaštiti životne sredine;
- 6) izgradnju priključka na prenosni sistem;
- 7) koordiniran rad prenosnog sistema Republike Srbije sa prenosnim sistemima u interkonekciji, odnosno sa distributivnim sistemima u Republici Srbiji;
- 8) upravljanje tokovima snaga, uzimajući u obzir razmene sa ostalim sistemima u interkonekciji, obezbeđivanje potrebnih pomoćnih usluga, uključujući i usluge upravljanja potrošnjom, u meri u kojoj je takva raspoloživost nezavisna od bilo kog drugog sistema prenosa sa kojim je njegov sistem u interkonekciji;
- 9) balansiranje sistema;
- 10) utvrđivanje tehničko-tehnoloških i ostalih potrebnih uslova za povezivanje i priključenje elektroenergetskih objekata, uređaja i postrojenja u jedinstven sistem;
- 11) ispravnost i pouzdanost merenja električne energije na mestima primopredaje u i iz prenosnog sistema;
- 12) uređivanje i administriranje tržišta električne energije u okviru svoje nadležnosti;
- 13) efikasno i funkcionalno povezivanje tržišta električne energije u Republici Srbiji sa susednim tržištima električne energije, u saradnji sa operatorom tržišta električne energije u Republici Srbiji, kao i operatorima prenosnog sistema i operatorima tržišta susednih zemalja, a u skladu sa međunarodno ustanovljenim principima i preuzetim obavezama.

Član 109

Operator prenosnog sistema električne energije dužan je da:

- 1) primenjuje pravila relevantnih evropskih asocijacija operatora prenosnog sistema čiji je član i učestvuje u radu Evropske asocijacije operatora prenosnog sistema;
- 2) saraduje sa operatorima prenosnih sistema, operatorima tržišta i drugim relevantnim zainteresovanim stranama, u cilju uspostavljanja integrisanog regionalnog i pan-evropskog tržišta električne energije;
- 3) ne pravi diskriminaciju između korisnika prenosnog sistema ili grupa korisnika sistema;
- 4) korisnicima prenosnog sistema pruža informacije za efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije;
- 5) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način;
- 6) obezbedi pravo na pristup podacima o potrošnji električne energije u skladu sa članom 56. stav 1. tačka 11) ovog zakona;

- 7) donese pravila o radu prenosnog sistema;
- 8) donese pravila za raspodelu prekograničnih prenosnih kapaciteta;
- 9) objavi kriterijume i postupke u pogledu bezbednosti, upravljanja i planiranja rada prenosnog sistema, uključujući opšte principe za proračun ukupnog prenosnog kapaciteta i margine pouzdanosti na osnovu električnih i fizičkih karakteristika mreže;
- 10) objavi procenu raspoloživog prenosnog kapaciteta za svaki dan, navodeći sve raspoložive kapacitete prenosa koji su već rezervisani. Objavljivanje se vrši u određenim intervalima pre dana korišćenja raspoloživog prenosnog kapaciteta i uključuje sedmične i mesečne procenjene vrednosti, kao i indikaciju o očekivanoj pouzdanosti raspoloživih kapaciteta;
- 11) učestvuje u mehanizmu kompenzacije troškova za električnu energiju koja se tranzitira preko prenosnog sistema Republike Srbije u skladu sa sporazumom sa drugim operatorima prenosnih sistema i prikuplja naknade za upravljanje zagušenjima u prenosnoj mreži;
- 12) donese pravila o radu tržišta električne energije;
- 13) donese pravila o objavljivanju ključnih tržišnih podataka;
- 14) prikuplja i objavljuje podatke i informacije u skladu sa Pravilima o objavljivanju ključnih tržišnih podataka iz člana 176. ovog zakona;
- 15) uspostavi mehanizme za koordinaciju i razmenu informacija kojim se obezbeđuje sigurnost rada mreže u kontekstu upravljanja zagušenjem;
- 16) objavi relevantne podatke o ukupnoj prognoziranoj potrošnji i ostvarenoj potrošnji, o raspoloživosti i upotrebi objekata korisnika sistema, raspoloživosti i korišćenju mreže i interkonekcije, balansnoj energiji i rezervisanom kapacitetu;
- 17) održava i razvija prenosni sistem;
- 18) svake godine donese plan razvoja prenosnog sistema za period od najmanje deset godina;
- 19) svake godine donosi plan investicija u prenosni sistem za period do tri godine, usklađen sa planom investicija distributivnih sistema;
- 20) obezbedi adekvatna sredstva za ispunjavanje svojih obaveza;
- 21) donese odluku o ceni za pristup prenosnom sistemu u skladu sa metodologijom iz člana 50. stav 1. tačka 1) ovog zakona;
- 22) obezbedi usluge balansiranja u skladu sa transparentnim, nediskriminatornim i tržišnim principima koji će pružiti odgovarajuće podsticaje korisnicima sistema da izbalansiraju svoju predaju i preuzimanje električne energije;
- 23) utvrđuje cenu električne energije za potrebe balansiranja sistema u skladu sa članom 174. stav 2. ovog zakona;

- 24) utvrđuje tehničko-tehnološke i druge potrebne uslove za priključenje i povezivanje elektroenergetskih objekata, uređaja i postrojenja u jedinstven sistem;
- 25) donese proceduru za priključenje korisnika na prenosni sistem;
- 26) proverava usaglašenost objekata korisnika prenosnog sistema sa tehničkim zahtevima iz pravila o radu prenosnog sistema i o promeni uslova obaveštava korisnika sistema;
- 27) koristi objekte prenosnog sistema u skladu sa tehničkim propisima;
- 28) preduzima propisane mere bezbednosti u toku korišćenja prenosnog sistema i drugih kapaciteta koji su u funkciji prenosnog sistema;
- 29) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i zaštitu životne sredine;
- 30) prioritarno preuzima električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora energije, osim u slučaju kada je ugrožena sigurnost rada prenosnog sistema;
- 31) sprovodi postupak izdavanja, prenošenja i prestanka važenja garancija porekla i vodi registar garancija porekla;
- 32) proračunava i javno objavljuje udele svih vrsta izvora energije u prodatoj električnoj energiji krajnjim kupcima u Republici Srbiji;
- 33) Agenciji dostavi plan nabavke električne energije za nadoknadu gubitaka za narednu godinu;
- 34) nabavi električnu energiju za nadoknadu gubitaka u prenosnoj mreži i pomoćne usluge u svom sistemu, u skladu sa transparentnim, nediskriminatornim i tržišnim principima;
- 35) preduzima mere za smanjenje gubitaka u prenosnom sistemu;
- 36) prati sigurnost snabdevanja i Ministarstvu dostavlja podatke za izveštaj o sigurnosti snabdevanja;
- 37) u svrhu obezbeđenja sigurnosti snabdevanja, prioritarno angažuje proizvođače koji koriste domaće energente za proizvodnju električne energije u iznosu koji ne prelazi 15% od ukupno korišćenih energenata za proizvodnju električne energije u kalendarskoj godini prema energetskom bilansu Republike Srbije;
- 38) razmenjuje informacije neophodne za bezbedno i sigurno funkcionisanje sistema sa drugim operatorima sistema;
- 39) vodi evidenciju podataka potrebnih za utvrđivanje pokazatelja kvaliteta isporuke i snabdevanja električnom energijom i dostavlja Agenciji izveštaj u skladu sa pravilima iz člana 51. stav 1. tačka 2) ovog zakona;
- 40) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju iz člana 56. stav 1. tačka 8) ovog zakona;

- 41) Agenciji dostavlja podatke o promeni snabdevača i stepenu otvorenosti tržišta;
- 42) Agenciji dostavlja izveštaje o rešavanju prigovora i žalbi korisnika sistema;
- 43) preduzima mere kako bi omogućio korisnicima sistema kratke i sadržajne kontrolne liste sa praktičnim informacijama koje se odnose na njihova prava;
- 44) očitava brojlara električne energije koje ispunjava propisane metrološke zahteve do osmog u mesecu za prethodni mesec i u roku od tri dana od dana očitavanja obezbedi kupcu, proizvođaču i snabdevaču pristup podacima;
- 45) kontroliše zaštitni pojas oko objekata prenosne mreže i preduzima mere u skladu sa zakonom;
- 46) donese akt o cenama nestandardnih usluga, na koji saglasnost daje Agencija i koji se objavljuje na internet stranici operatora sistema i
- 47) uređuje druga pitanja neophodna za rad prenosnog sistema i funkcionisanje tržišta.

Plan razvoja iz stava 1. tačke 18) ovog člana i plan investicija iz stava 1. tačke 19) ovog člana operator prenosnog sistema električne energije dužan je da dostavi svake godine Agenciji, radi davanja saglasnosti.

Član 110

Operator prenosnog sistema ne može ni da kupuje ni da prodaje električnu energiju osim za obezbeđivanje sistemskih usluga, balansiranje sistema, obezbeđivanje sigurnog rada sistema i za nadoknadu gubitaka u prenosnom sistemu.

Operator prenosnog sistema, radi optimizacije nabavke električne energije za nadoknadu gubitaka, može viškove električne energije prodati na organizovanom tržištu električne energije, osim kada električnu energiju za nadoknadu gubitaka u prenosnom sistemu kupuje po ugovoru o potpunom snabdevanju.

Razvoj prenosnog sistema i ovlašćenje za donošenje investicionih odluka

Član 111

Operator prenosnog sistema dužan je da svake godine podnese Agenciji na saglasnost desetogodišnji plan razvoja prenosne mreže baziran na prognoziranoj proizvodnji i potrošnji električne energije i rezultatima savetovanja sa svim zainteresovanim stranama i usaglašen sa planom razvoja distributivne mreže.

Desetogodišnji plan razvoja prenosne mreže sadrži efikasne mere radi obezbeđenja stabilnosti rada sistema i sigurnosti snabdevanja.

Plan iz stava 1. ovog člana treba da:

- 1) ukaže učesnicima na tržištu na potrebe za izgradnjom i rekonstrukcijom najvažnije infrastrukture prenosnog sistema koju treba izgraditi ili unaprediti u narednih deset godina;
- 2) sadrži sve investicije za koje je doneta odluka o realizaciji i koje su u toku, kao i investicije koje će se realizovati u periodu od naredne tri godine;
- 3) odredi rokove za realizaciju svih investicionih projekata.

Član 112

Operator prenosnog sistema je dužan da pri izradi plana iz člana 111. ovog zakona, analizira adekvatnost proizvodnje i prenosnog sistema za očekivani razvoj potrošnje i razmene električne energije sa drugim operatorima prenosnih sistema, realno pretpostavi dinamiku razvoja potrošnje i proizvodnje, uzimajući u obzir i regionalni investicioni plan.

Član 113

Agencija je dužna da organizuje konsultacije o planu iz člana 111. ovog zakona sa postojećim i potencijalnim korisnicima sistema, na nepristrasan i transparentan način.

Agencija može da zahteva od zainteresovanih lica koja tvrde da su potencijalni korisnici da svoje tvrdnje obrazlože.

Agencija je dužna da proverava da li desetogodišnji plan razvoja prenosne mreže obuhvata sve potrebe za ulaganjem koje su utvrđene u postupku konsultacija kao i da utvrdi usklađenost plana sa regionalnim investicionim planom.

Agencija može od operatora sistema zahtevati da izmeni i dopuni desetogodišnji plan razvoja.

Agencija je dužna da nakon davanja saglasnosti na plan iz člana 111. ovog zakona na svojoj internet stranici objavi rezultate konsultacija i eventualne izmene investicionog plana.

Agencija prati i ocenjuje realizaciju desetogodišnjeg plana razvoja prenosnog sistema i daje u svom godišnjem izveštaju procenu realizovanih investicija, koja može uključivati i preporuke za izmenu plana.

Član 114

U slučaju da operator prenosnog sistema ne realizuje investiciju koju je trebalo da realizuje u skladu sa planom iz člana 111. stav 3. tačka 2) ovog zakona u naredne tri godine, osim ako su u pitanju razlozi van njegove kontrole, Agencija će zatražiti od operatora prenosnog sistema realizaciju predmetne investicije, ako su te investicije još uvek neophodne na osnovu najnovijeg desetogodišnjeg plana razvoja.

Napredni merni sistemi

Član 115

Operator prenosnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta.

Na osnovu analize iz stava 1. ovog člana, operator prenosnog sistema je dužan da izradi plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema i dostaviti ga Ministarstvu i Agenciji radi pribavljanja mišljenja.

Operator prenosnog sistema je dužan da planom razvoja sistema obuhvati uvođenje naprednih mernih sistema u skladu sa planom implementacije, za period za koji se plan razvoja donosi.

Pravila o radu prenosnog sistema električne energije

Član 116

Pravilima o radu prenosnog sistema električne energije uređuju se:

- 1) planiranje razvoja prenosnog sistema, uključujući sadržaj plana, način planiranja i sadržaj plana investicija;
- 2) uslovi za siguran i pouzdan rad prenosnog sistema;
- 3) tehnički uslovi za priključenje i za povezivanje na prenosni sistem;
- 4) obaveze korisnika prenosnog sistema neophodne za siguran i pouzdan rad sistema;
- 5) obaveze korisnika i operatora prenosnog sistema u funkcionalnom ispitivanju i puštanju u pogon dela distributivnog sistema napona 110 kV kojim upravlja operator prenosnog sistema, kao i u elementima elektroenergetskog sistema objekata proizvođača i kupaca koji utiču na siguran i pouzdan rad prenosnog sistema, kao i u ispitivanju rada zaštitnih i upravljačkih uređaja nakon značajnih pogonskih događaja ili poremećaja u radu prenosnog sistema;
- 6) sadržina ugovora o eksploataciji objekta zaključenog sa kupcem, proizvođačem, operatorom distributivnog sistema i operatorom zatvorenog distributivnog sistema;
- 7) korišćenje i održavanje objekata;
- 8) parametri i način kontrole kvaliteta električne energije;
- 9) planiranje rada prenosnog sistema;
- 10) proceduru za prijavu i potvrdu programa rada balansno odgovornih strana;
- 11) vrste i obim pomoćnih i sistemskih usluga;
- 12) operativni postupci i upravljanje prenosnim sistemom u normalnim uslovima i u slučaju poremećaja;

13) pristup prenosnom sistemu, instrument obezbeđenja plaćanja i kriterijumi za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži;

14) procedura za merenje sa definisanom potrebnom mernom opremom, kriterijumima za izbor klase tačnosti mernog uređaja i karakteristika pratećih uređaja i opreme, u zavisnosti od položaja mernog mesta u sistemu i vrste korisnika sistema;

15) obuku osoblja operatora i korisnika prenosnog sistema na polju operativnih postupaka, u cilju sigurnog i pouzdanog rada prenosnog sistema;

16) druga pitanja neophodna za rad prenosnog sistema.

Pravila iz stava 1. ovog člana donosi Operator prenosnog sistema električne energije uz saglasnost Agencije.

Pravila iz stava 1. ovog člana se objavljuju na internet stranici operatora prenosnog sistema i Agencije.

Agencija objavljuje odluku o davanju saglasnosti pravila iz stava 1. ovog člana u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Priključenje na prenosni sistem

Član 117

Operator prenosnog sistema dužan je da uspostavi i objavi transparentnu, efikasnu i nediskriminatornu proceduru za priključenje objekata na prenosni sistem (u daljem tekstu: Procedura).

Procedura iz stava 1. ovog člana sadrži redosled aktivnosti operatora prenosnog sistema i podnosioca zahteva za priključenje i rokove u postupku priključenja objekta na prenosni sistem, koji se odnose na: studiju priključenja objekta, izgradnju i praćenje izgradnje priključka, proveru ispunjenosti tehničkih uslova iz odobrenja za priključenja, i druge aktivnosti od značaja za priključenje, koje nisu uređene zakonom kojim se uređuje planiranje i izgradnja.

Na proceduru iz stava 1. ovog člana Agencija daje saglasnost.

Procedura se objavljuje na internet stranici operatora prenosnog sistema i Agencije.

Operator prenosnog sistema ne može odbiti priključenje objekata po osnovu mogućih budućih ograničenja, u postojećim prenosnim kapacitetima, kao što su zagušenja u udaljenim delovima prenosne mreže.

Operator prenosnog sistema dužan je da dostavi podnosiocu zahteva za priključenje potrebne informacije o mogućim budućim ograničenjima u postojećim prenosnim kapacitetima.

Operator prenosnog sistema ne može odbiti priključenje objekata po osnovu dodatnih troškova zbog povećanja kapaciteta elemenata prenosne mreže u bliskom okruženju tačke priključenja.

Član 118

Operator prenosnog sistema je investitor izgradnje priključka i, po pravilu, gradi priključak na prenosni sistem o trošku kupca, odnosno proizvođača električne energije koji se priključuje.

Na zahtev kupca, odnosno proizvođača električne energije, operator prenosnog sistema je dužan da izda ovlašćenje kupcu, odnosno proizvođaču da u ime operatora sistema sam izgradi priključak o svom trošku.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, kupcu, odnosno proizvođaču će se umanjiti troškovi priključenja na sistem u skladu sa metodologijom za određivanje troškova priključenja na sistem za prenos i distribuciju.

Za priključak iz stava 2. pribavlja se dokumentacija na ime operatora prenosnog sistema u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata.

Prava i obaveze operatora prenosnog sistema i kupca, odnosno proizvođača uređuju se ugovorima i to:

- 1) o izradi studije priključenja objekta na prenosni sistem;
- 2) o izradi planske i tehničke dokumentacije i pribavljanju potrebnih dozvola za izgradnju priključka;
- 3) o praćenju gradnje priključka.

Član 119

Priključenje objekta proizvođača ili kupca električne energije na prenosni sistem vrši se na osnovu odobrenja za priključenje, u skladu sa ovim zakonom.

Odobrenje iz stava 1. ovog člana izdaje se i u slučaju spajanja ili razdvajanja instalacija, odnosno mernih mesta, odnosno promene odobrene snage objekta proizvođača ili kupca električne energije, kao i ponovnog priključenja usled isključenja.

Pod spajanjem ili razdvajanjem instalacija, odnosno mernih mesta iz stava 2. ovog člana smatraju se promene u instalacijama i uređajima u objektu proizvođača ili kupca električne energije.

Pod promenom odobrene snage proizvođača ili kupca električne energije se podrazumeva povećanje ili smanjenje odobrene snage.

Uslovi i način izdavanja odobrenja za priključenje na prenosni sistem, odobrena snaga i uslovi za promenu odobrene snage, kao i uslovi za spajanje i razdvajanje instalacija, odnosno mernih mesta bliže se uređuje propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom.

Član 120

Odobrenje za priključenje objekta izdaje se rešenjem u upravnom postupku u pismenoj formi na zahtev lica čiji se objekat priključuje, a po dobijanju građevinske dozvole za gradnju objekta koji se priključuje.

Operator prenosnog sistema izdaće odobrenje za priključenje i u slučaju priključenja objekta proizvođača ili kupca na deo distributivnog sistema kojim upravlja operator prenosnog sistema.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, operator prenosnog sistema, pre izdavanja odobrenja za priključenje, pribavlja od operatora distributivnog sistema tehničke uslove za priključenje koji su od interesa za distributivni sistem i prethodnu saglasnost za izdavanje odobrenja za priključenje.

Operator sistema je dužan da odluči po zahtevu za priključenje objekta kupca u roku od 30 dana od dana prijema pismenog zahteva, odnosno po zahtevu za priključenje objekta proizvođača u roku od 60 dana od dana prijema pismenog zahteva.

Protiv rešenja iz st. 1. i 2. ovog člana može se podneti žalba Agenciji, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja. Odluka Agencije po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Član 121

Odobrenje za priključenje objekta na prenosni sistem sadrži naročito: mesto priključenja na sistem, način i tehničke uslove priključenja, troškove priključenja, potrebna ispitivanja usaglašenosti sa Pravilima o radu prenosnog sistema, instalisani kapacitet, odobrenu snagu, mesto primopredaje energije i način merenja energije i snage, rok za fizičko priključenje objekta.

Tehnički i drugi uslovi priključenja na prenosni sistem određuju se u skladu sa ovim zakonom, propisom iz člana 214. ovog zakona, tehničkim i drugim propisima i pravilima o radu sistema na koji se objekat priključuje.

Član 122

Troškove priključenja utvrđuje operator prenosnog sistema, u skladu sa Metodologijom za utvrđivanje troškova priključenja koju donosi Agencija.

Troškove priključenja snosi podnosilac zahteva za priključenje.

Metodologijom iz stava 1. ovog člana utvrđuju se način i bliži kriterijumi za obračun troškova priključenja, a u zavisnosti od mesta priključenja na sistem, zakupljenog kapaciteta, potrebe za izvođenjem radova i potrebe za pružanjem usluga, ili potrebe za ugrađivanjem neophodne opreme ili drugih objektivnih kriterijuma.

Član 123

Operator prenosnog sistema je dužan da priključi objekat kupca, odnosno proizvođača na prenosni sistem u roku od 15 dana od dana ispunjenja sledećih uslova:

1) uslova iz odobrenja za priključenje;

2) da je za objekat pribavljen akt kojim se odobrava puštanje u probni rad ili upotrebnna dozvola za objekat i priključak;

3) da kupac, odnosno proizvođač dostavi operatoru sistema ugovor o snabdevanju, bez komercijalnih podataka;

4) da je za mesto primopredaje uređena balansna odgovornost i pristup sistemu.

Propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom bliže se uređuju uslovi i način dokazivanja ispunjenosti uslova iz st. 1. i 2. ovog člana.

Ako operator prenosnog sistema ne priključi objekat kupca, odnosno proizvođača na prenosni sistem u roku iz stava 1. ovog člana, nadležni inspektor, na zahtev kupca, odnosno proizvođača električne energije, proverava, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva, ispunjenost uslova za priključenje iz stava 1. ovog člana i ako utvrdi da su ispunjeni uslovi naložiće operatoru prenosnog sistema da u roku od dva radna dana izvrši priključenje objekta.

Član 124

U slučaju priključenja objekta na distributivni sistem 110 kV, proceduru priključenja sprovodi operator prenosnog sistema u saradnji sa operatorom distributivnog sistema, a u skladu sa Procedurom iz člana 117. ovog zakona.

U slučaju potrebe za priključenje objekata za koje je odobren probni rad u skladu sa posebnim zakonom može se izdati odobrenje za privremeno priključenje objekta.

Izdavanje odobrenja za privremeno priključenje vrši se pod uslovima, na način i postupak propisan za izdavanje odobrenja za priključenje objekata.

Član 125

Međusobno povezivanje energetske objekata za prenos i distribuciju električne energije, vrši se na osnovu ugovora, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze između operatora prenosnog i operatora distributivnog sistema.

Ugovor iz stava 1. ovog člana zaključuje se u sledećim slučajevima:

1) povezivanje novog objekta;

2) izmene u objektu koje ne odgovaraju ranije datim tehničkim uslovima u skladu sa pravilima o radu.

Ugovor iz stava 1. ovog člana zaključuje se u pismenoj formi nakon usaglašavanja planova investicija operatora prenosnog i distributivnog sistema i sadrži pored elemenata utvrđenih zakonom koji uređuje obligacione odnose sledeće:

1) izradu studije optimalnog povezivanja prenosnog i distributivnog sistema i tehničke dokumentacije;

- 2) ispitivanja postrojenja transformatorske stanice ili razvodnog postrojenja i proveru usaglašenosti sa Pravilima o radu distributivnog sistema i Pravilima o radu prenosnog sistema;
- 3) mesto primopredaje energije i način merenja isporučene električne energije i snage;
- 4) stvarne troškove povezivanja sistema;
- 5) rok za povezivanje sistema.

Član 126

Mesto predaje energije kupcu, odnosno mesto preuzimanja energije od proizvođača je mesto na kome se graniče instalacije objekta kupca, odnosno proizvođača i prenosnog sistema.

Mesto razgraničenja odgovornosti za isporučenu električnu energiju između energetskeg subjekta i kupca, odnosno proizvođača i mesto merenja električne energije bliže se uređuje aktom kojim se utvrđuju uslovi isporuke i snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom.

Distributivni sistem električne energije i upravljanje distributivnim sistemom električne energije

Član 127

Operator distributivnog sistema električne energije obavlja delatnost distribucije električne energije i upravljanja distributivnim sistemom izuzev dela 110 kV distributivnog sistema u transformatorskim stanicama 110/h kV (spojna polja 110 kV, sabirnice i dalekovodna polja 110 kV), na objektiv, transparentan i nediskriminatoran način.

Član 128

Distributivni sistem električne energije čini:

- 1) distributivna elektroenergetska mreža;
- 2) upravljački centri i upravljački sistemi u funkciji obavljanja delatnosti distribucije električne energije i upravljanja distributivnim sistemom;
- 3) telekomunikaciona infrastruktura u distributivnim elektroenergetskim objektima 110 kV, 35 kV, 20 kV, 10 kV i 0,4 kV, kao i telekomunikaciona infrastruktura u elektroenergetskim objektima operatora prenosnog sistema, proizvođača i kupaca neophodna za obavljanje poslova upravljanja distributivnim sistemom;
- 4) informacioni i upravljački sistem i druga infrastruktura neophodna za funkcionisanje distributivnog sistema.

Distributivna elektroenergetska mreža u smislu stava 1. tačka 1) ovog člana je funkcionalno povezan skup elektroenergetskih objekata koji čine distributivne transformatorske stanice 110/x kV sa dalekovodnim i spojnim poljima 110 kV, sabirnicama 110 kV i transformatorima 110/x kV sa pripadajućim transformatorskim poljima, transformatorske stanice 35/x kV i x/0,4 kV,

razvodna postrojenja 35 kV, 20 kV i 10 kV i elektroenergetski vodovi napona 35 kV, 20 kV, 10 kV i ispod 1 kV; merni uređaji sa mernim ormanom ili razvodnim ormanom, odnosno razvodnim postrojenjem na mestima primopredaje u i iz distributivne elektroenergetske mreže.

Član 129

Delatnost iz člana 127. ovog zakona može da obavlja jedan ili više operatora distributivnog sistema električne energije u skladu sa zakonom.

U slučaju da više operatora distributivnog sistema električne energije obavlja delatnost iz člana 127. ovog zakona, aktom Vlade mogu se odrediti jedinstveni tarifni stavovi za obračun cene pristupa distributivnom sistemu za teritoriju Republike Srbije.

Poravnanje razlika između prihoda ostvarenih primenom jedinstvene cene i cena pristupa distributivnom sistemu odobrenih u skladu sa metodologijom iz člana 50. stav 1. tačka 2) ovog zakona vrši se na osnovu posebnog akta iz člana 51. stav 2. tačka 2) ovog zakona koji donosi Agencija.

Određivanje operatora distributivnog sistema električne energije

Član 130

Operator distributivnog sistema određuje se izdavanjem licence, nakon što ispuni uslove iz čl. 131, 132. i 133. ovog zakona i uslove za izdavanje licence, u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Razdvajanje operatora distributivnog sistema električne energije

Član 131

Operator distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća mora biti nezavisan u smislu pravne forme, organizacije i odlučivanja od drugih delatnosti koje nisu povezane sa delatnošću distribucije električne energije.

Nezavisnost operatora distributivnog sistema iz stava 1. ovog člana ne uključuje obavezu da se vlasništvo nad sredstvima distributivnog sistema odvoji od vertikalno integrisanog preduzeća.

Nezavisnost operatora distributivnog sistema osigurava se na sledeći način:

- 1) lica koja su odgovorna za upravljanje operatorom distributivnog sistema ne mogu učestvovati u organima upravljanja vertikalno integrisanog preduzeća koji su direktno ili indirektno odgovorna za delatnost proizvodnje, prenosa ili snabdevanja električnom energijom;
- 2) preduzimanjem mera koje će osigurati da lica odgovorna za upravljanje operatorom distributivnog sistema postupaju stručno, kako bi se obezbedila njihova nezavisnost u radu;
- 3) operator distributivnog sistema donosi odluke, nezavisno od vertikalno integrisanog preduzeća, po pitanju sredstava potrebnih za pogon, održavanje i razvoj mreže;

4) operator distributivnog sistema samostalno donosi odluke o tekućem poslovanju, odnosno odluke o izgradnji ili unapređenju distributivne mreže ako su u okvirima odobrenog finansijskog plana.

Operator distributivnog sistema u cilju donošenja odluka iz stava 3. tačka 3) ovog člana mora imati odgovarajuće kadrovske, tehničke, materijalne i finansijske resurse.

Nezavisnost operatora distributivnog sistema ne utiče na pravo matičnog vertikalno integrisanog preduzeća da:

1) sprovodi mehanizme koordinacije kojima se osigurava upravljački i finansijski nadzor u pogledu prinosa na angažovana sredstva i investicije operatora distributivnog sistema;

2) odobrava godišnji i finansijski plan i postavlja ili određuje granice zaduženosti.

Program usklađenosti i lice koje prati njegovo sprovođenje

Član 132

Operator distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća dužan je da donese Program usklađenosti za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja, koji sadrži mere u cilju sprečavanja diskriminatornog ponašanja, način praćenja poštovanja tih mera i obaveze zaposlenih za postizanje postavljenih ciljeva.

Lice ili telo odgovorno za praćenje usklađenosti operatora distributivnog sistema imenuje nadležni organ operatora distributivnog sistema, uz prethodnu saglasnost Agencije.

Na uslove za imenovanje i trajanje mandata ili radnog odnosa lica iz stava 2. ovog člana, saglasnost daje Agencija.

Uslovi iz stava 3. ovog člana moraju osigurati nezavisnost lica za praćenje usklađenosti, koje za vreme obavljanja ovog posla ne može zauzimati nijedan drugi profesionalni položaj niti, direktno ili posredno, obavljati drugu dužnost ili imati poslovni interes u nekom drugom delu vertikalno integrisanog preduzeća.

Agencija može uskratiti saglasnost na imenovanje predložene osobe za praćenje usklađenosti samo ako ona nije dovoljno nezavisna ili nema odgovarajuće stručne sposobnosti.

Operator distributivnog sistema je dužan da licu iz stava 2. ovog člana obezbedi sve potrebne uslove i sredstva za rad, pravo na pristup prostorijama operatora bez prethodne najave, pristup svim potrebnim informacijama operatora distributivnog sistema ili povezanog preduzeća, pozive i materijale za sastanke rukovodećeg osoblja na kojima se odlučuje o: finansijskim planovima i izveštajima, planovima razvoja, investicija i održavanja i njihovoj realizaciji, kupovini električne energije za nadoknadu gubitaka i drugim pitanjima neophodnim za sprovođenje njegovih obaveza.

Lice iz stava 2. ovog člana je dužno da: prati sprovođenje Programa usklađenosti, prati usklađenost rada operatora distributivnog sistema sa odredbama koje uređuju transparentnost rada operatora sistema i poverljivost podataka, obavesti Agenciju ukoliko organi vertikalno

integrisanog preduzeća svojim odlučivanjem sprečavaju ili odlažu projekte iz Plana investicija iz člana 136. stav 1. tačka 10) ovog zakona, kao i o svakoj drugoj bitnoj povredi vezanoj za sprovođenje Programa usklađenosti, pripremi godišnji izveštaj o sprovođenju Programa usklađenosti i dostavi ga Agenciji radi davanja saglasnosti.

Lice iz stava 2. ovog člana je dužno da čuva tajnost komercijalnih i drugih poverljivih poslovnih podataka koji su mu dostavljeni za obavljanje poslova iz njegove nadležnosti.

Izveštaj o sprovođenju Programa usklađenosti sadrži i informacije o svim komercijalnim i finansijskim odnosima između vertikalno integrisanog preduzeća i operatora distributivnog sistema, o ograničenjima za uspešno sprovođenje programa i predlog mera i preporuka u cilju efikasnijeg sprovođenja Programa usklađenosti, kao i predlog izmena i dopuna Programa usklađenosti, ako je to potrebno.

Na osnovu izveštaja iz stava 9. ovog člana, Agencija može tražiti izmenu Programa usklađenosti.

Izveštaj iz stava 9. ovog člana i saglasnost Agencije se objavljuju na internet stranici operatora i Agencije.

Lice iz stava 2. ovog člana tokom mandata ili radnog odnosa, u pogledu sigurnosti radnog mesta, uživa prava u skladu sa odredbama zakona kojima se uređuje zaštita sindikalnih rukovodilaca.

Nadležni organ operatora distributivnog sistema može lice iz stava 2. ovog člana razrešiti dužnosti samo uz saglasnost Agencije.

Agencija može zahtevati razrešenje lica iz stava 2. ovog člana samo ukoliko se utvrdi nedovoljna nezavisnost ili nedostatak stručnih sposobnosti.

Član 133

Aktivnosti operatora distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća prati Agencija, radi sprečavanja da se korišćenjem položaja u vertikalno integrisanom preduzeću naruši tržišna konkurencija.

Operator distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća u svojim komunikacijama i svojim poslovnim imenom dužan je da napravi razliku u pogledu svog identiteta u odnosu na energetske subjekt koji se bavi snabdevanjem električnom energijom u istom vertikalno integrisanom preduzeću.

Unutar vertikalno integrisanog preduzeća nije dozvoljeno međusobno subvencionisanje subjekata koji se bave različitim energetske i neenergetske delatnostima, radi omogućavanja konkurencije i izbegavanja diskriminacije korisnika ili grupa korisnika sistema.

Član 134

Odredbe čl. 131, 132. i 133. ovog zakona ne primenjuju se na operatora distributivnog sistema na čiji sistem je priključeno manje od 100 000 krajnjih kupaca.

Odgovornosti i dužnosti operatora distributivnog sistema električne energije

Član 135

Operator distributivnog sistema električne energije odgovoran je za:

- 1) siguran, pouzdan i bezbedan rad distributivnog sistema i kvalitet isporuke električne energije;
- 2) upravljanje transformatorskim poljima 110 kV u distributivnim transformatorskim stanicama 110/x kV i distributivnim sistemom srednjeg i niskog napona, na način koji obezbeđuje sigurnost isporuke električne energije;
- 3) nediskriminatoran i transparentan pristup distributivnom sistemu;
- 4) razvoj distributivnog sistema kojim se obezbeđuje dugoročna sposobnost distributivnog sistema da ispuni racionalne zahteve za distribuciju električne energije;
- 5) izgradnju priključka korisnika distributivnog sistema;
- 6) utvrđivanje tehničko-tehnoloških uslova za priključenje i povezivanje elektroenergetskih objekata, uređaja i postrojenja u jedinstven sistem;
- 7) davanje informacija energetskim subjektima i korisnicima distributivnog sistema koje su potrebne za efikasan pristup distributivnom sistemu, na principima transparentnosti i nediskriminacije;
- 8) davanje informacije o budućim potrebama za električnom energijom i ostalih informacija potrebnih operatoru prenosnog sistema i Agenciji;
- 9) ispravnost i pouzdanost merenja električne energije na mestima primopredaje u i iz distributivnog sistema.

Član 136

Operator distributivnog sistema električne energije dužan je da:

- 1) donese pravila o radu distributivnog sistema;
- 2) ne pravi diskriminaciju između korisnika ili grupa korisnika distributivnog sistema i povezanih subjekata unutar vertikalno integrisanog preduzeća;
- 3) korisnicima distributivnog sistema pruža informacije za efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije;
- 4) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način;
- 5) prikuplja i objavljuje podatke i informacije neophodne za ispunjavanje propisanih obaveza po pitanju transparentnosti i praćenja tržišta električne energije;

- 6) verifikuje i dostavlja podatke operatoru prenosnog sistema neophodne za administriranje tržišta električne energije u skladu sa pravilima o radu tržišta električne energije na osnovu izmerenih vrednosti ili izračunatih na osnovu profila potrošnje;
- 7) donese Program usklađenosti za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja i sačini godišnji izveštaj iz člana 132. stav 9. ovog zakona;
- 8) održava i razvija distributivni sistem;
- 9) svake godine donese plan razvoja distributivnog sistema za period od najmanje pet godina, usklađen sa planom razvoja prenosnog sistema i drugih distributivnih sistema, uz sagledavanje zahteva za priključenje objekata proizvođača i kupaca;
- 10) svake godine donese plan investicija u distributivni sistem za period do tri godine, usklađen sa planom investicija prenosnog sistema;
- 11) svake godine donese plan preuzimanja mernih uređaja, merno razvodnih ormana, odnosno priključnih vodova, instalacija i opreme u merno razvodnom ormanu i drugih uređaja u objektima postojećih kupaca, odnosno proizvođača;
- 12) svake godine, najkasnije do 31. marta, utvrdi listu kupaca koji ispunjavaju uslove za status malog kupca, na osnovu ostvarene potrošnje u prethodnoj kalendarskoj godini i podataka iz finansijskog ili drugog relevantnog izveštaja i o tome obavesti male kupce i garantovanog snabdevača;
- 13) održava ažurnu bazu podataka o krajnjim kupcima i njihovim snabdevačima za sva mesta isporuke sa svog sistema;
- 14) Ministarstvu i Agenciji dostavlja šestomesečni izveštaj o planiranim i preduzetim aktivnostima na realizaciji plana iz stava 1. tačka 9) ovog člana, kao i stepenu realizacije plana iz stava 1. tač. 10) i 11) ovog člana;
- 15) utvrdi tehničko-tehnološke uslove za priključenje i povezivanje elektroenergetskih objekata, uređaja i postrojenja u jedinstven sistem;
- 16) proverava usaglašenost objekata korisnika distributivnog sistema sa tehničkim zahtevima iz pravila o radu distributivnog sistema i o promeni uslova obaveštava korisnika sistema;
- 17) obezbedi adekvatna sredstva za ispunjavanje svojih obaveza;
- 18) donese odluku o ceni za pristup distributivnom sistemu u skladu sa ovim zakonom;
- 19) donese i objavi cene priključenja u skladu sa metodologijom iz člana 50. stav 1. tačka 11) ovog zakona;
- 20) Agenciji dostavi plan nabavke električne energije za nadoknadu gubitaka za narednu godinu;

- 21) nabavi električnu energiju za nadoknadu gubitaka u distributivnom sistemu u skladu sa transparentnim, nediskriminatornim i tržišnim principima;
- 22) preduzima mere za smanjenje gubitaka u distributivnom sistemu i donosi plan za smanjenje gubitaka u sistemu za period od najmanje pet godina;
- 23) kontroliše ispravnost priključnog voda, mernog ormana i mernih i drugih uređaja u funkciji merenja putem redovnih i vanrednih kontrola;
- 24) kontroliše zaštitni pojas i preduzima mere u skladu sa zakonom;
- 25) vodi evidenciju podataka potrebnih za utvrđivanje pokazatelja kvaliteta isporuke i snabdevanja električnom energijom i dostavlja Agenciji izveštaj u skladu sa pravilima iz člana 51. stav 1. tačka 2) ovog zakona;
- 26) prati sigurnost snabdevanja električnom energijom u distributivnom sistemu i Ministarstvu dostavlja podatke za izveštaj o sigurnosti snabdevanja;
- 27) obezbedi podatke o potrošnji i proizvodnji električne energije na osnovu očitavanja brojila električne energije koje ispunjava propisane metrološke zahteve ili utvrđenih profila potrošnje do dvanaestog u mesecu za prethodni mesec i u roku od tri dana obezbedi operatoru prenosnog sistema, kupcu, proizvođaču i snabdevaču pristup podacima;
- 28) obezbedi pravo na pristup podacima o potrošnji električne energije u skladu sa članom 56. stav 1. tačka 11) ovog zakona;
- 29) verifikuje i dostavlja podatke snabdevaču za kupce koje on snabdeva, na osnovu izmerenih vrednosti ili izračunatih na osnovu profila potrošnje;
- 30) eksploataciju objekata za distribuciju električne energije vrši u skladu sa tehničkim propisima i propisanim uslovima;
- 31) preduzima propisane mere bezbednosti u toku korišćenja distributivnih sistema i drugih kapaciteta koji su u funkciji distributivnog sistema;
- 32) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju iz člana 56. stav 1. tačka 8) ovog zakona;
- 33) Agenciji dostavlja podatke o promeni snabdevača i stepenu otvorenosti tržišta;
- 34) Agenciji dostavlja izveštaje o rešavanju prigovora i žalbi korisnika sistema;
- 35) operatoru prenosnog sistema dostavlja sve podatke o proizvedenoj električnoj energiji u objektima za koje se izdaje garancija porekla i sve neophodne podatke za vođenje registra garancija porekla;
- 36) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i za zaštitu životne sredine;
- 37) prioritetno preuzima električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora energije, osim u slučaju kada je ugrožena sigurnost rada distributivnog sistema;

38) preuzima mere kako bi omogućili korisnicima sistema kratke i sadržajne kontrolne liste sa praktičnim informacijama koje se odnose na njihova prava;

39) uspostavi posebnu organizacionu jedinicu i procedure za postupanje po prigovorima, pritužbama iz nadležnosti operatora sistema i vodi evidenciju o tome;

40) donese akt o cenama nestandardnih usluga, na koji saglasnost daje Agencija i koji se objavljuje na internet stranici operatora sistema i

41) uređuje druga pitanja neophodna za rad distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta.

Plan razvoja iz stava 1. tačke 9) ovog člana, plan investicija u distributivni sistem iz stava 1. tačka 10) ovog člana i plan preuzimanja iz stava 1. tačka 11) ovog člana operator distributivnog sistema električne energije dužan je da dostavi svake godine Agenciji, radi davanja saglasnosti.

Plan iz stava 1. tačka 11) ovog člana sadrži: analizu stanja, godišnju dinamiku preuzimanja, zamene i usaglašenosti mernih uređaja sa propisanim zahtevima, merno razvodnih ormana, odnosno priključnih vodova, instalacija i opreme u merno razvodnom ormanu i drugih uređaja, sa zahtevima iz tehničkih propisa i pravila o radu distributivnog sistema, uzimajući u obzir i potrošnju i nivo gubitaka električne energije u distributivnom sistemu.

Planom investicija u distributivni sistem iz stava 1. tačka 10) ovog člana operator distributivnog sistema će predvideti potrebna finansijska sredstva za izvršenje plana preuzimanja iz stava 1. tačka 11) ovog člana.

Operator distributivnog sistema električne energije, prilikom preuzimanja mernih uređaja, merno razvodnih ormana, odnosno priključnih vodova, instalacija i opreme u merno razvodnom ormanu i drugih uređaja u objektima kupaca, odnosno proizvođača ima pravo da izmesti merno mesto u skladu sa tehničkim uslovima utvrđenim pravilima o radu distributivnog sistema, a troškove izmeštanja snosi operator distributivnog sistema.

U slučaju da se kupac, odnosno proizvođač protivi preuzimanju mernih uređaja, merno razvodnih ormana, odnosno priključnih vodova, instalacija i opreme u merno razvodnom ormanu i drugih uređaja, operator distributivnog sistema električne energije ima pravo da iste zameni ili izmesti o svom trošku.

Član 137

Operator distributivnog sistema električne energije ne može ni da kupuje ni da prodaje električnu energiju, osim kupovine električne energije za nadoknadu gubitaka u distributivnom sistemu.

Operator distributivnog sistema, radi optimizacije nabavke električne energije za nadoknadu gubitaka, može viškove električne energije prodati na organizovanom tržištu električne energije, osim kada električnu energiju radi nadoknade gubitaka u distributivnom sistemu kupuje po ugovoru o potpunom snabdevanju.

Napredni merni sistemi

Član 138

Operator distributivnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta i koristi za pojedinačne kategorije krajnjih kupaca električne energije.

Na osnovu analize iz stava 1. ovog člana, operator distributivnog sistema će izraditi plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema i dostaviti ga Ministarstvu i Agenciji radi pribavljanja mišljenja.

Operator distributivnog sistema će planom razvoja sistema obuhvatiti uvođenje naprednih mernih sistema u skladu sa planom implementacije, za period za koji se plan razvoja donosi.

Planom implementacije iz stava 2. ovog člana, operator distributivnog sistema će obuhvatiti minimalno 80% mesta primopredaje u kategoriji krajnjih kupaca električne energije za koju je utvrđena ekonomska opravdanost implementacije.

Pravila o radu distributivnog sistema električne energije

Član 139

Pravilima o radu distributivnog sistema električne energije uređuje se:

- 1) planiranje razvoja distributivnog sistema, uključujući sadržaj plana, način planiranja i sadržaj plana investicija;
- 2) uslovi za siguran i pouzdan rad distributivnog sistema i obaveze korisnika distributivnog sistema;
- 3) integracija kapaciteta za proizvodnju električne energije i optimalno korišćenje onih koji koriste obnovljive izvore energije;
- 4) upravljanje potrošnjom;
- 5) tehnički uslovi za priključenje i za povezivanje na distributivni sistem;
- 6) tehnički i drugi uslovi za pouzdan i siguran pogon distributivnog sistema i pouzdano i sigurno preuzimanje električne energije od proizvođača priključenih na distributivni sistem i iz drugih sistema, kao i pouzdanu isporuku električne energije iz distributivnog sistema;
- 7) sadržina ugovora o eksploataciji objekta zaključenog sa kupcem, proizvođačem, operatorom drugog distributivnog sistema i operatorom zatvorenog distributivnog sistema;
- 8) korišćenje i održavanje objekata distributivnog sistema i objekata priključenih na distributivni sistem;
- 9) parametri i način kontrole kvaliteta električne energije;

- 10) planiranje rada distributivnog sistema;
- 11) prijava rada kapaciteta za proizvodnju električne energije priključenih na distributivni sistem i upravljanje proizvodnjom;
- 12) operativni postupci u hitnim slučajevima;
- 13) planiranje rada i upravljanje distributivnim sistemom;
- 14) pristup distributivnom sistemu, instrument obezbeđenja plaćanja i kriterijumi za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži;
- 15) procedura za merenje sa definisanom potrebnom mernom opremom, kriterijumima za izbor klase tačnosti mernog uređaja i karakteristika pratećih uređaja i opreme, u zavisnosti od položaja mernog mesta u sistemu i vrste korisnika sistema;
- 16) učestanost i način kontrole ispravnosti priključnog voda, mernog ormara i mernih i drugih uređaja u funkciji merenja, sadržaj zapisnika o kontroli, sadržaj zapisnika o neovlašćenoj potrošnji, način utvrđivanja neovlašćene potrošnje;
- 17) način utvrđivanja profila potrošnje;
- 18) način određivanja koeficijenta svođenja izmerene veličine na obračunsku vrednost;
- 19) obaveze korisnika i operatora distributivnog sistema u funkcionalnom ispitivanju i puštanju u pogon dela distributivnog sistema u objektima proizvođača i kupaca koji utiču na siguran i pouzdan rad distributivnog sistema, kao i u ispitivanju rada zaštitnih i upravljačkih uređaja nakon značajnih pogonskih događaja ili poremećaja u radu distributivnog sistema;
- 20) obaveze korisnika distributivnog sistema;
- 21) sadržina ugovora o eksploataciji objekta zaključenog sa kupcem, proizvođačem i operatorom zatvorenog distributivnog sistema;
- 22) operativni postupci i upravljanje sistemom u normalnim uslovima i u slučaju poremećaja i poremećaja na tržištu električne energije;
- 23) način kontrole kvaliteta napona;
- 24) obuka osoblja operatora i korisnika distributivnog sistema na polju operativnih postupaka, u cilju sigurnog i pouzdanog rada distributivnog sistema i
- 25) druga pitanja neophodna za rad distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta.

Pravila iz stava 1. ovog člana donosi operator distributivnog sistema električne energije uz saglasnost Agencije.

Pravila iz stava 1. ovog člana se objavljuju na internet stranici operatora distributivnog sistema i Agencije.

Agencija objavljuje odluku o davanju saglasnosti pravila iz stava 1. ovog člana u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Priključenje na distributivni sistem

Član 140

Objekat kupca ili proizvođača električne energije priključuje se na distributivni sistem na osnovu odobrenja operatora distributivnog sistema u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim u skladu sa ovim zakonom.

Odobrenje za priključenje objekta kupca ili proizvođača električne energije koji su već priključeni na distributivni sistem, izdaje se i u slučaju spajanja ili razdvajanja instalacija, odnosno mernih mesta, promene odobrene snage objekta kupca ili proizvođača električne energije, kao i ponovnog priključenja usled isključenja.

Pod spajanjem ili razdvajanjem instalacija, odnosno mernih mesta iz stava 2. ovog člana smatraju se promene u instalacijama i uređajima u objektu proizvođača ili kupca električne energije.

Pod promenom odobrene snage objekta kupca ili proizvođača električne energije se podrazumeva povećanje ili smanjenje odobrene snage.

Uslovi i način izdavanja odobrenja za priključenje na distributivni sistem, odobrena snaga i uslovi za promenu odobrene snage, kao i uslovi za spajanje i razdvajanje instalacija, odnosno mernih mesta bliže se uređuje propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, priključenje na distributivni sistem električne energije za objekte koji nisu u funkciji proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije, kao i druge objekte za koje građevinsku dozvolu izdaje ministarstvo nadležno za poslove građevinarstva, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine, vrši se u postupku objedinjene procedure propisane zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata.

Zahtev za izdavanje uslova za objekte iz stava 6. ovog člana podnosi nadležni organ koji sprovodi objedinjenu proceduru, a uslovi sadrže sve podatke potrebne za izradu tehničke dokumentacije, izvođenje radova, kapacitete i uslove za priključenje, kao i iznos naknade za priključenje na distributivni sistem.

Uslovi iz stava 7. ovog člana važe 12 meseci od dana izdavanja, odnosno do isteka važenja rešenja o građevinskoj dozvoli izdatim u skladu sa tim uslovima, ako investitor u roku od šest meseci od dana izdavanja lokacijskih uslova, izvrši uplatu najmanje jedne petine iznosa naknade za troškove priključenja na distributivni sistem.

Po zahtevu organa iz stava 7. ovog člana operator distributivnog sistema u roku od 15 dana od dana dobijanja zahteva za priključenje, ako su za to ispunjeni uslovi propisani zakonom, izdaje odobrenje koje je izvršno danom donošenja i vrši priključenje na distributivni sistem.

Odobrenje iz stava 9. ovog člana sadrži i konačni obračun za priključenje na distributivni sistem.

Član 141

Operator distributivnog sistema je investitor izgradnje priključka i, po pravilu, gradi priključak na distributivni sistem.

Na zahtev proizvođača električne energije, operator distributivnog sistema je dužan da izda ovlašćenje proizvođaču da u ime operatora sistema sam izgradi priključak o svom trošku.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, proizvođaču će se umanjiti troškovi priključenja na sistem u skladu sa metodologijom za određivanje troškova priključenja na sistem za prenos i distribuciju.

Za priključak iz stava 2. ovog člana pribavlja se dokumentacija na ime operatora distributivnog sistema u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata.

Prava i obaveze operatora distributivnog sistema i proizvođača, uređuju se ugovorom koji pored elemenata utvrđenih zakonom koji uređuje obligacione odnose naročito sadrži: praćenje izgradnje priključka, dinamiku izvođenja radova, rokove, stručni nadzor koji je odredio investitor i druga pitanja.

Po izgradnji priključka, priključak postaje deo distributivnog sistema.

Član 142

Odobrenje za priključenje objekta izdaje se rešenjem u upravnom postupku na zahtev pravnog ili fizičkog lica čiji se objekat priključuje.

Operator distributivnog sistema je dužan da odluči po zahtevu za priključenje objekta kupca u roku od 15 dana od dana prijema pismenog zahteva, odnosno po zahtevu za priključenje objekta proizvođača u roku od 45 dana od dana prijema pismenog zahteva.

Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se podneti žalba Agenciji, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja. Odluka Agencije po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Član 143

Odobrenje za priključenje objekta na distributivni sistem sadrži naročito: mesto priključenja na sistem, način i tehničke uslove priključenja, odobrenu snagu, mesto i način merenja energije, rok za priključenje i troškove priključenja.

Tehnički i drugi uslovi priključenja na distributivni sistem određuju se u skladu sa ovim zakonom, propisom iz člana 214. ovog zakona, tehničkim i drugim propisima i pravilima o radu sistema na koji se objekat priključuje.

Član 144

Troškove priključenja iz člana 143. stav 1. ovog zakona utvrđuje operator distributivnog sistema, u skladu sa Metodologijom za utvrđivanje troškova priključenja koju donosi Agencija.

Troškovi priključenja obuhvataju i troškove nabavke mernih uređaja i snosi ih podnosilac zahteva za priključenje.

Metodologijom iz stava 1. ovog člana utvrđuju se način i bliži kriterijumi za obračun troškova priključenja, a u zavisnosti od mesta priključenja na sistem, odobrene snage, potrebe za izvođenjem radova ili potrebe za ugrađivanjem neophodne opreme ili drugih objektivnih kriterijuma.

Operator distributivnog sistema je dužan da, pre početka primene, dostavi Agenciji akt o visini troškova priključenja, u skladu sa metodologijom za određivanje troškova priključenja na sistem za prenos i distribuciju električne energije.

Agencija će zahtevati izmenu akta o visini troškova priključenja, ako nije donet u skladu sa metodologijom.

Član 145

Operator distributivnog sistema je dužan da priključi objekat kupca na distributivni sistem u roku od osam dana od dana ispunjenja sledećih uslova:

- 1) uslova iz odobrenja za priključenje;
- 2) da je za objekat pribavljena upotrebna dozvola ili da uređaji i instalacije objekta kupca ispunjavaju tehničke i druge propisane uslove;
- 3) da kupac dostavi operatoru distributivnog sistema ugovor o snabdevanju;
- 4) da je za mesto primopredaje uređena balansna odgovornost i pristup sistemu.

Operator distributivnog sistema je dužan da priključi objekat proizvođača električne energije na distributivni sistem u roku od osam dana od dana ispunjenja sledećih uslova:

- 1) uslova iz odobrenja za priključenje;
- 2) da je za objekat pribavljen akt kojim se odobrava puštanje u probni rad ili upotrebna dozvola;
- 3) da proizvođač dostavi operatoru distributivnog sistema ugovor o snabdevanju električnom energijom;
- 4) da je za mesto primopredaje uređena balansna odgovornost i pristup sistemu.

Priključenjem objekta iz st. 1. i 2. ovog člana priključak postaje deo sistema na koji je priključen.

Propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom bliže se uređuju uslovi i način dokazivanja ispunjenosti uslova iz st. 1. i 2. ovog člana.

Ako operator distributivnog sistema ne priključi objekat kupca, odnosno proizvođača na distributivni sistem u roku iz st. 1. i 2. ovog člana, nadležni inspektor, na zahtev kupca, odnosno proizvođača električne energije proverava, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva,

ispunjenost uslova za priključenje iz st. 1. i 2. ovog člana i ako utvrdi da su ispunjeni uslovi naložice operatoru distributivnog sistema da u roku od dva radna dana izvrši priključenje objekta.

Član 146

Mesto predaje električne energije kupcu, odnosno mesto preuzimanja električne energije od proizvođača je mesto na kome se graniče instalacije objekta kupca, odnosno proizvođača i distributivnog sistema.

Mesto razgraničenja odgovornosti između energetskog subjekta i kupca, odnosno proizvođača i mesto merenja električne energije bliže će se urediti propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom.

Član 147

U slučaju potrebe za priključenje objekata privremenog karaktera, gradilišta, objekata na vodi i sličnih objekata, kao i objekata za koje je odobren probni rad u skladu sa posebnim zakonom može se izdati odobrenje za privremeno priključenje objekta.

Izdavanje odobrenja za privremeno priključenje i isporuku energije vrši se pod uslovima, na način i postupak propisanim za izdavanja odobrenja za priključenje objekata.

Zatvoreni distributivni sistem električne energije

Član 148

Zatvoreni distributivni sistem je sistem preko koga se distribuira električna energija na geografski ograničenoj industrijskoj zoni, trgovačkoj zoni i zoni zajedničkih usluga, ukoliko:

- 1) je poslovanje ili proizvodni proces korisnika tog sistema iz specifičnih i sigurnosnih razloga povezan;
- 2) se električna energija prvenstveno distribuira vlasniku ili operatoru sistema, njihovim povezanim preduzećima i drugim korisnicima sistema.

Na zatvoreni distributivni sistem ne mogu biti priključeni krajnji kupci iz kategorije domaćinstva, osim u slučaju malog broja domaćinstava koja su zaposlenjem ili na neki drugi način u vezi sa vlasnikom ili korisnikom operatora zatvorenog distributivnog sistema i nalaze se na području tog sistema.

Član 149

Korisnici čiji su objekti priključeni na zatvoreni distributivni sistem ne smeju biti diskriminirani u odnosu na korisnike drugih distributivnih sistema u pogledu isporuke i snabdevanja električnom energijom.

Član 150

Vlasnik zatvorenog distributivnog sistema, ukoliko nije zainteresovan za obavljanje delatnosti distribucije i upravljanja zatvorenim distributivnim sistemom, može taj sistem pravnim poslom otuđiti ili dati na korišćenje drugom zainteresovanom pravnom subjektu.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, pravo preče kupovine, odnosno pravo prečeg korišćenja ima operator sistema na koji je zatvoreni distributivni sistem priključen, odnosno operator distributivnog sistema sa kojim je povezan zatvoreni distributivni sistem.

U slučaju da se ne obezbedi operator zatvorenog distributivnog sistema u smislu st. 1. i 2. ovog člana, Vlada će privremeno, za period koji ne može biti duži od dve godine, odrediti teritorijalno nadležnog operatora distributivnog sistema za obavljanje delatnosti distribucije i upravljanja zatvorenim distributivnim sistemom.

U slučaju iz stava 3. ovog člana vlasnik zatvorenog distributivnog sistema i teritorijalno nadležni operator distributivnog sistema ugovorom će urediti pitanja u vezi sa naknadom za korišćenje zatvorenog distributivnog sistema.

Član 151

Agencija donosi metodologiju za obračun cene pristupa zatvorenom distributivnom sistemu.

Operator zatvorenog distributivnog sistema donosi odluku o ceni pristupa zatvorenom distributivnom sistemu na osnovu metodologije iz stava 1. ovog člana i objavljuje na svojoj internet stranici.

Na zahtev korisnika zatvorenog distributivnog sistema, Agencija je dužna da proveri način utvrđivanja cene pristupa tom sistemu i u slučaju da utvrdi da cene nisu donete u skladu sa metodologijom, zahteva od operatora zatvorenog distributivnog sistema korekciju cena.

Odgovornosti i dužnosti operatora zatvorenog distributivnog sistema električne energije

Član 152

Operator zatvorenog distributivnog sistema električne energije odgovoran je za:

- 1) siguran i pouzdan rad zatvorenog distributivnog sistema i kvalitet isporuke električne energije;
- 2) nediskriminatoran i ekonomičan pristup zatvorenom distributivnom sistemu;
- 3) ispunjenje racionalnih zahteva za povećanje snage svog sistema;
- 4) ispunjenje racionalnih zahteva za izgradnju, odnosno usaglašavanja postojećih priključaka korisnika zatvorenog distributivnog sistema sa potrebama korisnika tog sistema;
- 5) ispravnost i pouzdanost merenja električne energije na mestima isporuke iz zatvorenog distributivnog sistema.

Član 153

Operator zatvorenog distributivnog sistema električne energije dužan je da:

- 1) održava mrežu;
- 2) donese pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema, ukoliko ima specifičnih potreba u odnosu na pravila o radu distributivnog sistema na koji je povezan;
- 3) izrađuje plan investicija u zatvorenom distributivnom sistemu, usklađen sa potrebama korisnika sistema;
- 4) donese odluku o ceni za pristup zatvorenom distributivnom sistemu u skladu sa ovim zakonom;
- 5) prati gubitke u zatvorenom distributivnom sistemu i donosi plan za smanjenje gubitaka električne energije;
- 6) nabavi električnu energiju za nadoknadu gubitaka u svojoj mreži;
- 7) korisnicima zatvorenog distributivnog sistema pruža informacije potrebne za efikasan pristup zatvorenom distributivnom sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije;
- 8) zaključi ugovor o eksploataciji objekta sa operatorom sistema na čiji sistem je povezan;
- 9) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način;
- 10) prikuplja i objavljuje podatke i informacije neophodne za ispunjavanje propisanih obaveza po pitanju transparentnosti i praćenja tržišta električne energije;
- 11) verifikuje i dostavlja podatke operatoru prenosnog sistema neophodne za administriranje tržišta električne energije u skladu sa pravilima o radu tržišta električne energije na osnovu izmerenih satnih vrednosti ili izračunatih satnih vrednosti na osnovu izmerene mesečne vrednosti i profila potrošnje;
- 12) verifikuje i dostavlja podatke snabdevaču za kupce koje on snabdeva na osnovu izmerenih satnih vrednosti ili izračunatih satnih vrednosti na osnovu izmerene mesečne vrednosti i profila potrošnje;
- 13) obezbedi pravo na pristup podacima o potrošnji električne energije u skladu sa članom 56. stav 1. tačka 11) ovog zakona;
- 14) preduzima propisane mere bezbednosti;
- 15) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i za zaštitu životne sredine;
- 16) uređuje druga pitanja neophodna za rad zatvorenog distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta.

Pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema

Član 154

Operator zatvorenog distributivnog sistema dužan je da se pridržava pravila o radu sistema na koji je priključen.

Operator zatvorenog distributivnog sistema može da uredi specifičnost svog sistema pravilima o radu zatvorenog distributivnog sistema električne energije u pogledu:

- 1) tehničkih i drugih uslova za pouzdan i siguran pogon zatvorenog distributivnog sistema;
- 2) tehničkih uslova za priključenje na zatvoreni distributivni sistem;
- 3) pristupa zatvorenom distributivnom sistemu;
- 4) korišćenja i održavanja objekata;
- 5) posebnih postupaka u slučaju poremećaja u radu;
- 6) drugih pitanja neophodnih za rad zatvorenog distributivnog sistema.

Pravila iz st. 1. i 2. ovog člana objavljuju se na internet stranici operatora zatvorenog distributivnog sistema električne energije.

Na zahtev korisnika zatvorenog distributivnog sistema, Agencija će preispitati pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema.

U slučaju da Agencija utvrdi da pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema nisu doneta u skladu sa ovim zakonom, zahtevaće od operatora zatvorenog distributivnog sistema izmenu pravila.

Član 155

Operator zatvorenog distributivnog sistema električne energije koji nema licencu za snabdevanje električnom energijom, može da nabavlja električnu energiju samo za nadoknadu gubitaka u zatvorenom distributivnom sistemu i da učestvuje na organizovanom tržištu električne energije i na njemu nabavlja električnu energiju, kako bi na najefikasniji način optimizovao nabavku električne energije neophodne za nadoknadu gubitaka u zatvorenom distributivnom sistemu.

Agencija može operatora zatvorenog distributivnog sistema osloboditi obaveze da se električna energija za nadoknadu gubitaka u distributivnoj mreži, nabavlja na transparentan, nediskriminatoran način i pod tržišnim uslovima.

Član 156

Operator zatvorenog distributivnog sistema može snabdevati električnom energijom krajnje kupce čiji su objekti priključeni na taj sistem, ako ima licencu za snabdevanje električnom energijom, ali ugovorom o snabdevanju električnom energijom ne može ugovoriti uslove kojima će otežati pravo krajnjeg kupca na promenu snabdevača.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, krajnji kupac ima pravo na promenu snabdevača pod opštim uslovima za promenu snabdevača propisanim ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Svojina na elektroenergetskim mrežama

Član 157

Prenosna elektroenergetska mreža može, u skladu sa zakonom, biti u javnoj svojini i u svojini operatora prenosnog sistema koga je osnovala Republika Srbija za obavljanje delatnosti prenosa i upravljanja prenosnim sistemom.

Distributivna elektroenergetska mreža može, u skladu sa zakonom, biti u javnoj svojini i u svojini operatora distributivnog sistema koga je osnovala Republika Srbija ili koje je zavisno društvo pravnog lica čiji je osnivač Republika Srbija.

Operator sistema stiče svojinu na objektima elektroenergetske mreže koje izgradi svojim sredstvima ili pribavi pravnim poslom.

U slučaju prestanka operatora sistema čiji je osnivač Republika Srbija elektroenergetska mreža postaje svojina Republike Srbije.

U slučaju prestanka operatora sistema - zavisnog društva pravnog lica koga je osnovala Republika Srbija elektroenergetska mreža postaje svojina tog pravnog lica, a ako prestane i to pravno lice elektroenergetska mreža postaje svojina Republike Srbije.

Izuzetno od st. 4. i 5. ovog člana kada je pravni sledbenik operatora sistema koji prestaje sa radom drugo pravno lice čiji je osnivač Republika Srbija, koje po odredbama ovog zakona može imati svojinu na elektroenergetskim mrežama, to pravno lice stiče svojinu na tim mrežama.

Elektroenergetske mreže iz st. 1. i 2. ovog člana ne mogu se otuđiti iz javne svojine, niti iz svojine operatora sistema niti mogu biti predmet opterećenja ili prinudnog izvršenja.

Član 158

U pogledu sticanja svojine operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema na elektroenergetskim mrežama u skladu sa ovim zakonom neće se primenjivati odredbe Zakona o javnoj svojini ("Službeni glasnik RS", br. 72/11, 83/13 i 105/14) koje se odnose na sticanje svojine javnih preduzeća i društava kapitala na sredstvima u državnoj svojini.

Pristup sistemu

Član 159

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije je dužan da omogući korisnicima sistema pristup sistemu po regulisanim cenama na principu javnosti i nediskriminacije, u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i propisima i pravilima o radu sistema donetim na osnovu ovog zakona.

Član 160

Pristup sistemu se uređuje ugovorom o pristupu koji zaključuju operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema i korisnik sistema, u skladu sa pravilima o radu sistema.

Ugovor o pristupu pored elemenata utvrđenih zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi, sadrži: podatke o mestu primopredaje, snagu na mestu primopredaje, obračunski period i način obračuna u skladu sa metodologijama iz člana 50. ovog zakona, kao i druge elemente u zavisnosti od specifičnosti mesta primopredaje.

Ugovorom o pristupu sistemu za prenos, odnosno distribuciju električne energije ne može se ugovoriti snaga veća od odobrene snage na mestu primopredaje.

Član 161

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije može odbiti pristup sistemu samo ako nema tehničkih mogućnosti zbog:

- 1) nedostatka kapaciteta;
- 2) pogonskih smetnji ili preopterećenosti sistema;
- 3) ugrožene sigurnosti rada sistema.

Podaci o nivou opterećenja prenosnog, odnosno distributivnog sistema su javni, a vrsta, obim i način objavljivanja podataka moraju biti u skladu sa pravilima o radu sistema na koji je objekat priključen.

U slučaju kada operator sistema odbije da zaključi ugovor o pristupu sistemu dužan je da o tome odluči rešenjem u roku od pet dana od dana dostavljanja zahteva za zaključenje ugovora.

Rešenje iz stava 3. ovog člana sadrži detaljno obrazložene razloge za odbijanje pristupa sistemu i zasnovane na objektivnim i tehnički i ekonomski opravdanim kriterijumima.

Protiv rešenja iz stava 3. ovog člana može se izjaviti žalba Agenciji, u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja.

Agencija je dužna da obezbedi da kriterijumi za odbijanje pristupa sistemu budu dosledno primenjeni.

Agencija je dužna da obezbedi, kada je to moguće i kada se dogodi odbijanje, da operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema pruži zainteresovanoj strani informaciju o merama koje će biti preduzete u cilju povećanja kapaciteta mreže.

Zainteresovana strana koja traži informaciju iz stava 7. ovog člana dužna je da plati odgovarajuću naknadu.

Odluka Agencije doneta po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Pristup prenosnom, odnosno distributivnom sistemu proizvođača iz obnovljivih izvora energije

Član 162

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da prioritetno preuzima električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora energije, osim u slučaju kada je ugrožena sigurnost snabdevanja ili sigurnost rada prenosnog, odnosno distributivnog sistema.

U slučaju da operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema, usled ugrožene sigurnosti snabdevanja ili ugrožene sigurnosti rada prenosnog, odnosno distributivnog sistema u znatnoj meri ograniči pristup sistemu proizvođačima iz obnovljivih izvora energije, dužan je da obavesti Agenciju o preduzetim merama, kao i o merama koje je potrebno preduzeti da bi se sprečila eventualna buduća ograničenja.

Pristup prenosnom sistemu u prekograničnoj razmeni električne energije

Član 163

Pristup prenosnom sistemu u prekograničnoj razmeni električne energije se ostvaruje na osnovu prava na korišćenje prekograničnog prenosnog kapaciteta.

Pravo na korišćenje prekograničnih prenosnih kapaciteta, dodeljuje se na nediskriminatoran i transparentan način, u skladu sa usaglašenim tehničkim kriterijumima rada povezanih prenosnih sistema i pravilima za raspodelu prekograničnih prenosnih kapaciteta.

Član 164

Pravo na učešće u raspodeli prava na korišćenje prekograničnog prenosnog kapaciteta i na korišćenje prekograničnog prenosnog kapaciteta se ostvaruje na osnovu ugovora koji sa učesnicima na tržištu zaključuje operator prenosnog sistema.

Pravilima za raspodelu prava na korišćenje prekograničnih prenosnih kapaciteta uređuju se postupak i način raspodele prava na korišćenje prekograničnih prenosnih kapaciteta, vrsta i obim podataka i način njihovog objavljivanja, kao i druga pitanja vezana za raspodelu prava na korišćenje prekograničnih prenosnih kapaciteta.

Pravila iz stava 2. ovog člana donosi operator prenosnog sistema uz saglasnost Agencije i dužan je da ih objavi na svojoj internet stranici.

Operator prenosnog sistema, uz saglasnost Agencije, postupak i način raspodele prava na korišćenje prekograničnih kapaciteta i pristup prekograničnim prenosnim kapacitetima, može urediti i ugovorom sa susednim operatorom prenosnog sistema, ugovorom sa operatorima prenosnih sistema drugih zemalja, odnosno operatorima tržišta električne energije.

Pravila iz stava 2. i ugovor iz stava 4. ovog člana moraju biti u skladu sa Ugovorom o Energetskoj zajednici i sa drugim međunarodnim ugovorima koje je potvrdila Republika Srbija.

Principi upravljanja zagušenjem u prekograničnoj razmeni

Član 165

Problemi zagušenja mreže se rešavaju nediskriminatornim tržišnim metodama koje daju efikasne ekonomske signale učesnicima na tržištu i operatorima prenosnog sistema. Problemi zagušenja mreže se ne mogu rešavati metodama u kojima se primenjuje selektivni izbor pojedinih ugovora o prodaji električne energije zaključenih između učesnika na tržištu.

Procedure ograničenja prekograničnih razmena električne energije koriste se samo u vanrednim situacijama kada operator prenosnog sistema mora hitno da deluje, a redispečing i kontratrgovina nisu mogući. Svaka takva procedura primenjuje se na nediskriminatoran način.

Osim u slučajevima više sile, učesnici na tržištu kojima je dodeljen prekogranični kapacitet imaju pravo na povraćaj naknade za dodeljeni kapacitet ako im se pravo na korišćenje kapaciteta ograniči.

Učesnicima na tržištu biće dostupan maksimalni prekogranični kapacitet i maksimalni kapacitet prenosne mreže u skladu sa standardima za bezbedan i siguran rad prenosnog sistema.

Učesnici na tržištu su dužni da blagovremeno obaveste operatore prenosnog sistema o nameri da koriste dodeljeni prekogranični kapacitet. Dodeljeni prekogranični kapacitet koji se ne koristi biće ponovo ponuđen učesnicima na tržištu na transparentan i nediskriminatoran način.

Operator prenosnog sistema, ukoliko je to tehnički moguće, primenjuje međusobno prebijanje prekograničnih razmena električne energije suprotnog smera na istoj granici u cilju maksimalnog korišćenja prekograničnog kapaciteta. Uzimajući u obzir sigurnost prenosnog sistema, prekogranične razmene koje smanjuju zagušenje ne mogu se odbiti.

Svi prihodi stečeni dodelom prekograničnih kapaciteta mogu se koristiti za sledeće svrhe:

- 1) garantovanje raspoloživosti dodeljenog kapaciteta;
- 2) održavanje ili povećanje prekograničnih kapaciteta kroz investicije u mrežu, a naročito u izgradnju novih interkonektivnih dalekovoda.

Ako se prihodi ne mogu efikasno koristiti u svrhe navedene u stavu 7. tač. 1) i 2) ovog člana, mogu se koristiti, uz saglasnost Agencije, kao prihod koji Agencija uzima u obzir prilikom donošenja metodologije za određivanje cene pristupa sistemu za prenos električne energije do maksimalnog iznosa koji odredi Agencija. Ostatak prihoda stavlja se na poseban interni račun operatora prenosnog sistema dok se ne stvore uslovi da se koristi u svrhe navedene u stavu 7. tač. 1) i 2) ovog člana.

Član 166

Troškovi tranzita električne energije usled prekogranične razmene električne energije se pokrivaju kroz mehanizam kompenzacije između operatora prenosnih sistema, u skladu sa međunarodno preuzetim obavezama Republike Srbije.

Izuzeca za nove interkonektivne dalekovode u oblasti električne energije

Član 167

Novi interkonektivni dalekovodi jednosmerne struje, mogu se na zahtev izuzeti od primene pravila za pristup sistemu iz člana 159. ovog zakona, pravila za raspodelu prekograničnih prenosnih kapaciteta iz člana 164. ovog zakona i pravila korišćenja prihoda od dodele kapaciteta u postupku obrazovanja cena pristupa prenosnom sistemu, pod sledećim uslovima:

- 1) da ulaganje u novi infrastrukturni objekat povećava konkurenciju u snabdevanju električnom energijom;
- 2) da je rizik ulaganja u izgradnju interkonektivnog dalekovoda takav da ulaganja neće biti ako se ne odobri izuzeće;
- 3) da interkonektivni dalekovod mora biti u vlasništvu fizičkog ili pravnog lica koje posluje u drugom pravnom subjektu odvojenom od operatora sistema u okviru koga će novi interkonektivni dalekovod biti izgrađen;
- 4) da korisnici interkonektivnog dalekovoda plaćaju naknadu za korišćenje tog objekta;
- 5) da u sredstvima ili operativnim troškovima interkonektivnog dalekovoda nisu, ni u jednom delu, korišćena sredstva iz cene za pristup prenosnom ili distributivnom sistemu;
- 6) da izuzeće ne sprečava konkurenciju, efikasno funkcionisanje tržišta električne energije i efikasno funkcionisanje sistema na koji je novi interkonektivni dalekovod povezan.

Odredba stava 1. ovog člana izuzetno se primenjuje i u slučaju interkonektivnog dalekovoda naizmenične struje pod uslovom da su troškovi i rizik takve investicije znatno veći u poređenju sa troškovima i rizikom koji obično nastaju prilikom povezivanja dva susedna prenosna sistema preko interkonektivnog dalekovoda naizmenične struje.

Odredba stava 1. ovog člana će se primenjivati i u slučaju znatnih povećanja kapaciteta postojećih interkonektivnih dalekovoda.

Akt o izuzeću iz st. 1. do 3. ovog člana donosi Agencija, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i sa mišljenjem Ministarstva i detaljnim obrazloženjem objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Akt o izuzeću iz st. 1. do 3. ovog člana može obuhvatiti kapacitet interkonektivnog dalekovoda u celini ili deo kapaciteta.

U roku od dva meseca od dana kada je zahtev za izuzeće primio poslednji nadležni regulator, nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora može da dostavi savetodavno mišljenje onim regulatorima kojim to mišljenje može biti osnov za donošenje njihovih odluka.

Prilikom odlučivanja o izuzeću iz st. 1. do 3. ovog člana Agencija je dužna da:

- 1) razmotri potrebu za utvrđivanjem uslova u pogledu trajanja izuzeća i nediskriminatornog pristupa interkonektivnom dalekovodu;

2) uzme u obzir dodatne kapacitete koji će biti izgrađeni, očekivani period trajanja projekta i nacionalne specifičnosti i prilike u Republici Srbiji.

Pre donošenja akta o izuzeću Agencija može da odlučuje o pravilima i mehanizmima za upravljanje i raspodelu kapaciteta.

Pravila iz stava 8. ovog člana sadrže obavezu da se neiskorišćeni kapacitet ponudi na tržištu, a korisnici interkonektivnog dalekovoda imaju pravo da trguju svojim ugovorenim kapacitetima na tržištu. Pri proceni kriterijuma iz stava 1. tač. 1), 2) i 6) ovog člana uzimaju se u obzir rezultati raspodele kapaciteta.

Akt o izuzeću se može doneti nakon razmene mišljenja sa drugim državama na koje izgradnja interkonektivnog dalekovoda ima uticaja ili sa nadležnim regulatornim telima.

Agencija će, bez odlaganja, dostaviti nadležnom telu saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, kopiju zahteva za izuzeće, kao i odluku i sve relevantne informacije u vezi sa odlukom.

Informacija iz stava 11. ovog člana, koja omogućava nadležnom telu da izda obrazloženo mišljenje, može se podneti u zbirnom obliku i naročito sadrži:

- 1) detaljne razloge na osnovu kojih je izuzeće odobreno ili odbijeno, uključujući finansijske informacije koje opravdavaju potrebu za izuzećem;
- 2) sprovedenu analizu o uticaju davanja izuzeća na konkurenciju i efikasno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta električne energije;
- 3) razloge za vremenski period i udeo u ukupnom kapacitetu interkonekcije za koje se odobrava izuzeće i
- 4) rezultat konsultacija regulatornih organa.

U roku od dva meseca od dana prijema informacije iz st. 11. i 12. ovog člana nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora može doneti odluku kojom zahteva da Agencija izmeni ili povuče akt o izuzeću.

U slučaju da nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora donese odluku iz stava 13. ovog člana Agencija će u najvećoj mogućoj meri uzeti u obzir tu odluku.

Kada konačna odluka Agencije odstupa od mišljenja nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, Agencija će obezbediti i objaviti, zajedno sa svojom odlukom, obrazloženje na kome zasniva svoju odluku.

Rok iz stava 13. ovog člana može se produžiti za još dva meseca, ako nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora zahteva dodatne informacije i to produženje počinje nakon dana prijema potpunih informacija.

Rok iz stava 16. ovog člana može se produžiti uz obostranu saglasnost nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora i Agencije.

U slučaju da tražene informacije iz stava 16. ovog člana nisu dostavljene u traženim rokovima, smatra se da je informacija povučena.

Mišljenje nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora o aktu o izuzeću ističe dve godine od dana njegovog donošenja, ako izgradnja interkonektivnog dalekovoda nije počela, odnosno pet godina od dana njegovog donošenja, ako interkonektivni dalekovod nije pušten u pogon, osim u slučaju kada nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora odluči da je do kašnjenja došlo zbog okolnosti koje su van kontrole lica kome je izuzeće odobreno.

Akt o izuzeću koji donosi Agencija je konačan i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Tržište električne energije

Član 168

Tržište električne energije obuhvata:

- 1) bilateralno tržište električne energije;
- 2) balansno tržište električne energije i
- 3) organizovano tržište električne energije.

Operator prenosnog sistema električne energije uređuje i administrira tržište iz stava 1. tačka 2) ovog člana, a energetska subjekt koji obavlja delatnost upravljanja organizovanim tržištem električne energije (u daljem tekstu: Operator tržišta) uređuje i administrira tržište iz stava 1. tačka 3) ovog člana, uz poštovanje principa javnosti i nediskriminacije.

Učesnici na tržištu električne energije

Član 169

Učesnici na tržištu električne energije su:

- 1) proizvođač električne energije;
- 2) snabdevač;
- 3) snabdevač na veliko;
- 4) krajnji kupac;
- 5) operator prenosnog sistema električne energije;
- 6) operator distributivnog sistema električne energije;

7) operator zatvorenog distributivnog sistema električne energije;

8) operator tržišta.

Pored učesnika na tržištu iz stava 1. ovog člana, na organizovanom tržištu električne energije učesnici mogu biti i druga pravna lica u skladu sa pravilima o radu organizovanog tržišta.

Učesnici na tržištu električne energije dužni su da operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema, dostave sve potrebne podatke u skladu sa pravilima o radu prenosnog sistema, pravilima o radu distributivnog sistema i pravilima o radu tržišta električne energije.

Bilateralno tržište električne energije

Član 170

Bilateralno tržište električne energije je tržište na kome se električna energija direktno kupuje i prodaje između učesnika na tržištu na osnovu ugovora o snabdevanju električnom energijom.

Ugovorom o snabdevanju električnom energijom određuju se naročito količina električne energije, cena i period snabdevanja.

Količina električne energije može biti:

1) unapred određena za svaki obračunski period tokom perioda snabdevanja;

2) određena na osnovu ostvarene potrošnje električne energije na mestu primopredaje tokom perioda snabdevanja i

3) određena na osnovu ostvarene proizvodnje električne energije na mestu primopredaje tokom perioda snabdevanja.

U slučaju kada se ugovor o snabdevanju električnom energijom zaključuje između snabdevača i krajnjeg kupca i kada se količina električne energije određuje u skladu sa stavom 3. tačka 2) ovog člana, taj ugovor se smatra ugovorom o potpunom snabdevanju.

U slučaju kada se ugovor o snabdevanju električnom energijom zaključuje između snabdevača i operatora prenosnog ili distributivnog sistema za nadoknadu gubitaka u sistemu i kada se količina električne energije određuje u skladu sa stavom 3. tačka 2) ovog člana, taj ugovor se smatra ugovorom o potpunom snabdevanju.

Balansna odgovornost učesnika na tržištu

Član 171

Učesnik na tržištu električne energije dužan je da uredi svoju balansnu odgovornost.

Balansna odgovornost se uređuje zaključenjem ugovora o balansnoj odgovornosti sa operatorom prenosnog sistema ili prenosom balansne odgovornosti na balansno odgovornu

stranu, u skladu sa ovim zakonom, zakonom koji uređuje obligacione odnose i pravilima o radu tržišta električne energije.

Zaključenjem ugovora o balansnoj odgovornosti sa operatorom prenosnog sistema i ispunjenjem uslova propisanih pravilima o radu tržišta električne energije, učesnik na tržištu električne energije stiče status balansno odgovorne strane.

Učesnik na tržištu prenosi balansnu odgovornost zaključenjem ugovora o prenosu balansne odgovornosti sa balansno odgovornom stranom.

Zaključenjem ugovora o potpunom snabdevanju, krajnji kupac prenosi balansnu odgovornost za svoje mesto primopredaje na snabdevača.

Zaključenjem ugovora o potpunom snabdevanju iz člana 188. ovog zakona operator prenosnog, odnosno operator distributivnog sistema prenosi balansnu odgovornost na snabdevača.

Zaključenjem ugovora iz st. 2. i 4. ovog člana proizvođač prenosi balansnu odgovornost za svoje mesto primopredaje na snabdevača.

Operator prenosnog sistema je odgovoran za uspostavljanje i sprovođenje balansne odgovornosti učesnika na tržištu električne energije.

Član 172

Operator prenosnog sistema i operator distributivnog sistema ne mogu preuzeti balansnu odgovornost za drugog učesnika na tržištu.

Operator prenosnog sistema i operator distributivnog sistema svoju balansnu odgovornost ne mogu preneti na drugog učesnika na tržištu osim kada kupuju električnu energiju po ugovoru o potpunom snabdevanju električnom energijom.

Član 173

Operator prenosnog sistema vodi registar balansne odgovornosti za mesta primopredaje na prenosnom sistemu, a operator distributivnog sistema vodi registar balansne odgovornosti za mesta primopredaje na distributivnom sistemu.

Operator distributivnog sistema je dužan da operatoru prenosnog sistema dostavlja podatke sadržane u registru, u skladu sa pravilima o radu tržišta električne energije i pravilima o promeni snabdevača.

Balansno tržište električne energije

Član 174

Operator prenosnog sistema kupuje i prodaje električnu energiju od učesnika na tržištu na balansnom tržištu električne energije radi balansiranja i obezbeđenja sigurnog rada sistema.

Cena električne energije za potrebe balansiranja sistema i obezbeđenja sigurnog rada sistema se utvrđuje na tržišnom principu u skladu sa pravilima o radu tržišta.

Učešće na balansnom tržištu uređuje se ugovorom koji operator prenosnog sistema zaključuje sa učesnikom na tržištu električne energije, u skladu sa pravilima o radu tržišta električne energije.

Pravila o radu tržišta električne energije

Član 175

Pravilima o radu tržišta električne energije bliže se uređuje:

- 1) balansna odgovornost učesnika na tržištu;
- 2) balansno tržište električne energije;
- 3) proračun odstupanja balansnih grupa;
- 4) obračun finansijskog poravnanja balansno odgovornih strana;
- 5) instrument obezbeđenja plaćanja i kriterijume za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži;
- 6) obračun električne energije za potrebe balansiranja i obezbeđivanja sigurnog rada sistema;
- 7) način obezbeđivanja sistemskih usluga;
- 8) druga pitanja neophodna za funkcionisanje tržišta električne energije.

Pravila iz stava 1. ovog člana donosi operator prenosnog sistema uz saglasnost Agencije.

Pravila iz stava 1. ovog člana se objavljuju na internet stranici operatora prenosnog sistema i Agencije, a odluka o davanju saglasnosti Agencije na ta pravila se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Pravila o objavljivanju ključnih tržišnih podataka

Član 176

Pravila o objavljivanju ključnih tržišnih podataka se odnose na pravovremeno objavljivanje svih relevantnih podataka i njihovu dostupnost svim učesnicima na tržištu električne energije i predstavljaju preduslov nediskriminatornog funkcionisanja tržišta.

Pravila iz stava 1. ovog člana sadrže sve relevantne podatke koji se odnose na potrošnju, prenos električne energije, proizvodnju i balansno tržište.

Pravilima iz stava 1. ovog člana bliže se uređuju odgovornosti operatora prenosnog sistema električne energije, operatora distributivnog sistema električne energije, proizvođača električne

energije i krajnjeg kupca u vezi sa objavljivanjem tržišnih podataka, kao i druga pitanja neophodna za objavljivanje podataka.

Pravila iz stava 1. ovog člana donosi operator prenosnog sistema uz saglasnost Agencije.

Pravila iz stava 1. ovog člana se objavljuju na internet stranici operatora prenosnog sistema i Agencije, a odluka o davanju saglasnosti Agencije na ta pravila se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Organizovano tržište električne energije

Član 177

Organizovano tržište električne energije je institucionalno uređen odnos između ponude i tražnje učesnika na tržištu električne energije sa unapred određenim standardizovanim produktima i fizičkom isporukom, na vremenskom okviru dan unapred i unutar dana.

Član 178

Operator tržišta obavlja delatnost upravljanja organizovanim tržištem električne energije.

Član 179

Operatora tržišta će osnovati operator prenosnog sistema, na način i u skladu sa aktom Vlade.

Član 180

Operator tržišta odgovoran je za:

- 1) uspostavljanje organizovanog tržišta električne energije;
- 2) administriranje organizovanog tržišta električne energije;
- 3) za efikasno i funkcionalno povezivanje tržišta električne energije u Republici Srbiji sa susednim tržištima električne energije, u saradnji sa operatorom prenosnog sistema u Republici Srbiji, kao i operatorima prenosnog sistema i operatorima tržišta susednih zemalja, a u skladu sa međunarodno ustanovljenim principima i preuzetim obavezama.

Član 181

Kliring i finansijsko poravnanje, u smislu ovog zakona, između učesnika na organizovanom tržištu električne energije će obavljati pravno lice ovlašćeno za obavljanje tih poslova, sa sedištem u Republici Srbiji ili u nekoj od evropskih zemalja, u skladu sa principima kliringa i finansijskog poravnanja koji važe na pan-evropskom tržištu električne energije.

Poslovi na organizovanom tržištu se mogu zaključivati u domaćoj valuti ili u evrima.

Ako pravno lice iz stava 1. ovog člana ima sedište u nekoj od evropskih zemalja, plaćanja, naplaćivanja i prenos po osnovu finansijskog poravnanja između učesnika na organizovanom tržištu električne energije vrši se u evrima.

Član 182

Operator tržišta dužan je da:

- 1) donese pravila o radu organizovanog tržišta električne energije;
- 2) obezbedi tajnost komercijalnih i poslovnih podataka učesnika na tržištu, kao i drugih podataka koji su im dostupni u obavljanju delatnosti;
- 3) uredi balansnu odgovornost zaključivanjem ugovora o balansnoj odgovornosti sa operatorom prenosnog sistema ili prenosom balansne odgovornosti na pravno lice iz člana 171. stav 2. ovog zakona.

Član 183

Pravilima o radu organizovanog tržišta električne energije bliže se uređuju:

- 1) uslovi i postupak sticanja statusa učesnika na organizovanom tržištu električne energije;
- 2) uslovi i postupak prestanka statusa učesnika na organizovanom tržištu električne energije;
- 3) registar učesnika na organizovanom tržištu električne energije;
- 4) produkti trgovanja na organizovanom tržištu električne energije;
- 5) postupak podnošenja, izmena i otkazivanje ponuda za prodaju i kupovinu na organizovanom tržištu električne energije;
- 6) sadržaj ponuda za prodaju i kupovinu na organizovanom tržištu električne energije;
- 7) postupak za utvrđivanje validnosti ponuda za prodaju i kupovinu na organizovanom tržištu električne energije;
- 8) način formiranja krive ponude i krive potražnje na organizovanom tržištu električne energije;
- 9) način utvrđivanja tržišnih količina i cena za obračunski period;
- 10) postupci u slučaju nedovoljne količine ponude ili potražnje na organizovanom tržištu električne energije;
- 11) način izdavanja potvrda o zaključenim transakcijama na organizovanom tržištu električne energije;
- 12) postupak kliringa i finansijskog poravnanja na organizovanom tržištu električne energije;

- 13) način upravljanja rizicima vezanim za finansijsko poravnanje;
- 14) postupci u slučajevima vanrednih situacija i
- 15) druga pitanja neophodna za funkcionisanje organizovanog tržišta električne energije.

Pravila iz stava 1. ovog člana donosi operator tržišta i objavljuje ih na svojoj internet stranici.

Obaveza čuvanja evidencija

Član 184

Snabdevač i snabdevač na veliko dužni su da Agenciji, organu nadležnom za poslove konkurencije i nadležnom telu saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, stave na raspolaganje sve relevantne podatke koji se odnose na transakcije iz ugovora o snabdevanju električnom energijom svih učesnika na tržištu, osim krajnjih kupaca.

Podaci iz stava 1. ovog člana sadrže pojedinosti o karakteristikama transakcija kao što su: trajanje, pravila o isporuci i izmirenju obaveza, količinama, datumima i vremenima izvršenja i cenama transakcija, načinu identifikacije učesnika na tržištu na koga se transakcija odnosi, kao i specifikaciju svih ugovora o snabdevanju električnom energijom po kojima obaveze nisu izmirene.

Snabdevač je dužan da podatke iz stava 2. ovog člana čuva radi stavljanja na raspolaganje najmanje pet godina.

Zaštita komercijalno osetljivih podataka

Član 185

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema, operator tržišta, snabdevač i snabdevač na veliko obavezni su da čuvaju kao poslovnu tajnu podatke i dokumenta koji sadrže informacije o prodajnim cenama, količini i uslovima snabdevanja električnom energijom, merne podatke o proizvodnji, odnosno potrošnji krajnjih kupaca, kao i druge podatke i dokumenta čije objavljivanje ili činjenje dostupnim trećim licima može dovesti do poremećaja na tržištu električne energije.

Odredba stava 1. ovog člana, odnosi se i na ugovore o snabdevanju električnom energijom u periodu od godinu dana od dana prestanka tih ugovora, osim ugovora koji se zaključuju u postupku javnih nabavki, s tim da se i po isteku tog perioda merni podaci o proizvodnji, odnosno potrošnji električne energije krajnjih kupaca, mogu saopštavati, odnosno dokumenta davati trećim licima samo po zahtevu proizvođača, odnosno krajnjeg kupca električne energije.

Snabdevanje krajnjih kupaca električnom energijom

Član 186

Pravo da slobodno biraju svog snabdevača na tržištu električne energije imaju svi krajnji kupci električne energije.

Snabdevanje krajnjih kupaca električnom energijom može da obavlja energetski subjekt koji ima licencu za obavljanje delatnosti snabdevanja (u daljem tekstu: snabdevač) u skladu sa ovim zakonom.

Snabdevanje krajnjih kupaca električnom energijom može da obavlja i proizvođač koji ima licencu za obavljanje delatnosti snabdevanja, u skladu sa ovim zakonom.

Ugovor o snabdevanju krajnjih kupaca

Član 187

Ugovorom o snabdevanju krajnjih kupaca uređuju se prava i obaveze između snabdevača i krajnjeg kupca električne energije.

Ugovor iz stava 1. ovog člana sadrži, pored opštih elemenata utvrđenih zakonom koji uređuje obligacione odnose i sledeće elemente:

- 1) prava i obaveze u pogledu snage i količine električne energije;
- 2) dinamiku snabdevanja;
- 3) prava i obaveze snabdevača, i krajnjeg kupca u slučaju neispunjavanja obaveza i u slučaju privremene obustave isporuke;
- 4) rok na koji se ugovor zaključuje i prava i obaveze u slučaju prestanka i raskida ugovora;
- 5) način obračuna i uslove plaćanja preuzete električne energije;
- 6) način informisanja kupca o promeni cena i drugih uslova snabdevanja električnom energijom;
- 7) način rešavanja sporova i
- 8) druge elemente u zavisnosti od specifičnosti i vrste usluga koje pruža snabdevač.

Uslovi za zaključenje i sadržina ugovora o snabdevanju bliže se uređuju propisom iz člana 214. ovog zakona, a odredbe ugovora moraju na jasan, jednostavan i nedvosmislen način obuhvatiti prava i obaveze kupca.

Ugovorom o snabdevanju kupcu se ne može uskratiti ili otežati pravo na raskid, odnosno otkaz ugovora, zbog korišćenja prava na promenu snabdevača, niti se mogu nametati dodatne finansijske obaveze po tom osnovu, a snabdevač je dužan da kupca obavesti o mogućnostima za promenu snabdevača.

U slučaju raskida ili otkaza ugovora o potpunom snabdevanju od strane snabdevača, otkazni rok ne može biti kraći od 30 dana.

Snabdevač je dužan da, pre početka snabdevanja krajnjeg kupca, operatoru sistema prijavi ugovor, odnosno svaku promenu ugovora i dostavi naročito sledeće podatke: o krajnjem kupcu, o mestima primopredaje, vrsti ugovora i periodu snabdevanja.

Ugovor o potpunom snabdevanju

Član 188

Za jedno mesto primopredaje i za isti period snabdevanja može se zaključiti samo jedan ugovor o potpunom snabdevanju.

Krajnji kupac koji je zaključio ugovor o potpunom snabdevanju iz stava 1. ovog člana, ne može za isto mesto primopredaje i za isti period snabdevanja zaključiti drugi ugovor o snabdevanju električnom energijom.

Kada je zaključen ugovor iz stava 1. ovog člana, snabdevač je dužan da pre otpočinjanja snabdevanja zaključi:

- 1) ugovor kojim je uredio svoju balansnu odgovornost, a kojim su obuhvaćena i mesta primopredaje tog krajnjeg kupca i
- 2) ugovor o pristupu sistemu sa operatorom sistema na koji je objekat krajnjeg kupca priključen.

Ugovor o snabdevanju sa unapred određenom količinom električne energije

Član 189

Za jedno mesto primopredaje, za svaki obračunski period tokom perioda snabdevanja, može se zaključiti više ugovora o snabdevanju sa unapred određenim količinama električne energije.

Kada je zaključen ugovor iz stava 1. ovog člana, krajnji kupac je dužan da pre otpočinjanja snabdevanja zaključi:

- 1) ugovor kojim uređuje balansnu odgovornost za svoja mesta primopredaje i
- 2) ugovor o pristupu sistemu sa operatorom sistema na koji je njegov objekat priključen.

Ugovor o snabdevanju sa unapred određenom količinom električne energije mogu zaključivati svi krajnji kupci, osim domaćinstava i malih kupaca.

Garantovano snabdevanje

Član 190

Snabdevanje električnom energijom domaćinstava i malih kupaca, kao javna usluga (u daljem tekstu: garantovano snabdevanje) obavlja snabdevač, koga odredi Vlada u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: garantovani snabdevač).

Garantovani snabdevač je dužan da pruža garantovano snabdevanje kupcu iz stava 1. ovog člana na njegov zahtev ili po automatizmu, ako kupac ne izabere drugog snabdevača.

Garantovani snabdevač snabdeva kupca iz stava 1. ovog člana po ugovoru o potpunom snabdevanju.

Garantovani snabdevač je dužan da objavi uslove snabdevanja i cenu električne energije na svojoj internet stranici ili na drugi pogodan način.

Ugovor o potpunom snabdevanju iz stava 3. ovog člana može biti zaključen i kao formularni ugovor u skladu sa objavljenim uslovima snabdevanja iz stava 4. ovog člana i propisom kojim se uređuje isporuka i snabdevanje električnom energijom.

Član 191

Garantovani snabdevač iz člana 190. stav 1. ovog zakona određuje se na osnovu sprovedenog postupka javnog tendera i bira se na period od najduže pet godina.

Postupak javnog tendera sprovodi Ministarstvo.

Odluka o raspisivanju tendera iz stava 1. ovog člana sadrži naročito uslove i kriterijume za izbor garantovanog snabdevača, uslove i način obrazovanja i promene cene, elemente ugovora koji garantovani snabdevač zaključuje sa krajnjim kupcem, kao i rok na koji se bira garantovani snabdevač.

U slučaju da se na način iz stava 1. ovog člana ne izabere garantovani snabdevač, Vlada određuje snabdevača koji će privremeno obavljati garantovano snabdevanje, a najduže na period od godinu dana.

Rezervno snabdevanje

Član 192

Pravo na rezervno snabdevanje ima krajnji kupac električne energije koji nema pravo na garantovano snabdevanje, u skladu sa odredbama ovog zakona, u slučaju:

- 1) stečaja ili likvidacije snabdevača koji ga je do tada snabdevao;
- 2) prestanka ili oduzimanja licence snabdevaču koji ga je do tada snabdevao;
- 3) da nije našao novog snabdevača nakon prestanka ugovora o snabdevanju sa prethodnim, osim ako je prestanak ugovora posledica neizvršavanja obaveza plaćanja kupca;
- 4) da nije našao novog snabdevača nakon prestanka ugovora o snabdevanju sa prethodnim, a pripada kategoriji kupaca kojima se ne može obustaviti isporuka električne energije u slučaju neizvršavanja obaveza, u skladu sa ovim zakonom.

Snabdevač koji nije u mogućnosti da snabdeva krajnjeg kupca, u slučaju iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana, dužan je da o danu prestanka snabdevanja blagovremeno obavesti rezervnog snabdevača, kupca i operatora sistema.

Snabdevač koji prestaje da snabdeva krajnjeg kupca, u slučaju iz stava 1. tač. 3) i 4) ovog člana, dužan je da o danu prestanka ugovora o snabdevanju blagovremeno obavesti operatora sistema.

Rezervno snabdevanje se ostvaruje bez zahteva krajnjeg kupca i počinje prestankom ugovora o snabdevanju sa ranijim snabdevačem.

Rezervno snabdevanje može neprekidno trajati najduže 60 dana.

Rezervni snabdevač snabdeva krajnjeg kupca po ugovoru o potpunom snabdevanju i dužan je da ugovor dostavi, u pismenoj formi, krajnjem kupcu u roku od osam dana od dana početka rezervnog snabdevanja.

Rezervni snabdevač je dužan da uslove rezervnog snabdevanja i cenu električne energije objavi na svojoj internet stranici.

Ako krajnji kupac ne zaključi ugovor iz stava 6. ovog člana u roku od osam dana od dana prijema ugovora, operator sistema je dužan da mu, na zahtev rezervnog snabdevača, obustavi isporuku električne energije, a krajnji kupac je dužan da plati preuzetu električnu energiju.

Ako krajnji kupac po isteku rezervnog snabdevanja nije našao novog snabdevača, operator sistema je dužan da mu obustavi isporuku električne energije.

Član 193

Vlada će na osnovu sprovedenog postupka javnog tendera odrediti snabdevača koji će obavljati rezervno snabdevanje (u daljem tekstu: rezervni snabdevač).

Postupak javnog tendera sprovodi Ministarstvo.

Odluku o raspisivanju tendera iz stava 1. ovog člana sadrži naročito uslove za izbor rezervnog snabdevača, uslove i način obrazovanja i promene cene, elemente ugovora koji rezervni snabdevač zaključuje se krajnjim kupcem, kao i rok na koji se bira rezervni snabdevač.

U slučaju da se na način iz stava 1. ovog člana ne izabere rezervni snabdevač, Vlada će odrediti snabdevača koji će privremeno obavljati rezervno snabdevanje, na period od najviše šest meseci, za koje vreme će biti raspisan i okončan novi tender.

U slučaju da se ni u ponovljenom tenderu ne izabere rezervni snabdevač, Vlada će odrediti garantovanog snabdevača da obavlja rezervno snabdevanje, a najduže na period od godinu dana.

Cena po kojoj će garantovani snabdevač obavljati rezervno snabdevanje ne može biti manja od prosečne cene električne energije na organizovanom tržištu za prethodnu godinu.

Član 194

Agencija će svake godine procenjivati neophodnost održavanja rezervnog snabdevanja i njegov uticaj na konkurenciju na tržištu.

Agencija, na osnovu procene iz stava 1. ovog člana, sačinjava izveštaj koji sadrži procenu kada će rezervno snabdevanje biti ukinuto i o tome obaveštava Ministarstvo.

Izveštaj se objavljuje na internet stranici Agencije.

Dužnosti snabdevača

Član 195

Snabdevač je dužan da:

1) postupa prema krajnjim kupcima na nediskriminatoran način;

2) objavi opšte uslove ponude za zaključenje ugovora, odnosno da kupca obavesti na prigodan način o ponuđenim uslovima, s tim da se ta obaveza odnosi i za slučaj zaključenja ugovora preko posrednika, kao i da obezbedi da ta ponuda naročito sadrži:

(1) ime i adresu snabdevača;

(2) vrstu i kvalitet usluga koje se mogu posebno ugovoriti;

(3) način na koji se mogu dobiti najnovije informacije o cenama;

(4) trajanje ugovora, uslovi za produženje i prestanak ugovora i uslove pod kojima se ugovor ne može produžiti, kao i način uređivanja međusobnih odnosa u slučaju prestanka ugovora;

(5) penale, kompenzacije, refundacije i druga sredstva u slučaju da snabdevač ne ispuni ugovoreni nivo kvaliteta komercijalnih usluga snabdevača, kao i merama koje snabdevač može preduzeti za izvršavanje dospelih obaveza;

(6) način i postupak rešavanja prigovora kupca, odnosno postupak rešavanja sporova, pri čemu je snabdevač obavezan da taj postupak učini jednostavnim, jeftinim, efikasnim i transparentnim;

3) na svojoj internet stranici ili na drugi prikladan način, obavesti kupce:

(1) o ulogama snabdevača i operatora sistema na koji je objekat kupca priključen;

(2) o mestu i načinu dostavljanja prigovora na obračun, komercijalne usluge snabdevača i operatora sistema, kao i na kvalitet i pouzdanost isporuke električne energije ukoliko su lošiji od nivoa definisanog tehničkim propisima i pravilima o kvalitetu isporuke i snabdevanja;

(3) da se po pitanju izmene tehničkih uslova priključenja, tehničkih problema vezanih za priključak na sistem, mernu opremu i tačnost merenja, nizak napon, kvar na mreži i prekid napajanja, može obratiti i direktno operatoru sistema na koji je njegov objekat priključen;

4) obezbedi organizacionu jedinicu, telo ili osobe odgovarajućeg radnog iskustva i stručne spreme za rešavanje prigovora, reklamacija i objektivno odlučivanje u rokovima utvrđenim zakonom;

5) obavesti kupca u razumnom roku o promeni cena i drugih uslova snabdevanja, a kupca iz kategorije domaćinstva u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača, izuzev u slučaj sniženja cena i davanja kupcu povoljnijih uslova snabdevanja, pri čemu se obaveštenjem smatra i objavljivanje informacije preko sredstava javnog informisanja, s tim da kupac ima pravo na raskid ugovora o snabdevanju, ako ne prihvati promenu cene i izmenjene uslove;

6) ponudi kupcima više načina plaćanja obaveza, podsticajnih mera i pogodnosti u plaćanju obaveze, u zavisnosti od ponuđenih cena, trajanja obračunskog perioda, rokova dospelosti obaveza i drugih specifičnosti;

7) objavi uslove, postupak, pravne posledice, odnosno prava kupca u slučaju obustave isporuke električne energije, zbog neizmirivanja obaveza iz ugovora o snabdevanju električnom energijom, kao i razloge, postupak i pravne posledice isključenja objekta kupca sa sistema;

8) obezbedi besplatnu telefonsku liniju za obaveštavanje i odgovore na pitanja kupaca radi informisanja o uslovima i načinu ostvarivanja prava kupaca;

9) u računu za prodatu električnu energiju posebno iskaže troškove pristupa sistemu po regulisanim tarifama, naknade propisane zakonom, poreze i ostale obaveze ili informacije u skladu sa ovim zakonom;

10) preduzima mere kako bi omogućio kupcima kratke i sadržajne kontrolne liste sa praktičnim informacijama koje se odnose na njihova prava;

11) izvrši i druge obaveze u skladu sa propisima kojima se uređuju obligacioni odnosi, trgovina i promet robe i usluga i zaštita potrošača;

12) Agenciji dostavlja izveštaj o rešavanju prigovora i žalbi krajnjih kupaca;

13) Agenciji dostavi podatke o količinama prodaje električne energije i ostvarenog prihoda po tom osnovu, radi praćenja tržišta, bez obzira na broj kupaca;

14) obaveštava kupca o potrošnji električne energije i troškovima, kako bi se kupcu omogućilo da upravlja potrošnjom;

15) omogući kupcu na jednostavan način pristup pravilima o promeni snabdevača;

16) da nakon promene snabdevača izda kupcu konačni obračun, najkasnije u roku od šest nedelja od promene snabdevača.

Aktom iz člana 214. ovog zakona uređuje se bliža sadržina računa iz tačke 9) ovog člana.

Član 196

Snabdevač električnom energijom je dužan da u ili uz račun za prodatu električnu energiju ili na drugi prigodan način kupcu obezbedi uvid u podatke o udelu svih vrsta izvora energije u ukupno prodatoj električnoj energiji tog snabdevača u prethodnoj godini na razumljiv i na nacionalnom nivou jasno uporediv način kao i o preduzetim merama i načinu, odnosno efektima preduzetih

aktivnosti za povećanje energetske efikasnosti i za zaštitu životne sredine za proizvodne kapacitete iz kojih je nabavljena električna energija.

Vlada može posebnim aktom propisati obavezu snabdevaču električnom energijom da obezbedi minimalni iznos udela energije iz obnovljivih izvora u prodatoj električnoj energiji.

Snabdevač električnom energijom je dužan da uputi kupce na izvore javno dostupnih informacija o uticaju na životnu sredinu, najmanje u pogledu emisija ugljen dioksida i radioaktivnog otpada od proizvodnje električne energije iz svih izvora iz kojih je dati snabdevač prodao električnu energiju u prethodnog godini.

Pored podataka i informacija iz st. 1. i 2. ovog člana, snabdevač je dužan da krajnjem kupcu pruži informacije o njihovim pravima u slučaju spora.

Agencija će preduzeti sve neophodne mere da se obezbedi da snabdevači pružaju kupcima jasne, pouzdane i uporedive podatke iz st. 1. i 2. ovog člana.

Promena snabdevača i Pravila o promeni snabdevača

Član 197

Pre promene snabdevača, kupac i snabdevač koji ga je do tada snabdevao dužni su da regulišu međusobne finansijske obaveze.

Promena snabdevača električnom energijom je besplatna za kupca i ne može trajati duže od 21 dan.

Agencija donosi pravila kojima se uređuju uslovi i postupak promene snabdevača, u slučaju kada krajnji kupac ima zaključen ugovor o potpunom snabdevanju.

Pravila sadrže naročito:

- 1) uslove za promenu i postupak promene snabdevača;
- 2) obaveze snabdevača čiji ugovor prestaje;
- 3) obaveze novog snabdevača;
- 4) obaveze operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije;
- 5) prava i obaveze kupca, snabdevača i operatora sistema u slučaju preseljenja kupca;
- 6) rokove za postupanje učesnika u postupku i
- 7) druga pitanja od značaja za promenu snabdevača.

Neovlašćena potrošnja, isključenje, obustava i ograničenje isporuke električne energije

Član 198

Neovlašćena potrošnja električne energije je:

- 1) korišćenje električne energije bez odobrenja za priključenje;
- 2) korišćenje električne energije sa odobrenjem za priključenje pre ispunjenja uslova za priključenje;
- 3) korišćenje električne energije nakon izvršene obustave isporuke električne energije;
- 4) korišćenje električne energije bez mernog uređaja, mimo mernog uređaja, ili preko mernog uređaja na kome je onemogućeno pravilno merenje;
- 5) korišćenje električne energije preko mernog uređaja na kome su oštećene plombe operatora sistema, odnosno oštećene ili sa isteklim rokom važenja žiga na plombi ovlašćenog tela za overavanje merila, kao i u slučaju kada se utvrdi nepravilnost merenja električne energije;
- 6) samovlasna zamena uređaja kojom se utiče na tačnost merenja preuzete električne energije.

Član 199

Neovlašćenu potrošnju utvrđuje operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema u postupku redovne ili vanredne kontrole mernog mesta.

Redovnu i vanrednu kontrolu mernog mesta iz stava 1. ovog člana obavljaju najmanje dva kvalifikovana lica ovlašćena od strane operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema.

Redovna kontrola mernog mesta po pravilu se vrši jedanput u šest meseci, a najduže na period od godinu dana.

Vanredna kontrola mernog mesta vrši se u svim slučajevima kada postoji sumnja na neovlašćenu potrošnju. Sumnju u ispravnost merila može da iskaže kupac ili zainteresovana strana, a vanredni pregled merila u upotrebi vrši organ nadležan za poslove metrologije, odnosno odgovarajuće ovlašćeno telo za overavanje merila.

O izvršenoj redovnoj i vanrednoj kontroli sačinjava se zapisnik na licu mesta koji sadrži utvrđeno činjenično stanje i dokazni materijal.

Zapisnik iz stava 5. ovog člana potpisuje i lice koje je prisustvovalo kontroli i uručuje mu se primerak zapisnika.

U slučaju da niko nije prisustvovao kontroli ili je prisutno lice odbilo da potpiše zapisnik, na mestu kontrole ostavlja se obaveštenje sa rokom i adresom gde može preuzeti zapisnik ili se zapisnik dostavlja na drugi način u skladu sa zakonom.

Bliži uslovi, postupak i način utvrđivanja neovlašćene potrošnje, sadržina zapisnika, prava kupaca i postupak odlučivanja po prigovoru uređuje se aktom iz člana 214. ovog zakona.

Član 200

U slučaju neovlašćene potrošnje, operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema, izvršice obračun neovlašćeno utrošene električne energije i dostaviti kupcu obračun, na način i po postupku utvrđenom metodologijom za obračun neovlašćeno utrošene električne energije, koju donosi Agencija.

Neovlašćena potrošnja obračunava se za period od dana kada je izvršena poslednja redovna, odnosno vanredna kontrola mernog mesta do dana kada je neovlašćeno korišćenje utvrđeno.

Ukoliko operator sistema nije vršio redovnu, odnosno vanrednu kontrolu mernog mesta iz člana 199. st. 3. i 4. ovog zakona, obračunata neovlašćeno utrošena električna energija se obračunava za period od najduže šest meseci.

Obustava isporuke električne energije

Član 201

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema obustaviće krajnjim kupcima isporuku električne energije u sledećim slučajevima:

- 1) kada koristi električnu energiju suprotno uslovima koji su utvrđeni u odobrenju za priključenje, osim u slučaju kada je predviđeno isključenje;
- 2) kada elektroenergetski objekti, postrojenja ili uređaji kupca ne ispunjavaju uslove u skladu sa propisima i predstavljaju neposrednu opasnost po život i zdravlje ljudi, životnu sredinu i imovinu;
- 3) samovlasna zamena uređaja za ograničenje snage, odnosno struje, kojom se ne utiče na tačnost merenja;
- 4) na zahtev snabdevača zbog neizvršenih obaveza iz ugovora o snabdevanju;
- 5) neizvršenja obaveza po ugovora o pristupu na prenosni ili distributivni sistem električne energije;
- 6) korišćenje električne energije bez ugovora o snabdevanju ili potpunom snabdevanju, odnosno kada mu je isteklo rezervno snabdevanje, a nije zaključio ugovor o snabdevanju;
- 7) korišćenje električne energije bez uređene balansne odgovornosti u skladu sa ovim zakonom;
- 8) u slučajevima neovlašćene potrošnje iz člana 198. stav 1. tačka 6) ovog zakona;
- 9) na pismeni zahtev kupca, pod uslovom da se obustava zahteva za period od najmanje godinu dana, a najduže dve godine.

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema može krajnjim kupcima obustaviti isporuku električne energije u sledećim slučajevima:

1) kada krajnji kupac omogući drugom krajnjem kupcu potrošnju električne energije bez odobrenja operatora sistema preko svoje instalacije;

2) kada kupac kome odobrenjem za priključenje nije uređen uticaj na kvalitet napona, svojim uređajima ili načinom korišćenja električne energije prouzrokuje smanjenje kvaliteta električne energije drugim kupcima, pod uslovom da prekoračuje emisione nivoe dozvoljene pravilima o radu i ne otkloni smetnje u roku koji odredi operator sistema.

Obustavom isporuke ne prestaje ugovor o snabdevanju, a u periodu obustave isporuke krajnji kupac ima obaveze koje se odnose na pristup sistemu.

Ako je obustava izvršena na zahtev kupca iz stava 1. tačka 9) ovog člana, kupac nema obaveze po osnovu ugovora o snabdevanju, odnosno pristupu sistemu.

U slučaju neovlašćene potrošnje iz člana 198. stav 1. tačka 5) ovog zakona operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da merno mesto dovede u tehnički ispravno stanje o sopstvenom trošku.

U slučaju neovlašćene potrošnje iz člana 198. stav 1. tačka 6) ovog zakona operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da merno mesto dovede u tehnički ispravno stanje o trošku kupca.

Pre obustave isporuke električne energije, osim u slučaju iz stava 1. tač. 2), 3), 4), 6), 8) i 9) ovog člana kupcu mora biti dostavljena opomena u kojoj je određen rok za otklanjanje uočenih nepravilnosti i nedostataka, koji ne može biti kraći od tri dana od dana dostavljanja opomene.

Kupac, odnosno lice čijem objektu je obustavljena isporuka električne energije ima pravo prigovora operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema, osim u slučaju obustave na zahtev snabdevača, kada se prigovor podnosi snabdevaču.

Bliži uslovi i postupak obustave isporuke i prava i obaveze operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema, snabdevača i krajnjih kupaca uređuju se propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom.

Član 202

Snabdevač je dužan da pre podnošenja zahteva operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema za obustavu isporuke iz člana 201. stav 1. tačka 4) ovog zakona, krajnjeg kupca prethodno u pismenoj formi upozori da će mu biti izvršena obustava isporuke električne energije, ako u roku koji ne može biti kraći od 15 dana ni duži od 30 dana od dana dostavljanja upozorenja, ne izmiri dospele obaveze, odnosno ne postigne sporazum o izvršenju obaveze.

Ukoliko kupac ne izmiri obaveze u ostavljenom roku, ovlašćeno lice snabdevača podnosi zahtev za obustavu isporuke električne energije operatoru sistema na koji je priključen objekat kupca i o tome pismenim putem obaveštava kupca.

Operator sistema je dužan da na osnovu zahteva snabdevača, izvrši obustavu isporuke električne energije kupcu, u roku koji ne može biti duži od osam dana od dana prijema zahteva.

Kupac koji nakon podnošenja zahteva za obustavu, izmiri obavezu za isporučenu električnu energiju, dužan je da bez odlaganja o tome obavesti snabdevača, a snabdevač je dužan da bez odlaganja o tome obavesti operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema i da povuče zahtev za obustavu.

Odredba stava 4. ovog člana odnosi se i na slučaj da snabdevač i kupac postignu sporazum o izvršenju obaveze.

Kupac kojem je obustavljena isporuka ima pravo prigovora snabdevaču, a posebno telo, organizaciona jedinica ili ovlašćeno lice snabdevača iz člana 195. stav 1. tačka 4) ovog zakona je dužno da odluči po prigovoru u roku od tri dana od dana prijema prigovora.

U slučaju kada je podnosilac prigovora fizičko lice, u sastav tela iz člana 195. stav 1. tačka 4) ovog člana, mora biti uključen predstavnik evidentiranih udruženja i saveza u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača.

Snabdevač je dužan da o osnovanosti prigovora, kao i u slučaju naknadnog izmirenja obaveze kupca, bez odlaganja obavesti operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema, a operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da nastavi isporuku električne energije, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 časa.

Član 203

Zbog neizvršenih obaveza za isporučenu električnu energiju ne može se obustaviti isporuka električne energije kupcima za objekte čiji bi prekid rada doveo do neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi i za objekte od posebnog interesa za privredu i život ljudi i odbranu zemlje.

Ugovorom o snabdevanju sa kupcem iz stava 1. ovog člana, određuju se instrumenti obezbeđenja plaćanja za snabdevanje električnom energijom, a ako ne obezbedi instrumente obezbeđenja plaćanja može se obustaviti isporuka.

Propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom bliže se uređuju vrste objekata po nameni kojima se ne može obustaviti isporuka.

Isključenje

Član 204

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da isključi objekat krajnjeg kupca sa sistema u sledećim slučajevima:

- 1) neovlašćene potrošnje iz člana 198. stav 1. tač. 1)-6) ovog zakona;
- 2) kada krajnji kupac onemogućiti ovlašćenim licima operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema bezbedan, potpun i neometan pristup mernim uređajima i instalacijama, kao i mestu merenja radi očitavanja, provere ispravnosti, otklanjanja kvarova, zamene, održavanja i kontrole ispravnosti mernih i drugih uređaja sa mernim ormanima, uređenja mernog mesta i obustave isporuke energije;

3) na pismeni zahtev krajnjeg kupca;

4) ako je obustava isporuke električne energije iz člana 201. stav 1. ovog zakona trajala duže od godinu dana, osim u slučaju obustave isporuke na zahtev krajnjeg kupca, kada se objekat isključuje sa sistema ako je obustava isporuke trajala duže od dve godine.

U slučaju isključenja objekta krajnjeg kupca sa sistema, prestaje ugovor o snabdevanju i ugovor o pristupu za mesto primopredaje objekta koji se isključuje, a za ponovno priključenje krajnji kupac pribavlja odobrenje za priključenje u skladu sa članom 140. stav 2. ovog zakona.

Član 205

Krajnji kupac, odnosno lice čiji je objekat isključen sa sistema ima pravo prigovora operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema.

Bliži uslovi isključenja i prava i obaveze operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema i krajnjih kupaca, uređuju se propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom.

Ograničenje isporuke električne energije

Član 206

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema može krajnjim kupcima privremeno ograničiti isporuku električne energije u sledećim slučajevima, a u skladu sa pravilima o radu sistema na koji je objekat priključen i propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom:

- 1) neposredne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili opasnosti od oštećenja imovine;
- 2) tehničkih ili drugih smetnji u sistemu;
- 3) obavljanja merenja, ispitivanja, planiranih radova na održavanju, investicionih radova i priključenja novih korisnika.
- 4) u slučaju primene mera iz čl. 211, 212. i 213. ovog zakona.

Prava, obaveze i zaštita krajnjih kupaca

Član 207

Krajnji kupac uživa zaštitu svojih prava u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača i drugim propisima.

Ako je ovim zakonom uređeno pitanje koje je drugim zakonom uređeno na drugačiji način, primenjuju se odredbe ovog zakona.

Ako krajnji kupac nije zadovoljan odlukama donetim u skladu sa ovim zakonom po prigovorima, reklamacijama, zahtevima i žalbama svoja prava može ostvariti u sudskom postupku.

Član 208

Krajnji kupac ima pravo da zahteva u slučaju pojave tehničkih ili drugih smetnji u isporuci energije, čiji uzrok nije na objektu krajnjeg kupca, da se te smetnje otklone u primerenom roku.

Kao primereni rok u kojem je operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema obavezan da otkloni smetnje u isporuci energije krajnjim kupcima smatra se rok od 24 časa, a najduže dva dana od dana prijema obaveštenja o smetnji.

Smetnjama u isporuci električne energije u smislu stava 1. ovog člana ne smatraju se prekidi u isporuci električne energije nastali zbog primene mera iz člana 214. tač. 13) i 14) ovog zakona.

Član 209

Krajnji kupac je dužan da unutrašnje električne instalacije do mesta razgraničenja distributivnog sistema i instalacija objekata kupca održava u tehnički ispravnom stanju u skladu sa važećim tehničkim propisima i da primenjuje mere propisane Pravilima o radu sistema.

Član 210

Krajnji kupac je dužan da električnu energiju koristi pod uslovima, na način i za namene utvrđene odobrenjem za priključenje i ugovorom o snabdevanju, zakonom i drugim propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Mere u slučaju ugrožene sigurnosti snabdevanja ili poremećaja u radu energetskeg sistema

Član 211

U slučaju kada je ugrožena sigurnost snabdevanja krajnjih kupaca zbog nedovoljne ponude na tržištu ili nastupanja drugih vanrednih okolnosti, Vlada propisuje mere ograničenja isporuke električne energije, ili posebne uslove uvoza ili izvoza električne energije, način i uslove za obrazovanje i kontrolu cena, obavezu isporuke samo određenim korisnicima ili posebne uslove obavljanja energetske delatnosti uz minimalni poremećaj tržišta energijom u okruženju.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, Vlada određuje način obezbeđivanja, odnosno izvore sredstava za naknadu štete koja može nastati za energetske subjekte koji sprovode ove mere, kao i uslove i način raspodele sredstava po osnovu naknade štete.

Mere iz stava 1. ovog člana mogu trajati dok traju okolnosti zbog kojih su propisane, odnosno dok traju posledice nastale usled tih okolnosti.

O preduzetim merama iz stava 1. ovog člana Ministarstvo je dužno da izveštava nadležna tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora.

Član 212

U slučaju opšte nestašice električne energije, preduzimaju se mere ograničenja isporuke električne energije, kao i mere štednje i racionalne potrošnje električne energije.

Odluku o primeni mera iz stava 1. ovog člana donosi Vlada, na predlog Ministarstva, a po prethodnom obaveštenju snabdevača, operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema o nastupanju okolnosti za primenu ovih mera.

Odluka iz stava 2. ovog člana i plan ograničenja isporuke električne energije objavljuju se u sredstvima javnog informisanja najkasnije 24 časa pre početka primene mera na koje se odluka odnosi.

U slučaju opšte nestašice električne energije ne može se obustaviti isporuka električne energije objektima krajnjih kupaca od posebnog interesa za privredu i život ljudi i odbranu zemlje.

Propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom bliže će se urediti mere koje operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema preduzima u slučaju opšte nestašice, način preduzimanja mera, mere štednje i racionalne potrošnje električne energije i vrsta objekata po nameni iz stava 4. ovog člana kojima se ne može obustaviti isporuka električne energije u slučaju opšte nestašice.

Član 213

U slučaju poremećaja rada elektroenergetskog sistema, kao i zbog radova na održavanju i proširenju elektroenergetskog sistema, preduzimaju se mere na osnovu planova ograničenja isporuke električne energije koje donosi operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema.

Odluku o primeni mera iz stava 1. ovog člana donosi operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema u skladu sa pravilima o radu sistema.

Propisom o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom bliže će se urediti mere koje se preduzimaju u slučaju poremećaja rada elektroenergetskog sistema, kao i zbog radova na održavanju i proširenju elektroenergetskog sistema.

Uslovi isporuke i snabdevanja električnom energijom

Član 214

Vlada bliže propisuje uslove isporuke i snabdevanja krajnjih kupaca električnom energijom, kojima se bliže uređuju:

- 1) uslovi i način izdavanja odobrenja za priključenje na prenosni, odnosno distributivni sistem i povezivanje sistema, odobrena snaga, uslovi za promenu odobrene snage, uslovi za spajanje i razdvajanje instalacija, odnosno mernih mesta;
- 2) uslovi i način priključenja objekata privremenog karaktera, gradilišta i objekata u probnom radu i drugih objekata u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;
- 3) način i postupak utvrđivanja liste krajnjih kupaca koji ispunjavaju uslove za status malog kupca;
- 4) uslovi i način merenja isporučene električne energije;

- 5) mesto merenja, način i periodičnost kontrole;
- 6) kvalitet napona na mestu isporuke električne energije;
- 7) mesto razgraničenja odgovornosti za isporučenu električnu energiju između energetskeg subjekta i kupca, odnosno proizvođača;
- 8) uslovi za zaključenje i sadržina ugovora o snabdevanju;
- 9) uslovi i postupak obustave isporuke električne energije krajnjim kupcima, kao i energetske ugroženim kupcima;
- 10) prava i obaveze operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema, snabdevača i krajnjeg kupca;
- 11) način regulisanja međusobnih odnosa između snabdevača, operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema i krajnjeg kupca;
- 12) vrsta objekata po nameni kojima se ne može obustaviti isporuka električne energije za slučaj ne izvršavanja obaveza za isporučenu električnu energiju i u drugim slučajevima;
- 13) mere koje se preduzimaju u slučaju opšte nestašice, način preduzimanja mera, mere štednje i racionalne potrošnje električne energije i vrsta objekata po nameni kojima se ne može obustaviti isporuka električne energije u slučaju opšte nestašice;
- 14) mere koje se preduzimaju u slučaju poremećaja rada elektroenergetskog sistema, kao i zbog radova na održavanju i proširenju elektroenergetskog sistema;
- 15) postupak i način utvrđivanja neovlašćene potrošnje, sadržina zapisnika, prava krajnjih kupaca i postupak odlučivanja po prigovoru;
- 16) uslovi i način isključenja objekta krajnjeg kupca sa sistema prava krajnjih kupaca i postupak odlučivanja po prigovoru;
- 17) način obaveštavanja krajnjeg kupca;
- 18) obračunski period i obavezan sadržaj računa za naplatu isporučene električne energije;
- 19) druga pitanja u skladu sa zakonom.

Kvalitet isporuke i snabdevanja električnom energijom

Član 215

Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti u vezi sa isporukom i snabdevanjem električnom energijom, dužni su da obezbede kvalitet isporuke i snabdevanja utvrđen ovim zakonom, propisima koji uređuju opšte uslove isporuke i snabdevanja električnom energijom i drugim propisima donetim na osnovu zakona.

Agencija donosi pravila iz člana 51. stav 1. tačka 2) ovog zakona kojima se bliže određuju pokazatelji tehničkog i komercijalnog kvaliteta isporuke i komercijalnog kvaliteta snabdevanja električnom energijom, način evidentiranja podataka i računanja pokazatelja, način i rokove za dostavljanje podataka i izveštaja Agenciji, način utvrđivanja zahtevanih vrednosti pojedinih pokazatelja, kao i način ocenjivanja rezultata dobijenih praćenjem dostignutih u odnosu na zahtevane vrednosti pokazatelja kvaliteta.

Pokazatelji tehničkog kvaliteta isporuke koji se naročito prate su: neprekidnost isporuke električne energije, kvalitet napona, vreme potrebno za izvršavanje propisanih obaveza operatora sistema od uticaja na priključenje, otklanjanje kvara, obustavu, isključenje i drugi pokazatelji.

Ostvarene vrednosti pokazatelja tehničkog kvaliteta isporuke električne energije, Agencija koristi pri odobravanju planova razvoja i sredstava za investicije i pri regulaciji cena pristupa sistemima za prenos i distribuciju, na način propisan metodologijama za određivanje regulisanih cena pristupa, u kojima utvrđuje način određivanja i maksimalnu visinu podsticaja, odnosno umanjenja odobrenog maksimalnog prihoda, a u zavisnosti od smera i stepena odstupanja od zahtevanih vrednosti pokazatelja tehničkog kvaliteta isporuke.

Pokazatelji komercijalnog kvaliteta isporuke i snabdevanja koji se naročito prate su: obezbeđivanje efikasne komunikacije sa kupcima, odnosno korisnicima sistema, obaveštavanje o planiranim prekidima, precizno i jasno obaveštavanje krajnjih kupaca o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom, broj podnetih i broj opravdanih podnesaka krajnjih kupaca, poštovanje propisanih rokova za postupanje po podnescima krajnjih kupaca i drugi pokazatelji.

Pravilima iz stava 2. ovog člana se određuje i način utvrđivanja visine naknade kupcu po osnovu stepena odstupanja od propisanog kvaliteta.

Zaštita elektroenergetskih objekata

Član 216

Energetski subjekt koji koristi i održava energetske objekte ima pravo prelaska preko nepokretnosti drugog vlasnika radi izvođenja radova na održavanju, kontroli ispravnosti objekta, uređaja, postrojenja ili opreme, kao i izvođenja drugih radova i upotrebe nepokretnosti na kojoj se izvode navedeni radovi samo dok ti radovi traju.

Vlasnik nepokretnosti je dužan da omogući pristup energetske objektima iz stava 1. ovog člana i da trpi i ne ometa izvršenje radova iz stava 1. ovog člana.

Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana je dužan da nadoknadi štetu koju nanese vlasniku nepokretnosti u toku izvođenja radova, čiju visinu utvrđuju sporazumno.

U slučaju da vlasnik nepokretnosti i energetski subjekt ne postignu sporazum u smislu stava 3. ovog člana, odluku o tome donosi nadležni sud.

Član 217

Nadležni organ može naložiti izmeštanje energetske objekta samo u slučaju izgradnje objekata saobraćajne, energetske i komunalne infrastrukture, objekata za potrebe odbrane zemlje, vodoprivrednih objekata i objekata za zaštitu od elementarnih nepogoda i drugih objekata koji se u smislu zakona o eksproprijaciji smatraju objektima od opšteg interesa, a koji se, zbog prirodnih ili drugih karakteristika, ne mogu graditi na drugoj lokaciji, kao i u slučaju izgradnje objekata i izvođenja radova na eksploataciji rudnog blaga.

U slučaju iz stava 1. ovog člana troškove izmeštanja energetske objekta, podrazumevajući i troškove gradnje, odnosno postavljanja tog energetske objekta na drugoj lokaciji, snosi investitor objekta zbog čije izgradnje se izmešta energetske objekat.

Međusobna prava i obaveze između investitora objekta zbog čije se izgradnje izmešta energetske objekat i energetske subjekta koji je vlasnik, odnosno korisnik energetske objekta koji se izmešta definišu se ugovorom.

Član 218

Energetske subjekt koji obavlja delatnost prenosa, odnosno distribucije električne energije dužan je da sprovodi mere zaštite u skladu sa ovim zakonom i drugim tehničkim propisima.

U zaštitnom pojasu, ispod, iznad ili pored elektroenergetskih objekata, suprotno zakonu, tehničkim i drugim propisima ne mogu se graditi objekti, izvoditi drugi radovi, niti zasađivati drveće i drugo rastinje.

Zaštitni pojas za nadzemne elektroenergetske vodove, sa obe strane voda od krajnjeg faznog provodnika, ima sledeće širine:

1) za naponski nivo 1 kV do 35 kV:

- za gole provodnike 10 metara, kroz šumsko područje 3 metra;
- za slabo izolovane provodnike 4 metra, kroz šumsko područje 3 metra;
- za samonoseće kablovske snopove 1 metar;

2) za naponski nivo 35 kV, 15 metara;

3) za naponski nivo 110 kV, uključujući i 110 kV, 25 metara;

4) za naponski nivo 220 kV i 400 kV, 30 metara.

Zaštitni pojas za podzemne elektroenergetske vodove (kablove) iznosi, od ivice armirano-betonskog kanala:

1) za naponski nivo 1 kV do 35 kV, uključujući i 35 kV, 1 metar;

2) za naponski nivo 110 kV, 2 metra;

3) za naponski nivo iznad 110 kV, 3 metra.

Zaštitni pojas za transformatorske stanice na otvorenom iznosi:

- 1) za naponski nivo 1 kV do 35 kV, 10 metara;
- 2) za naponski nivo 110 kV i iznad 110 kV, 30 metara.

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema nadležan za energetske objekte, dužan je da o svom trošku redovno uklanja drveće ili grane i drugo rastinje koje ugrožava rad energetskog objekta.

Vlasnici i nosioci drugih prava na nepokretnostima koje se nalaze u zaštitnom pojasu, ispod, iznad ili pored energetskog objekta ne mogu preduzimati radove ili druge radnje kojima se onemogućava ili ugrožava rad energetskog objekta bez prethodne saglasnosti energetskog subjekta koji je vlasnik, odnosno korisnik energetskog objekta.

Saglasnost iz stava 7. ovog člana izdaje energetske subjekt na zahtev vlasnika ili nosioca drugih prava na nepokretnostima koje se nalaze ispod, iznad ili pored energetskog objekta, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva i sadrži tehničke uslove u skladu sa zakonom, tehničkim i drugim propisima.

Tehnički propisi

Član 219

Ministar nadležan za poslove energetike propisuje tehničke zahteve za projektovanje, izgradnju, ispitivanje, korišćenje i održavanje energetskih objekata za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije svih naponskih nivoa, elektroenergetskih instalacija u njima, uzemljenje i zaštitu od atmosferskih pražnjenja, kao i uslove koje mora da ispunjava pravno lice, odnosno preduzetnik koje vrši poslove ispitivanja ili održavanja energetskih objekata za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije.

Tehnički propisi se objavljuju u "Službenom glasniku Republike Srbije".

VIII PRIRODNI GAS

Obavljanje delatnosti

Član 220

Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas, skladištenja i upravljanja skladištem za prirodni gas, distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas, dužni su da koriste i održavaju energetske objekte u skladu sa zakonom kojim se uređuje cevovodni transport, tehničkim i drugim propisima koji se odnose na delatnost koju obavljaju, uslovima zaštite od požara i eksplozija, kao i uslovima zaštite životne sredine utvrđenim zakonom i drugim propisima.

Na subjekte koji koriste sabirno-transportne sisteme na eksploatacionim poljima za proizvodnju prirodnog gasa, primenjuju se propisi kojim se uređuje rudarstvo, kada se radi o objektima iz ovog stava.

Transport prirodnog gasa i upravljanje transportnim sistemom

Član 221

Sistem za transport prirodnog gasa jeste mreža za transport prirodnog gasa koju čini mreža gasovoda projektovanog pritiska većeg od 16 bar, osim dovodnih gasovoda, kao i kompresorske stanice, blok stanice, merno-regulacione i merne stanice na svim mestima isporuke sa transportnog sistema, drugi energetske objekti, elektronski komunikacioni i informacioni sistem i druga infrastruktura neophodna za transport prirodnog gasa, uključujući i lajnpak (u daljem tekstu: transportni sistem prirodnog gasa).

Operator transportnog sistema prirodnog gasa

Član 222

Delatnost transporta prirodnog gasa i upravljanja transportnim sistemom prirodnog gasa obavlja operator transportnog sistema prirodnog gasa, sa pravima i obavezama utvrđenim ovim zakonom.

Operator transportnog sistema prirodnog gasa obavlja i poslove organizovanja i administracije tržišta prirodnog gasa i posluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije, poštujući uslove iz zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Organizovanje operatora transportnog sistema

Član 223

Operator transportnog sistema može biti organizovan kao:

- 1) operator transportnog sistema u skladu sa čl. 224. i 225. ovog zakona;
- 2) nezavisni operator sistema u skladu sa čl. 227-231. ovog zakona ili
- 3) nezavisni operator transporta u skladu sa čl. 232-238. ovog zakona.

Operator transportnog sistema

Član 224

Operator transportnog sistema je vlasnik transportnog sistema.

Operator transportnog sistema mora biti samostalno pravno lice koje nije deo vertikalno integrisanog preduzeća i nezavisan je od obavljanja energetske delatnosti proizvodnje i snabdevanja prirodnim gasom.

Član 225

Nezavisnost operatora transportnog sistema ostvaruje se na način da isto lice ili lica nisu ovlašćena da:

1) direktno ili indirektno upravljaju subjektima koji obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja i istovremeno direktno ili indirektno upravljaju ili imaju bilo koja druga prava nad operatorom transportnog, odnosno prenosnog sistema ili transportnim, odnosno prenosnim sistemom;

2) direktno ili indirektno upravljaju nad operatorom transportnog, odnosno prenosnog sistema ili transportnim, odnosno prenosnim sistemom i istovremeno direktno ili indirektno upravljaju ili imaju bilo koja druga prava nad subjektima koji obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja;

3) imenuju članove nadzornog odbora ili druge organe upravljanja, kao i zakonske zastupnike operatora transportnog, odnosno prenosnog sistema i istovremeno direktno ili indirektno upravljaju ili imaju bilo koja druga prava nad subjektima koji obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja;

4) istovremeno budu članovi nadzornog odbora ili drugih organa upravljanja, ili zakonski zastupnici operatora transportnog, odnosno prenosnog sistema i subjekata koji obavljaju delatnosti proizvodnje ili snabdevanja.

Odredbe stava 1. tač. 1), 2) i 3) ovog člana posebno se odnose na:

1) pravo glasa;

2) pravo imenovanja članova nadzornog odbora ili drugih organa upravljanja ili zakonskih zastupnika;

3) ima većinski udeo u društvu.

Pod subjektom koji obavlja delatnost proizvodnje, odnosno snabdevanja iz stava 1. ovog člana smatra se proizvođač, odnosno snabdevač prirodnog gasa i proizvođač, odnosno snabdevač električnom energijom.

U slučaju da je lice iz stava 1. ovog člana Republika Srbija ili državni organ, kontrolu nad operatorom transportnog sistema sa jedne strane i subjektima koji obavljaju delatnosti proizvodnje ili snabdevanja prirodnim gasom sa druge strane, ne može obavljati isto lice, odnosno isti državni organ, a u slučaju da obavljaju različita lica, odnosno državni organi, oni ne mogu biti kontrolisani od strane istog trećeg lica.

Komercijalno osetljivi podaci kojima raspolaže operator transportnog sistema koji je bio deo vertikalno integrisanog preduzeća, odnosno njegovi zaposleni ne smeju biti dostupni subjektima koji obavljaju bilo koju od delatnosti proizvodnje i snabdevanja.

Član 226

Izuzetno od člana 224. ovog zakona ako je transportni sistem pre roka određenog u skladu sa obavezama Republike Srbije preuzetim potvrđenim međunarodnim sporazumima pripadao vertikalno integrisanom preduzeću operator transportnog sistema može se organizovati ili kao nezavisni operator sistema u skladu sa čl. 227-231. ovog zakona ili kao nezavisni operator transporta u skladu sa čl. 232-238. ovog zakona.

Nezavisni operator sistema

Član 227

Ukoliko je transportni sistem pripadao vertikalno integrisanom preduzeću pre roka određenog u skladu sa obavezama Republike Srbije preuzetim potvrđenim međunarodnim sporazumima može se na predlog vlasnika transportnog sistema imenovati nezavisni operator sistema i u tom slučaju se ne primenjuje član 225. ovog zakona.

Imenovanje nezavisnog operatora sistema sprovodi se u skladu sa međunarodno preuzetim obavezama.

Nezavisni operator sistema iz člana 226. ovog zakona dužan je da:

- 1) ispunjava uslove propisane članom 225. stav 1. ovog zakona;
- 2) ima zaposlene, finansijska, materijalna i tehnička sredstva neophodna za obavljanje delatnosti transporta prirodnog gasa;
- 3) pridržava se desetogodišnjeg plana razvoja transportnog sistema iz člana 250. ovog zakona;
- 4) obavlja delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom, u skladu sa ovim zakonom.

Dužnosti nezavisnog operatora sistema

Član 228

Nezavisni operator sistema pored dužnosti iz člana 248. ovog zakona dužan je i da:

- 1) odobrava i naplaćuje pristup treće strane sistemu u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 2) upravlja, održava i razvija transportni sistem;
- 3) planira investicije tako da obezbedi dugoročnu sposobnost transportnog sistema da ispuni racionalne zahteve za transportom prirodnog gasa.

Nezavisni operator sistema dužan je da razvija transportni sistem i odgovoran je za planiranje, izgradnju i puštanje u rad nove infrastrukture.

Dužnosti vlasnika transportnog sistema

Član 229

Vlasnik transportnog sistema na kome delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom obavlja nezavisni operator sistema dužan je da:

- 1) obezbedi svu relevantnu saradnju i podršku nezavisnom operatoru sistema u svrhu ispunjenja njegovih zadataka, uključujući posebno sve relevantne informacije;
- 2) na osnovu odluke nezavisnog operatora sistema finansira investicije koje su predviđene desetogodišnjim planom razvoja iz člana 250. ovog zakona ili da saglasnost da investicije

finansira neka druga zainteresovana strana uključujući i nezavisnog operatora sistema. Relevantne finansijske aranžmane odobrava Agencija. Pre donošenja takvog odobrenja, Agencija se konsultuje sa vlasnikom transportnog sistema, nezavisnim operatorom sistema i drugim zainteresovanim stranama;

3) izmiruje obaveze koje se odnose na transportni sistem, ali ne i obaveze koje se odnose na poslove nezavisnog operatora sistema;

4) obezbedi garancije koje će omogućiti finansiranje razvoja transportnog sistema, osim investicija za koje je u skladu sa tačkom 2) ovog člana dao saglasnost da finansiranje preuzme neka zainteresovana strana uključujući i nezavisnog operatora sistema.

Vlasnik transportnog sistema, kojim upravlja nezavisni operator transportnog sistema, nije odgovoran za odobrenje pristupa treće strane i upravljanje tim pristupom, niti za planiranje investicija.

Član 230

Vlasnik transportnog sistema mora biti nezavisan u pogledu pravne forme, organizacije i odlučivanja od ostalih delatnosti koje nisu vezane za transport prirodnog gasa.

Nezavisnost vlasnika transportnog sistema iz stava 1. ovog člana ostvaruje se na način da:

1) članovi organa upravljanja subjekta koji je vlasnik transportnog sistema ne smeju da budu članovi organa upravljanja ili zaposleni u preduzeću koje obavlja delatnost proizvodnje ili snabdevanja prirodnim gasom;

2) su članovi organa upravljanja subjekta koji je vlasnik transportnog sistema nezavisni u pogledu odlučivanja;

3) donosi i prati sprovođenje programa iz člana 237. ovog zakona.

Čuvanje poverljivih informacija nezavisnog operatora sistema i vlasnika transportnog sistema

Član 231

Nezavisni operator sistema i vlasnik transportnog sistema, dužni su da čuvaju poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom svog poslovanja, kao i da spreče da informacije o sopstvenom poslovanju koje su od komercijalnog značaja budu raspoložive na diskriminatoran način.

Informacije iz stava 1. ovog člana ne smeju biti raspoložive ostalim delovima preduzeća, osim ako je to neophodno za njihovo obavljanje delatnosti. Vlasnik transportnog sistema, i drugi delovi preduzeća ne mogu imati zajedničke službe, osim službi za obavljanje administrativnih ili informatičkih poslova.

Obaveze iz stava 1. ovog člana neće negativno uticati na efikasnu konkurenciju i funkcionisanje tržišta.

Nezavisni operator transporta

Član 232

Ukoliko je transportni sistem pripadao vertikalno integrisanom preduzeću pre roka određenog u skladu sa obavezama Republike Srbije preuzetim potvrđenim međunarodnim sporazumima može se na predlog vertikalno integrisanog preduzeća imenovati nezavisni operator transporta i u tom slučaju se ne primenjuje član 225. ovog zakona.

Imenovanje nezavisnog operatora transporta sprovodi se u skladu sa međunarodno preuzetim obavezama.

Nezavisni operator transporta dužan je da ima zaposlene, finansijska, materijalna i tehnička sredstva neophodna za obavljanje delatnosti transporta i upravljanja transportnim sistemom, uključujući transportni sistem.

Nije dozvoljeno radno angažovanje zaposlenih ili pružanje usluga između nezavisnog operatora transporta i drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća, osim ako:

- 1) pružanje tih usluga ne dovodi do diskriminacije korisnika transportnog sistema;
- 2) su uslovi za pružanje tih usluga uređeni programom iz člana 237. ovog zakona.

Na zahtev nezavisnog operatora transporta vertikalno integrisano preduzeće dužno je da blagovremeno nezavisnom operatoru transporta obezbedi odgovarajuća finansijska sredstva za buduće investicije i/ili za zamenu postojećih sredstava neophodnih za obavljanje energetske delatnosti.

Privredna društva vertikalno integrisanog preduzeća koja obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja prirodnim gasom ne mogu ni direktno niti indirektno imati udeo u nezavisnom operatoru transporta.

Nezavisni operator transporta ne može imati ni direktan niti indirektni udeo u privrednom društvu vertikalno integrisanog preduzeća koje obavlja delatnost proizvodnje ili snabdevanja prirodnim gasom, niti imati pravo na dividende ili bilo koju drugu finansijsku dobit društva.

Nezavisni operator transporta mora biti organizovan u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva.

Nezavisni operator transporta mora se u pogledu poslovnog identiteta, komunikacije, zaštitnog znaka i prostorija razlikovati od vertikalno integrisanog preduzeća ili bilo kog njegovog dela.

Nezavisni operator transporta neće imati zajedničke informacione sisteme ili opremu, prostorije i sisteme zaštite informacija sa bilo kojim delom vertikalno integrisanog preduzeća, niti angažovati ista lica za informacione sisteme, opremu i sisteme zaštite informacija.

Reviziju finansijskih izveštaja nezavisnog operatora transporta ne može da sprovodi isti revizor koji sprovodi reviziju finansijskih izveštaja vertikalno integrisanog preduzeća ili nekog njegovog dela.

Član 233

Nezavisni operator transporta pored dužnosti iz člana 248. ovog zakona dužan je da:

- 1) predstavlja operatora transportnog sistema;
- 2) odobrava i naplaćuje pristup treće strane sistemu, u skladu sa odredbama ovog zakona na principima nediskriminacije;
- 3) naplaćuje uslugu transporta u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 4) upravlja, održava i razvija transportni sistem;
- 5) planira investicije tako da obezbedi dugoročnu sposobnost transportnog sistema da ispuni racionalne zahteve za transportom prirodnog gasa;
- 6) ima samostalne pravne, računovodstvene službe i službu informacionih tehnologija, nezavisno od bilo kog dela vertikalno integrisanog preduzeća.

Član 234

Ne dovodeći u pitanje odredbe člana 236. ovog zakona nezavisni operator transporta samostalno donosi odluke o sredstvima neophodnim za upravljanje, održavanje, razvoj i izgradnju transportnog sistema, kao i odluke o kreditnim zaduženjima i povećanju kapitala, nezavisno od vertikalno integrisanog preduzeća.

Svi komercijalni i finansijski odnosi između vertikalno integrisanog preduzeća i nezavisnog operatora transporta moraju biti zasnovani na principu transparentnosti i nediskriminacije.

Nezavisni operator transporta dostavlja Agenciji na uvid sve svoje komercijalne i finansijske ugovore sa vertikalno integrisanim preduzećem.

Nezavisni operator transporta obaveštava Agenciju o raspoloživim finansijskim sredstvima za planirane investicije.

Član 235

Članovi organa upravljanja nezavisnog operatora transporta mogu da budu lica koja:

- 1) nisu direktno ili indirektno angažovana od strane drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća ili njegovih većinskih akcionara;
- 2) u periodu od tri godine pre imenovanja nisu direktno ili indirektno bili angažovani od strane drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća ili njegovih većinskih akcionara;
- 3) nakon prekida angažovanja od strane operatora transportnog sistema ne zauzimaju nikakav profesionalni položaj, niti obavljaju neku dužnost, imaju poslovni udeo ili poslovne odnose sa drugim delovima vertikalno integrisanog preduzeća, kao ni sa njegovim većinskim vlasnikom u periodu od najmanje četiri godine;

4) nemaju vlasnički udeo niti ostvaruju neku drugu direktnu ili indirektnu finansijsku korist od bilo kog dela vertikalno integrisanog preduzeća, a njihova zarada ne sme da zavisi od aktivnosti ili poslovnih rezultata vertikalno integrisanog preduzeća.

Predlog za imenovanje članova organa upravljanja nezavisni operator transporta mora dostaviti Agenciji, uključujući i uslove koji se odnose na vreme, trajanje i prestanak mandata, kao i materijalna i druga prava.

U roku od tri nedelje od dana prijema predloga iz stava 2. ovog člana Agencija može dati primedbe na predlog odluke o imenovanju i to ako:

1) postoji sumnja u profesionalnu nezavisnost člana organa upravljanja u smislu stava 2. ovog člana, kao i uslove zapošljavanja, uključujući zaradu i ostala materijalna prava;

2) u slučaju prevremenog prestanka mandata postoji sumnja po pitanju opravdanosti tog prevremenog prestanka.

Odredbe stava 2. i stava 3. tačka 2) ovog člana primenjuju se i na lica zaposlena na rukovodećim mestima i lica direktno podređena njima, a koja se odnose na upravljanje, održavanje, izgradnju ili razvoj transportnog sistema.

Odredbe stava 1. tačka 2) ovog člana primenjuju se na najmanje polovinu plus jednog člana organa upravljanja, a druga lica organa upravljanja mogu biti lica koja u periodu od šest meseci pre imenovanja nisu direktno ili indirektno bila angažovana od strane drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća ili njegovih većinskih akcionara.

Član 236

Članove nadzornog odbora, odnosno skupštine akcionara nezavisnog operatora transporta mogu da čine predstavnici vertikalno integrisanog preduzeća, predstavnici akcionara treće strane i predstavnici drugih zainteresovanih strana, kao što su zaposleni nezavisnog operatora transporta.

Telo iz stava 1. ovog člana donosi odluke koje utiču na vrednost imovine nezavisnog operatora transporta, saglasnosti na godišnje i dugoročne finansijske planove, nivo zaduživanja nezavisnog operatora transporta i iznos dobiti koja se isplaćuje.

Odredbe člana 235. stav 1. tač. 2), 3) i 4) ovog zakona primenjuju se najmanje na polovinu članova tela iz stava 1. ovog člana umanjeno za jedan, a odredbe člana 235. stav 1. tačka 2) ovog zakona primenjuju se na sve članove.

Program za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja

Član 237

Nezavisni operator transporta dužan je da donese i sprovede program za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja iz člana 280. ovog zakona (u daljem tekstu: Program nediskriminatornog ponašanja).

Programom nediskriminatornog ponašanja se utvrđuju posebne obaveze zaposlenih u ispunjavanju tih ciljeva.

Na Program nediskriminatornog ponašanja saglasnost daje Agencija.

Član 238

Organ upravljanja imenuje pravno ili fizičko lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ako ispunjava uslove iz člana 225. stav 1. tač. 1)-3) ovog zakona, uz prethodnu saglasnost Agencije.

Organ upravljanja može razrešiti lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja uz prethodnu saglasnost Agencije.

Agencija može odbiti predlog za imenovanje ako lice nije dovoljno nezavisno ili nema potrebne profesionalne kapacitete.

Lice iz stava 1. ovog člana dužno je da:

- 1) prati sprovođenje Programa nediskriminatornog ponašanja;
- 2) sastavi godišnji izveštaj o preduzetim merama za ostvarenje Programa nediskriminatornog ponašanja i dostavi ga Agenciji;
- 3) podnese izveštaj organu upravljanja i da preporuke vezane za Program nediskriminatornog ponašanja i njegovu primenu;
- 4) obaveštava Agenciju o svakoj bitnoj povredi odredaba Programa nediskriminatornog ponašanja;
- 5) podnese izveštaj Agenciji o svim o komercijalnim i finansijskim odnosima između vertikalno integrisanog preduzeća i operatora transportnog sistema;
- 6) dostavi informacije na zahtev Agencije.

Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja dostavlja Agenciji predloge odluka o investicionom planu ili pojedinačnim investicijama u transportni sistem pre dostavljanja organu upravljanja.

Ako organ upravljanja ne usvoji odluke što bi za posledicu imalo sprečavanje ili odlaganje investicija koje su u okviru desetogodišnjeg plana razvoja transportnog sistema bile predviđene da se realizuju u naredne tri godine, lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja dužno je da o tome obavesti Agenciju.

Agencija daje saglasnost na uslove kojima se definiše mandat ili zapošljavanje lica za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja, uključujući i trajanje njegovog mandata ili radnog odnosa, kojima se obezbeđuje njegova nezavisnost, uključujući i obezbeđenje svih elemenata koji su mu neophodni da ispuni svoje dužnosti.

Tokom trajanja mandata, lice zaduženo za praćenje programa usklađenosti ne sme imati drugi profesionalni angažman, odgovornost ili interes, direktno ili indirektno, u/sa bilo kojim delom vertikalno integrisanog preduzeća ili sa njegovim većinskim akcionarima.

Lice za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja može da prisustvuje svim sastancima rukovodstva ili organa upravljanja nezavisnog operatora transporta, nadzornog odbora i skupštine, koji su obavezni da ga obaveste o zakazanim sastancima i dostave materijal neophodan za sastanak.

Lice za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja prisustvuje svim sastancima na kojima se razmatraju sledeća pitanja:

- 1) uslovi za pristup sistemu za transport prirodnog gasa, a posebno u vezi sa cenom pristupa sistemu, usluge vezane za pristup sistemu, raspodela kapaciteta i upravljanje preopterećenjem, transparentnost, balansiranje i sekundarno tržište;
- 2) tekući projekti koji se odnose na upravljanje, održavanje i razvoj transportnog sistema, uključujući investicije u nove interkonektore i priključke;
- 3) kupovina i prodaja prirodnog gasa za potrebe obezbeđivanja sigurnog rada transportnog sistema, obezbeđivanja sopstvene potrošnje prirodnog gasa, balansiranja sistema i nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu.

Lice za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja prati usklađenost nezavisnog operatora transporta sa odredbama ovog zakona koje se odnose na poverljivost nezavisnog operatora transporta i vlasnika transportnog sistema.

Lice za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ima pristup svim bitnim podacima i službama nezavisnog operatora transporta, kao i svim informacijama koje su mu neophodne za ispunjavanje propisanih zadataka.

Lice za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ima pristup službama nezavisnog operatora transporta bez prethodne najave.

Uz prethodnu saglasnost Agencije organ upravljanja može da razreši dužnosti lice za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja. U slučaju nedovoljne nezavisnosti ili nedovoljnih profesionalnih kapaciteta lica za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja Agencija može da zahteva da se ono razreši dužnosti.

Sertifikacija i određivanje operatora transportnog sistema

Član 239

Pre nego što neko pravno lice dobije licencu i time bude određeno za operatora transportnog sistema, mora biti sertifikovano u skladu sa ovim zakonom.

U postupku sertifikacije utvrđuje se ispunjenost uslova, i to:

- 1) za operatora transportnog sistema u skladu sa čl. 224. i 225. ovog zakona;

- 2) za nezavisnog operatora sistema u skladu sa čl. 227-231. ovog zakona;
- 3) za nezavisnog operatora transporta u skladu sa čl. 232-238. ovog zakona.

Postupak sertifikacije pokreće se na:

- 1) zahtev pravnog lica koje još nije sertifikovano kao operator transportnog sistema;
- 2) zahtev Agencije ako pravno lice ne podnese zahtev za sertifikaciju ili
- 3) obrazložen zahtev nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora.

Član 240

Postupak sertifikacije sprovodi Agencija i donosi odluku o sertifikaciji operatora transportnog sistema u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Aktom iz člana 27. stav 7. ovog zakona bliže se uređuje: postupak sertifikacije, sadržaj zahteva za sertifikaciju, sadržaj odluke o sertifikaciji i dokumenta koja se prilažu uz zahtev, a naročito:

- 1) podaci o podnosiocu zahteva uključujući podatke o osnovnom kapitalu, spisku suvlasnika, godišnji finansijski izveštaji sa izveštajima revizora, akt o osnivanju, odnosno statut;
- 2) dokaze o vlasničkim ili drugim pravima na transportnom sistemu;
- 3) podatke o kontroli nad operatorom transportnog sistema, organima i licima koja direktno ili indirektno vrše kontrolu nad operatorom sistema, kao i podatke o kontroli nad vlasnikom transportnog sistema, organima i licima koja direktno ili indirektno vrše kontrolu nad vlasnikom transportnog sistema, u zavisnosti od oblika organizovanja u skladu sa članom 223. ovog zakona;
- 4) druga dokumenta i podatke neophodne za sprovođenje postupka sertifikacije.

Član 241

Agencija je dužna da donese odluku o sertifikaciji operatora prenosnog sistema u roku od četiri meseca od dana podnošenja zahteva iz člana 239. stav 3. tač. 1) i 3) ovog zakona.

U slučaju da Agencija ne donese odluku iz stava 1. ovog člana smatra se da je odluka o sertifikaciji doneta.

Odluku o sertifikaciji operatora transportnog sistema sa pratećom dokumentacijom Agencija je dužna da bez odlaganja dostavi nadležnom telu saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, radi davanja mišljenja.

Ako u roku od dva meseca od dana dostavljanja odluke o sertifikaciji nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora ne dostavi mišljenje smatra se da je saglasno sa odlukom Agencije.

U roku od dva meseca od prijema mišljenja nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, Agencija će doneti konačnu odluku o sertifikaciji operatera prenosnog sistema, uzimajući u obzir to mišljenje.

Odluka Agencije i mišljenje nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora će biti objavljeni zajedno u "Službenom glasniku Republike Srbije" i na internet stranicama operatera transportnog sistema i Agencije.

U slučaju kada konačna odluka Agencije odstupa od mišljenje nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, Agencija će zajedno sa odlukom i mišljenjem iz stava 6. ovog člana objaviti i obrazloženje za takvu odluku.

Član 242

Sertifikovani operator transportnog sistema dužan je da obavesti Agenciju o svim planiranim promenama koje mogu zahtevati ponovnu procenu ispunjenosti uslova iz člana 223. ovog zakona.

Agencija je dužna da neprekidno prati da li sertifikovani operator prenosnog sistema ispunjava uslove iz člana 223. ovog zakona i pokreće novi postupak sertifikacije u sledećim slučajevima:

- 1) kada je operator prenosnog sistema obavesti o promenama iz stava 1. ovog člana;
- 2) kada ima saznanja o planiranim promenama koje predstavljaju razlog za novi postupak sertifikacije ili koje mogu dovesti ili su dovele do povrede propisa o razdvajanju;
- 3) kada nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora podnese opravdan zahtev.

Član 243

Postupak sertifikacije iz člana 242. ovog zakona sprovodi se u skladu sa čl. 240. i 241. ovog zakona.

Član 244

Operator transportnog sistema i proizvođač prirodnog gasa ili energetske subjekti koji obavljaju delatnost snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom, dužni su da Agenciji dostave sve podatke i sva dokumenta neophodna za postupak sertifikacije operatora transportnog sistema.

Agencija je dužna da čuva poverljivost komercijalno osetljivih podataka iz stava 1. ovog člana.

Sertifikacija operatora transportnog sistema u vezi sa trećim zemljama

Član 245

Na postupak sertifikacije započet na osnovu zahteva za sertifikaciju koji podnosi vlasnik transportnog sistema ili operator transportnog sistema kojeg kontroliše osoba ili osobe iz treće države ili trećih država, primenjuju se odredbe čl. 240, 241. i 246. ovog zakona.

Agencija o zahtevu bez odlaganja obaveštava Ministarstvo i nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, kao i o svim okolnostima koje bi mogle imati za posledicu da osoba ili osobe iz treće države ili trećih država preuzmu kontrolu nad transportnim sistemom ili operatorom transportnog sistema.

Operator transportnog sistema dužan je da obavesti Agenciju o svim okolnostima koje bi dovele do činjenice da lice ili lica iz treće zemlje ili trećih zemalja steknu kontrolu nad operatorom transportnog sistema ili transportnim sistemom.

Član 246

Agencija će odbiti sertifikaciju operatora transportnog sistema koji kontroliše jedno ili više lica iz treće zemlje ili trećih zemalja, u slučaju da:

- 1) operator prenosnog sistema ne ispunjava zahteve iz člana 223. ovog zakona;
- 2) dodela sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja prirodnim gasom Republike Srbije i regiona.

Agencija će pri razmatranju stava 1. tačka 2) ovog člana posebno uzeti u obzir odredbe:

- 1) međunarodnog prava i obaveza u vezi sa trećim zemljama, uključujući i sporazume zaključene sa jednom ili više trećih zemalja čiji potpisnik je i neka od ugovornih strana iz ugovora iz člana 2. tačka 78) ovog zakona, koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora i odnose se na pitanja sigurnosti snabdevanja;
- 2) prava i obaveze Republike Srbije u vezi sa tom trećom zemljom koje proizilazi iz sporazuma zaključenih sa tom zemljom, kao i ugovori koje je Republika Srbija potpisala u postupku evropskih integracija;
- 3) druge specifične činjenice i okolnosti u vezi sa konkretnim slučajem ili trećom zemljom.

Prilikom donošenja odluke o sertifikaciji Agencija uzima u obzir i mišljenje Ministarstva o uticaju na sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili regiona.

Ministarstvo može zatražiti od Agencije da donese konačnu odluku u skladu sa mišljenjem u slučaju da izdavanje sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili regiona ili predstavlja opasnost po bezbednost Republike Srbije.

U slučaju da konačna odluka nije u skladu sa mišljenjem nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, Agencija je dužna da objavi i obrazloženje za donošenje takve odluke na način propisan članom 241. ovog zakona.

Agencija ima pravo da odbije zahtev za sertifikaciju u slučaju da izdavanje sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili regiona, ili predstavlja opasnost po bezbednost Republike Srbije.

Odgovornosti i dužnosti operatora transportnog sistema

Član 247

Operator transportnog sistema prirodnog gasa odgovoran je za:

- 1) siguran i pouzdan rad transportnog sistema i kvalitet isporuke prirodnog gasa;
- 2) bezbedan rad transportnog sistema prirodnog gasa;
- 3) upravljanje transportnim sistemom, na način koji obezbeđuje sigurnost isporuke prirodnog gasa;
- 4) razvoj kojim se obezbeđuje dugoročna sposobnost transportnog sistema da ispuni racionalne zahteve za transportom prirodnog gasa;
- 5) koordiniran rad transportnog sistema sa drugim transportnim, odnosno distributivnim sistemima i skladištem prirodnog gasa;
- 6) balansiranje sistema;
- 7) nediskriminatorni pristup transportnom sistemu;
- 8) ispravnost i pouzdanost merenja prirodnog gasa na mestima primopredaje u i iz transportnog sistema;
- 9) uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa.

Član 248

Operator transportnog sistema prirodnog gasa dužan je da:

- 1) održava i razvija transportni sistem;
- 2) donosi pravila o radu transportnog sistema;
- 3) svake godine donese plan razvoja transportnog sistema za period od najmanje deset godina i uskladi ga sa planom razvoja povezanih sistema i sa zahtevima za priključenje objekata skladišta, proizvođača i kupaca;
- 4) donese Program za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja, odredi lice odgovorno za nadzor nad sprovođenjem ovog programa i sačini godišnji izveštaj;

- 5) nabavlja prirodni gas za potrebe obezbeđivanja sigurnog rada sistema i za nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije;
- 6) kupuje i prodaje prirodni gas za potrebe balansiranja sistema, odnosno uravnoteženja količine prirodnog gasa koju je, za potrebe korisnika, preuzeo u transportni sistem u tački ulaza i isporučio sa transporta u tački izlaza, na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije;
- 7) koristi lajnpak za potrebe balansiranja sistema, obezbeđivanja sigurnog rada sistema i za nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu;
- 8) balansira sistem na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije;
- 9) preduzima propisane mere bezbednosti u toku korišćenja transportnog sistema i drugih kapaciteta koji su u funkciji transportnog sistema;
- 10) donosi odluku o ceni za pristup transportnom sistemu u skladu sa ovim zakonom;
- 11) određuje cenu prirodnog gasa za potrebe balansiranja sistema u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema;
- 12) ne pravi diskriminaciju između korisnika ili grupa korisnika transportnog sistema, a naročito ne favorizuje sa njim povezane energetske subjekte;
- 13) korisnicima transportnog sistema pruža informacije, kako bi ostvarili efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije;
- 14) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način;
- 15) prikuplja i objavljuje podatke i informacije neophodne za ispunjavanje propisanih obaveza po pitanju transparentnosti i praćenju tržišta prirodnog gasa u skladu sa Pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa;
- 16) krajnjem kupcu ili njegovom snabdevaču, na zahtev krajnjeg kupca, dostavi podatke o potrošnji prirodnog gasa u objektima tog kupca na obrascu i po postupku u skladu sa članom 56. stav 1. tačka 11) ovog zakona;
- 17) vodi evidenciju podataka potrebnih za utvrđivanje pokazatelja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i dostavlja Agenciji izveštaj u skladu sa pravilima iz člana 51. stav 1. tačka 2) ovog zakona;
- 18) utvrdi tehničko-tehnološke uslove za povezivanje objekata, uređaja i postrojenja u jedinstven sistem;
- 19) prati sigurnost isporuke i snabdevanja i Ministarstvu dostavlja podatke za izveštaj o sigurnosti snabdevanja;

- 20) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i zaštitu životne sredine;
- 21) razmenjuje informacije neophodne za bezbedno i sigurno funkcionisanje sistema sa drugim operatorima sistema;
- 22) sarađuje sa operatorima drugih sistema i drugim relevantnim zainteresovanim stranama, u cilju uspostavljanja regionalnog tržišta prirodnog gasa i liberalizacije tržišta;
- 23) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju iz člana 56. stav 1. tačka 8) ovog zakona;
- 24) donese akt o cenama nestandardnih usluga, na koji saglasnost daje Agencija i koji se objavljuje na internet stranici operatora sistema i
- 25) uređuje druga pitanja neophodna za rad transportnog sistema i funkcionisanje tržišta prirodnog gasa.

Član 249

Operator transportnog sistema prirodnog gasa ne može da kupuje i prodaje prirodni gas osim u slučaju obezbeđivanja potrebnih količina prirodnog gasa za prvo punjenje sistema, sopstvenu potrošnju prirodnog gasa, balansiranje sistema i nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu.

Razvoj transportnog sistema i ovlašćenje za donošenje investicionih odluka

Član 250

Operator transportnog sistema dužan je da svake godine podnese Agenciji na saglasnost desetogodišnji plan razvoja transportnog sistema u skladu sa Strategijom i Programom baziran na prognoziranim potrebama za prirodnim gasom i konsultacijama sa svim zainteresovanim stranama.

Pri izradi desetogodišnjeg plana razvoja operator transportnog sistema uzima u obzir planiranu proizvodnju, potrošnju i razmenu prirodnog gasa sa drugim zemljama.

Plan iz stava 1. ovog člana mora biti usaglašen sa planom razvoja proizvodnje prirodnog gasa, skladišta i distributivnih sistema prirodnog gasa.

Desetogodišnji plan razvoja transportnog sistema sadrži efikasne mere radi obezbeđenja stabilnosti sistema i sigurnosti snabdevanja.

Plan iz stava 1. ovog člana treba da:

- 1) ukaže na potrebe za izgradnjom i rekonstrukcijom najvažnije infrastrukture transportnog sistema koju treba izgraditi ili rekonstruisati u narednih deset godina;
- 2) sadrži sve investicije za koje je doneta odluka o realizaciji i koje su u toku, kao i investicije koje će se realizovati u periodu od naredne tri godine;
- 3) odredi rokove za realizaciju svih investicionih projekata;

4) sadrži efikasne mere kojima se ostvaruje adekvatnost sistema i sigurnost snabdevanja.

Član 251

Agencija je dužna da organizuje konsultacije o planu iz člana 250. stav 1. ovog zakona sa postojećim i potencijalnim korisnicima sistema, na nepristrasan i transparentan način, o čemu mora objaviti rezultat, a posebno moguće potrebe za investicijama.

Agencija može da zahteva od potencijalnih korisnika koji učestvuju u konsultacijama da obrazlože da su potencijalni korisnici.

Agencija je dužna da proverava da li desetogodišnji plan razvoja transportnog sistema obuhvata sve potrebe za ulaganjem koje su utvrđene u postupku konsultacija.

Agencija može od operatora sistema zahtevati da izmeni i dopuni desetogodišnji plan razvoja.

Agencija je dužna da nakon davanja saglasnosti na plan iz člana 250. stav. 1. ovog zakona na svojoj internet stranici objavi rezultate konsultacija i eventualne izmene desetogodišnjeg plana razvoja.

Agencija prati i ocenjuje realizaciju desetogodišnjeg plana razvoja transportnog sistema.

Član 252

U slučaju da operator transportnog sistema ne realizuje investiciju koju je trebalo da realizuje u roku od tri godine u skladu sa planom iz člana 250. ovog zakona, osim ako su u pitanju razlozi van njegove kontrole, Agencija će preduzeti jednu od sledećih mera da bi osigurala realizaciju planiranih investicija ako su te investicije još uvek neophodne na osnovu najnovijeg desetogodišnjeg plana razvoja:

- 1) da zatraži od operatora transportnog sistema realizaciju predmetne investicije;
- 2) da organizuje tendersku proceduru za izbor najpovoljnijeg investitora zainteresovanog za predmetnu investiciju;
- 3) da obaveže operatora transportnog sistema da prihvati povećanje kapitala radi finansiranja neophodne investicije i da dozvoli nezavisnom investitoru da učestvuje u tom kapitalu.

Napredni merni sistemi

Član 253

Operator transportnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta i koristi za pojedinačne kategorije krajnjih kupaca prirodnog gasa.

Na osnovu analize iz stava 1. ovog člana, operator transportnog sistema će izraditi plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema i dostaviti ga Ministarstvu i Agenciji radi pribavljanja mišljenja.

Operator transportnog sistema će planom razvoja sistema obuhvatiti uvođenje naprednih mernih sistema u skladu sa planom implementacije, za period za koji se plan razvoja donosi.

Planom implementacije iz stava 2. ovog člana, operator transportnog sistema će obuhvatiti sva mesta primopredaje sa transportnog sistema.

Pravila o radu transportnog sistema prirodnog gasa

Član 254

Pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa uređuju se:

- 1) način planiranja razvoja transportnog sistema;
- 2) tehnički uslovi za priključenje na transportni sistem;
- 3) uslovi za pouzdan i siguran rad transportnog sistema;
- 4) pristup transportnom sistemu, instrument obezbeđenja plaćanja i kriterijume za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži;
- 5) korišćenje i održavanje objekata;
- 6) procedura za merenje sa definisanom potrebnom mernom opremom u zavisnosti od položaja mernog mesta u sistemu i vrste korisnika sistema;
- 7) raspodela kapaciteta na principu nediskriminacije i transparentnosti;
- 8) upravljanja preopterećenjem na principima nediskriminacije i transparentnosti koje omogućavaju prekograničnu razmenu prirodnog gasa i omogućavaju primarnu i sekundarnu trgovinu kapacitetima;
- 9) razmena podataka o najavljenim i ostvarenim količinama, za potrebe supstitucije nedostajućih dnevnih merenja, raspodele transportovanih količina po korisnicima, obračuna odstupanja i finansijsko poravnanje;
- 10) rok za usklađivanje svih dobijenih podataka sa mernim podacima o ostvarenim količinama za potrebe obračuna transporta;
- 11) virtualna tačka u sistemu u kojoj korisnici mogu promeniti prava vlasništva na prirodnom gasu, a koja se za potrebe balansiranja smatra ulazom i izlazom sa transportnog sistema;
- 12) način razmene i usaglašavanja podataka, informacija i uslova rada sa drugim operatorima sistema;

- 13) upravljanje u slučaju poremećaja u sistemu;
- 14) pravila postupanja u slučaju kada je ugrožena sigurnost isporuke prirodnog gasa;
- 15) uslovi trgovanja povezani sa tehničkim i operativnim pružanjem usluga transportnog sistema i balansiranja sistema;
- 16) pružanje usluga balansiranja, u slučaju da postoji tehnička mogućnost, na najekonomičniji, pravičan, objektivan i nepristrasan način koji će pružiti odgovarajuće podsticaje korisnicima sistema da uravnoteže svoju predaju i preuzimanje prirodnog gasa;
- 17) obaveza objavljivanja svih podataka neophodnih za pristup sistemu;
- 18) obaveza objavljivanja podataka o uslugama koje nudi operator sistema, kao i svih podataka vezanih za tehnički, ugovoreni i slobodni kapacitet za sve relevantne tačke transportnog sistema;
- 19) vrsta i način dostavljanja podataka koje su učesnici na tržištu dužni da dostavljaju operatoru sistema;
- 20) obaveze korisnika transportnog sistema;
- 21) procedure za najavu korišćenja sistema, balansiranje sistema, obračun naknade za debalans i operativno balansiranje između operatora transportnih sistema;
- 22) procedura rešavanja sporova iz ugovora o transportu i
- 23) druga pitanja neophodna za rad transportnog sistema i funkcionisanje tržišta.

Pravila iz stava 1. ovog člana se objavljuju na internet stranici operatora transportnog sistema prirodnog gasa i Agencije.

Agencija objavljuje odluku o davanju saglasnosti pravila iz stava 1. ovog člana u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Distributivni sistem prirodnog gasa i upravljanje distributivnim sistemom prirodnog gasa

Član 255

Distributivni sistem prirodnog gasa jeste distributivna mreža prirodnog gasa koju čini mreža cevovoda, regulacione, merno-regulacione i merne stanice na svim mestima isporuke sa distributivnog sistema, drugi energetske objekti, elektronska komunikaciona, informaciona i druga infrastruktura neophodna za distribuciju prirodnog gasa maksimalnog radnog pritiska jednakog ili manjeg od 16 bar, uključujući i lajnpak.

Član 256

Delatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom prirodnog gasa obavlja operator distributivnog sistema prirodnog gasa, sa pravima i obavezama u skladu sa ovim zakonom.

Operator distributivnog sistema prirodnog gasa posluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije, poštujući uslove iz zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Razdvajanje operatora distributivnog sistema

Član 257

Operator distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća mora biti nezavisan u smislu pravne forme, organizacije i odlučivanja od drugih delatnosti koje nisu povezane sa delatnošću distribucije.

Nezavisnost operatora distributivnog sistema iz stava 1. ovog člana ne uključuje obavezu da se vlasništvo nad sredstvima distributivnog sistema odvoji od vertikalno integrisanog preduzeća.

Nezavisnost operatora distributivnog sistema osigurava se na sledeći način:

1) lica koja su odgovorna za upravljanje operatorom distributivnog sistema ne mogu učestvovati u organima upravljanja vertikalno integrisanog preduzeća koji su direktno ili indirektno odgovorna za delatnost proizvodnje, transporta ili snabdevanja prirodnim gasom;

2) preduzimanjem mera koje obezbeđuju da su profesionalni interesi lica odgovornih za upravljanje operatorom distributivnog sistema uzeti u obzir na način kojim se obezbeđuje njihova nezavisnost u radu;

3) operator distributivnog sistema donosi odluke, nezavisno od vertikalno integrisanog preduzeća, po pitanju sredstava potrebnih za pogon, održavanje i razvoj sistema;

4) operator distributivnog sistema samostalno donosi odluke o tekućem poslovanju, odnosno odluke o izgradnji ili unapređenju distributivne mreže ako su u okvirima odobrenog finansijskog plana;

5) operator distributivnog sistema mora da raspolaže zaposlenima, finansijskim, materijalnim i tehničkim sredstvima neophodnim za ispunjavanje dužnosti propisanih ovim zakonom.

Nezavisnost operatora distributivnog sistema ne utiče na pravo vertikalno integrisano preduzeća da operatoru odobrava godišnji finansijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.

Vertikalno integrisano preduzeće ne može uticati na rad i poslovanje, niti uticati na odluke koje se odnose na izgradnju ili razvoj sistema operatora distributivnog sistema.

Operator distributivnog sistema dužan je da donese Program nediskriminatornog ponašanja koji sadrži mere u cilju sprečavanja diskriminatornog ponašanja, način praćenja njegovog poštovanja i obaveze zaposlenih za postizanje postavljenih ciljeva.

Lice ili organ, odgovorno za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja, odnosno lice odgovorno za praćenje usklađenosti operatora distributivnog sistema dužno je da sačini godišnji izveštaj o preduzetim merama za ostvarivanje programa usklađenosti.

Izveštaj iz stava 7. ovog člana se dostavlja Agenciji i objavljuje na internet stranici operatora distributivnog sistema.

Na osnovu izveštaja iz stava 7. ovog člana Agencija može tražiti izmenu Programa nediskriminatornog ponašanja.

Lice odgovorno za praćenje usklađenosti operatora distributivnog sistema je potpuno nezavisno i ima pristup svim potrebnim informacijama operatora distributivnog sistema ili bilo kojeg povezanog preduzeća.

Član 258

Aktivnosti operatora distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća prati Agencija, radi sprečavanja da se korišćenjem položaja u vertikalno integrisanom preduzeću naruši tržišna konkurencija.

Operator distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća u svojim komunikacijama i svojim poslovnim imenom mora napraviti razliku u pogledu svog identiteta u odnosu na energetske subjekt koji se bavi snabdevanjem prirodnim gasom u istom vertikalno integrisanom preduzeću.

Unutar vertikalno integrisanog preduzeća nije dozvoljeno međusobno subvencionisanje subjekata koji se bave različitim energetskim i neenergetskim delatnostima, radi omogućavanja konkurencije i izbegavanja diskriminacije korisnika ili grupa korisnika sistema.

Član 259

Odredbe čl. 257. i 258. ovog zakona ne primenjuju se na operatora distributivnog sistema na čiji sistem je priključeno manje od 100 000 krajnjih kupaca.

Odgovornosti i dužnosti operatora distributivnog sistema

Član 260

Operator distributivnog sistema prirodnog gasa odgovoran je za:

- 1) siguran i pouzdan rad distributivnog sistema i kvalitet isporuke prirodnog gasa;
- 2) bezbedan rad distributivnog sistema prirodnog gasa;
- 3) razvoj kojim se obezbeđuje dugoročna sposobnost distributivnog sistema da ispuni potrebe za distribucijom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način;
- 4) izgradnju priključka na distributivni sistem;

- 5) davanje informacija energetskim subjektima i korisnicima distributivnog sistema koje su potrebne za efikasan pristup distributivnom sistemu, na principima transparentnosti i nediskriminacije;
- 6) nediskriminatorni pristup distributivnom sistemu;
- 7) upravljanje distributivnim sistemom, na način koji obezbeđuje sigurnost isporuke prirodnog gasa;
- 8) ispravnost i pouzdanost merenja isporučenog prirodnog gasa.

Član 261

Operator distributivnog sistema prirodnog gasa dužan je da:

- 1) održava i razvija distributivni sistem;
- 2) donese pravila o radu distributivnog sistema;
- 3) donese plan razvoja distributivnog sistema svake godine za period od najmanje pet godina usklađen sa planom razvoja povezanih sistema i sa zahtevima za priključenje;
- 4) donese program mera i sačini godišnji izveštaj iz člana 280. ovog zakona;
- 5) Ministarstvu dostavlja podatke za izveštaj o sigurnosti snabdevanja;
- 6) donese odluku o ceni za pristup distributivnom sistemu u skladu sa ovim zakonom;
- 7) objavi cene priključenja u skladu sa metodologijom iz člana 50. ovog zakona;
- 8) donosi plan za smanjenje gubitaka u sistemu ako su gubici iznad tehnički opravdanog nivoa;
- 9) svake godine donese plan preuzimanja mernih uređaja, odnosno merno-regulacionih stanica u objektima postojećih kupaca, odnosno proizvođača;
- 10) Ministarstvu i Agenciji dostavlja šestomesečni izveštaj o planiranim i preduzetim aktivnostima na realizaciji plana iz stava 1. tačka 9) ovog člana;
- 11) nabavlja prirodni gas za nadoknadu gubitaka u distributivnoj mreži na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije;
- 12) ne pravi diskriminaciju između korisnika ili grupa korisnika distributivnog sistema, a naročito ne favorizuje sa njim povezane energetske subjekte;
- 13) vodi evidenciju podataka potrebnih za utvrđivanje pokazatelja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i dostavlja Agenciji izveštaj u skladu sa pravilima iz člana 51. stav 1. tačka 2) ovog zakona;

- 14) korisnicima distributivnog sistema pruža informacije, kako bi ostvarili efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije;
- 15) svake godine, najkasnije do 31. januara, utvrdi listu kupaca koji ispunjavaju uslove za status malog kupca, na osnovu ostvarene potrošnje u prethodnoj kalendarskoj godini i o tome obavesti male kupce i javnog snabdevača;
- 16) održava ažurnu bazu podataka o krajnjim kupcima i njihovim snabdevačima za sva mesta isporuke sa svog sistema;
- 17) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način;
- 18) krajnjem kupcu ili njegovom snabdevaču, na zahtev krajnjeg kupca, dostavi podatke o potrošnji prirodnog gasa u objektima tog kupca na obrascu i po postupku u skladu sa članom 56. stav 1. tačka 11) ovog zakona;
- 19) informacije o trgovini prirodnim gasom dobijene od trećih lica ne koristi u poslovima koji se odnose na pristup sistemu;
- 20) verifikuje i dostavlja podatke operatoru transportnog sistema neophodne za administriranje tržišta prirodnog gasa u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema;
- 21) preduzima propisane mere bezbednosti u toku korišćenja distributivnog sistema;
- 22) razmenjuje informacije neophodne za bezbedno i sigurno funkcionisanje sistema sa drugim operatorima sistema;
- 23) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju iz člana 56. stav 1. tačka 8) ovog zakona;
- 24) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i zaštitu životne sredine;
- 25) donese akt o cenama nestandardnih usluga, na koji saglasnost daje Agencija i koji se objavljuje na internet stranici operatora sistema i
- 26) uređuje druga pitanja neophodna za rad distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta.

Član 262

Operator distributivnog sistema prirodnog gasa ne može ni da kupuje ni da prodaje prirodni gas, osim za potrebe obezbeđivanja sopstvene potrošnje prirodnog gasa i gubitaka u distributivnom sistemu.

Napredni merni sistemi

Član 263

Operator distributivnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta i koristi za pojedinačne kategorije krajnjih kupaca prirodnog gasa.

Na osnovu analize iz stava 1. ovog člana, operator distributivnog sistema će izraditi plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema i dostaviti ga Ministarstvu i Agenciji radi pribavljanja mišljenja.

Operator distributivnog sistema će planom razvoja sistema obuhvatiti uvođenje naprednih mernih sistema u skladu sa planom implementacije, za period za koji se plan razvoja donosi.

Planom implementacije iz stava 2. ovog člana, operator distributivnog sistema će obuhvatiti minimalno 80% mesta primopredaje u kategoriji krajnjih kupaca prirodnog gasa za koju je utvrđena ekonomska opravdanost implementacije.

Pravila o radu distributivnog sistema prirodnog gasa

Član 264

Pravilima o radu distributivnog sistema prirodnog gasa uređuju se:

- 1) način planiranja razvoja distributivnog sistema;
- 2) planiranje rada i upravljanje distributivnim sistemom;
- 3) tehnički uslovi za priključenje na distributivni sistem;
- 4) pristup distributivnom sistemu, instrument obezbeđenja plaćanja i kriterijume za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži;
- 5) procedura za merenje sa definisanom potrebnom mernom opremom u zavisnosti od položaja mernog mesta u sistemu i vrste korisnika sistema;
- 6) korišćenje i održavanje objekata;
- 7) postupci u slučaju poremećaja u radu distributivnog sistema;
- 8) vrsta i obim podataka koji se razmenjuju sa drugim energetske subjektima i korisnicima sistema, procedure i dinamika razmene;
- 9) obaveze korisnika distributivnog sistema;
- 10) druga pitanja neophodna za rad distributivnog sistema.

Pravila iz stava 1. ovog člana se objavljuju na internet stranici operatora distributivnog sistema prirodnog gasa i Agencije.

Agencija objavljuje odluku o davanju saglasnosti pravila iz stava 1. ovog člana u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Priključenje na transportni i distributivni sistem prirodnog gasa

Član 265

Objekat kupca ili proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa priključuje se na transportni ili distributivni sistem na osnovu odobrenja nadležnog operatora sistema u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim u skladu sa ovim zakonom.

Odobrenje za priključenje objekta kupca ili proizvođača prirodnog gasa, koji su već priključeni na transportni ili distributivni sistem izdaje se i u slučaju spajanja ili razdvajanja instalacija, odnosno mernih mesta, promene odobrenog kapaciteta ili promene tehničkih uslova priključenja objekta kupca ili proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa kao i ponovnog priključenja usled isključenja.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, priključenje na distributivni sistem prirodnog gasa, u slučaju objekata koji nisu u funkciji transporta, distribucije i proizvodnje prirodnog gasa, odnosno biogasa, kao i drugih objekata za koje građevinsku dozvolu izdaje ministarstvo nadležno za poslove građevinarstva, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine, vrši se u postupku objedinjene procedure propisane zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata.

Zahtev za izdavanje uslova za objekte iz stava 3. ovog člana podnosi nadležni organ koji sprovodi objedinjenu proceduru, a uslovi sadrže sve podatke potrebne za izradu tehničke dokumentacije, izvođenje radova, kapacitete i uslove za priključenje, kao i iznos naknade za priključenje na distributivni sistem.

Uslovi iz stava 4. ovog člana važe 12 meseci od dana izdavanja, odnosno do isteka važenja rešenja o građevinskoj dozvoli izdatim u skladu sa tim uslovima, ako investitor u roku od šest meseci od dana izdavanja lokacijskih uslova, izvrši uplatu najmanje jedne petine iznosa naknade za troškove priključenja na distributivni sistem.

Po zahtevu organa iz stava 4. ovog člana operator distributivnog sistema u roku od 15 dana od dana dobijanja zahteva za priključenje, ako su za to ispunjeni uslovi propisani zakonom, izdaje odobrenje koje je izvršno danom donošenja i vrši priključenje na distributivni sistem.

Odobrenje iz stava 6. ovog člana sadrži i konačni obračun za priključenje na distributivni sistem.

Član 266

Odobrenje za priključenje objekta izdaje se rešenjem u upravnom postupku na zahtev pravnog ili fizičkog lica čiji se objekat priključuje.

Nadležni operator sistema je dužan da odluči po zahtevu za priključenje objekta kupca u roku od 15 dana od dana prijema pismenog zahteva, odnosno po zahtevu za priključenje objekta proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa u roku od 30 dana od dana prijema pismenog zahteva.

Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se podneti žalba Agenciji, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja. Odluka Agencije po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Član 267

Odobrenje za priključenje objekta na transportni ili distributivni sistem sadrži naročito: mesto priključenja na sistem, način i tehničke uslove priključenja, odobreni kapacitet, mesto i način merenja prirodnog gasa, rok za priključenje i troškove priključenja.

Tehnički i drugi uslovi priključenja na transportni ili distributivni sistem utvrđuju se u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, tehničkim i drugim propisima i pravilima o radu sistema na koji se objekat priključuje.

Član 268

Troškovi priključenja obuhvataju i troškove nabavke mernih uređaja i merno regulacionih stanica i snosi ih podnosilac zahteva za priključenje.

Visinu troškova priključenja utvrđuje operator transportnog i distributivnog sistema, u skladu sa Metodologijom za utvrđivanje troškova priključenja koju donosi Agencija.

Metodologijom iz stava 2. ovog člana utvrđuju se način i bliži kriterijumi za obračun troškova priključenja, a u zavisnosti od mesta priključenja na sistem, odobrenog kapaciteta, potrebe za izvođenjem radova ili potrebe za ugrađivanjem neophodne opreme ili drugih objektivnih kriterijuma.

Operator distributivnog sistema je dužan da akt o visini troškova priključenja na distributivni sistem dostavi Agenciji pre početka primene.

Agencija će zahtevati izmenu akta o visini troškova priključenja, ako nije donet u skladu sa metodologijom.

Član 269

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da priključi objekat kupca na transportni, odnosno distributivni sistem u roku od osam dana od dana ispunjenja sledećih uslova:

- 1) uslova iz odobrenja za priključenje;
- 2) da je za objekat pribavljena građevinska dozvola ili da uređaji i instalacije objekta kupca ispunjavaju tehničke i druge propisane uslove;
- 3) da kupac dostavi operatoru sistema ugovor o prodaji;
- 4) da je za mesto primopredaje uređena balansna odgovornost i pristup sistemu.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da priključi objekat proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa na transportni, odnosno distributivni sistem u roku od osam dana od dana ispunjenja sledećih uslova:

- 1) uslova iz odobrenja za priključenje;
- 2) da je za objekat pribavljena upotrebna dozvola ili da uređaji i instalacije objekta proizvođača ispunjavaju tehničke i druge propisane uslove;
- 3) da je za mesto primopredaje uređena balansna odgovornost i pristup sistemu.

Priključenjem objekta iz st. 1. i 2. ovog člana priključak postaje deo sistema na koji je priključen.

Propisom o uslovima isporuke i snabdevanja prirodnim gasom bliže se uređuju uslovi i način dokazivanja ispunjenosti uslova iz st. 1. i 2. ovog člana.

Ako operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ne priključi objekat kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa na transportni, odnosno distributivni sistem u roku iz st. 1. i 2. ovog člana, nadležni inspektor, na zahtev kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa proverava, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva, ispunjenost uslova za priključenje iz st. 1. i 2. ovog člana i ako utvrdi da su ispunjeni uslovi naložiće operatoru sistema da u roku od dva radna dana izvrši priključenje objekta.

Član 270

Povezivanje energetske objekata za distribuciju prirodnog gasa sa transportnim ili drugim distributivnim sistemom, skladišta za prirodni gas sa transportnim sistemom za prirodni gas, kao i transportnih sistema međusobno, vrši se na osnovu ugovora.

Ugovor iz stava 1. ovog člana zaključuje se u pismenoj formi i sadrži, pored elemenata utvrđenih zakonom koji uređuje obligacione odnose i sledeće elemente:

- 1) tehničke uslove za povezivanje sistema i mesto povezivanja;
- 2) način merenja isporučenog prirodnog gasa;
- 3) stvarne troškove povezivanja sistema;
- 4) rok za povezivanje sistema.

Član 271

Mesto predaje prirodnog gasa kupcu, odnosno mesto preuzimanja prirodnog gasa od proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa je mesto na kome se graniče instalacije objekta kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa i transportnog i distributivnog sistema.

Mesto razgraničenja odgovornosti između energetskeg subjekta i kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa i mesto merenja prirodnog gasa bliže će se urediti aktom kojim se utvrđuju uslovi isporuke i snabdevanja prirodnim gasom.

Član 272

U slučaju potrebe za priključenjem objekata privremenog karaktera, gradilišta, objekata na vodi i sličnih objekata, kao i objekata za koje je odobren probni rad u skladu sa posebnim zakonom može se izdati odobrenje za privremeno priključenje objekta.

Izdavanje odobrenja za privremeno priključenje i isporuku prirodnog gasa vrši se pod uslovima, na način i po postupku propisanom za izdavanja odobrenja za priključenje objekata.

Skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa

Član 273

Delatnost skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa obavlja operator skladišta prirodnog gasa.

Operator skladišta prirodnog gasa posluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminatornosti, poštujući uslove iz zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Član 274

Operator skladišta prirodnog gasa mora biti samostalno pravno lice i nezavisan je od obavljanja delatnosti proizvodnje, transporta ili snabdevanja prirodnim gasom.

Nezavisnost operatora skladišta prirodnog gasa osigurava se na sledeći način:

- 1) lica koja su odgovorna za upravljanje skladištem prirodnog gasa ne mogu učestvovati u organima upravljanja vertikalno integrisanog preduzeća koji su direktno ili indirektno odgovorna za delatnost proizvodnje, transporta ili snabdevanja prirodnim gasom;
- 2) preduzimanjem mera koje obezbeđuju da su profesionalni interesi lica odgovornih za upravljanje skladištem prirodnog gasa uzeti u obzir na način kojim se obezbeđuje njihova nezavisnost u radu;
- 3) operator skladišta prirodnog gasa donosi odluke, nezavisno od vertikalno integrisanog preduzeća, po pitanju sredstava potrebnih za pogon, održavanje i razvoj sistema;
- 4) operator skladišta prirodnog gasa samostalno donosi odluke o tekućem poslovanju, odnosno odluke o izgradnji ili unapređenju skladišta prirodnog gasa ako su u okvirima odobrenog finansijskog plana;
- 5) Operator skladišta prirodnog gasa mora da raspolaže zaposlenima, finansijskim, materijalnim i tehničkim sredstvima neophodnim za ispunjavanje dužnosti propisanih ovim zakonom.

Nezavisnost operatora skladišta prirodnog gasa ne utiče na pravo matičnog vertikalno integrisanog preduzeća da operatoru odobrava godišnji finansijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.

Vertikalno integrisano preduzeće ne može uticati na rad i poslovanje, niti uticati na odluke koje se odnose na izgradnju ili razvoj sistema operatora skladišta prirodnog gasa.

Odgovornosti i dužnosti operatora skladišta prirodnog gasa

Član 275

Operator skladišta prirodnog gasa je odgovoran za:

- 1) sigurnost i pouzdanost utiskivanja i istiskivanja prirodnog gasa;
- 2) bezbedan rad skladišta prirodnog gasa;
- 3) nediskriminatoran pristup skladištu;
- 4) upravljanje skladištem.

Član 276

Operator skladišta prirodnog gasa dužan je da:

- 1) održava i razvija skladište;
- 2) preduzima propisane mere bezbednosti;
- 3) donese pravila o radu skladišta;
- 4) svake godine donese plan razvoja skladišta prirodnog gasa za period od najmanje deset godina i uskladi ga sa planom razvoja povezanih sistema i sa zahtevima za priključenje objekata skladišta, proizvođača i kupaca;
- 5) donese Program nediskriminatornog ponašanja, odredi lice odgovorno za nadzor nad sprovođenjem ovog programa i sačini godišnji izveštaj iz člana 280. ovog zakona;
- 6) upravlja radom skladišta;
- 7) Ministarstvu dostavlja podatke za izveštaj o sigurnosti snabdevanja;
- 8) objavljuje podatke o raspoloživim kapacitetima;
- 9) kupuje prirodni gas za sopstvenu potrošnju i nadoknadu gubitaka na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije;
- 10) donosi odluku o ceni za pristup skladištu u skladu sa ovim zakonom;

- 11) ne pravi diskriminaciju između korisnika ili grupa korisnika skladišta, a naročito ne daje prioritet sa njim povezanim energetske subjektima;
- 12) korisnicima skladišta pruža informacije, kako bi ostvarili efikasan pristup skladištu na principima transparentnosti i nediskriminacije;
- 13) usaglašava rad i razmenjuje podatke sa operatorom transportnog sistema neophodne za bezbedan i siguran rad skladišta;
- 14) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju iz člana 56. stav 1. tačka 8) ovog zakona;
- 15) obezbedi operatoru transportnog sistema podatke značajne za rad tržišta prirodnog gasa;
- 16) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način;
- 17) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i za zaštitu životne sredine;
- 18) uređuje druga pitanja neophodna za rad skladišta.

Član 277

Operator skladišta prirodnog gasa dužan je da svake godine podnese Agenciji desetogodišnji plan razvoja skladišta prirodnog gasa u skladu sa Strategijom i Programom.

Desetogodišnji plan razvoja skladišta prirodnog gasa sadrži efikasne mere radi obezbeđenja stabilnosti sistema i sigurnosti snabdevanja.

Plan iz stava 1. ovog člana treba da:

- 1) ukaže na potrebe za izgradnjom i rekonstrukcijom najvažnije infrastrukture skladišta prirodnog gasa koju treba izgraditi ili rekonstruisati u narednih deset godina;
- 2) sadrži sve investicije za koje je doneta odluka o realizaciji i koje su u toku, kao i investicije koje će se tek realizovati;
- 3) odredi rokove za realizaciju svih investicionih projekata.

Pravila o radu skladišta prirodnog gasa

Član 278

Pravilima o radu skladišta prirodnog gasa uređuju se:

- 1) uslovi za siguran, pouzdan i bezbedan rad skladišta;
- 2) korišćenje i održavanje objekata;

- 3) planiranje rada skladišta;
- 4) upravljanje skladištem i regulacija protoka i pritiska pri utiskivanju i istiskivanju prirodnog gasa na način koji obezbeđuje siguran i pouzdan rad u oba ciklusa, u slučaju poremećaja i havarija;
- 5) vrste usluga operatora skladišta;
- 6) uslovi i procedure za pristup skladištu i raspodelu kapaciteta, instrument obezbeđenja plaćanja i kriterijume za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži;
- 7) utvrđivanje raspoloživog kapaciteta skladišta za utiskivanje, radnu zapreminu skladišta i istiskivanje gasa;
- 8) način i dinamika objavljivanja sumarnih podataka o utisnutim i istisnutim količinama prirodnog gasa i iskorišćenosti skladišnog kapaciteta i
- 9) druga pitanja neophodna za rad skladišta i funkcionisanje tržišta.

Pravila iz stava 1. ovog člana se objavljuju na internet stranici operatora skladišta prirodnog gasa i Agencije.

Agencija objavljuje odluku o davanju saglasnosti pravila iz stava 1. ovog člana u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Član 279

Operator skladišta prirodnog gasa ne može ni da kupuje ni da prodaje prirodni gas osim u slučaju obezbeđivanja sopstvene potrošnje prirodnog gasa i nadoknadu gubitaka u skladištu prirodnog gasa.

Program nediskriminatornog ponašanja

Član 280

Vlasnik transportnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća i operator sistema koji posluje unutar vertikalno integrisanog preduzeća, donosi Program nediskriminatornog ponašanja koji sadrži mere kojima se sprečava diskriminatorno ponašanje, obaveze zaposlenih i pravila ponašanja u ostvarivanju nediskriminacije, efikasno vršenje nadzora i redovno izveštavanje i određuje lice odgovorno za nadzor nad sprovođenjem ovog programa.

Odgovorno lice iz stava 1. ovog člana dužno je da sastavi godišnji izveštaj o preduzetim merama za ostvarenje programa iz stava 1. ovog člana, da ga dostavi Agenciji i da ga objavi na internet stranici operatora sistema, odnosno vertikalno integrisanog preduzeća.

Na osnovu izveštaja iz stava 2. ovog člana Agencija može zahtevati izmenu programa iz stava 1. ovog člana.

Svojina na gasovodnim mrežama

Član 281

Mreže za transport prirodnog gasa mogu, u skladu sa zakonom, biti u javnoj svojini, u svojini operatora transportnog sistema koga je osnovala Republika Srbija za obavljanje delatnosti transporta i upravljanja transportnim sistemom ili u privatnoj svojini.

Mreže za distribuciju prirodnog gasa mogu, u skladu sa zakonom, biti u javnoj svojini i u svojini operatora distributivnog sistema koga je osnovala Republika Srbija ili koje je zavisno društvo pravnog lica čiji je osnivač Republika Srbija ili u privatnoj svojini.

Operator sistema stiče svojinu na objektima gasovodne mreže koje izgradi svojim sredstvima, pribavi pravnim poslom, osnivanjem ili dokapitalizacijom.

U slučaju prestanka operatora sistema čiji je osnivač Republika Srbija gasovodna mreža postaje svojina Republike Srbije.

U slučaju prestanka operatora sistema-zavisnog društva pravnog lica koga je osnovala Republika Srbija gasovodna mreža postaje svojina tog pravnog lica, a ako prestane i to pravno lice gasovodna mreža postaje svojina Republike Srbije.

Pravo svojine iz stava 1. ovog člana na sistemu za transport prirodnog gasa i sistemu za distribuciju prirodnog gasa utvrđuje se u skladu sa ovim zakonom.

Izuzetno od st. 4. i 5. ovog člana kada je pravni sledbenik operatora sistema koji prestaje sa radom drugo pravno lice čiji je osnivač Republika Srbija, koje po odredbama ovog zakona može imati svojinu na gasovodnim mrežama, to pravno lice stiče svojinu na tim mrežama.

Gasovodne mreže iz st. 1. i 2. ovog člana ne mogu se otuđiti iz javne svojine, niti iz svojine operatora sistema niti mogu biti predmet opterećenja ili prinudnog izvršenja.

Član 282

U pogledu sticanja svojine operatora sistema nad gasovodnim mrežama neće se primenjivati odredbe Zakona o javnoj svojini koje se odnose na sticanje svojine javnih preduzeća i društava kapitala nad sredstvima u državnoj svojini.

Pristup transportnom i distributivnom sistemu prirodnog gasa i sistemu za skladištenje prirodnog gasa

Član 283

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta prirodnog gasa je dužan da omogući korisnicima sistema pristup sistemu po regulisanim cenama na principu javnosti i nediskriminacije, u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i propisima i pravilima o radu sistema donetim na osnovu ovog zakona.

Pristup dovodnim gasovodima omogućava se na principu javnosti i nediskriminacije i nije regulisan.

Operator transportnog sistema će u slučaju kada je to neophodno za obavljanje njegovih dužnosti imati pravo pristupa transportnom sistemu drugog operatora.

Član 284

Pristup sistemu se uređuje ugovorom o pristupu koji zaključuju operator transportnog, odnosno distributivnog sistema prirodnog gasa, kao i operator skladišta prirodnog gasa i korisnik sistema, u skladu sa pravilima o radu sistema.

Ugovor o pristupu pored elemenata utvrđenih zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi, sadrži: podatke o mestu primopredaje, kapacitet na mestu primopredaje, obračunski period i način obračuna u skladu sa metodologijama iz člana 50. ovog zakona, kao i druge elemente u zavisnosti od specifičnosti mesta primopredaje.

Ugovorom o pristupu sistemu za pristup sistemu za distribuciju prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od odobrenog kapaciteta priključka na mestu primopredaje.

Ugovorom o pristupu sistemu za transport i sistemu za skladištenje prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od kapaciteta na koji je dodeljeno pravo na korišćenje kapaciteta.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta prirodnog gasa vodi registar ugovora o pristupu.

Član 285

Operator sistema za transport, skladištenje ili distribuciju prirodnog gasa može odbiti pristup sistemu u slučaju:

- 1) nedostatka kapaciteta;
- 2) ako bi pristup sistemu onemogućio izvršavanje obaveza u pogledu sigurnosti snabdevanja;
- 3) ozbiljnih ekonomskih i finansijskih teškoća zbog obaveza "uzmi ili plati" u skladu sa ovim zakonom.

Pristup dovodnim gasovodima može se odbiti u slučaju:

- 1) nedostatka kapaciteta;
- 2) neusklađenosti tehničkih karakteristika sistema;
- 3) ako bi pristup sistemu ugrozio proizvodnju nafte i prirodnog gasa;
- 4) ako bi pristup sistemu ugrozio prava drugih korisnika sistema.

Podaci o nivou opterećenja, transportnog ili distributivnog sistema ili popunjenosti kapaciteta skladišta prirodnog gasa su javni, a vrsta, obim i način objavljivanja podataka moraju biti u skladu sa pravilima o radu sistema.

O odbijanju pristupa sistemu, operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta prirodnog gasa, odnosno proizvođač prirodnog gasa donosi rešenje najkasnije u roku od pet dana od dana podnošenja zahteva za pristup sistemu.

Rešenje iz stava 4. ovog člana sadrži detaljno obrazložene razloge za odbijanje pristupa sistemu.

Protiv rešenja iz stava 4. ovog člana može se izjaviti žalba Agenciji, u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja.

Odluka Agencije doneta po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Pristup sistemu za transport prirodnog gasa

Član 286

Pristup sistemu za transport prirodnog gasa se vrši na osnovu prava na korišćenje transportnog kapaciteta na ulazima i izlazima sa transportnog sistema.

Pravo na korišćenje transportnog kapaciteta ostvaruje se na osnovu ugovora o transportu prirodnog gasa koji operator transportnog sistema zaključuje sa učesnicima na tržištu, u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema.

Ugovorom iz stava 2. ovog člana, transportni kapacitet se može raspodeliti kao dugoročni, za period duži od jedne godine ili kao kratkoročni, za period kraći od jedne godine, a može se raspodeliti i kao neprekidni ili prekidni.

Ako je transportni kapacitet ugovorom iz stava 3. ovog člana određen kao prekidni regulisana cena za taj kapacitet se određuje srazmerno verovatnoći da će do prekida transporta doći.

Operator transportnog sistema je obavezan da sav raspoloživi transportni kapacitet ponudi učesnicima na tržištu, do nivoa koji ne narušava siguran rad sistema.

Operator transportnog sistema je obavezan da u slučaju ugovornog zagušenja, sav neiskorišćeni kapacitet ponudi najmanje za dan unapred i kao prekidni kapacitet.

Operator transportnog sistema je obavezan da objavljuje na svojoj internet stranici:

- 1) informacije o uslugama koje pruža korisnicima sistema i odgovarajućim uslovima koji se primenjuju;
- 2) podatke o tehničkim, ugovorenim i raspoloživim kapacitetima, za sve ulazne i izlazne tačke sa transportnog sistema i
- 3) druge podatke i informacije od značaja za transparentan i nediskriminatoran pristup transportnom sistemu.

Informacije i podaci iz stava 7. ovog člana, način objavljivanja i period njihovog ažuriranja, bliže se uređuju pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa.

Pristup skladištu prirodnog gasa

Član 287

Raspodela prava na korišćenje kapaciteta skladišta prirodnog gasa se vrši na nediskriminatoran i transparentan način, u skladu sa Pravilima o radu skladišta.

Na raspodelu prava na korišćenje kapaciteta skladišta prirodnog gasa, shodno se primenjuju odredbe člana 286. ovog zakona kojima je uređena raspodela prava na korišćenje kapaciteta transportnog sistema.

Operator skladišta prirodnog gasa je obavezan da pravila raspodele kapaciteta na ulazu i izlazu iz skladišta uskladi sa pravilima raspodele kapaciteta za transport prirodnog gasa na koji je skladište priključeno.

Izuzeca za novu infrastrukturu u oblasti prirodnog gasa

Član 288

Novi infrastrukturni objekti gasovodnog sistema, odnosno interkonektori ili skladišta prirodnog gasa, mogu se na zahtev izuzeti od primene člana 224. ovog zakona, kao i prava na pristup iz člana 283. stav 1. ovog zakona, pod sledećim uslovima:

- 1) da ulaganje u novi infrastrukturni objekat povećava konkurentnost na tržištu i sigurnost snabdevanja;
- 2) da je rizik ulaganja u nove infrastrukturne objekte takav da ulaganja neće biti ako se ne odobri izuzeće;
- 3) da novi infrastrukturni objekti moraju biti u vlasništvu fizičkog ili pravnog lica koje posluje u drugom pravnom subjektu odvojenom od operatora sistema u okviru koga će novi infrastrukturni objekti biti izgrađeni;
- 4) da korisnici novog infrastrukturnog objekta snose troškove za korišćenje tog objekta;
- 5) da izuzeće ne sprečava konkurenciju, efikasno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta prirodnog gasa i efikasan rad regulisanog sistema sa kojim su novi infrastrukturni objekti povezani.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i u slučaju značajnog povećanja kapaciteta postojećih infrastrukturnih objekata i izmene ove infrastrukture kojom se omogućava razvoj novih izvora snabdevanja prirodnim gasom.

Akt o izuzeću iz st. 1. i 2. ovog člana donosi Agencija, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i sa mišljenjem Ministarstva i detaljnim obrazloženjem objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Akt o izuzeću iz st. 1. i 2. ovog člana može obuhvatiti celu ili delove nove infrastrukture, postojeću infrastrukturu sa povećanim kapacitetom ili izmenjenu postojeću infrastrukturu.

U roku od dva meseca od dana kada je zahtev za izuzeće primio poslednji nadležni regulator, nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora može da dostavi savetodavno mišljenje onim regulatorima kojim to mišljenje može biti osnov za donošenje njihovih odluka.

Prilikom odlučivanja o zahtevu za izuzeće iz st. 1. i 2. ovog člana Agencija je dužna da razmotri:

- 1) nediskriminatorni pristup novoj infrastrukturi;
- 2) trajanje izuzeća;
- 3) pristup novim objektima koji će biti izgrađeni ili povećanju kapaciteta postojećih;
- 4) planirani period upotrebe infrastrukture;
- 5) nacionalne specifičnosti koje su primenljive u konkretnom slučaju.

Pre donošenja akta o izuzeću Agencija odlučuje o pravilima i mehanizmima za upravljanje i raspodelu kapaciteta.

Pravila iz stava 7. ovog člana sadrže i obavezu da se neiskorišćeni kapacitet ponudi na tržištu, a korisnici infrastrukture imaju pravo da trguju svojim ugovorenim kapacitetima na tržištu. Pri proceni kriterijuma iz stava 1. tač. 1), 2) i 5) ovog člana uzimaju se u obzir rezultati raspodele kapaciteta.

Akt o izuzeću se može doneti nakon razmene mišljenja sa drugim državama na koje izgradnja infrastrukture ima uticaja ili sa nadležnim regulatornim telima.

Agencija će, bez odlaganja, dostaviti nadležnom telu saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, kopiju zahteva za izuzeće, kao i odluku i sve relevantne informacije u vezi sa odlukom.

Informacija iz stava 10. ovog člana, koja omogućava nadležnom telu da izda obrazloženo mišljenje, može se podneti u zbirnom obliku i naročito sadrži:

- 1) detaljne razloge na osnovu kojih je izuzeće odobreno ili odbijeno, uključujući finansijske informacije koje opravdavaju potrebu za izuzećem;
- 2) sprovedenu analizu o uticaju davanja izuzeća na konkurenciju i efikasno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta prirodnog gasa;
- 3) razloge za vremenski period i udeo u ukupnom kapacitetu za koji se odobrava izuzeće i
- 4) rezultat konsultacija regulatornih organa.

U roku od dva meseca od dana prijema informacije iz st. 10. i 11. ovog člana nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora može doneti odluku kojom zahteva da Agencija izmeni ili povuče akt o izuzeću.

U slučaju da nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora donese odluku iz stava 12. ovog člana Agencija će u najvećoj mogućoj meri uzeti u obzir tu odluku.

Kada konačna odluka Agencije odstupa od mišljenja nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, Agencija će obezbediti i objaviti, zajedno sa svojom odlukom, obrazloženje na kome zasniva svoju odluku.

Rok iz stava 12. ovog člana može se produžiti za još dva meseca, ako nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora zahteva dodatne informacije i to produženje počinje nakon dana prijema potpunih informacija.

Rok iz stava 15. ovog člana može se produžiti uz obostranu saglasnost nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora i Agencije.

U slučaju da tražene informacije iz stava 15. ovog člana nisu dostavljene u traženim rokovima, smatra se da je informacija povučena.

Mišljenje nadležnog tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora o aktu o izuzeću ističe dve godine od dana njegovog donošenja, ako izgradnja infrastrukture nije počela, odnosno pet godina od dana njegovog donošenja, ako infrastruktura nije puštena u pogon, osim u slučaju kada nadležno telo saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora odluči da je do kašnjenja došlo zbog okolnosti koje su van kontrole lica kome je izuzeće odobreno.

Akt o izuzeću koji donosi Agencija je konačan i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Obaveze "uzmi ili plati"

Član 289

Snabdevač prirodnim gasom koji ima ili smatra da će imati finansijske probleme zbog obaveza "uzmi ili plati" na osnovu zaključenog ugovora o kupovini prirodnog gasa, može podneti zahtev Agenciji da se operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ili operator skladišta, privremeno oslobodi od primene prava na regulisan pristup.

Akt o izuzeću iz stava 1. ovog člana donosi Agencija, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i sa detaljnim obrazloženjem u koje je ugrađeno mišljenje Ministarstva objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Prilikom odlučivanja o izuzeću iz stava 1. ovog člana Agencija je dužna da uzme u obzir sledeće kriterijume:

- 1) ostvarivanje konkurentnosti na tržištu gasa;
- 2) izvršavanje obaveze javnog snabdevanja i obezbeđivanje sigurnog snabdevanja;
- 3) položaj podnosioca zahteva na tržištu gasa i faktičko stanje konkurencije na tom tržištu;

- 4) ozbiljnost ekonomskih i finansijskih teškoća sa kojima se susreće podnosilac zahteva, operator transportnog sistema ili kupci;
- 5) datum potpisivanja i uslovi jednog ili više predmetnih ugovora, uključujući i obim tržišnih promena koje oni predviđaju;
- 6) napori koji su učinjeni da se pronađe rešenje takvog problema;
- 7) mogućnost predviđanja podnosioca zahteva da će prihvatanje obaveza iz ugovora "uzmi ili plati" dovesti do ozbiljnih teškoća;
- 8) nivo povezanosti sistema sa ostalim sistemima i stepen međusobne usaglašenosti rada sistema;
- 9) efekti koje bi izuzeće imalo na tržište prirodnog gasa.

Agencija obaveštava nadležno telo, bez odlaganja o svojoj odluci o odobravanju izuzeća i dostavlja sve relevantne podatke u vezi sa izuzećem.

Akt o izuzeću za ugovore "uzmi ili plati" zaključene pre roka određenog u skladu sa obavezama Republike Srbije preuzetim potvrđenim međunarodnim sporazumima, ne utiče na mogućnost postojanja ekonomski održivih alternativnih rešenja.

Smatra se da ne postoje ozbiljne teškoće ako prodaja prirodnog gasa nije pala ispod nivoa minimalnih količina predviđenih ugovorom "uzmi ili plati", ukoliko postoji mogućnost izmene tog ugovora ili ako podnosilac zahteva može da pronađe drugo rešenje.

Svako odstupanje odobreno u skladu sa navedenim odredbama će biti obrazloženo.

Operator sistema koji nije dobio izuzeće u skladu sa stavom 1. ovog člana ne može odbiti pristup sistemu zbog obaveza "uzmi ili plati".

U postupku odlučivanja o zahtevu za izuzeće Agencija će postupati u skladu sa međunarodno preuzetim obavezama i dostavljati dokumentaciju nadležnom telu saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora.

Član 290

Ministarstvo bliže propisuje uslove iz čl. 288. i 289. ovog zakona, sadržinu zahteva za izuzeće i sadržinu akta za izuzeća.

Akt o izuzeću iz čl. 288. i 289. ovog zakona, koji donosi Agencija, je konačan i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Tržište prirodnog gasa

Član 291

Kupovina i prodaja prirodnog gasa se odvija na tržištu, na osnovu ugovora o prodaji prirodnog gasa između učesnika na tržištu.

Ugovorom o prodaji prirodnog gasa određuju se naročito količina prirodnog gasa, cena i period snabdevanja.

Količina prirodnog gasa može biti:

- 1) unapred ugovorena za svaki obračunski period tokom perioda snabdevanja ili
- 2) određena na osnovu ostvarene potrošnje kupca na mestu primopredaje tokom perioda snabdevanja, u slučaju ugovora o potpunom snabdevanju.

Operator transportnog sistema je dužan da vodi evidenciju transakcija na tržištu prirodnog gasa, na način i po postupku utvrđenom pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa.

Učesnici na tržištu prirodnog gasa

Član 292

Učesnici na tržištu prirodnog gasa mogu biti:

- 1) proizvođač prirodnog gasa;
- 2) snabdevač prirodnim gasom;
- 3) javni snabdevač prirodnim gasom;
- 4) krajnji kupac;
- 5) operator transportnog sistema u skladu sa članom 249. ovog zakona;
- 6) operator distributivnog sistema u skladu sa članom 262. ovog zakona;
- 7) operator skladišta prirodnog gasa u skladu sa članom 279. ovog zakona.

Učesnici na tržištu prirodnog gasa dužni su da operatoru transportnog sistema, dostave sve potrebne podatke u skladu sa Pravilima o radu transportnog sistema.

Balansna odgovornost

Član 293

Učesnici na tržištu prirodnog gasa dužni su da uredе svoju balansnu odgovornost zaključenjem ugovora o transportu, čime se reguliše finansijska odgovornost za razliku između količine prirodnog gasa predate na ulazima u transportni sistem i preuzete na izlazima sa transportnog, odnosno distributivnog sistema, za obračunski period.

Operator transportnog sistema prirodnog gasa je odgovoran za uspostavljanje i sprovođenje balansne odgovornosti učesnika na tržištu i vođenje registra balansne odgovornosti, u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema i pravilima o promeni snabdevača.

Član 294

Snabdevač je balansno odgovoran za mesta primopredaje krajnjeg kupca koji kupuje prirodni gas po ugovoru o prodaji sa potpunim snabdevanjem.

Član 295

Podatke potrebne za vođenje registra balansne odgovornosti za mesta primopredaje na distributivnom sistemu obezbeđuje operator distributivnog sistema prirodnog gasa, koji je dužan da ih dostavlja operatoru transportnog sistema prirodnog gasa.

Član 296

Operator transportnog sistema prirodnog gasa obezbeđuje prirodni gas za balansiranje i održavanje sigurnog rada sistema od učesnika na tržištu, korišćenjem prirodnog gasa iz skladišta, kao i iz lajnpaka, na transparentan, nediskriminatorni i tržišno orjentisan način.

Snabdevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom

Član 297

Krajnji kupci prirodnog gasa imaju pravo da slobodno biraju snabdevača na tržištu, s tim što domaćinstva to pravo počinju da ostvaruju 1. januara 2015. godine.

Snabdevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom može da obavlja energetska subjekt koji ima licencu za obavljanje delatnosti snabdevanja (u daljem tekstu: snabdevač) ili javnog snabdevanja (u daljem tekstu: javni snabdevač) u skladu sa ovim zakonom. Snabdevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom može da obavlja, u skladu sa ovim zakonom, i energetska subjekt koji obavlja delatnost distribucije prirodnog gasa, ako ispunjava uslove iz člana 259. ovog zakona.

Javnog snabdevača određuje Vlada na način i u postupku utvrđenim zakonom.

Domaćinstva i mali kupci čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa, imaju pravo na javno snabdevanje ako ne izaberu drugog snabdevača.

Javni snabdevač kupuje prirodni gas na bilateralnom ili organizovanom tržištu.

Do uspostavljanja konkurentnog tržišta prirodnog gasa u Republici Srbiji, Vlada će, na osnovu sprovedenog postupka javnog tendera, odrediti snabdevača koji će snabdevati javne snabdevače prirodnim gasom, na njihov zahtev, pod istim uslovima i po istim cenama.

Odluka o raspisivanju tendera iz stava 6. ovog člana sadrži naročito uslove za izbor snabdevača, uslove i način obrazovanja i promene cene, elemente ugovora sa javnim snabdevačem, kao i rok na koji se bira.

U slučaju da se putem javnog tendera ne izabere snabdevač iz stava 6. ovog člana, Vlada će odrediti snabdevača koji će snabdevati javne snabdevače, kao i uslove snabdevanja.

Prava i obaveze u snabdevanju krajnjih kupaca

Član 298

Prava i obaveze između snabdevača, odnosno javnog snabdevača i krajnjeg kupca prirodnog gasa uređuju se ugovorom o snabdevanju.

Ugovor iz stava 1. ovog člana sadrži, pored opštih elemenata utvrđenih zakonom koji uređuje obligacione odnose i sledeće elemente:

- 1) prava i obaveze u pogledu količine i kapaciteta prirodnog gasa;
- 2) prava i obaveze snabdevača, odnosno javnog snabdevača i krajnjeg kupca u slučaju neispunjenja obaveza i u slučaju privremene obustave isporuke;
- 3) dinamiku snabdevanja;
- 4) rok na koji se ugovor zaključuje i prava i obaveze u slučaju prestanka i raskida ugovora;
- 5) način obračuna i uslove plaćanja preuzetog prirodnog gasa;
- 6) način informisanja o promeni cena i drugih uslova snabdevanja prirodnim gasom;
- 7) način rešavanja sporova;
- 8) druge elemente u zavisnosti od specifičnosti i vrste usluga koje pruža snabdevač.

Uslovi za zaključenje i sadržina ugovora o snabdevanju bliže se uređuju propisom iz člana 314. ovog zakona, a odredbe ugovora moraju na jasan, jednostavan i nedvosmislen način obuhvatiti prava i obaveze kupca.

Ugovor o potpunom snabdevanju

Član 299

Za jedno mesto primopredaje i za isti period snabdevanja može se zaključiti samo jedan ugovor o potpunom snabdevanju.

Krajnji kupac koji je zaključio ugovor o potpunom snabdevanju iz stava 1. ovog člana, ne može za isto mesto primopredaje i za isti period snabdevanja zaključiti drugi ugovor o snabdevanju prirodnim gasom.

Kada je zaključen ugovor iz stava 1. ovog člana, snabdevač, odnosno javni snabdevač je dužan da pre otpočinjanja snabdevanja zaključi:

1) ugovor kojim je uredio svoju balansnu odgovornost, a kojim su obuhvaćena i mesta primopredaje tog krajnjeg kupca i

2) ugovor o pristupu sistemu sa operatorom sistema na koji je objekat krajnjeg kupca priključen.

Zaštita krajnjih kupaca

Član 300

Krajnji kupac uživa zaštitu svojih prava u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača i drugim propisima.

Zabranjeno je nepošteno poslovanje, odnosno obmanjujuće poslovanje u smislu propisa o zaštiti potrošača, a ponuđeni uslovi za zaključenje ugovora moraju biti transparentni i sačinjeni jasnim i razumljivim jezikom.

Član 301

Snabdevač je dužan da:

1) postupa prema krajnjim kupcima na nediskriminatoran način;

2) objavi opšte uslove ponude za zaključenje ugovora, odnosno da kupca obavesti na prigodan način o ponuđenim uslovima, s tim da se ta obaveza odnosi i za slučaj zaključenja ugovora preko posrednika, kao i da obezbedi da ta ponuda naročito sadrži:

(1) ime i adresu snabdevača;

(2) vrstu i kvalitet usluga koje se mogu posebno ugovoriti;

(3) način na koji se mogu dobiti najnovije informacije o cenama;

(4) trajanje ugovora, uslovi za produženje i prestanak ugovora i uslove pod kojima se ugovor ne može produžiti, kao i način uređivanja međusobnih odnosa u slučaju prestanka ugovora;

(5) penale, kompenzacije, refundacije i druga sredstva u slučaju da snabdevač ne ispuni ugovoreni nivo kvaliteta komercijalnih usluga snabdevača, kao i merama koje snabdevač može preduzeti za izvršavanje dospelih obaveza;

(6) način i postupak rešavanja prigovora kupca, odnosno postupak rešavanja sporova, pri čemu je snabdevač obavezan da taj postupak učini jednostavnim, jeftinim, efikasnim i transparentnim;

3) na svojoj internet stranici ili na drugi prikladan način, obavesti kupce:

(1) o ulogama snabdevača i operatora sistema na koji je objekat kupca priključen;

(2) o mestu i načinu dostavljanja prigovora na obračun, komercijalne usluge snabdevača i operatora sistema, kao i na kvalitet i pouzdanost isporuke prirodnog gasa;

(3) da se po pitanju izmene tehničkih uslova priključenja, tehničkih problema vezanih za priključak na sistem, mernu opremu i tačnost merenja, kvalitet gasa, kvar na sistemu i prekid isporuke, može obratiti i direktno operatoru sistema na koji je njegov objekat priključen;

4) obračunava prirodni gas i usluge koje pruža u skladu sa zakonom, propisima i ugovorom;

5) izdaje račun za isporučeni prirodni gas, koji sadrži iskazanu cenu prirodnog gasa, obračunski period koji ne može biti duži od 31 dan, a u slučaju ugovora o potpunom snabdevanju i iskazanu cenu pruženih posebno ugovorenih usluga, kao i naknade propisane zakonom, poreze i ostale obaveze ili informacije;

6) obavesti kupca o promeni cena i drugih uslova snabdevanja u razumnom roku, a kupca iz kategorije domaćinstva u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača, izuzev u slučaju sniženja cena i davanja kupcu povoljnijih uslova snabdevanja, pri čemu se obaveštenjem smatra i objavljivanje informacije preko sredstava javnog informisanja;

7) objavi uslove, postupak, pravne posledice, odnosno prava kupca u slučaju obustave isporuke prirodnog gasa, zbog neizmirivanja obaveza iz ugovora o snabdevanju prirodnim gasom, kao i razloge, postupak i pravne posledice isključenja objekta kupca sa sistema;

8) obezbedi besplatnu telefonsku liniju za obaveštavanje i odgovore na pitanja kupaca radi informisanja o uslovima i načinu ostvarivanja prava kupaca;

9) preduzima mere kako bi omogućio kupcima informacije koje se odnose na njihova prava;

10) Agenciji dostavlja izveštaj o rešavanju prigovora i žalbi krajnjih kupaca;

11) Agenciji dostavi podatke o količinama prodaje prirodnog gasa i ostvarenog prihoda po tom osnovu, radi praćenja tržišta, bez obzira na broj kupaca;

12) omogući kupcu na jednostavan način pristup pravilima o promeni snabdevača;

13) da nakon promene snabdevača izda kupcu konačni obračun, najkasnije u roku od šest nedelja od promene snabdevača;

14) izvrši i druge obaveze u skladu sa propisima kojima se uređuju obligacioni odnosi, trgovina i promet robe i usluga i zaštita potrošača.

Ugovorom o snabdevanju ne može se kupcu uskratiti ili otežati pravo na raskid, odnosno otkaz ugovora, zbog korišćenja prava na promenu snabdevača, niti se mogu nametati dodatne finansijske obaveze po tom osnovu.

Snabdevač je dužan da kupca sa kojim ima zaključen ugovor o potpunom snabdevanju, na njegov zahtev obavesti o podacima o potrošnji prirodnog gasa, u skladu sa ovim zakonom, pravilima o promeni snabdevača i zaključenim ugovorom.

Snabdevač je dužan da, u slučaju ponude za zaključenje ugovora o potpunom snabdevanju, pre zaključenja ugovora kupca obavesti i o mogućnostima za promenu snabdevača.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i na javnog snabdevača.

Bliži uslovi i način izvršavanja obaveza snabdevača i javnog snabdevača u smislu ovog člana, uređuju se propisom o uslovima isporuke i snabdevanja prirodnog gasa iz člana 314. ovog zakona.

Rezervno snabdevanje

Član 302

Pravo na rezervno snabdevanje, ima krajnji kupac prirodnog gasa, koji nema pravo na javno snabdevanje, u skladu sa odredbama ovog zakona, u slučaju:

- 1) stečaja ili likvidacije snabdevača koji ga je do tada snabdevao;
- 2) prestanka ili oduzimanja licence snabdevaču koji ga je do tada snabdevao;
- 3) da nije našao novog snabdevača nakon prestanka ugovora o snabdevanju sa prethodnim, osim ako je prestanak ugovora posledica neizvršavanja obaveza plaćanja kupca.

U slučaju iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana pravo na rezervno snabdevanje se ostvaruje bez zahteva kupca, a u slučaju iz stava 1. tačka 3) ovog člana na zahtev kupca.

Snabdevač koji nije u mogućnosti da snabdeva krajnjeg kupca, u slučaju iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana, dužan je da o danu prestanka snabdevanja blagovremeno obavesti rezervnog snabdevača, kupca i operatora sistema.

Rezervno snabdevanje u slučaju iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana, počinje prestankom ugovora o snabdevanju sa ranijim snabdevačem, ako krajnji kupac nastavi da preuzima prirodni gas, a ne zaključi ugovor sa novim snabdevačem.

Rezervno snabdevanje može trajati najduže 60 dana.

Snabdevač koji obavlja rezervno snabdevanje će uslove i cene rezervnog snabdevanja objaviti na svojoj internet stanici.

U slučaju da krajnji kupac u roku iz stava 5. ovog člana ne zaključi ugovor o snabdevanju sa snabdevačem, operator sistema je dužan da mu obustavi isporuku prirodnog gasa.

Član 303

Vlada će na osnovu sprovedenog postupka javnog tendera, odrediti snabdevača koji će obavljati rezervno snabdevanje (u daljem tekstu: rezervni snabdevač).

Odluka o raspisivanju tendera iz stava 1. ovog člana sadrži naročito uslove za izbor rezervnog snabdevača, uslove i način obrazovanja i promene cene, elemente ugovora koji rezervni snabdevač zaključuje se krajnjim kupcem, kao i rok na koji se bira rezervni snabdevač.

Cena iz stava 2. ovog člana ne može biti niža od cene po kojoj operator transportnog sistema prodaje prirodni gas za balansiranje sistema.

Rezervni snabdevač je dužan da kupca obavesti o uslovima snabdevanja i ceni prirodnog gasa i da ih objavi na svojoj internet stranici ili na drugi pogodan način.

Rezervni snabdevač je dužan da ugovor o potpunom snabdevanju u pismenoj formi dostavi krajnjem kupcu u roku od tri dana od dana početka snabdevanja.

Ako krajnji kupac ne zaključi ugovor iz stava 5. ovog člana dužan je da plati preuzeti prirodni gas.

U slučaju da se na način iz stava 1. ovog člana ne izabere rezervni snabdevač, Vlada će odrediti snabdevača koji će privremeno vršiti rezervno snabdevanje.

Obustava isporuke prirodnog gasa po zahtevu snabdevača ili javnog snabdevača

Član 304

Snabdevač, odnosno javni snabdevač može zahtevati od operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema prirodnog gasa obustavu isporuke prirodnog gasa krajnjem kupcu zbog neizvršenih obaveza iz ugovora o snabdevanju.

Obustavom isporuke iz stava 1. ovog člana, ne prestaje ugovor o snabdevanju, a u periodu obustave isporuke, krajnji kupac ima obaveze koje se odnose na pristup sistemu.

Snabdevač, odnosno javni snabdevač je dužan da pre podnošenja zahteva operatoru transportnog, odnosno distributivnog sistema prirodnog gasa, za obustavu isporuke krajnjem kupcu zbog neizvršenih obaveza krajnjeg kupca iz ugovora o snabdevanju, kupca prethodno u pismenoj formi upozori da, u roku koji ne može biti kraći od 15 dana ni duži od 30 dana od dana dostavljanja upozorenja, izmiri dospele obaveze, odnosno postigne sporazum o izvršenju obaveze, kao i da upozori kupca na obavezu preduzimanja svih potrebnih mera radi zaštite života ili zdravlja ljudi, bezbednosti imovine i zaštite životne sredine.

Ukoliko kupac ne izmiri obaveze u ostavljenom roku, snabdevač, odnosno javni snabdevač podnosi zahtev za obustavu isporuke prirodnog gasa operatoru transportnog, odnosno distributivnog sistema prirodnog gasa na koji je priključen objekat kupca.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema prirodnog gasa dužan je da na osnovu zahteva snabdevača, odnosno javnog snabdevača izvrši obustavu isporuke prirodnog gasa kupcu koji nije izvršio svoju obavezu ni po opomeni u skladu sa odredbama ovog člana, u roku koji ne može biti duži od osam dana od dana prijema zahteva.

Bliži uslovi i postupak obustave isporuke i prava i obaveze operatora sistema, snabdevača, odnosno javnog snabdevača i krajnjih kupaca uređuju se propisom o uslovima isporuke i snabdevanja prirodnog gasa iz člana 314. ovog zakona.

Pravila o promeni snabdevača

Član 305

Uslovi i postupak promene snabdevača prirodnim gasom, utvrđuju se pravilima koja donosi Agencija i koja sadrže naročito:

- 1) postupak promene snabdevača;
- 2) uslove koje mora ispuniti snabdevač u vezi sa balansnom odgovornošću;
- 3) obaveze snabdevača čiji je ugovor u postupku raskidanja;
- 4) obaveze operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema prirodnog gasa;
- 5) prava novog snabdevača u pogledu pristupa transportnom, odnosno distributivnom sistemu za potrebe snabdevanja novog kupca.

Pre promene snabdevača, kupac i snabdevač koji ga je do tada snabdevao dužni su da regulišu međusobne finansijske obaveze.

Promena snabdevača prirodnog gasa je besplatna za kupca.

Rok za promenu snabdevača prirodnog gasa je tri nedelje.

Prava i obaveze kupaca i neovlašćeno korišćenje prirodnog gasa

Član 306

Kupac ima pravo da zahteva u slučaju tehničkih ili drugih smetnji u isporuci energije, čiji uzrok nije na objektu kupca, da se te smetnje otklone u primerenom roku.

Kao primereni rok u kojem je operator sistema obavezan da otkloni smetnje u isporuci energije kupcima smatra se rok od 24 časa, a najduže dva dana od dana prijema obaveštenja o smetnji.

Smetnjama u isporuci energije u smislu stava 1. ovog člana ne smatraju se prekidi u isporuci energije nastali zbog primene mera iz člana 315. tač. 4) i 5) ovog zakona.

Član 307

Kupac je dužan da prirodni gas koristi pod uslovima, na način i za namene utvrđene odobrenjem za priključenje i ugovorom o snabdevanju, zakonom i drugim propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Član 308

Kupac je dužan da omogući ovlašćenim licima operatora sistema pristup mernim uređajima i instalacijama, kao i mestu priključka radi očitavanja, provere ispravnosti, otklanjanja kvarova, zamene, održavanja i kontrole ispravnosti mernih i drugih uređaja sa mernim ormanima, uređenja mernog mesta i obustave isporuke energije.

Ako kupac, u slučaju iz stava 1. ovog člana, onemogući pristup ovlašćenim licima operatora sistema, operator sistema ima pravo izmeštanja mernog mesta, a kupac je dužan da trpi izmeštanje u skladu sa tehničkim uslovima utvrđenim pravilima o radu sistema na koji je objekat priključen.

Operator sistema ima pravo da obustavi isporuku prirodnog gasa ako u slučaju iz stava 2. ovog člana izmeštanje mernog mesta nije moguće u skladu sa propisima i tehničkim uslovima utvrđenim pravilima o radu sistema.

Član 309

U slučaju tehničkih ili drugih smetnji u isporuci prirodnog gasa čiji je uzrok na objektu kupca ili u slučaju kada kupac ne izvršava ugovorne obaveze, operator sistema obustaviće isporuku prirodnog gasa kupcu, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom, aktom o uslovima isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i drugim propisima donetim u skladu sa ovim zakonom.

Pre obustave isporuke prirodnog gasa kupcu mora biti dostavljena pismena opomena u kojoj je određen rok za otklanjanje uočenih nepravilnosti i nedostataka.

Rok iz stava 2. ovog člana ne može biti kraći od tri dana od dana dostavljanja opomene.

Operator sistema je dužan da nastavi isporuku prirodnog gasa najkasnije 24 časa po otklanjanju razloga zbog kojih je obustava izvršena.

Operator sistema je dužan da obustavi isporuku prirodnog gasa i na zahtev kupca, pod uslovom da se obustava zahteva za period od najmanje godinu dana.

Član 310

Ako je obustava isporuke prirodnog gasa u slučajevima i pod uslovima iz člana 304. ovog zakona trajala duže od godinu dana, operator sistema je dužan da objekat isključi sa sistema. Operator sistema je dužan da objekat kupca isključi sa sistema i u slučaju kada objekat, odnosno instalacije objekta ne ispunjavaju uslove u skladu sa propisima i predstavljaju neposrednu opasnost po život, zdravlje ljudi, životnu sredinu i imovinu, kao i kada to zahteva kupac.

Pre isključenja kupcu mora biti dostavljeno pismeno obaveštenje o isključenju, najmanje 24 časa ranije, osim ako je već nastupilo ugrožavanje života i zdravlja ljudi, životne sredine i imovine ili bi odlaganje isključenja moglo prouzrokovati požar, eksploziju i zagađenja, odnosno druge štetne posledice.

Član 311

U slučaju obustave isporuke ili isključenja objekta kupca, u smislu čl. 304, 308. i 309. ovog zakona, kupac ima pravo na prigovor.

Operator sistema je dužan da po prigovoru odluči u roku od tri dana od dana prijema prigovora.

U slučaju osnovanosti prigovora, operator sistema je obavezan da nastavi isporuku prirodnog gasa, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 časa od momenta utvrđivanja da je prigovor osnovan.

Član 312

Zabranjeno je priključivanje objekata na sistem bez odobrenja za priključenje, samovlasno priključivanje objekata, uređaja ili instalacija na transportni ili distributivni sistem, kao i puštanje u pogon istih.

Zabranjeno je korišćenje prirodnog gasa bez ili mimo mernih uređaja ili suprotno uslovima utvrđenim odobrenjem za priključenje u pogledu pouzdanog i tačnog merenja preuzetog prirodnog gasa ili ugovorom o snabdevanju u pogledu namene potrošnje prirodnog gasa.

Član 313

Kada operator sistema utvrdi da pravno ili fizičko lice neovlašćeno koristi prirodni gas, odnosno da postupa suprotno zabranama iz člana 312. ovog zakona dužan je da, bez odlaganja, isključi takav objekat sa transportnog ili distributivnog sistema i preduzme mere u skladu sa zakonom.

Uslovi isporuke i snabdevanja prirodnim gasom, sigurnost snabdevanja i mere u slučaju poremećaja u radu energetskog sistema ili poremećaja na tržištu

Član 314

Vlada bliže propisuje uslove isporuke i snabdevanja prirodnim gasom kupcima, kao i mere koje se preduzimaju u slučaju da je ugrožena sigurnost isporuke prirodnog gasa kupcima usled poremećaja u radu transportnog ili distributivnog sistema ili poremećaja na tržištu.

Član 315

Uslovima isporuke i snabdevanja prirodnim gasom bliže se uređuju:

- 1) uslovi i način davanja odobrenja za priključenje na sistem i povezivanje sistema;
- 2) mesto merenja i mesto razgraničenja odgovornosti za isporučeni prirodni gas;
- 3) uslovi i način priključenja objekata privremenog karaktera, gradilišta i objekata u probnom radu i drugih objekata u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;

4) mere koje se preduzimaju u slučaju kratkotrajnih poremećaja usled havarija i drugih nepredviđenih situacija zbog kojih je ugrožena sigurnost rada transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i zbog nepredviđenih i neophodnih radova na održavanju energetskih objekata ili neophodnih radova na proširenju sistema, a u skladu sa planovima iz st. 2. i 3. ovog člana;

5) mere koje se preduzimaju u slučaju nastupanja opšte nestašice, uslovi i način preduzimanja mera i redosled ograničenja isporuke prirodnog gasa, kao i mere štednje i racionalne potrošnje u slučaju opšte nestašice prirodnog gasa, a u skladu sa planovima iz st. 2. i 3. ovog člana;

6) uslovi i način obustave isporuke prirodnog gasa;

7) uslovi i način racionalne potrošnje i štednje prirodnog gasa;

8) uslovi snabdevanja objekata kupaca kojima se ne može obustaviti isporuka prirodnog gasa zbog neizvršenih obaveza za isporučeni prirodni gas ili u drugim slučajevima;

9) način regulisanja međusobnih odnosa između snabdevača, operatora sistema i krajnjeg kupca kome se ne može obustaviti isporuka prirodnog gasa;

10) uslovi i način merenja isporučenog prirodnog gasa;

11) opseg kvaliteta, hemijskog sastava i drugih osobina prirodnog gasa koji se preuzima u sistem i isporučuje sa sistema;

12) način obračuna neovlašćeno preuzetog prirodnog gasa;

13) način obaveštavanja krajnjeg kupca;

14) uslovi i mere za snabdevanje kupaca prirodnog gasa;

15) obračunski period i obavezan sadržaj računa za naplatu isporučenog prirodnog gasa;

16) sadržaj plana i rokove preuzimanja mernih uređaja;

17) druga pitanja u skladu sa zakonom.

Vlada donosi Preventivni akcioni plan, radi obezbeđivanja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom, koji sadrži procenu rizika u pogledu ostvarivanja sigurnosti snabdevanja, kao i mere za ublažavanje utvrđenih rizika koje se odnose na potreban transportni kapacitet kojim bi se zadovoljila ukupna potražnja za prirodnim gasom i obezbeđivanje snabdevanja određenih grupa krajnjih kupaca prirodnog gasa.

Vlada donosi Krizni plan, radi obezbeđenja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom, kojim se utvrđuju mere, energetski subjekti koji će biti zaduženi za obezbeđivanje sigurnosti rada transportnog sistema i sigurnosti snabdevanja određenih grupa krajnjih kupaca, količine i kapacitete prirodnog gasa, u slučaju opšte nestašice prirodnog gasa.

Član 316

Mere iz člana 315. tač. 4) i 5) ovog zakona sprovode se na osnovu planova ograničenja isporuke prirodnog gasa koje donosi operator sistema.

Član 317

Odluku o primeni mera iz člana 315. tačka 4) ovog zakona donosi Operator sistema.

Član 318

Odluku o primeni mera iz člana 315. tačka 5) ovog zakona donosi Vlada, na predlog Ministarstva, a po prethodnom obaveštenju operatora sistema o nastupanju okolnosti za primenu ovih mera.

Odluka iz stava 1. ovog člana i plan ograničenja isporuke električne energije, odnosno prirodnog gasa kojim se sprovode mere iz člana 315. tačka 5) ovog zakona objavljuju se u sredstvima javnog informisanja najkasnije 24 časa pre početka primene mera na koje se odluka odnosi.

Član 319

U slučaju kada je ugrožena sigurnost snabdevanja kupaca ili rada transportnog, odnosno distributivnog sistema zbog nedovoljne ponude na tržištu energije ili nastupanja drugih vanrednih okolnosti, Vlada propisuje mere ograničenja isporuke prirodnog gasa ili posebne uslove uvoza ili izvoza prirodnog gasa, način i uslove za obrazovanje i kontrolu cena, obavezu isporuke samo određenim korisnicima ili posebne uslove obavljanja energetske delatnosti uz minimalni poremećaj tržišta energijom u okruženju.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, Vlada određuje način obezbeđivanja, odnosno izvore sredstava za naknadu štete koja može nastati za energetske subjekte koji sprovode ove mere, kao i uslove i način raspodele sredstava po osnovu naknade štete.

Mere iz stava 1. ovog člana mogu trajati dok traju okolnosti zbog kojih su propisane, odnosno dok traju posledice nastale usled tih okolnosti.

O preduzetim merama iz stava 1. ovog člana Ministarstvo će izveštavati nadležna tela saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora.

Kvalitet isporuke i snabdevanja prirodnim gasom

Član 320

Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti u vezi sa isporukom i snabdevanjem prirodnim gasom, dužni su da obezbede kvalitet isporuke i snabdevanja utvrđen ovim zakonom, propisima koji uređuju opšte uslove isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i drugim propisima donetim na osnovu zakona.

Agencija donosi pravila iz člana 51. stav 1. tačka 2) ovog zakona kojima se bliže određuju pokazatelji tehničkog i komercijalnog kvaliteta isporuke i komercijalnog kvaliteta snabdevanja prirodnim gasom, način evidentiranja podataka i računanja pokazatelja, način i rokove za dostavljanje podataka i izveštaja Agenciji, način utvrđivanja zahtevanih vrednosti pojedinih

pokazatelja, kao i način ocenjivanja rezultata dobijenih praćenjem dostignutih u odnosu na zahtevane vrednosti pokazatelja kvaliteta.

Pokazatelji tehničkog kvaliteta isporuke koji se naročito prate su: neprekidnost isporuke prirodnog gasa, kvalitet prirodnog gasa, vreme potrebno za izvršavanje propisanih obaveza operatora sistema od uticaja na priključenje, otklanjanje kvara, obustavu, isključenje i drugi pokazatelji.

Ostvarene vrednosti pokazatelja tehničkog kvaliteta isporuke prirodnog gasa, Agencija koristi pri odobravanju planova razvoja i sredstava za investicije i pri regulaciji cena pristupa sistemima za prenos i distribuciju, na način propisan metodologijama za određivanje regulisanih cena pristupa, u kojima utvrđuje način određivanja i maksimalnu visinu podsticaja, odnosno umanjenja odobrenog maksimalnog prihoda, a u zavisnosti od smera i stepena odstupanja od zahtevanih vrednosti pokazatelja tehničkog kvaliteta isporuke.

Pokazatelji komercijalnog kvaliteta isporuke i snabdevanja koji se naročito prate su: obezbeđivanje efikasne komunikacije sa kupcima, odnosno korisnicima sistema, obaveštavanje o planiranim prekidima, precizno i jasno obaveštavanje kupaca o uslovima isporuke i snabdevanja prirodnim gasom, broj podnetih i broj opravdanih podnesaka kupaca, poštovanje propisanih rokova za postupanje po podnescima kupaca i drugi pokazatelji.

Pravilima iz stava 2. ovog člana se određuje i način utvrđivanja visine naknade kupcu po osnovu stepena odstupanja od propisanog kvaliteta.

Zaštita gasovodnih objekata

Član 321

Energetski subjekt koji koristi i održava energetske objekte ima pravo prelaska preko nepokretnosti drugog vlasnika radi izvođenja radova na održavanju, kontroli ispravnosti objekta, uređaja, postrojenja ili opreme, kao i izvođenja drugih radova i upotrebe nepokretnosti na kojoj se izvode navedeni radovi samo dok ti radovi traju.

Vlasnik nepokretnosti je dužan da omogući pristup energetske objektima iz stava 1. ovog člana i da trpi i ne ometa izvršenje radova iz stava 1. ovog člana.

Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana je dužan da nadoknadi štetu koju nanese vlasniku nepokretnosti u toku izvođenja radova, čiju visinu utvrđuju sporazumno.

U slučaju da vlasnik nepokretnosti i energetski subjekt ne postignu sporazum u smislu stava 3. ovog člana, odluku o tome donosi nadležni sud.

Član 322

Nadležni organ može naložiti izmeštanje energetskog objekta samo u slučaju izgradnje objekata saobraćajne, energetske i komunalne infrastrukture, objekata za potrebe odbrane zemlje, vodoprivrednih objekata i objekata za zaštitu od elementarnih nepogoda i drugih objekata koji se u smislu zakona o eksproprijaciji smatraju objektima od opšteg interesa, a koji se, zbog

prirodnih ili drugih karakteristika, ne mogu graditi na drugoj lokaciji, kao i u slučaju izgradnje objekata i izvođenja radova na eksploataciji rudnog blaga.

U slučaju iz stava 1. ovog člana troškove izmeštanja energetskog objekta, podrazumevajući i troškove gradnje, odnosno postavljanja tog energetskog objekta na drugoj lokaciji, snosi investitor objekta zbog čije izgradnje se izmešta energetski objekat.

Međusobna prava i obaveze između investitora objekta zbog čije se izgradnje izmešta energetski objekat i energetskog subjekta koji je vlasnik, odnosno korisnik energetskog objekta koji se izmešta definišu se ugovorom.

Član 323

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta, odnosno distribucije prirodnog gasa dužan je da sprovodi mere zaštite u skladu sa zakonom kojim se uređuje cevovodni transport gasovitih i tečnih ugljovodonika i distribucija gasovitih ugljovodonika.

Zabranjena je izgradnja objekata koji nisu u funkciji obavljanja energetskih delatnosti, kao i izvođenje drugih radova ispod, iznad ili pored energetskih objekata, suprotno zakonu, kao i tehničkim i drugim propisima.

Zabranjeno je zasađivanje drveća i drugog rastinja na zemljištu iznad, ispod ili na nepropisnoj udaljenosti od energetskog objekta.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, nadležan za energetski objekat, dužan je da o svom trošku redovno uklanja drveće ili grane i drugo rastinje koje ugrožava rad energetskog objekta.

Vlasnici i nosioci drugih prava na nepokretnostima koje se nalaze ispod, iznad ili pored energetskog objekta ne mogu preduzimati radove ili druge radnje kojima se onemogućava ili ugrožava rad energetskog objekta bez prethodne saglasnosti energetskog subjekta koji je vlasnik, odnosno korisnik energetskog objekta.

Saglasnost iz stava 5. ovog člana izdaje energetski subjekt na zahtev vlasnika ili nosioca drugih prava na nepokretnostima koje se nalaze ispod, iznad ili pored energetskog objekta, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva i sadrži tehničke uslove u skladu sa zakonom, tehničkim i drugim propisima.

IX NAFTA I DERIVATI NAFTE

Obavljanje delatnosti

Član 324

Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti proizvodnje derivata nafte; proizvodnje biogoriva, transporta nafte naftovodima; transporta derivata nafte produktovodima; transporta nafte, derivata nafte i biogoriva drugim oblicima transporta; skladištenje nafte, derivata nafte i biogoriva; namešavanje biogoriva, trgovine naftom, derivatima nafte, biogorivima i komprimovanim prirodnim gasom; trgovine motornim i drugim gorivima na stanicama za

snabdevanje prevoznih sredstava, trgovine na veliko gorivima za snabdevanje plovila, trgovine na malo gorivima za snabdevanje plovila i proizvodnje biogoriva, dužni su da koriste i održavaju energetske objekte u skladu sa tehničkim i drugim propisima koji se odnose na delatnost koju obavljaju, kao i uslovima zaštite od požara i eksplozija, zaštite životne sredine utvrđenim zakonom i drugim propisima.

Na subjekte koji koriste sabirno-otpremne i skladišne sisteme nafte na eksploatacionim poljima, primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje rudarstvo, kada se radi o objektima iz ovog stava.

Transport nafte i derivata nafte

Član 325

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima upravlja sistemom za transport nafte naftovodima i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj ovog transportnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za transportom naftovodima na ekonomski opravdan način.

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima upravlja sistemom za transport derivata nafte produktovodima i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj ovog transportnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za transportom produktovodima na ekonomski opravdan način.

Energetski subjekti koji obavljaju delatnost transporta nafte naftovodom ili delatnost transporta derivata nafte produktovodom, dužni su da u planu razvoja, koji se donosi za period od pet godina, utvrde dinamiku izgradnje novih i rekonstrukciju postojećih transportnih kapaciteta, izvore sredstava i druge uslove za razvoj transportnog sistema, kao i programe i mere za smanjenje gubitaka u transportnom sistemu i odgovorni su za ostvarivanje plana razvoja.

Član 326

Sistem za transport nafte naftovodima jeste mreža za transport nafte, koju čine naftovodi za transport sirove nafte sa funkcionalno povezanim energetske objektima, od otpremne stanice, sabirno-otpremne stanice ili terminala do rafinerije nafte, kao i interkonektor čiji su sastavni delovi: pumpne i čistačke stanice, tehnološki rezervoari, terminal, sistemi katodne zaštite, armature, mernoregulaciona oprema, blok stanice, sistem za daljinski nadzor i upravljanje, telekomunikaciona mreža za potrebe sistema daljinskog nadzora i druga odgovarajuća postrojenja i uređaji, kao i prvo punjenje naftovoda.

Sistem za transport derivata nafte produktovodima jeste mreža za transport derivata nafte koju čine produktovodi za transport derivata nafte i sa funkcionalno povezanim energetske objektima do i od rafinerijskog postrojenja do kupca ili skladišta, kao i interkonektor derivata nafte, čiji su sastavni delovi: pumpne i kompresorske stanice, tehnološki rezervoari, terminali, armatura, merno-regulaciona oprema, blok stanice, sistemi katodne zaštite, telekomunikaciona mreža za potrebe sistema daljinskog nadzora i druga odgovarajuća postrojenja i uređaji, kao i prvo punjenje produktovoda.

Član 327

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodom ili transporta derivata nafte produktovodom donosi Pravila o radu sistema za transport nafte naftovodom, odnosno Pravila o radu sistema za transport derivata nafte produktovodom, koja sadrže naročito: tehničke uslove za bezbedan rad sistema; postupke u slučaju havarije i kriznih situacija, odnosno prekida transporta, pravila o pristupu sistemu za transport nafte, odnosno derivata nafte; uslove u pogledu kvaliteta nafte, odnosno derivata nafte koji se predaju za transport, pravila o merenju sa definisanom potrebnom mernom opremom i druge uslove transporta.

Na pravila o radu iz stava 1. ovog člana saglasnost daje Agencija.

Pravila iz stava 1. ovog člana objavljuju se u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Svojina na mreži za transport nafte naftovodima i mreži za transport derivata nafte produktovodima

Član 328

Mreža za transport nafte naftovodima i mreža za transport derivata nafte produktovodima mogu, u skladu sa zakonom, biti u javnoj svojini i u svojini energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima, odnosno energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima, koga je osnovala Republika Srbija za obavljanje delatnosti transporta nafte naftovodima, odnosno transporta derivata nafte produktovodima.

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima, odnosno energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima, stiče svojину na objektima sistema za transport nafte naftovodima, odnosno sistema za transport derivata nafte produktovodima, koje izgradi svojim sredstvima, pribavi pravnim poslom, osnivanjem, odnosno dokapitalizacijom.

U slučaju prestanka energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima, odnosno energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima, čiji je osnivač Republika Srbija sistem za transport nafte naftovodima, odnosno sistem za transport derivata nafte produktovodima postaje svojina Republike Srbije.

Izuzetno od stava 3. ovog člana kada je pravni sledbenik energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima, odnosno energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima koji prestaje sa radom drugo pravno lice čiji je osnivač Republika Srbija, koje po odredbama ovog zakona može imati svojinu na mreži za transport nafte i mreži za transport derivata nafte, to pravno lice stiče svojinu na tim mrežama.

Mreža za transport nafte i mreža za transport derivata nafte iz stava 1. ovog člana ne mogu se otuđiti iz javne svojine, niti iz svojine energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima, odnosno energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima niti mogu biti predmet opterećenja ili prinudnog izvršenja.

Član 329

U pogledu sticanja svojine energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima, odnosno energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima nad sistemom za transport nafte naftovodima, odnosno sistemom za transport derivata nafte produktovodima neće se primenjivati odredbe Zakona o javnoj svojini koje se odnose na sticanje svojine javnih preduzeća i društava kapitala nad sredstvima u državnoj svojini.

Pristup sistemu za transport nafte naftovodima i sistemu za transport derivata nafte produktovodima

Član 330

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima ili transporta derivata nafte produktovodima je dužan da omogući korisnicima sistema za transport nafte naftovodima ili sistema za transport derivata nafte produktovodima pristup sistemu za transport nafte naftovodima ili sistemu za transport produktovodima po regulisanim cenama na principu javnosti i nediskriminacije, u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i propisima i pravilima o radu sistema donetim na osnovu ovog zakona.

Član 331

Pristup sistemu za transport nafte naftovodima ili sistemu za transport derivata nafte produktovodima se uređuje ugovorom o pristupu koji zaključuju energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima ili transporta derivata nafte produktovodima i korisnik sistema, u skladu sa pravilima o radu sistema.

Ugovor o pristupu pored elemenata utvrđenih zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi, sadrži: podatke o mestu prijema i mestu predaje, dinamici transporta, kvalitetu nafte, odnosno derivata nafte, penalima za nedozvoljeno odstupanje u kvalitetu i količinama nepredate ili neisporučene nafte ili derivata nafte, odnosno odstupanja od ugovorene dinamike transporta, kao i druge elemente u zavisnosti od specifičnosti mesta prijema i mesta predaje, a druge elemente predviđene Pravilima o radu iz člana 327. ovog zakona.

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima ili transporta derivata nafte produktovodima vodi registar ugovora o pristupu.

Član 332

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima ili transporta derivata nafte produktovodima, može odbiti pristup sistemu ako nema tehničkih mogućnosti zbog:

- 1) nedostatka kapaciteta;
- 2) pogonskih smetnji ili preopterećenosti sistema;
- 3) ugrožene sigurnosti rada sistema;
- 4) neodgovarajućeg kvaliteta nafte ili derivata nafte;

5) drugih uslova predviđenih pravilima o radu sistema za transport nafte naftovodom, odnosno pravilima o radu sistema za transport derivata nafte produktovodom.

O odbijanju pristupa sistemu za transport nafte naftovodima ili sistemu za transport produktovodima energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima ili transporta derivata nafte produktovodima donosi rešenje najkasnije u roku od pet dana od dana podnošenja zahteva za pristup sistemu.

Rešenje iz stava 2. ovog člana sadrži detaljno obrazložene razloge za odbijanje pristupa sistemu.

Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti žalba Agenciji, u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja.

Odluka Agencije doneta po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Član 333

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodom, odnosno transport derivata nafte produktovodom dužan je da omogući tranzit nafte naftovodom ili tranzit derivata nafte produktovodom na principu regulisanog pristupa, nediskriminacije i javnosti uz poštovanje zaključenih međudržavnih konvencija ili ugovora.

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodom ili transporta derivata nafte produktovodom može odbiti pristup sistemu po zahtevu za tranzit nafte naftovodima ili tranzit derivata nafte produktovodom ako postoje tehničko-tehnološka ograničenja, ako su kapaciteti naftovoda ili produktovoda popunjeni, ili zbog preuzetih ugovornih obaveza i potrošnje nafte ili derivata nafte od strane kupaca na teritoriji Republike Srbije.

Za odbijanje zahteva za tranzit nafte naftovodom primenjuje se postupak iz člana 332. ovog zakona.

Član 334

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodom, odnosno transporta derivata nafte produktovodom, dužan je da obezbedi tajnost komercijalnih i poslovnih podataka energetskih subjekata i kupaca energije, kao i drugih podataka koji su mu dostupni u obavljanju delatnosti.

Član 335

Energetski subjekti koji obavljaju delatnost proizvodnje i trgovine naftom, derivatima nafte, biogorivima i komprimovanim prirodnim gasom i trgovine motornim i drugim gorivima na stanicama za snabdevanje prevoznih sredstava dužni su Ministarstvu dostavljati:

1) podatke o nabavci i prodaji nafte, derivata nafte, biogoriva i komprimovanog prirodnog gasa koji se odnose na količinu, poreklo, cenu i kvalitet;

2) podatke o cenama derivata nafte i biogoriva sa i bez akciza i poreza;

3) druge podatke.

Ministarstvo bliže propisuje rokove, sadržaj i način dostavljanja podataka iz stava 1. ovog člana.

Član 336

Energetski subjekti koji obavljaju delatnost proizvodnje naftnih derivata, proizvodnje biogoriva, namešavanje biogoriva u derivate nafte i skladištenja nafte, derivata nafte i biogoriva dužni su Ministarstvu dostavljati:

- 1) petogodišnje planove razvoja i investicija;
- 2) podatke o planiranim ili započetim investicijama i remontima;
- 3) podatke o postrojenju u slučaju prekida rada.

Ministarstvo će bliže propisati rokove, sadržaj i način dostavljanja podataka iz stava 1. ovog člana.

Kvalitet derivata nafte i biogoriva

Član 337

Derivati nafte i biogoriva koji se stavljaju na tržište moraju ispunjavati uslove utvrđene propisima o kvalitetu tečnih naftnih goriva i biogoriva, propisima o zaštiti životne sredine, tehničkim i drugim propisima koji se odnose na promet derivata nafte i biogoriva.

Derivati nafte i bazna ulja koji se stavljaju na tržište moraju biti obeleženi (markirani).

Vlada će bliže urediti uslove, način i postupak obeležavanja (markiranja) derivata nafte i baznih ulja iz stava 2. ovog člana.

U slučaju kada je ugrožena sigurnost snabdevanja kupaca zbog nedovoljne ponude na tržištu energije i energenata ili nastupanja drugih vanrednih okolnosti, Vlada može aktom odobriti izmenu graničnih vrednosti određenih karakteristika kvaliteta derivata nafte koji se mogu staviti na tržište Republike Srbije za period od najviše šest meseci.

Mere iz stava 4. ovog člana mogu trajati dok traju okolnosti zbog kojih su propisane, odnosno dok traju posledice nastale usled tih okolnosti.

Član 338

Ministarstvo nadležno za poslove energetike vrši monitoring kvaliteta derivata nafte i biogoriva.

Vlada će bliže urediti uslove, način i postupak monitoringa kvaliteta derivata nafte i biogoriva.

Član 339

Ministarstvo propisuje način za uspostavljanje tokova informacija i izveštavanja o procesima prijema, otpreme, prodaje i zalihama robe na objektima u kojima se obavlja trgovina naftom, derivatima nafte, biogorivom i komprimovanim prirodnim gasom, kao i za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe.

Stavljanje biogoriva na tržište

Član 340

Vlada, na predlog Ministarstva, bliže propisuje udeo biogoriva na tržištu, obveznike sistema stavljanja biogoriva na tržište i njihove obaveze, podsticaje, mere i način stavljanja biogoriva na tržište, izveštavanje u sistemu stavljanja biogoriva na tržište, registar obveznika sistema stavljanja biogoriva na tržište i njihovih izveštaja, kao i druge elemente sistema stavljanja biogoriva na tržište.

Vlada, na predlog Ministarstva, ministarstva nadležnog za poslove poljoprivrede i ministarstva nadležnog za poslove životne sredine određuje kriterijume održivosti biogoriva, način i postupak verifikacije ispunjenosti kriterijuma održivosti biogoriva, izveštavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti biogoriva, i druge elemente vezane za održivost biogoriva. Samo biogoriva sa potvrdom za ispunjavanje kriterijuma održivosti mogu se obračunati za postizanje ciljeva postavljenih od strane Nacionalnog akcionog plana za obnovljivu energiju.

Član 341

Vlada, na predlog Ministarstva, bliže propisuje obveznike naknade za biogoriva.

Sredstva koja se koriste kao podsticaj za sistem stavljanja biogoriva na tržište obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, u visini koja se za svaku godinu određuje zakonom o budžetu Republike Srbije u okviru razdela Ministarstva u skladu sa utvrđenim limitima u fiskalnoj strategiji za tekuću godinu, sa projekcijama za naredne dve godine.

Sredstva iz stava 2. ovog člana koristiće se za podsticanje postepenog povećanja udela biogoriva u sektoru saobraćaja u skladu sa propisom donetim na osnovu ovog zakona.

Visinu naknade za biogoriva, način obračuna i način plaćanja ove naknade, propisuje Vlada na predlog Ministarstva, a na osnovu potrebnog iznosa sredstava utvrđenog propisima kao obavezni udeo biogoriva na tržištu.

Obveznici plaćanja naknade za biogoriva, iz stava 1. ovog člana, su energetske subjekti koji obavljaju energetske delatnosti proizvodnje derivata nafte i trgovine naftom, derivatima nafte, biogorivima i komprimovanim prirodnim gasom i imaju licencu za obavljanje ovih energetske delatnosti.

Sredstva prikupljena po osnovu naknade iz stava 1. ovog člana prihod su budžeta Republike Srbije.

Zaštita energetske objekata iz oblasti nafte i derivata nafte i biogoriva

Član 342

Energetski subjekt koji koristi i održava energetske objekte ima pravo prelaska preko nepokretnosti drugog vlasnika radi izvođenja radova na održavanju, kontroli ispravnosti objekta, uređaja, postrojenja ili opreme, kao i izvođenja drugih radova i upotrebe nepokretnosti na kojoj se izvode navedeni radovi samo dok ti radovi traju.

Vlasnik nepokretnosti je dužan da omogući pristup energetske objektima iz stava 1. ovog člana i da trpi i ne ometa izvršenje radova iz stava 1. ovog člana.

Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana je dužan da nadoknadi štetu koju nanese vlasniku nepokretnosti u toku izvođenja radova, čiju visinu utvrđuju sporazumno.

U slučaju da vlasnik nepokretnosti i energetski subjekt ne postignu sporazum u smislu stava 3. ovog člana, odluku o tome donosi nadležni sud.

Član 343

Nadležni organ može naložiti izmeštanje energetske objekta samo u slučaju izgradnje objekata saobraćajne, energetske i komunalne infrastrukture, objekata za potrebe odbrane zemlje, vodoprivrednih objekata i objekata za zaštitu od elementarnih nepogoda i drugih objekata koji se u smislu zakona o eksproprijaciji smatraju objektima od opšteg interesa, a koji se, zbog prirodnih ili drugih karakteristika, ne mogu graditi na drugoj lokaciji, kao i u slučaju izgradnje objekata i izvođenja radova na eksploataciji rudnog blaga.

U slučaju iz stava 1. ovog člana troškove izmeštanja energetske objekta, podrazumevajući i troškove gradnje, odnosno postavljanja tog energetske objekta na drugoj lokaciji, snosi investitor objekta zbog čije izgradnje se izmešta energetski objekat.

Član 344

Zabranjena je izgradnja objekata koji nisu u funkciji obavljanja energetske delatnosti, kao i izvođenje drugih radova ispod, iznad ili pored energetske objekata, suprotno zakonu, kao i tehničkim i drugim propisima.

Zabranjeno je zasađivanje drveća i drugog rastinja na zemljištu iznad, ispod ili na nepropisnoj udaljenosti od energetske objekta.

Operator sistema, odnosno energetski subjekt za transport nafte naftovodom ili za transport derivata nafte produktovodom, nadležan za energetski objekat, dužan je da o svom trošku redovno uklanja drveće ili grane i drugo rastinje koje ugrožava rad energetske objekta.

Vlasnici i nosioci drugih prava na nepokretnostima koje se nalaze ispod, iznad ili pored energetske objekta ne mogu preduzimati radove ili druge radnje kojima se onemogućava ili ugrožava rad energetske objekta bez prethodne saglasnosti energetske subjekta koji je vlasnik, odnosno korisnik energetske objekta.

Saglasnost iz stava 4. ovog člana izdaje energetski subjekt na zahtev vlasnika ili nosioca drugih prava na nepokretnostima koje se nalaze ispod, iznad ili pored energetske objekta, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva i sadrži tehničke uslove u skladu sa zakonom, tehničkim i drugim propisima.

X REZERVE ENERGENATA

Član 345

Energetski subjekti koji obavljaju delatnost proizvodnje derivata nafte i trgovine naftom, derivatima nafte, biogorivom i komprimovanim prirodnim gasom, osim onih koji obavljaju samo trgovinu komprimovanim prirodnim gasom dužni su da obezbede i operativne rezerve derivata nafte koje su najmanje jednake petnaestodnevnoj prosečnoj prodaji tih derivata nafte u prethodnoj godini.

Energetski subjekti koji obavljaju delatnost proizvodnje električne energije i/ili kombinovane proizvodnje električne i/ili toplotne energije dužni su da obezbede operativne rezerve derivata nafte i/ili uglja u količini koja će omogućiti najmanje 15 dana njihove prosečne proizvodnje električne i/ili toplotne energije u januaru, februaru i martu za prethodnih pet godina.

Energetski subjekti koji obavljaju delatnost proizvodnje toplotne energije iz derivata nafte i/ili uglja za snabdevanje tarifnih kupaca toplotnom energijom dužni su da obezbede operativne rezerve derivata nafte i/ili uglja u količini koja će omogućiti najmanje 15 dana njihove prosečne proizvodnje toplotne energije u januaru, februaru i martu za prethodnih pet godina.

Energetski subjekti koji obavljaju delatnost proizvodnje toplotne energije iz prirodnog gasa za snabdevanje tarifnih kupaca toplotne energije dužni su da obezbede mogućnost supstitucije prirodnog gasa drugim energentom u količini koja će omogućiti najmanje 15 dana njihove prosečne proizvodnje toplotne energije u januaru, februaru i martu za prethodnih pet godina.

Operativne rezerve derivata nafte mogu se formirati i održavati u sirovoj nafti i derivatima nafte, pri čemu najmanje jedna trećina obaveze čuvanja rezervi treba da bude u gotovim proizvodima.

Vlada bliže propisuje uslove i način postepenog obezbeđenja, korišćenja i obnavljanja operativnih rezervi derivata nafte i uglja.

Operativne rezerve derivata nafte i uglja koriste se u slučaju kratkotrajnih poremećaja na tržištu, usled havarija i drugih nepredviđenih situacija zbog kojih je ugrožena sigurnost rada pojedinih delova energetskeg sistema ili energetskeg sistema u celini.

Član 346

Obavezne rezerve prirodnog gasa formiraju se za slučaj kada je ugrožena sigurnost snabdevanja Republike Srbije energijom i energentima usled poremećaja u snabdevanju energijom i energentima.

Obavezne rezerve prirodnog gasa su u javnoj svojini i njima upravlja ministarstvo nadležno za poslove energetike.

Obavezne rezerve prirodnog gasa mogu se formirati i održavati u prirodnom gasu i ugovornim pravima na kupovinu određenih količina prirodnog gasa.

Član 347

Vlada, na predlog Ministarstva, donosi dugoročni program formiranja i održavanja obaveznih rezervi prirodnog gasa, u skladu sa aktom iz člana 315. stav 2. ovog zakona.

Ministarstvo prati ostvarenje dugoročnog programa iz stava 1. ovog člana i po potrebi, predlaže njegovo usklađivanje sa realnim potrebama najmanje svake treće godine.

Vlada, na predlog Ministarstva, bliže propisuje uslove za obveznike naknade za formiranje obaveznih rezervi prirodnog gasa, plan i kriterijume investiranja i investicione izgradnje, kriterijume pribavljanja, davanja i uzimanja u zakup skladišta i prateće infrastrukture, kao i plan i kriterijume nabavki u cilju formiranja obaveznih rezervi prirodnog gasa.

Član 348

Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove energetike, donosi srednjoročni program formiranja i održavanja obaveznih rezervi prirodnog gasa.

Na osnovu srednjoročnog programa, Ministarstvo donosi godišnji program obaveznih rezervi prirodnog gasa za period od jedne kalendarske godine.

Srednjoročni program iz stava 1. ovog člana sadrži:

- 1) količinu prirodnog gasa koja se čuva kao obavezna rezerva gasa;
- 2) potreban kapacitet skladišnog prostora;
- 3) investicione potrebe za izgradnju skladišnog kapaciteta i prateće infrastrukture za obavezne rezerve prirodnog gasa i rekonstrukciju postojećeg skladišnog kapaciteta;
- 4) potreban iznos sredstava za izvršenje programa;
- 5) termin plan aktivnost;
- 6) ključne pokazatelje efikasnosti;
- 7) druga pitanja neophodna za formiranje sistema obaveznih rezervi.

Godišnji program obaveznih rezervi prirodnog gasa donosi se najkasnije u roku od pet dana od dana stupanja na snagu zakona kojim se uređuje godišnji budžet Republike Srbije.

Član 349

Za obavljanje izvršnih i stručnih poslova koji se odnose na obavezne rezerve prirodnog gasa i obavezne rezerve nafte i derivata nafte u skladu sa zakonom kojim se uređuju robne rezerve, obrazuje se Uprava za rezerve energenata (u daljem tekstu: Uprava), kao organ uprave u sastavu Ministarstva i utvrđuje njena nadležnost.

Sedište Uprave je u Beogradu.

Uprava ima svojstvo pravnog lica.

Uprava obavlja sledeće poslove:

- 1) formira, održava i, u slučaju poremećaja u snabdevanju, pušta na tržište obavezne rezerve prirodnog gasa i obavezne rezerve nafte i derivata nafte u skladu sa zakonom kojim se uređuju robne rezerve;
- 2) zaključuje ugovor o kupovini i prodaji prirodnog gasa, kao i pozajmicama prirodnog gasa, radi formiranja, održavanja i puštanja obaveznih rezervi na tržište u slučaju poremećaja u snabdevanju;
- 3) priprema programe iz člana 347. i 348. ovog zakona;
- 4) vodi registar obaveznih rezervi;
- 5) izveštava Vladu o realizaciji godišnjeg programa obaveznih rezervi prirodnog gasa;
- 6) izveštava Vladu o količini, strukturi, razmeštaju i raspoloživosti obaveznih rezervi prirodnog gasa i
- 7) druge poslove u skladu sa posebnim zakonom.

Upravom rukovodi direktor, koga postavlja Vlada na period od pet godina, na predlog ministra prema zakonu kojim se uređuje položaj državnih službenika i nameštenika.

Član 350

Sredstva za rad Uprave, kao i sredstva za realizaciju srednjoročnog programa, odnosno sredstva za formiranje, skladištenje i druge troškove vezane za obavezne rezerve prirodnog gasa, kao i investicije u skladišta i prateću infrastrukturu, obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, u visini koja se za svaku godinu određuje zakonom o budžetu Republike Srbije u okviru razdela Ministarstva.

Sredstva za realizaciju srednjoročnog programa obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije u skladu sa utvrđenim limitima u fiskalnoj strategiji za tekuću godinu, sa projekcijama za naredne dve godine.

Član 351

Za potrebe formiranja, skladištenja, investicija u skladišta i prateću infrastrukturu, kao i za druge troškove vezane za obavezne rezerve prirodnog gasa, plaća se naknada za formiranje obaveznih rezervi prirodnog gasa.

Obveznici plaćanja naknade za formiranje obaveznih rezervi prirodnog gasa su energetske subjekti koji obavljaju energetske delatnosti snabdevanja prirodnim gasom i energetske subjekti koji snabdeva javne snabdevače prirodnog gasa.

Visinu naknade za formiranje obaveznih rezervi, način obračuna i način plaćanja ove naknade, propisuje Vlada na predlog Ministarstva, a na osnovu potrebnog iznosa sredstava za izvršenje

godišnjeg programa obaveznih rezervi prirodnog gasa i planirane potrošnje prirodnog gasa za godinu za koju se utvrđuje naknada saglasno Energetskom bilansu Republike Srbije.

Sredstva prikupljena po osnovu naknade iz stava 1. ovog člana prihod su budžeta Republike Srbije.

Član 352

O količini i rasporedu obaveznih rezervi prirodnog gasa vodi se registar obaveznih rezervi prirodnog gasa.

Registar iz stava 1. ovog člana vodi i kontinuirano ažurira Uprava.

Ministarstvo bliže propisuje sadržaj i način vođenja registra iz stava 1. ovog člana.

Član 353

Odluku o puštanju obaveznih rezervi prirodnog gasa na tržište donosi Vlada, u skladu sa aktom iz člana 315. stav 3. ovog zakona.

XI TOPLOTNA ENERGIJA

Proizvodnja toplotne energije

Član 354

Energetski subjekt koji proizvodi toplotnu energiju (u daljem tekstu: proizvođač toplotne energije) dužan je da proizvodne kapacitete održava u ispravnom stanju, da obezbedi njihovu stalnu pogonsku i funkcionalnu sposobnost i bezbedno korišćenje u skladu sa tehničkim i drugim propisima koji se odnose na uslove eksploatacije te vrste objekata i instalacija, njihovu bezbednost i uslove zaštite životne sredine utvrđene zakonom i drugim propisima.

Proizvođač toplotne energije u obavljanju delatnosti proizvodnje koristi svoje proizvodne kapacitete ili proizvodne kapacitete drugih energetskih subjekata.

U slučaju kada proizvođač toplotne energije koristi proizvodne kapacitete drugih energetskih subjekata, njihovi međusobni odnosi uređuju se ugovorom.

Član 355

Proizvođač toplotne energije kome je aktom o osnivanju ili aktom o poveravanju obavljanja delatnosti proizvodnje toplotne energije utvrđena obaveza proizvodnje toplotne energije za krajnje kupce toplotne energije dužan je da proizvedenu toplotnu energiju isporučuje energetskom subjektu koji obavlja delatnost snabdevanja krajnjih kupaca toplotnom energijom prema potrebama krajnjih kupaca.

Proizvođač toplotne energije iz stava 1. ovog člana i energetski subjekt koji obavlja delatnost snabdevanja krajnjih kupaca toplotnom energijom, ukoliko nisu isti pravni subjekt, zaključuju u pisanoj formi ugovor o prodaji toplotne energije za potrebe krajnjih kupaca toplotne energije za period od godinu dana.

Distribucija toplotne energije

Član 356

Energetski subjekt koji obavlja delatnost distribucije toplotne energije (u daljem tekstu: distributer toplotne energije) vrši distribuciju toplotne energije pod uslovima utvrđenim ovim zakonom i propisima koje donosi jedinica lokalne samouprave.

Distributer toplotne energije dužan je da vrši distribuciju toplotne energije svim kupcima toplotne energije na području na kojem obavlja ovu delatnost, na principima javnosti i nediskriminacije.

Energetski subjekt koji obavlja energetsku delatnost distribucije toplotne energije, dužan je da vodi zaseban račun za delatnost distribucije, ukoliko više od jednog energetskog subjekta koristi taj distributivni sistem.

Član 357

Distributer toplotne energije odgovoran je za održavanje, rad i razvoj distributivnog sistema na području na kojem obavlja ovu delatnost u skladu sa potrebama kupaca kojima isporučuje toplotnu energiju.

Distributer toplotne energije dužan je da svojim planom razvoja utvrđuje način i dinamiku izgradnje novog i rekonstrukciju postojećeg distributivnog sistema i drugih distributivnih kapaciteta za period od pet godina.

Distributer toplotne energije odgovoran je za ostvarivanje plana razvoja iz stava 2. ovog člana o čemu podnosi godišnji izveštaj jedinici lokalne samouprave.

Član 358

Distributer toplotne energije donosi pravila o radu distributivnog sistema uz saglasnost jedinice lokalne samouprave.

Pravilima o radu distributivnog sistema utvrđuju se naročito: tehnički i drugi uslovi za priključenje kupca i proizvođača toplotne energije na distributivni sistem, mesta razgraničenja proizvođača toplotne energije, distributivnog sistema i krajnjih kupaca, tehnički i drugi uslovi za bezbedan pogon distributivnog sistema i obezbeđivanje pouzdane i kontinuirane isporuke toplotne energije kupcima, postupci u kriznim situacijama i pravila o merenju potrebnom mernom opremom.

Pravila iz stava 1. ovog člana objavljuju se u glasilima jedinica lokalne samouprave, kao i na internet stranici distributera toplotne energije.

Snabdevanje toplotnom energijom

Član 359

Energetski subjekt koji obavlja delatnost snabdevanja toplotnom energijom (u daljem tekstu: snabdevač toplotnom energijom) vrši snabdevanje toplotnom energijom krajnjih kupaca pod uslovima utvrđenim ovim zakonom i propisima koje donosi jedinica lokalne samouprave.

Snabdevač toplotnom energijom odgovoran je za obezbeđivanje dovoljnih količina toplotne energije potrebne za snabdevanje krajnjih kupaca.

Snabdevač toplotnom energijom dužan je da: prikuplja podatke o količini isporučene toplotne energije krajnjim kupcima, druge potrebne podatke za izradu obračuna isporučene toplotne energije, dostavi račun i naplati toplotnu energiju krajnjim kupcima.

Član 360

Snabdevač toplotnom energijom i krajnji kupac dužni su da zaključe pisani ugovor o snabdevanju toplotnom energijom.

Sadržaj ugovora iz stava 1. ovog člana propisuje jedinica lokalne samouprave.

Član 361

Jedinica lokalne samouprave izdaje licence za obavljanje energetske delatnosti: proizvodnja, distribucija i snabdevanje toplotnom energijom, vodi registar izdatih licenci i evidenciju proizvođača toplotne energije snage od 0,1 MW do 1 MW, svojim propisom utvrđuje uslove isporuke i snabdevanja toplotnom energijom kupaca na svom području, prava i obaveze proizvođača, distributera, snabdevača i krajnjih kupaca toplotne energije, donosi propis kojim se uređuje način raspodele troškova sa zajedničkog mernog mesta u toplotnoj predajnoj stanici i uslovi i način održavanja dela sistema od završetka distributivnog sistema do krajnjeg kupca uključujući i njegovu grejnu opremu, prava i obaveze krajnjih kupaca toplotne energije, posebno u slučaju prestanka ugovora, kao i uslove za podnošenje i rešavanje zahteva krajnjeg kupca za obustavu isporuke toplotne energije, daje saglasnost na cene toplotne energije i propisuje druge uslove za obezbeđenje pouzdanog i sigurnog snabdevanja kupaca toplotnom energijom, u skladu sa zakonom.

Jedinica lokalne samouprave može osnovati jedan energetski subjekt za obavljanje delatnosti proizvodnje toplotne energije, distribucije i snabdevanja kupaca toplotnom energijom, pri čemu se aktom o osnivanju utvrđuju uslovi i način obavljanja za svaku od ovih delatnosti.

Cene toplotne energije i usluga

Član 362

Vlada donosi metodologiju za određivanje cene snabdevanja krajnjeg kupca toplotnom energijom.

Metodologijom iz stava 1. ovog člana naročito se uređuju:

- 1) elementi za obračun i način utvrđivanja maksimalne visine prihoda za obavljanje delatnosti proizvodnje, distribucije i snabdevanja toplotnom energijom;
- 2) elemente za obračun i način obračuna cene pristupa sistemu za distribuciju toplotne energije;
- 3) kategorije kupaca toplotne energije u zavisnosti od namene korišćenja prostora;
- 4) procedura za podnošenje zahteva za promenu cena toplotne energije i
- 5) druga pitanja u skladu sa zakonom.

Član 363

Energetski subjekt koji obavlja energetske delatnosti snabdevanja toplotnom energijom utvrđuje cenu snabdevanja krajnjih kupaca.

Cena iz stava 1. ovog člana utvrđuje se na osnovu metodologije iz člana 362. ovog zakona.

Energetski subjekt koji obavlja delatnost distribucije toplotne energije dužan je da utvrdi cenu pristupa sistemu za distribuciju toplotne energije ukoliko više od jednog energetskog subjekta koristi taj sistem.

Saglasnost na cene iz st. 1. i 3. ovog člana daje jedinica lokalne samouprave.

Ugroženi kupac toplotne energije

Član 364

Kupac toplotne energije, kome se isporučuje toplotna energija, može steći status ugroženog kupca, pod uslovima i na način propisan aktom iz člana 10. ovog zakona ili u skladu sa posebnim zakonom ili aktom jedinice lokalne samouprave.

Povlašćeni proizvođači toplotne energije

Član 365

Povlašćeni proizvođači toplotne energije su proizvođači koji u procesu proizvodnje toplotne energije koriste obnovljive izvore energije i pri tome ispunjavaju uslove u pogledu energetske efikasnosti.

Jedinica lokalne samouprave propisuje podsticajne mere i uslove za sticanje statusa povlašćenog proizvođača toplotne energije, kriterijume za sticanje ispunjenosti tih uslova i utvrđuje način i postupak sticanja tog statusa.

Član 366

Jedinica lokalne samouprave vodi registar povlašćenih proizvođača toplotne energije, koji sadrži naročito podatke o postrojenjima za proizvodnju toplotne energije, lokaciji na kojoj se nalaze, instalisanoj snazi toplane, vremenu predviđenom za eksploataciju, uslovima izgradnje i

eksploatacije za to postrojenje, vrsti primarnog izvora koji koristi i subjektima koji obavljaju energetske delatnosti proizvodnje toplotne energije u tim objektima.

Jedinica lokalne samouprave na zahtev Ministarstva, a najmanje jedanput godišnje obaveštava Ministarstvo o podacima sadržanim u registru iz stava 1. ovog člana, na obrascu čiju sadržinu propisuje Ministar.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave, sa teritorije autonomne pokrajine, dostavlja nadležnom pokrajinskom organu za pitanja energetike podatke iz registra iz stava 1. ovog člana, do kraja juna tekuće godine o stanju na dan 31. decembar prethodne godine.

XII NADZOR

Član 367

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

Energetski subjekti, autonomna pokrajina, jedinice lokalne samouprave i fizička lica iz člana 70. stav 5. ovog zakona, dužni su da na zahtev Ministarstva, dostave sve podatke neophodne za obavljanje poslova iz delokruga rada Ministarstva.

Inspeksijski nadzor vrši Ministarstvo preko elektroenergetskog inspektora, inspektora opreme pod pritiskom i energetskog inspektora (u daljem tekstu: inspektori) u okviru delokruga utvrđenog zakonom.

Autonomnoj pokrajini poverava se vršenje inspeksijskog nadzora iz stava 3. ovog člana na teritoriji autonomne pokrajine.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona, koje se odnose na markiranje, monitoring i kvalitet derivata nafte, vrši ministarstvo nadležno za poslove trgovine preko tržišnih inspektora u skladu sa zakonom kojim se uređuje trgovina i zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača.

Ministarstvo iz stava 5. ovog člana u vršenju nadzora proverava da li je energetski subjekt pribavio licencu za obavljanje energetske delatnosti iz člana 16. stav 1. tač. 19), 20), 22) i 23) ovog zakona.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši i ministarstvo nadležno za poslove zaštite od požara i eksplozija, kao i ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine, u skladu sa posebnim zakonom.

Inspeksijski nadzor

Član 368

Inspektor je samostalan u svom radu u granicama ovlašćenja utvrđenih zakonom i drugim propisima i za svoj rad je lično odgovoran.

Niko ne sme korišćenjem službenog položaja ili na drugi način onemogućavati ili ometati inspektora u obavljanju inspekcijskog nadzora i preduzimanju mera i radnji na koje je ovlašćen.

Član 369

Inspektor ima legitimaciju kojom dokazuje identitet i ovlašćenje propisano zakonom.

Ministarstvo bliže propisuje obrazac i sadržinu legitimacije.

Vrste nadzora

Član 370

Inspekcijski nadzor može biti redovan, vanredni i kontrolni nadzor.

Redovan inspekcijski nadzor sprovodi se u skladu sa godišnjim programom rada inspektora.

Vanredan inspekcijski nadzor sprovodi se kada na potrebu takvog nadzora ukazuju promenjene okolnosti u odnosu na godišnji program rada ili postupanje po osnovu inicijativa organa ili pravnih ili fizičkih lica.

Kontrolni inspekcijski nadzor sprovodi se radi utvrđivanja izvršenja mera koje su naložene energetsom subjektu ili drugom pravnom licu ili preduzetniku ili fizičkom licu iz člana 70. stav 5. ovog zakona, nad čijim objektom se obavlja nadzor i odgovornom licu u energetsom subjektu ili drugom pravnom licu ili preduzetniku u okviru redovnog ili vanrednog inspekcijskog nadzora.

Pokretanje postupka inspekcijskog nadzora

Član 371

Postupak inspekcijskog nadzora inspektor pokreće po službenoj dužnosti, po nalogu nadležnih organa i na osnovu zahteva organa ili pravnih ili fizičkih lica.

Inspektor je dužan da uzme u postupak predstavke građana, preduzetnika, javnih preduzeća, ustanova, agencija, udruženja i drugih pravnih lica, koje se odnose na povredu propisa iz nadležnosti inspekcije, izvrši inspekcijski nadzor i o utvrđenom činjeničnom stanju i preduzetim merama pismenim putem obavesti podnosioca predstavke najkasnije u roku od 60 dana od dana prijema predstavke.

Elektroenergetski inspektor

Član 372

Elektroenergetski inspektor vrši inspekcijski nadzor nad objektima za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije i u drugim objektima napona preko 1 kV, u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim ovim zakonom.

Član 373

Poslove elektroenergetskog inspektora može da obavlja lice koje ima stečeno visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije - master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, odnosno druge uslove određene zakonom koji uređuje prava i dužnosti državnih službenika, drugim propisom i aktom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u ministarstvu, kao i položen stručni ispit iz odgovarajuće oblasti.

Prava i dužnosti elektroenergetskog inspektora

Član 374

U vršenju inspekcijaskog nadzora elektroenergetski inspektor ima pravo i dužnost da proverava:

- 1) da li energetske subjekti koji obavljaju delatnosti proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije obavljaju delatnost u skladu sa zakonom;
- 2) da li energetske subjekti koji obavljaju delatnosti proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije imaju licencu za obavljanje tih delatnosti;
- 3) da li lica koja rukuju elektroenergetskim objektima, uređajima i instalacijama i lica koja rade na održavanju elektroenergetskih objekata ispunjavaju propisane uslove za vršenje tih poslova;
- 4) da li je pribavljeno odobrenje nadležnog organa u skladu sa propisom kojim se uređuje izgradnja objekta;
- 5) da li je izrađena tehnička dokumentacija za postavljanje uređaja i instalacija;
- 6) ispunjenost uslova za priključenje na prenosni, odnosno distributivni sistem na zahtev kupca, odnosno proizvođača;
- 7) da li se u toku korišćenja elektroenergetski objekti, uređaji i instalacije redovno održavaju i da li se vrši kontrola uređaja i instalacija u skladu sa tehničkim i drugim propisima;
- 8) da li energetske subjekt sprovodi mere zaštite elektroenergetskih objekata, uređaja i instalacija u skladu sa ovim zakonom;
- 9) kvalitet napona, kao i broj i trajanje prekida isporuke električne energije.

Kvalitet napona iz tačke 9) ovoga člana elektroenergetski inspektor proverava na osnovu podataka kojima raspolaže energetske subjekt, a u slučaju da se ne može sa sigurnošću utvrditi tačnost podataka, kvalitet se proverava na osnovu nalaza nezavisnog tela, koje Ministarstvo određuje u skladu sa posebnim zakonom.

Elektroenergetski inspektor vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili propisom donetim na osnovu zakona.

Inspektor opreme pod pritiskom

Član 375

Inspektor opreme pod pritiskom vrši inspekcijski nadzor nad energetskim objektima za: transport nafte i derivata nafte, transport i distribuciju prirodnog gasa, proizvodnju derivata nafte, kao i nad drugim energetskim objektima koji imaju opremu pod pritiskom u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim ovim zakonom.

Inspektor opreme pod pritiskom vrši nadzor i nad drugim objektima koji imaju opremu pod pritiskom.

Član 376

Poslove inspektora opreme pod pritiskom može da obavlja lice koje ima stečeno visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije - master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, odnosno druge uslove određene zakonom koji uređuje prava i dužnosti državnih službenika, drugim propisom i aktom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u ministarstvu, kao i položen stručni ispit iz odgovarajuće oblasti.

Prava i dužnosti inspektora opreme pod pritiskom

Član 377

Inspektor opreme pod pritiskom ima pravo i dužnost da proverava:

- 1) da li je pribavljena energetska dozvola u skladu sa ovim zakonom;
- 2) da li je pribavljeno odobrenje nadležnog organa u skladu sa propisima kojima se uređuje izgradnja objekta;
- 3) da li je izrađena tehnička dokumentacija za ugradnju i postavljanje opreme pod pritiskom;
- 4) da li se ugradnja, odnosno stavljanje u upotrebu opreme pod pritiskom vrši u skladu sa zakonom, tehničkim i drugim propisima;
- 5) da li energetski subjekti koji u obavljanju energetske delatnosti koriste opremu pod pritiskom ispunjavaju propisane uslove za obavljanje tih delatnosti;
- 6) da li se pregledi i ispitivanja opreme pod pritiskom tokom veka upotrebe vrše u skladu sa zakonom, tehničkim i drugim propisima;
- 7) da li lica koja rukuju opremom pod pritiskom i lica koja rade na održavanju opreme pod pritiskom ispunjavaju uslove za vršenje tih poslova propisanih zakonom, tehničkim i drugim propisima;

Inspektor opreme pod pritiskom vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili propisom donetim na osnovu zakona.

Energetski inspektor

Član 378

Energetski inspektor vrši inspekcijski nadzor nad obavljanjem energetske delatnosti u skladu sa ovim zakonom, nad objektima nad kojima nadzor ne vrši elektroenergetski inspektor i inspektor opreme pod pritiskom, kao i nadzor nad sprovođenjem propisa o formiranju obaveznih i operativnih rezervi, kvalitetom energije i energenata i propisa u oblasti toplotne energije.

Član 379

Poslove energetske inspekcije može da obavlja lice koje ima stečeno visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije - master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, odnosno druge uslove određene zakonom koji uređuje prava i dužnosti državnih službenika, drugim propisom i aktom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Ministarstvu.

Prava i dužnosti energetske inspekcije

Član 380

Energetski inspektor ima pravo i dužnost da proverava:

- 1) da li je za obavljanje energetske delatnosti pribavljena licenca, osim za energetske delatnosti iz člana 16. stav 1. tač. 19), 20), 22) i 23) ovog zakona;
- 2) da li obveznici stavljanja biogoriva na tržište postupaju u skladu sa propisima;
- 3) da li energetske subjekte, odnosno fizička lica iz člana 70. stav 5. ovog zakona, proizvode energiju iz obnovljivih izvora energije, odnosno visokoefikasnom kombinovanom proizvodnjom električne i toplotne energije u skladu sa zakonom, propisima i odlukom nadležnog organa;
- 4) da li energetske subjekte koji obavljaju delatnost proizvodnje, distribucije i snabdevanja toplotnom energijom, ove delatnosti obavljaju u skladu sa propisima;
- 5) da li energetske subjekte, odnosno fizička lica iz člana 70. stav 5. ovog zakona, koji su ostvarili pravo na podsticajne mere obavljaju delatnost u skladu sa zakonom, propisima i odlukom nadležnog organa;
- 6) da li se obavezne rezerve čuvaju u skladu sa propisima;
- 7) da li se operativne rezerve čuvaju u skladu sa propisima;
- 8) da li je pribavljena energetska dozvola i druga akta u skladu sa ovim zakonom;
- 9) da li je pribavljeno odobrenje nadležnog organa u skladu sa propisima kojima se uređuje izgradnja objekta;
- 10) da li energetske subjekte koji u obavljanju energetske delatnosti ispunjavaju propisane uslove za obavljanje tih delatnosti;

11) da li se u toku korišćenja objekti redovno održavaju i da li se vrši njihova redovna kontrola u skladu sa tehničkim i drugim propisima;

12) kvalitet isporučenog prirodnog gasa na osnovu izveštaja tela koje Ministarstvo određuje u skladu sa zakonom kojim se uređuju javne nabavke.

Obaveštenje o nadzoru

Član 381

Inspektor je dužan da o sprovođenju inspeksijskog nadzora obavesti odgovorno lice u energetsom subjektu ili drugom pravnom licu ili preduzetniku, nad čijim objektom se obavlja nadzor (u daljem tekstu: odgovorno lice), najkasnije tri dana pre početka nadzora.

Inspeksijski nadzor može se sprovesti i bez obaveštenja iz stava 1. ovog člana, kada postoje razlozi za neodložno postupanje, odnosno ako je takvo postupanje u cilju zaštite bezbednosti ili zdravlja ljudi i imovine.

Obaveze energetskeg subjekta ili drugog pravnog lica ili preduzetnika, u postupku inspeksijskog nadzora

Član 382

Odgovorno lice, dužno je da inspektoru omogući nesmetano sprovođenje inspeksijskog nadzora, obezbedi pristup objektu, adekvatan radni prostor za rad inspektora, odredi jedno ili više službenih lica koja će učestvovati u inspeksijskim radnjama na utvrđivanju činjenica, obezbedi akta, evidencije, dokumenta, izveštaje i ostalu dokumentaciju neophodnu za vršenje inspeksijskog nadzora, a u slučaju nemogućnosti obezbeđenja dokumentacije da dostave pismeno obrazloženje.

Na zahtev inspektora lica iz stava 1. ovog člana dužna su da pruže usmeno, odnosno pismeno izjašnjenje o činjenicama i dokazima koji su izneseni, odnosno utvrđeni u postupku inspeksijskog nadzora.

Zapisnik o sprovedenom nadzoru

Član 383

Inspektor sačinjava zapisnik o sprovedenom inspeksijskom nadzoru, u koji se obavezno unosi:

- 1) nalaz činjeničnog stanja, predlog mera za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti, nepravilnosti i nedostataka u radu;
- 2) obaveza izveštavanja inspektora o preduzetim merama i rok za dostavljanje izveštaja.

Zapisnik se sačinjava na licu mesta u toku obavljanja inspeksijskog nadzora, a odgovorno lice koje prisustvuje inspeksijskom nadzoru ima pravo da stavi primedbe na zapisnik o obavljenom inspeksijskom nadzoru.

Primedbe na zapisnik

Član 384

Primedbe na zapisnik, odnosno izjava odgovornog lica da nema primedbi, unose se u zapisnik.

Inspektor je dužan da razmotri primedbe na zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru i da, prema potrebi, dopuni inspekcijske radnje na koje se primedbe odnose, odnosno da izmeni ili odustane od predložene mere.

O primedbama na zapisnik inspektor ne odlučuje posebno, već ih ceni sve zajedno i svaku posebno u obrazloženju rešenja donetog u predmetu inspekcijskog nadzora.

Rešenje

Član 385

Ako energetski subjekt ili drugo pravno lice ili preduzetnik ili fizičko lice iz člana 70. stav 5. ovog zakona, odnosno odgovorno lice u ostavljenom roku nije otklonilo zapisnikom utvrđene nezakovitosti, nepravilnosti i nedostatke, inspektor je dužan da donese rešenje kojim nalaže mere i određuje rok za njihovo otklanjanje.

Rešenjem iz stava 1. ovog člana, u zavisnosti od predmeta nadzora i prirode utvrđenih nezakovitosti, nepravilnosti i nedostataka u radu, može se:

- 1) naložiti da se utvrđene nepravilnosti i nedostaci otklone u roku koji odredi;
- 2) obustaviti postavljanje uređaja, postrojenja i instalacija ili opreme pod pritiskom ako u određenom roku nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti i nedostaci;
- 3) obustaviti upotreba ili korišćenje energetskih objekata, uređaja, postrojenja, instalacija ili opreme pod pritiskom ukoliko do isteka roka utvrđenog rešenjem za otklanjanje uočenih nepravilnosti i nedostataka nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti i nedostaci i nije podnet zahtev za produženje roka za otklanjanje uočenih nepravilnosti i nedostataka;
- 4) zabraniti upotreba energetskog objekta, odnosno korišćenje uređaja, postrojenja ili instalacija ili opreme pod pritiskom ako:
  - (1) rad energetskog objekta, uređaja, postrojenja ili instalacije ili opreme pod pritiskom dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi i imovinu;
  - (2) ni po isteku roka utvrđenog rešenjem o obustavi upotrebe, odnosno korišćenja objekta nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti i nedostaci;
  - (3) se energetskom subjektu oduzme licenca ili saglasnost za skladištenje i snabdevanje za sopstvene potrebe zbog neispunjavanja propisanih uslova ili ne poseduje licencu za obavljanje energetske delatnosti, osim u slučaju iz člana 26. ovog zakona.

Energetski subjekt ili drugo pravno lice ili preduzetnik ili fizičko lice iz člana 70. stav 5. ovog zakona, odnosno odgovorno lice, kome je rešenjem inspektora naloženo otklanjanje nedostataka i nepravilnosti dužan je da nedostatke i nepravilnosti otkloni u zadatom roku i da u pisanoj formi obavesti inspektora o otklanjanju nedostataka i nepravilnosti u roku koji je određen rešenjem.

Član 386

U slučaju iz člana 385. stav 2. tačka 4) ovog zakona inspektor je dužan da obavesti nadležni organ koji je energetskom subjektu, odnosno fizičkom licu iz člana 70. stav 5. ovog zakona, utvrdio pravo na podsticajne mere za proizvodnju biogoriva, energije iz obnovljivih izvora, odnosno iz visokoefikasne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije, kao i druga prava.

Član 387

Na rešenje inspektora može se izjaviti žalba Ministarstvu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Žalba na rešenje iz stava 1. ovog člana ne odlaže izvršenje rešenja.

Član 388

Inspektor ne može da učestvuje u izradi i vršenju tehničke kontrole tehničke dokumentacije za objekte nad kojima vrši inspekcijски nadzor, izvođenju radova na objektima nad kojima vrši inspekcijски nadzor i da vrši stručni nadzor nad izvođenjem radova na objektima nad kojima vrši inspekcijски nadzor.

Inspektor ne može da bude član Komisije za tehnički pregled objekata nad kojima vrši inspekcijски nadzor.

XIII KAZNENE ODREDBE

Privredni prestupi

Član 389

Novčanom kaznom od 1.500.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup energetski subjekt, odnosno drugo pravno lice ako:

1) ne izvršava dužnosti u smislu ovog zakona (član 94. stav 3. tač. 1), 2), 3), 6), 7), 8), 9) i 10), član 109. stav 1. tač. 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 12), 13), 16), 17), 18), 19), 21), 23), 24), 25), 26), 27), 28), 34), 35), 36), 39) i 45), član 136. stav 1. tač. 1), 2), 3), 4), 6), 8), 9), 10), 11), 14), 15), 16), 18), 19), 21), 22), 23), 24), 25), 26), 27), 28), 29), 30), 31) i 39), član 153. stav 1. tač. 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13) i 14), član 182. stav 1. tač. 1), 2) i 3), član 192. stav 6, član 195. stav 1. tač. 1), 4), 15) i 16), član 248. stav 1. tač. 1), 2), 3), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13), 14), 16), 17), 18) i 19), član 261. stav 1. tač. 1), 2), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13), 14), 17), 18), 19), 20) i 21), član 276. stav 1. tač. 1), 2), 3), 4), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13), 15) i 16), član 301. stav 1. tač. 1), 4) i 12), čl. 354, 357, 358. i 359. ovog zakona);

- 2) ne isporučuje toplotnu energiju u skladu sa članom 355. stav 1. ovog zakona;
- 3) ne vrši distribuciju toplotne energije u skladu sa članom 356. stav 2. ovog zakona;
- 4) na zahtev Ministarstva ne dostavi podatke za izradu Programa i Energetskog bilansa (čl. 5. i 13. ovog zakona);
- 5) ne vodi zasebne račune za svaku energetska delatnost u skladu sa ovim zakonom, ne izradi godišnji bilans stanja i bilans uspeha i ne obezbedi reviziju (član 18. ovog zakona);
- 6) otpočne da obavlja energetska delatnost bez pribavljene licence u smislu ovog zakona (član 17. ovog zakona) i ne podnese zahtev za izdavanje, odnosno izmenu licence (član 23. ovog zakona);
- 7) ne dozvoli korišćenje energetskog objekta sa svom neophodnom dokumentacijom u smislu ovog zakona (član 26. stav 4. ovog zakona);
- 8) obavlja skladištenje nafte, derivata nafte i biogoriva za sopstvene potrebe ukupnog kapaciteta preko pet tona i snabdevanje sopstvenih prevoznih sredstava na sopstvenim stanicama za snabdevanje bez pribavljene saglasnosti u smislu ovog zakona (član 28. ovog zakona);
- 9) povlašćeni proizvođač ne izvršava obaveze u smislu ovog zakona (član 76. stav 6. ovog zakona);
- 10) garantovani snabdevač ne izvršava obaveze iz člana 78. ovog zakona;
- 11) ako ne obavesti Ministarstvo o nastalim promenama u smislu ovog zakona (član 81. stav 1. ovog zakona);
- 12) ne proračunava i ne objavi javno udele svih vrsta izvora energije u prodatoj električnoj energiji krajnjim kupcima u Republici Srbiji u smislu ovog zakona (član 87. st. 1. i 3. ovog zakona);
- 13) postupi suprotno članu 118. stav 2. i člana 141. stav 2. ovog zakona;
- 14) ako operator sistema ne izvrši obavezu iz člana 192. stav 8. ovog zakona;
- 15) ne dostavi Ministarstvu podatke u skladu sa čl. 335. i 336. ovog zakona;
- 16) stavi na tržište derivate nafte, biogoriva ili bazna ulja suprotno članu 337. ovog zakona;
- 17) ne obezbedi tajnost komercijalnih, poslovnih i drugih podataka do kojih je došao u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti u smislu ovog zakona (član 334. ovog zakona);
- 18) ne omogući pristup sistemu u smislu ovog zakona (član 330. ovog zakona);
- 19) ne obezbedi kvalitet isporuke i snabdevanja u smislu ovog zakona (čl. 215. i 320. ovog zakona);

20) ne sprovodi zaštitu energetskih objekata u smislu ovog zakona (čl. 218, 323. i 344. ovog zakona);

21) ne omogući inspeksijski nadzor u smislu ovog zakona (član 382. ovog zakona);

22) ne izvrši rešenje inspektora i ne obavesti inspektora o otklanjanju nedostataka i nepravilnosti u roku koji je određen rešenjem u smislu ovog zakona (člana 385. ovog zakona);

23) ne plati naknadu u skladu sa odredbama člana 341. ovog zakona;

24) ne obezbedi operativne rezerve u skladu sa odredbama člana 345. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 100.000 do 200.000 dinara kazniće se za privredni prestup i odgovorno lice u energetskom subjektu, odnosno drugom pravnom licu.

Uz kaznu za privredni prestup iz stava 1. tačka 16) ovog člana energetskom subjektu, odnosno drugom pravnom licu može se izreći se i mera privremene zabrane obavljanja delatnosti u trajanju od šest meseci.

Prekršaji

Član 390

Novčanom kaznom od 500.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj energetski subjekt, odnosno drugo pravno lice ako:

1) ne izvršava dužnosti u smislu ovog zakona (član 94. stav 3. tač. 4), 5), 11), 12) i 13), član 109. stav 1. tač. 14), 22), 29), 43), 44) i 46), član 136. stav 1. tač. 5), 12), 13), 36), 38) i 40), član 153. stav 1. tačka 15), član 192. stav 2, član 195. stav 1. tač. 2), 3), 5), 6), 7), 8), 9), 10) i 14), član 248. stav 1. tač. 15), 20) i 24), član 261. stav 1. tač. 3), 15), 16) i 24), član 276. stav 1. tačka 17), član 301. stav 1. tač. 2), 3), 5), 6), 7), 8), 9) i 13) i član 302. st. 3. i 7. ovog zakona);

2) ne obavesti, ne dostavi i ne postupi po zahtevu Agencije u smislu ovog zakona (član 23. stav 3, član 57. stav 2, član 94. stav 3 tačka 12), član 109. stav 1. tač. 33), 40), 41) i 42), član 113. stav 4, član 115. stav 2, član 132. st. 7. i 10, član 136. stav 1. tač. 20), 32), 33) i 34), član 144. stav 5, član 154. stav 5, član 184. stav 1, član 195. stav 1. tač. 12) i 13), član 238, član 242. stav 1, član 244. stav 1, član 245. stav 3, član 248. stav 1. tač. 17), 23) i 24), član 250. stav 1, član 253. stav 2, član 257. st. 8. i 9, član 261. stav 1. tač. 10), 13) i 23), član 263. stav 2, član 268. st. 4. i 5, član 276. stav 1. tačka 14), član 277. stav 1, član 280. stav 2. i član 301. stav 1. tač. 10) i 11) ovog zakona);

3) ne vodi registar garancija porekla u elektronskom obliku i ne objavljuje podatke iz registra na svojoj internet stranici u smislu ovog zakona (član 86. stav 1. ovog zakona);

4) ne donese Program usklađenosti za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja u smislu ovog zakona (čl. 132. i 280. ovog zakona);

5) ne odluči po zahtevu kupca za priključenje objekta u smislu ovog zakona (član 120. stav 4, član 142. stav 2. i član 266. stav 2. ovog zakona);

6) vlasnik nepokretnosti ne omogući pristup energetskim objektima u smislu ovog zakona (član 216. stav 2, član 321. stav 2. i član 342. stav 2. ovog zakona);

7) ne ponudi pomoćne usluge u smislu člana 94. stav 3. tačka 4) ovog zakona;

8) ne uklanja drveće i drugo u smislu ovog zakona (čl. 218, 323. i 344. ovog zakona);

9) ne zaključi ugovore u smislu ovog zakona (član 160. stav 1, član 171. st. 2. i 4, čl. 284, 293, 331. i 360. ovog zakona);

10) ne priključi objekat kupca na prenosni, transportni, odnosno distributivni sistem u smislu ovog zakona (čl. 123, 145. i 269. ovog zakona);

11) ne preduzima mere u cilju zaštite elektroenergetskih objekata u smislu ovog zakona (čl. 218, 323. i 344. ovog zakona);

12) ne vrši redovne i vanredne kontrole mernog mesta u smislu ovog zakona (član 199. ovog zakona);

13) električnu energiju i prirodni gas ne koristi u smislu ovog zakona (čl. 210. i 307. ovog zakona);

14) snabdevač ne reguliše finansijske obaveze u smislu ovog zakona (član 197. stav 1. i član 305. stav 2. ovog zakona);

15) ne omogući ovlašćenim licima pristup mernim uređajima, instalacijama i mestu priključka u smislu ovog zakona (član 204. stav 1. tačka 2) i član 308. st. 1 i 2. ovog zakona);

16) ne poštuju obavezujuće odluke Agencije i ne ispunjavaju obaveze u smislu ovog zakona (član 57. stav 5. ovog zakona).

Novčanom kaznom od 50.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u energetskom subjektu, odnosno u drugom pravnom licu.

Član 391

Novčanom kaznom od 10.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik ako:

1) na zahtev Ministarstva ne dostavi podatke za izradu Programa i Energetskog bilansa (član 13. st. 3. i 4. ovog zakona);

2) ne dozvoli korišćenje energetskog objekta sa svom neophodnom dokumentacijom u smislu ovog zakona (član 26. stav 4. ovog zakona);

3) povlašćeni proizvođač ne izvršava obaveze u smislu ovog zakona (član 76. stav 6. ovog zakona);

4) ako ne obavesti Ministarstvo o nastalim promenama u smislu ovog zakona (član 81. stav 1. ovog zakona);

- 5) ne dostavi podatke u skladu sa članom 169. stav 3. i članom 292. stav 2. ovog zakona;
  - 6) ne izvrši obavezu iz člana 192. stav 8. ovog zakona;
  - 7) ne održava unutrašnje električne instalacije u smislu ovog zakona (član 209. ovog zakona);
  - 8) kupac ne reguliše finansijske obaveze iz člana 197. stav 1. i člana 305. stav 2. ovog zakona;
  - 9) električnu energiju i prirodni gas ne koristi u smislu ovog zakona (čl. 210. i 307. ovog zakona);
  - 10) vlasnik nepokretnosti ne omogući pristup energetske objektima u smislu ovog zakona (član 216. stav 2, član 321. stav 2. i član 342. stav 2. ovog zakona);
  - 11) ne omogući ovlašćenim licima pristup mernim uređajima, instalacijama i mestu priključka u smislu ovog zakona (član 204. stav 1. tačka 2) i član 308. st. 1. i 2. ovog zakona);
  - 12) ne preduzima mere u cilju zaštite energetskih objekata u smislu ovog zakona (član 218. st. 1. i 7, čl. 323. i 344. ovog zakona);
  - 13) ne omogući inspekcijski nadzor u smislu ovog zakona (član 382. ovog zakona);
  - 14) ne izvrši rešenje inspektora i ne obavesti inspektora o otklanjanju nedostataka i nepravilnosti u roku koji je određen rešenjem u smislu ovog zakona (člana 385. ovog zakona).
- Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se fizičko lice za prekršaj ako:
- 1) na zahtev Ministarstva ne dostavi podatke za izradu Programa i Energetskog bilansa (član 13. st. 3. i 4. ovog zakona);
  - 2) ne dozvoli korišćenje energetskog objekta sa svom neophodnom dokumentacijom u smislu ovog zakona (član 26. stav 4. ovog zakona);
  - 3) povlašćeni proizvođač ne izvršava obaveze u smislu ovog zakona (član 76. stav 6. ovog zakona);
  - 4) ako ne obavesti Ministarstvo o nastalim promenama u smislu ovog zakona (član 81. stav 1. ovog zakona);
  - 5) ne izvrši obavezu iz člana 192. stav 8. ovog zakona;
  - 6) ne održava unutrašnje električne instalacije u smislu ovog zakona (član 209. ovog zakona);
  - 7) kupac ne reguliše finansijske obaveze u smislu ovog zakona (član 197. stav 1. i član 305. stav 2. ovog zakona);
  - 8) električnu energiju i prirodni gas ne koristi u smislu ovog zakona (čl. 210. i 307. ovog zakona);

9) ne preduzima mere u cilju zaštite energetske objekata u smislu ovog zakona (čl. 218, 323. i 344. ovog zakona);

10) vlasnik nepokretnosti ne omogući pristup energetskim objektima u smislu ovog zakona (član 216. stav 2, član 321. stav 2. i član 342. stav 2. ovog zakona);

11) ne omogući ovlašćenim licima pristup mernim uređajima, instalacijama i mestu priključka u smislu ovog zakona (član 204. stav 1. tačka 2) i član 308. st. 1. i 2. ovog zakona);

12) električnu energiju i prirodni gas ne koristi u smislu ovog zakona (čl. 210. i 307. ovog zakona);

13) ne obavesti, ne dostavi i ne postupi po zahtevu Agencije u smislu ovog zakona (član 132. stav 7. i član 280. stav 2. ovog zakona);

14) ne omogući inspekcijски nadzor u smislu ovog zakona (član 382. ovog zakona);

15) ne izvrši rešenje inspektora i ne obavesti inspektora o otklanjanju nedostataka i nepravilnosti u roku koji je određen rešenjem u smislu ovog zakona (član 385. ovog zakona).

Novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj i odgovorno lice iz čl. 132. i 280. ovog zakona.

XIV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 392

Postupci koji su započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona nastaviće se po propisima po kojima su započeti.

Član 393

Propisi za izvršavanje ovog zakona biće doneti u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, osim propisa iz čl. 27. i 34. ovog zakona koji će biti doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona i propisa iz člana 219. ovog zakona koji će biti doneti u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1. ovog člana, primenjivaće se propisi koji su doneti na osnovu Zakona o energetici ("Službeni glasnik RS", br. 57/11, 80/11 - ispravka, 93/12 i 124/12), ako nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 394

Agencija će doneti akt iz člana 51. stav 2. tačka 2) ovog zakona u roku od četiri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Agencija će uskladiti pravila iz člana 51. stav 1. tačka 1) ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Agencija će doneti Metodologiju iz člana 50. stav 1. tačka 3) ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 395

Agencija će doneti pravila iz člana 51. stav 1. tačka 2) ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, odrediti zahtevane vrednosti pokazatelja i način ocenjivanja dostignutog kvaliteta najkasnije do 1. januara 2017. godine za električnu energiju, odnosno do 1. januara 2020. godine za prirodni gas i odrediti način utvrđivanja naknade kupcu iz člana 52. tačka 2) ovog zakona najkasnije do 1. januara 2018. godine za električnu energiju, odnosno do 1. januara 2021. godine za prirodni gas.

Član 396

Uspostavljanje, odnosno sticanje prava svojine operatora prenosnog i distributivnog sistema električne energije na mrežama iz člana 409. st. 1. i 3. ovog zakona, operatora transportnog i distributivnog sistema prirodnog gasa iz člana 417. st. 1. i 2. ovog zakona i energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima, odnosno energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima na objektima iz člana 424. st. 1. i 2. ovog zakona, ne smatra se prometom dobara.

Električna energija

Član 397

Energetski subjekt koji na dan stupanja na snagu ovog zakona ima licencu za obavljanje delatnosti javnog snabdevanja električnom energijom nastavlja da snabdeva domaćinstva i male kupce po regulisanim cenama, kao i da zaključuje ugovore o otkupu električne energije i ispunjava obaveze prema povlašćenim proizvođačima i privremenim povlašćenim proizvođačima električne energije, sa pravima i obavezama garantovanog snabdevača, sve do imenovanja garantovanog snabdevača u skladu sa članom 190. ovog zakona.

Agencija je dužna da do 1. maja 2017. godine objavi prvi izveštaj o potrebi daljeg regulisanja cena iz člana 88. stav 3. tačka 1). ovog zakona.

Ministarstvo je dužno da sprovede postupak javnog tendera u skladu sa članom 191. ovog zakona, najkasnije u roku od šest meseci od saznanja da je prestala potreba za regulacijom cena iz člana 88. stav 3. tačka 1) ovog zakona.

Agencija će staviti van snage odluke o regulisanju cena garantovanog snabdevanja najkasnije mesec dana po izboru snabdevača koji je izabran po tenderskoj proceduri za obavljanje garantovanog snabdevača.

Licenca koja je izdata za obavljanje delatnosti javnog snabdevanja, prestaje da važi danom početka rada garantovanog snabdevača, imenovanog u skladu sa članom 190. ovog zakona.

Garantovani snabdevač preuzima sva prava i obaveze javnog snabdevača prema povlašćenim proizvođačima i privremenim povlašćenim proizvođačima električne energije i dužan je da najkasnije u roku od 30 dana od dana početka rada preuzme ugovore o otkupu električne

energije sa povlašćenim proizvođačima i privremenim povlašćenim proizvođačima električne energije koji su zaključeni do dana početka rada garantovanog snabdevača, pod uslovima i na način utvrđen u stavu 3. ovog člana.

Član 398

Agencija će do 1. maja 2017. godine objaviti prvi izveštaj o potrebi za rezervnim snabdevačem iz člana 194. ovog zakona.

Član 399

Cene zakupa rezerve snage iz člana 88. stav 3. tačka 2) ovog zakona, na dan stupanja na snagu ovog zakona, su regulisane.

Agencija je dužna da do 1. maja 2017. godine objavi prvi izveštaj o potrebi daljeg regulisanja cena iz člana 88. stav 3. tačka 2) ovog zakona.

Član 400

Operator distributivnog sistema je dužan da do 1. maja 2016. godine, uspostavi ažurnu bazu podataka o svim kupcima iz kategorije domaćinstvo i malim kupcima i njihovim mernim mestima.

Garantovani snabdevač električnom energijom je dužan da, na osnovu baze iz stava 1. ovog člana, najkasnije do 1. januara 2017. godine, uspostavi ažurnu bazu podataka o svim kupcima iz kategorije domaćinstvo i malim kupcima koje snabdeva i zaključi ugovor o snabdevanju električnom energijom, u pisanoj formi.

Član 401

Energetski subjekti koji na dan stupanja na snagu ovog zakona obavljaju energetske delatnosti, nastavljaju da rade i dužni su da svoj rad i poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona.

Licence za obavljanje energetske delatnosti koje su izdate do dana stupanja na snagu ovog zakona važiće do isteka roka na koji su izdate, osim licenci za obavljanje delatnosti snabdevanja električnom energijom.

Energetski subjekt koji na dan stupanja na snagu ovog zakona ima licencu za obavljanje energetske delatnosti snabdevanja električnom energijom, dužan je da pribavi licencu za snabdevanje ili licencu za snabdevanje na veliko električnom energijom, u roku od šest meseci od dana donošenja akta iz člana 27. ovog zakona.

Licenca za obavljanje energetske delatnosti snabdevanja električnom energijom, izdata energetskom subjektu do dana stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi, po pribavljanju jedne od licenci iz stava 3. ovog člana.

U slučaju da energetski subjekt ne pribavi ni jednu licencu iz stava 3. ovog člana, postojeća licenca za snabdevanje električnom energijom prestaje da važi istekom roka od šest meseci od dana donošenja akta iz člana 27. ovog zakona.

Član 402

Danom stupanja na snagu ovog zakona, pravo na garantovano snabdevanje, kao javnu uslugu, imaju domaćinstva i mali kupci električne energije.

Snabdevač, koji je snabdevao krajnjeg kupca do dana stupanja na snagu ovog zakona, nastavlja da ga snabdeva.

Kupcima, koji su do dana stupanja na snagu ovog zakona imali status malog kupca, a u 2014. godini imali potrošnju električne energije veću od 30.000 kWh pravo na garantovano snabdevanje prestaje 1. jula 2015. godine.

Član 403

Pravno lice ili preduzetnik koji obavlja energetska delatnost distribucije električne energije i upravljanja zatvorenim distributivnim sistemom, dužan je da u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona pribavi licencu za obavljanje energetske delatnosti iz člana 16. stav 1. tačka 5) ovog zakona.

Član 404

Operator distributivnog sistema električne energije će doneti i dostaviti Agenciji radi davanja saglasnosti plan preuzimanja iz člana 136. stav 1. tačka 11) ovog zakona u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator distributivnog sistema će, u roku od tri meseca od dana pribavljanja saglasnosti Agencije iz stava 1. ovog člana, preuzeti sve merne uređaje, merno razvodne ormane, priključne vodove, instalacije i opremu u merno razvodnom ormanu koji su usklađeni sa zahtevima iz tehničkih propisa i pravila o radu distributivnog sistema.

Operator distributivnog sistema će, prvi izveštaj iz člana 136. stav 1. tačka 11) ovog zakona, dostaviti Ministarstvu i Agenciji u roku od devet meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator distributivnog sistema će preuzeti sve merne uređaje, merno razvodne ormane, priključne vodove, instalacije i opremu u merno razvodnom ormanu najkasnije do 31. decembra 2020. godine, prema dinamici 10% u prvoj i drugoj godini primene zakona, a u ostalim godinama primene zakona 20%.

Operator distributivnog sistema će uslove preuzimanja mernih uređaja, merno razvodnih ormana, priključnih vodova, instalacija i opreme u merno razvodnom ormanu sa kupcem, odnosno proizvođačem urediti ugovorom.

Član 405

Operatori sistema usaglasice pravila iz čl. 109. i 136. sa odredbama ovog zakona i dostaviti Agenciji radi davanja saglasnosti, najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator prenosnog sistema dužan je da donese proceduru iz člana 117. ovog zakona i dostavi Agenciji radi davanja saglasnosti, najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator prenosnog sistema i operator distributivnog sistema električne energije doneće planove iz člana 109. stav 1. tač. 18) i 19) i člana 136. stav 1. tač. 9) i 10) ovog zakona i dostaviti Agenciji, radi davanja saglasnosti, najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator distributivnog sistema električne energije će doneti program i odrediti odgovorno lice iz člana 132. ovog zakona u roku od četiri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator distributivnog sistema električne energije i snabdevač električnom energijom će u roku od dva meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, doneti proceduru i uspostaviti organizacionu jedinicu, telo ili odrediti ovlašćeno lice za postupanje po prigovorima i pritužbama krajnjih kupaca iz člana 136. stav 1. tačka 39) i člana 195. stav 1. tačka 4) ovog zakona.

Član 406

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije će u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti plan implementacije naprednih mreža iz čl. 115. i 138. ovog zakona.

Član 407

Energetski subjekt koji na dan stupanja na snagu ovog zakona ima licencu za obavljanje delatnosti prenosa električne energije i upravljanja prenosnim sistemom nastavlja da obavlja tu delatnost do okončanja postupka sertifikacije iz člana 100. ovog zakona, koji će se izvršiti u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 408

Energetske delatnosti iz člana 16. stav 3. ovog zakona obavljace se kao delatnosti od opšteg interesa do usklađivanja zakona kojima se uređuje položaj javnih preduzeća i obavljanje delatnosti od opšteg interesa, u skladu sa obavezama Republike Srbije preuzetim potvrđenim međunarodnim sporazumima.

Član 409

Danom stupanja na snagu ovog zakona uspostavlja se svojina:

- 1) Javnog preduzeća "Elektromreža Srbije" na prenosnoj elektroenergetskoj mreži iz člana 97. stav 2. ovog zakona, koja je na dan stupanja na snagu ovog zakona u svojini Republike Srbije, a koju koristi to javno preduzeće;
- 2) zavisnih privrednih društava Javnog preduzeća "Elektroprivreda Srbije", operatora distributivnog sistema: PD "Elektrodistribucija - Beograd", PD "Elektrovojvodina" Novi Sad, PD "Centar" Kragujevac, PD "Jugoistok" Niš i PD "Elektrosrbija" Kraljevo na distributivnoj

elektroenergetskoj mreži iz člana 128. stav 2. ovog zakona, koja je na dan stupanja na snagu ovog zakona u svojini Republike Srbije, a koju koriste ta zavisna privredna društva.

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije i korisnici sistema zaključice, u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, ugovor o prenosu prava svojine na objektima prenosne, odnosno distributivne elektroenergetske mreže koji su u svojini korisnika sistema.

Operator prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije stiče svojину na objektima elektroenergetske mreže koje je do dana stupanja na snagu ovog zakona sopstvenim sredstvima izgradio ili pribavio pravnim poslom.

Operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema i Javnom preduzeću "Elektroprivreda Srbije" koji funkcionalno ne koristi objekat elektroenergetske mreže prestaje pravo korišćenja na tom objektu i postaje javna svojina Republike Srbije.

Na objektu elektroenergetske mreže na kome prestaje pravo korišćenja u smislu stava 4. ovog člana, danom stupanja na snagu ovog zakona uspostavlja se svojina operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije, koji taj objekat faktički koristi, odnosno kome pripada prema odredbama člana 97. stav 2. i člana 128. stav 2. ovog zakona.

Mrežom, u smislu stava 1. ovog člana ne smatra se zemljište (osim zemljišta pod objektom elektroenergetske mreže i zemljišta koje služi za redovnu upotrebu tog objekta), poslovne i druge zgrade, putevi i drugi građevinski objekti, stanovi i druge nepokretnosti koji se nalaze u okviru ili u blizini elektroenergetskih mreža, ali ne čine funkcionalnu celinu sa mrežom i čiji je režim uređen posebnim propisima.

Član 410

Organ nadležan za vođenje javne evidencije o nepokretnostima i pravima na njima izvršice na zahtev operatora iz člana 409. stav 1. ovog zakona upis prava svojine na nepokretnostima-objektima elektroenergetske mreže iz člana 409. stav 1. ovog zakona.

U slučaju kada je na objektu elektroenergetske mreže iz člana 409. stav 1. ovog zakona operator upisan kao nosilac prava korišćenja operator sistema je dužan da zahtev za upis prava svojine podnese u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Uz zahtev se podnosi potvrda osnivača operatora koja se izdaje na osnovu izjave ovlašćenog lica operatora data pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, kojom se dokazuje da operator sistema i funkcionalno koristi objekat elektroenergetske mreže.

Organ iz stava 1. ovog člana izvršice brisanje prava korišćenja operatora sistema kome je to pravo prestalo u smislu člana 409. st 4. i 5. ovog zakona i upisati pravo svojine operatora sistema koji taj objekat funkcionalno ili faktički koristi, na osnovu potvrde.

U slučaju kada na objektu elektroenergetske mreže nije upisano pravo korišćenja nadležni organ izvršice upis prava svojine operatora koji funkcionalno koristi taj objekat, na osnovu potvrde iz stava 2. ovog člana.

Potvrdu iz stava 2. ovog člana za operatora prenosnog sistema u ime Vlade daje ministarstvo nadležno za poslove energetike.

U slučaju kada na objektu elektroenergetske mreže iz stava 1. ovog člana Republika Srbija nije upisana kao vlasnik, već kao držalac, položaj držaoca po samom zakonu stiće operator sistema uz potvrdu sa pravom da se upiše kao vlasnik objekta kada se za to steknu zakonski uslovi.

Član 411

Operator sistema kome je članom 409. stav 1. ovog zakona prenet u svojinu objekat elektroenergetske mreže koji nije upisan u javnu evidenciju o nepokretnostima i prava na njima dužan je da nadležnom organu podnese zahtev za upis prava svojine u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ako je do dana stupanja na snagu ovog zakona za objekat elektroenergetske mreže pokrenut postupak legalizacije operator iz člana 409. stav 1. ovog zakona preuzima prava i obaveze podnosioca tog zahteva.

Ako za objekat elektroenergetske mreže, do dana stupanja na snagu ovog zakona, nije podnet zahtev za legalizaciju operator iz člana 409. stav 1. ovog zakona operator sistema dužan je da takav zahtev podnese u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 412

Uknjižba vodova koji su delovi elektroenergetske mreže iz člana 409. stav 1. ovog zakona izvršiće se shodnom primenom odredaba člana 410. ovog zakona i primenom propisa kojima se uređuje katastar vodova.

Prirodni gas

Član 413

Operator distributivnog sistema je dužan da najkasnije do 1. maja 2016. godine uspostavi ažurnu bazu podataka iz člana 261. stav 1. tačka 16) ovog zakona.

Energetski subjekt koji obavlja delatnost javnog snabdevanja prirodnim gasom dužan je da, na osnovu baze iz stava 1. ovog člana, najkasnije do 1. januara 2017. godine, uspostavi ažurnu bazu podataka o svim kupcima iz kategorije domaćinstvo i malim kupcima koje snabdeva i zaključi ugovor o snabdevanju prirodnim gasom, u pisanoj formi.

Član 414

Operator distributivnog sistema prirodnog gasa će doneti i dostaviti Agenciji radi davanja saglasnosti plan preuzimanja iz člana 261. stav 1. tačka 9) ovog zakona u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator distributivnog sistema će, u roku od tri meseca od dana pribavljanja saglasnosti Agencije iz stava 1. ovog člana, preuzeti sve merne uređaje, merno-regulacione stanice koji su usklađeni sa zahtevima iz tehničkih propisa i pravila o radu distributivnog sistema.

Operator distributivnog sistema će, prvi izveštaj iz člana 261. stav 1. tačka 10) ovog zakona dostaviti Ministarstvu i Agenciji u roku od devet meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator distributivnog sistema će preuzeti sve merne uređaje, odnosno merno-regulacione stanice najkasnije do 31. decembra 2020. godine, prema dinamici 10% u prvoj i drugoj godini primene zakona, a u ostalim godinama primene zakona 20%.

Operator distributivnog sistema će uslove preuzimanja mernih uređaja, odnosno merno-regulacionih stanica sa kupcem, odnosno proizvođačem urediti ugovorom.

Član 415

Operatori sistema usaglasice pravila o radu iz čl. 254, 264. i 278. ovog zakona sa odredbama ovog zakona i dostaviti Agenciji radi davanja saglasnosti najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator transportnog sistema prirodnog gasa doneće plan iz člana 248. stav 1. tačka 3) ovog zakona i dostaviti Agenciji, radi davanja saglasnosti, najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator transportnog sistema prirodnog gasa će doneti program i odrediti odgovorno lice iz člana 238. stav 1. ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Operator sistema će u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti plan implementacije naprednih mernih sistema iz čl. 253. i 263. ovog zakona.

Član 416

Odredbe člana 235. ovog zakona ne odnose se na energetske subjekt koji nastaje usled usaglašavanja načina organizovanja postojećih energetskih subjekata sa odredbama ovog zakona.

Odredbe člana 226. ovog zakona mogu se primeniti ukoliko je transportni sistem na dan 6. oktobra 2011. godine pripadao vertikalno integrisanom preduzeću.

Član 417

Danom stupanja na snagu ovog zakona uspostavlja se svojina Javnog preduzeća "Srbijagas" na mreži za transport prirodnog gasa iz člana 221. ovog zakona i mreži za distribuciju prirodnog gasa iz člana 255. ovog zakona, koji su na dan stupanja na snagu ovog zakona u svojini Republike Srbije, a koju koristi to javno preduzeće.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema prirodnog gasa stiče svojinu na mreži za transport, odnosno distribuciju prirodnog gasa, koje je do dana stupanja na snagu ovog zakona sopstvenim sredstvima izgradio ili pribavio pravnim poslom.

Mrežom za transport, odnosno distribuciju prirodnog gasa iz stava 1. ovog člana ne smatra se zemljište (osim zemljišta pod objektom sistema za transport prirodnog gasa, odnosno sistema

za distribuciju prirodnog gasa i zemljišta koje služi za redovnu upotrebu tog objekta), poslovne i druge zgrade, putevi i drugi građevinski objekti, stanovi i druge nepokretnosti koji se nalaze u okviru ili u blizini ovakvih sistema, ali sa njima ne čine funkcionalnu celinu i čiji je režim uređen posebnim propisima.

Član 418

Organ nadležan za vođenje javne evidencije o nepokretnostima i pravima na njima izvršice, na zahtev operatora transportnog, odnosno operatora distributivnog sistema prirodnog gasa iz člana 417. stav 1. ovog zakona, upis prava svojine na nepokretnostima - objektima sistema za transport prirodnog gasa, odnosno sistema za distribuciju prirodnog gasa iz člana 417. stav 1. ovog zakona.

U slučaju kada je na objektu sistema za transport, odnosno distribuciju prirodnog gasa operator transportnog, odnosno operator distributivnog sistema prirodnog gasa upisan kao nosilac prava korišćenja, taj operator je dužan da zahtev za upis prava svojine podnese u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Uz zahtev se podnosi potvrda osnivača operatora transportnog, odnosno operatora distributivnog sistema prirodnog gasa koja se izdaje na osnovu izjave ovlašćenog lica operatora transportnog, odnosno operatora distributivnog sistema prirodnog gasa data pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, kojom se dokazuje da energetska subjekt i funkcionalno koristi objekat sistema.

U slučaju kada na objektu sistema nije upisano pravo korišćenja nadležni organ izvršice upis prava svojine operatora transportnog, odnosno operatora distributivnog sistema prirodnog gasa koji funkcionalno koristi taj objekat, na osnovu potvrde iz stava 2. ovog člana.

Potvrdu iz stava 2. ovog člana za energetskog subjekta u ime Vlade daje Ministarstvo.

U slučaju kada na objektu sistema iz stava 1. ovog člana Republika Srbija nije upisana kao vlasnik, već kao držalac, položaj držaoca po samom zakonu stiče operator transportnog, odnosno operator distributivnog sistema prirodnog gasa uz potvrdu sa pravom da se upiše kao vlasnik objekta kada se za to steknu zakonski uslovi.

Član 419

Operatora transportnog, odnosno operator distributivnog sistema prirodnog gasa kome je članom 417. stav 1. ovog zakona prenet u svojinu objekat sistema koji nije upisan u javnu evidenciju o nepokretnostima i prava na njima dužan je da nadležnom organu podnese zahtev za upis prava svojine u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

U slučaju kada je do dana stupanja na snagu ovog zakona, za objekat sistema pokrenut postupak legalizacije, operator transportnog, odnosno operator distributivnog sistema prirodnog gasa iz člana 417. stav 1. ovog zakona preuzima prava i obaveze podnosioca tog zahteva.

U slučaju kada za objekat sistema, do dana stupanja na snagu ovog zakona, nije podnet zahtev za legalizaciju, operator transportnog, odnosno operator distributivnog sistema prirodnog gasa iz člana 417. stav 1. ovog zakona dužan je da takav zahtev podnese u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 420

Uknjižba vodova koji su delovi mreže iz člana 417. stav 1. ovog zakona izvršiće se shodnom primenom odredaba čl. 418. i 419. ovog zakona, primenom propisa kojima se uređuje katastar vodova.

Član 421

Energetski subjekt koji na dan stupanja na snagu ovog zakona ima licencu za obavljanje delatnosti transporta i upravljanja transportnim sistemom prirodnog gasa, nastavlja da obavlja tu delatnost do okončanja postupka sertifikacije iz člana 239, odnosno člana 245. ovog zakona, koji će se izvršiti u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Nafta i derivati nafte

Član 422

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodom i transporta derivata nafte produktovodom usaglasiće i dostaviti Agenciji radi davanja saglasnosti pravila o radu iz člana 327. ovog zakona sa odredbama ovog zakona, najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 423

Agencija će izdati licencu za stanice za snabdevanje prevoznih sredstava koje su bile izgrađene do 2009. godine bez ispunjenosti uslova iz člana 22. stav 1. tačka 2) ovog zakona, ukoliko je podnet zahtev za legalizaciju tih objekata.

Energetski subjekti su dužni da pribave licence za obavljanje energetskih delatnosti iz člana 16. stav 1. tač. 20), 21) 23), 27) i 29) ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu akta iz člana 27. ovog zakona.

Član 424

Danom stupanja na snagu ovog zakona uspostavlja se svojina Javnog preduzeća "Transnafta" na mreži za transport nafte i mreži za transport derivata nafte iz člana 326. ovog zakona, koji su na dan stupanja na snagu ovog zakona u svojini Republike Srbije, a koju koristi to javno preduzeće.

Energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima, odnosno energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima, stiče svojinu na objektima sistema za transport nafte naftovodima, odnosno sistema za transport derivata nafte produktovodima koje je do dana stupanja na snagu ovog zakona sopstvenim sredstvima izgradio ili pribavio pravnim poslom.

Sistemom za transport nafte naftovodima, odnosno sistemom za transport derivata nafte produktovodima ne smatra se zemljište (osim zemljišta pod objektom sistema za transport nafte naftovodima, odnosno sistema za transport derivata nafte produktovodima i zemljišta koje služi za redovnu upotrebu tog objekta), poslovne i druge zgrade, putevi i drugi građevinski objekti,

stanovi i druge nepokretnosti koji se nalaze u okviru ili u blizini ovakvih sistema, ali sa njima ne čine funkcionalnu celinu i čiji je režim uređen posebnim propisima.

Član 425

Organ nadležan za vođenje javne evidencije o nepokretnostima i pravima na njima izvršiće, na zahtev energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima, odnosno energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima, iz člana 328. stav 1. ovog zakona upis prava svojine na nepokretnostima - objektima sistema za transport nafte naftovodima, odnosno sistema za transport derivata nafte produktovodima iz tog stava.

U slučaju kada je na objektu sistema za transport nafte naftovodima, odnosno sistema za transport derivata nafte produktovodima iz stava 1. ovog člana energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta nafte naftovodima, odnosno energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima upisan kao nosilac prava korišćenja, isti je dužan da zahtev za upis prava svojine podnese u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Uz zahtev se podnosi potvrda osnivača energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta derivata nafte produktovodima na osnovu izjave ovlašćenog lica energetskog subjekta date pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, kojom se dokazuje da energetski subjekt i funkcionalno koristi objekat sistema.

U slučaju kada na objektu sistema nije upisano pravo korišćenja nadležni organ izvršiće upis prava svojine energetskog subjekta koji funkcionalno koristi taj objekat, na osnovu potvrde iz stava 2. ovog člana.

Potvrdu iz stava 2. ovog člana za energetskog subjekta u ime Vlade daje Ministarstvo.

U slučaju kada na objektu sistema iz stava 1. ovog člana Republika Srbija nije upisana kao vlasnik, već kao držalac, položaj držaoca po samom zakonu stiće energetski subjekt uz potvrdu sa pravom da se upiše kao vlasnik objekta kada se za to steknu zakonski uslovi.

Član 426

Energetski subjekt kome je članom 425. stav 1. ovog zakona prenet u svojinu objekat sistema koji nije upisan u javnu evidenciju o nepokretnostima i prava na njima dužan je da nadležnom organu podnese zahtev za upis prava svojine u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ako je do dana stupanja na snagu ovog zakona, za objekat sistema pokrenut postupak legalizacije, energetski subjekt iz člana 425. stav 1. ovog zakona preuzima prava i obaveze podnosioca tog zahteva.

Ako za objekat sistema, do dana stupanja na snagu ovog zakona, nije podnet zahtev za legalizaciju, energetski subjekt iz člana 425. stav 1. ovog zakona dužan je da takav zahtev podnese u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 427

Uknjižba vodova koji su delovi mreže iz člana 425. stav 1. ovog zakona izvršiće se shodnom primenom odredaba čl. 425. i 426. ovog zakona i primenom propisa kojima se uređuje katastar vodova.

Rezerve energenata

Član 428

Do formiranja rezervi iz člana 346. ovog zakona energetske subjekti koji obavljaju energetske delatnosti snabdevanja prirodnim gasom dužni su da obezbede obavezne rezerve prirodnog gasa koje su najmanje jednake tridesetodnevnom prosečnim potrebama tih kupaca u tekućoj godini, u skladu sa aktom Vlade kojim će se bliže propisati uslovi i način obezbeđenja i korišćenja obaveznih rezervi prirodnog gasa.

Rezerve iz člana 345. st. 1. i 2. ovog zakona formiraće se do 1. januara 2028. godine.

Obavezne rezerve iz člana 346. ovog zakona formiraće se najkasnije do 1. januara 2028. godine.

Toplotna energije

Član 429

Snabdevač toplotnom energijom i krajnji kupac dužni su da zaključe ugovor o snabdevanju toplotnom energijom iz člana 360. stav 1. ovog zakona u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 430

Energetski subjekti koji na dan stupanja na snagu ovog zakona obavljaju energetske delatnosti, nastavljaju da rade i dužni su da svoj rad i poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona.

Licence za obavljanje energetske delatnosti koje su izdate do dana stupanja na snagu ovog zakona važiće do isteka roka na koji su izdate.

Za obavljanje delatnosti iz člana 17. stav 1. tač. 20), 21), 23) i 28) ovog zakona licenca se mora pribaviti u roku od šest meseci od donošenja akta iz člana 27. stav 7. ovog zakona.

Član 431

Poslove energetskog inspektora iz čl. 378-381. ovog zakona obavljaće inspektor opreme pod pritiskom i elektroenergetski inspektor dok se ne obezbede uslovi za rad energetskog inspektora, a najduže godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 432

Danom stupanja na snagu ovog zakona Agencija za energetiku Republike Srbije nastavlja sa radom u skladu sa odredbama ovog zakona.

Predsednik i članovi Saveta Agencije nastavljaju da obavljaju dužnosti na koje su izabrani do isteka mandata.

Član 433

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o energetici ("Službeni glasnik RS", br. 57/11, 80/11 - ispravka, 93/12 i 124/12), osim člana 13. stav 1. tačka 6) i stav 2. u delu koji se odnosi na tačku 6) i član 14. stav 2.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi odredba člana 19. stav 1. Zakona o robnim rezervama ("Službeni glasnik RS", broj 104/13) u delu koji glasi: "koje je Centralno skladišno telo u skladu sa Direktivom EZ 119/2009, unutar koga se organizuje posebna organizaciona celina u sastavu Sektora za naftu i gas".

Član 434

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", osim odredaba člana 98. stav 1. tač. 1) do 3), člana 99. i člana 225. stav 1. tač. 1) do 3) i člana 225. stav 4. ovog zakona koje se primenjuju od 1. juna 2016. godine.